43
11.56

1864

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

1964

6

LICEUL „GHEORGHE LAZĂR"
BIBLIOTECA
BUCUREȘTI
4.50.052

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

CUVÎNT ÎNAINTE

În viața culturală și științifică a patriei noastre sărbătorirea Centenarului Universității din București constituie un remarcabil eveniment, care prilejuiește o privire retrospectivă asupra primelor începuturi și a tradiției școlii superioare bucureștene, precum și înfățișarea realizărilor și perspectivelor care se deschid în fața învățămîntului nostru universitar.

Universitatea bucureșteană își are originea în vechea Academie Domnească, întemeiată cu 270 de ani în urmă de către domnitorul Constantin Brîncoveanu, la îndemnul învățatului stolnic Constantin Cantacuzino. Constituirea, în anul 1864, prin decretul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, a Universității, ca instituție didactică și științifică de cel mai înalt nivel, a marcat un moment important în dezvoltarea învățămîntului superior, contribuind la progresul cultural și științific al țării noastre.

În decursul existenței sale, Universitatea bucureșteană s-a înscris în istoria culturală a României prin importante contribuții aduse de profesorii și studenții ei la dezvoltarea patrimoniului cultural, la promovarea ideilor înaintate în știință și cultură. Catedrele Universității au fost ilustrate de savanți care, prin cercetările lor, au ridicat prestigiul științei românești în țară și peste hotare: Emanoil Bacaloglu, Spiru Haret, Gh. Țițeica, Traian Lalescu, Dimitrie Pompeiu, Simion Stoilov (în domeniul matematicii); Dimitrie Brîndză, Dimitrie N. Voinov, Em. Teodorescu, A. Vitzu, I. Athanasiu, Tr. Săvulescu (în domeniul biologiei); Grigore Ștefănescu, Sabba Ștefănescu, Sava Athanasiu, Ion Simionescu, G. Vîlsan, L. Mrazec, S. Mehedinți (în domeniul geografiei și geologiei); C. Istrati, G. G. Longinescu, Gh. Spacu (în domeniul chimiei), Al. Odobescu, Dimitrie Onciul, Grigore Tocilescu, Bogdan Petriceicu Hasdeu, I. Bogdan, Vasile Pîrvan, Nicolae Iorga (în domeniul istoriei); Ovid Densusianu, I. A. Candrea, I. Bianu, N. Cartojan (în domeniul filologiei și istoriei literare); N. Titulescu (în domeniul dreptului) ș.a. Pînă în anul 1948, cînd s-a constituit ca instituție separată, actualul Institut

de medicină și farmacie aparținea Universității din București (sub forma a două facultăți distincte), iar profesorii lui — printre care Carol Davila, Victor Babeș, Gheorghe Marinescu, Ioan Cantacuzino, Dumitru Bagdasar, C. I. Parhon — au constituit o puternică școală medicală românească, bine cunoscută și peste hotare pentru contribuția importantă la dezvoltarea științei medicale.

*

Cu începere din secolul al XVII-lea, cînd apare Academia bucureșteană, în toate etapele luptei poporului nostru pentru eliberare națională și socială, ideile de progres au fost călduros îmbrățișate de profesorii și studenții Academiei, și apoi ai Universității. Importantă a fost contribuția în domeniul laicizării treptate a învățămîntului, al luptei împotriva feudalismului și a dominației otomane.

Remarcabilul om de cultură Gheorghe Lazăr, a cărui școală de la Sf. Sava, înființată în 1818, marchează momentul trecerii la învățămîntul în limba națională, a contribuit la răspîndirea ideilor progresiste ale revoluției de la 1789 și a format o întreagă generație de tineri care a avut o poziție înaintată în timpul răscoalei populare din anul 1821 și al revoluției de la 1848. Marele democrat revoluționar Nicolae Bălcescu, cel mai înflăcărat susținător al idealurilor revoluției de la 1848, figură luminoasă de luptător și de om de cultură înaintat, a fost și el elev al Academiei de la Sf. Sava.

Profesori și studenți ai Universității s-au situat în primele rînduri ale luptătorilor pentru descătușarea învățămîntului de ideologia conservatoare, introducerea în planul de învățămînt a științelor naturii, promovarea gîndirii materialiste, a unui învățămînt legat de realitățile țării noastre.

În perioada istoriei contemporane a țării noastre, în momentele grele ale luptei poporului pentru libertate și progres, cei mai mulți dintre profesorii și studenții Universității au avut o poziție curajoasă, ridicîndu-și cu fermitate glasul în apărarea libertăților democratice înăbușite de dictatura militară fascistă, în apărarea independenței țării. Este o mîndrie pentru noi și reprezintă o pagină luminoasă în istoria instituției noastre memoriul unui grup de profesori ai Universității, care s-a bucurat de adeziunea a numeroase cadre didactice din învățămîntul superior, memoriu prin care se cerea ieșirea României din războiul impus de hitleriști și îndreptarea țării pe un făgaș democratic.

Adîncile transformări care s-au petrecut în economia și cultura țării noastre ca urmare a instaurării puterii populare și-au pus pecetea și asupra Universității, care a intrat într-o nouă fază a dezvoltării ei, bogată în însemnate realizări. Întregul învățămînt a fost restructurat și reorganizat în concordanță cu necesitățile progresului multilateral și al perspectivelor de dezvoltare a țării noastre. Școala superioară a fost democratizată, devenind accesibilă tuturor fiilor de muncitori, țărani și intelectuali care doresc să-și însușească știința și cultura.

Corespunzător cerințelor actuale ale economiei și culturii țării noastre și ale progresului științific mondial, Universitatea bucureșteană a căpătat și o nouă

structură organizatorică. În cadrul celor douăsprezece facultăți ale sale se asigură un studiu de specialitate aprofundat, se pregătesc cadre cu înaltă calificare pentru principalele domenii ale economiei și culturii. A sporit considerabil numărul studenților și al personalului didactic. Astăzi frecventează cursurile Universității 13 435 de studenți, a căror instrucție și educație este asigurată de 1 206 cadre didactice. Spre deosebire de condițiile vitrege, existente în trecut, statul nostru asigură astăzi studenților condiții corespunzătoare de viață și de învățătură. Ei studiază gratuit, au la dispoziție biblioteci și laboratoare modern înzestrate, locuiesc în cămine noi, confortabile. Aceste condiții asigură pregătirii studenților un nivel din ce în ce mai ridicat. Mergînd la locurile de muncă, pe care le au asigurate, aplică cu succes în practică cunoștințele însușite în anii de studiu.

În Universitate se desfășoară o bogată și variată activitate de cercetare științifică, care reflectă întreaga complexitate a științei contemporane și contribuie la soluționarea problemelor legate de dezvoltarea țării noastre. Rezultatele acestor cercetări, prezentate la sesiunile științifice și tipărite în periodicele Universității sau în alte publicații de specialitate, sînt în majoritatea lor valorificate în practică, și constituie obiectul comunicărilor, conferințelor și intervențiilor pe care profesorii le fac cu prilejul manifestărilor științifice din țară sau de peste hotare.

La sărbătorirea Centenarului ei, Universitatea bucureșteană se prezintă cu însemnate realizări. Atenția acordată acestei deosebite festivități se reflectă și în împrejurarea că în fruntea Comitetului național de organizare a Centenarului se află însuși primul ministru al guvernului Republicii Populare Române, academicianul Ion Gheorghe Maurer.

Faptul că Centenarul se sărbătorește în condițiile în care întregul nostru popor a aniversat de curînd două decenii de la eliberarea României de sub jugul fascist conferă festivităților o dublă semnificație: relevarea unei bogate tradiții culturale a învățămîntului nostru superior și, în același timp, sublinierea largii perspective deschise Universității din București o dată cu etapa nouă pe care o străbate țara noastră.

ACAD. PROF. GH. MIHOC
RECTORUL UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

KOLEGIJUMI SE SAVA
BIBLIOTEKA

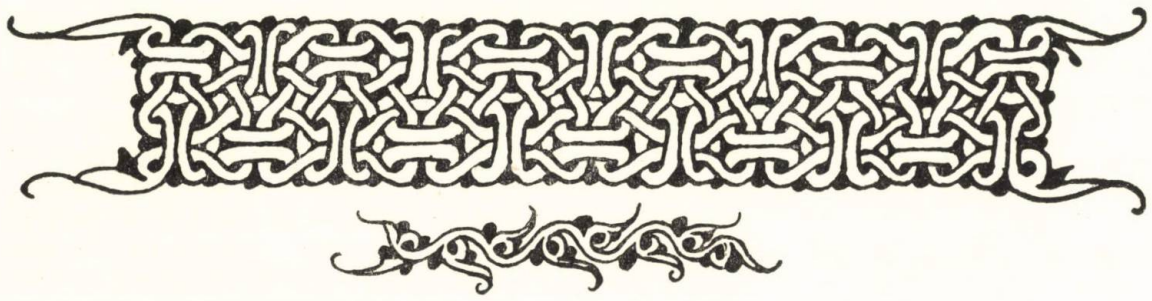

Frontispiciu pe manuscrisul unui curs de la Academia Domnească (sec. XVIII)

ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR DIN BUCUREŞTI ÎNAINTE DE ÎNFIINŢAREA UNIVERSITĂŢII (1694–1864)

ACADEMIA DOMNEASCĂ DE LA SF. SAVA (1694—1818)

În anul 1964 se împlineşte un veac de cînd Alexandru Ioan Cuza, domnitorul României, a emis decretul pentru înfiinţarea Universităţii din Bucureşti (4/16 iulie 1864), întrunind într-o singură instituţie trei facultăţi separate care existaseră anterior: facultatea de ştiinţe, facultatea de litere şi filozofie şi facultatea de drept.

Iniţiativa domnească marca ridicarea pe o nouă treaptă a învăţămîntului românesc de grad superior care începuse să funcţioneze la Bucureşti — după cum o atestă izvoarele istorice — încă din anul 1694, adică acum 270 de ani, sub denumirea de *Academia Domnească de la Sfîntul Sava.*

În ultimele trei decenii ale secolului al XVII-lea, în condiţiile treptatei dezvoltări social-economice, oraşul Bucureşti ajunge cel mai important centru economic, politic, administrativ şi cultural al Ţării Româneşti. În anul 1678, aici se înfiinţează prima tipografie, în care se imprimă o serie de cărţi în limba română, iar în anul 1690 începe, la iniţiativa domnitorului Constantin Brîncoveanu, şi tipărirea unor cărţi în limba greacă. Totodată, el dispune tipărirea primelor cărţi pentru creştinii ortodocşi din Orientul Mijlociu, în limba arabă şi turcă, şi pentru cei din Georgia, în limba gruzină.

În anul 1694 — la îndemnul strălucitului cărturar român stolnicul Constantin Cantacuzino, care studiase la vestita universitate din Padova, — domnitorul Constantin Brîncoveanu iniţiază înfiinţarea Academiei Domneşti în clădirile vechii mănăstiri Sfîntul Sava, situată în centrul oraşului, unde se află astăzi clădirea şi actuala piaţă a Universităţii. Constantin Brîncoveanu pune astfel în Bucureşti bazele învăţămîntului superior românesc, învăţămînt frecventat de fii ai boierilor din Ţara Românească. De asemenea, aici veneau şi tineri din ţările balcanice, dornici să-şi însuşească o instrucţie aleasă, bazată pe studiul clasicismului greco-latin.

Chiar dacă din punct de vedere teoretic termenul de Academie (mai tîrziu colegiu) defineşte o şcoală care include toate gradele de învăţămînt, în sensul celor de azi, de la elementar la superior, în Academia bucureşteană predomina învăţămîntul de grad superior.

În ţările române a existat, încă din secolele al XV-lea şi al XVI-lea, pe lîngă unele mănăstiri şi biserici, un învăţămînt elementar sporadic, care se reducea la citit-scris şi era destinat pregătirii viitorilor clerici, dascăli şi scriitori de acte. În ceea ce priveşte Moldova, aici Despot-vodă (1561—1563) a încercat înfiinţarea unei instituţii de învăţămînt de grad mediu la Cotnari, instituţie cunoscută sub numele de Şcoala latină. Aici învăţăturile erau predate în limba latină. În secolul al XVII-lea numărul şcolilor elementare începe să crească, mai ales la oraşe. În aceste şcoli, limbile de predare erau româna şi slavona. Totodată, în acest secol ia fiinţă, în anul 1640, prin grija domnitorului Vasile Lupu, Colegiul de la Trei Ierarhi din Iaşi, unde studiile de nivel mediu se predau în limba slavonă şi latină.

Din iniţiativa domnitorului Matei Basarab şi a postelnicului C. Cantacuzino, un asemenea colegiu se înfiinţează şi la Tîrgovişte, în anul 1646, cunoscut sub numele de *Schola greca e latina*. Învăţăturile erau predate în limbile elină şi latină de către reputaţi profesori greci, formaţi la universităţile italiene, unde baza studiilor o forma filozofia neoaristotelică. În anul 1651 această şcoală medie îşi încetează activitatea, în timpul puternicelor mişcări sociale antifeudale de la sfîrşitul domniei lui Matei Basarab, care s-au prelungit şi după moartea lui.

În noile condiţii create, feciori de domni şi de mari boieri din Ţara Românească învăţau în casă cu dascăli străini, în limba greacă, sau, mai rar, în limba latină. Ei îşi perfecţionau studiile la şcolile latine din străinătate (Padova, Veneţia), audiind prelegerile profesorilor în limba latină, sau la „Marea Şcoală" a Patriarhiei din Constantinopol, denumită şi „Academia Fanarului", unde cunoştinţele se predau în limba greacă.

Încă din secolul al XVI-lea, preponderenţa patriciatului orăşenesc devine din ce în ce mai mare în viaţa Imperiului otoman. După ce dominaţia Porţii se instaurează asupra ţărilor române pe la jumătatea acestui veac, dominaţie care se accentuează treptat, se resimte influenţa mereu crescîndă a acestuia pe măsură ce unii dintre grecii bogaţi se înrudesc cu boieri români. Ea ajunge la apogeu atunci cînd grecii din Fanar obţin de la Poartă domnia în Moldova şi Ţara Românească (epoca fanariotă, 1711—1821).

Renaşterea culturii greceşti în secolul al XVII-lea, expansiunea ei în lumea ortodoxă, decăderea culturii slave de sud, înfiinţarea unor înalte şcoli greceşti în Imperiul otoman confereau limbii eline acel caracter de universalitate pe care îl avea în Apus limba latină. Aşa se explică faptul că la Academia din Bucureşti, în prima perioadă, limba de predare era cea grecească.

Învăţămîntul din Academie se baza pe filozofia neoaristotelică, în interpretarea profesorului atenian Teofil Coridaleu, spirit liberal şi anticlerical, de formaţie padovană, ale cărui lucrări se păstrează la Bucureşti, Iaşi, Craiova, în peste 150 de manuscrise. În planul de învăţămînt figurau unele discipline care exprimau tendinţa de înlocuire a învăţămîntului teologic, bazat pe ficţiuni, cu un învăţămînt realist.

La înalta şcoală din Bucureşti, dascălii de limba greacă — începînd cu eruditul Sevastos Chimenitul, primul ei director (1694—1702), fost mai înainte la conducerea Marii Şcoale (Academiei) din Constantinopol — interpretau cu elevii lor (al căror număr, de aproximativ 150, la începutul secolului al XVIII-lea, se va ridica la aproximativ 400 după un veac) aproape toţi autorii clasici greci şi latini. Avînd studii temeinice de filozofie, filologie şi medicină, făcute la Constantinopol, şi mai ales în Italia (Padova, Veneţia, Roma etc.), apoi în Germania, Franţa, Anglia, aceşti profesori au contribuit, prin înaltul nivel al prelegerilor lor, la răspîndirea în cultura noastră a unor idei de progres din lumea occidentală, de descătuşare a gîndirii de sub influenţa ideologiei religioase, de laicizare a învăţămîntului. Caracterul de instituţie de învăţămînt superior al Academiei, corespunzînd nivelului unei facultăţi de litere şi filozofie, rezultă şi din faptul că accentul se punea pe studierea filozofiei neoaristotelice. Pe de altă parte, învăţatul grec Al. Helladius, care studiase 11 ani la diferite Universităţi din Europa şi a vizitat în 1713 oraşul Bucureşti, afirma într-o valoroasă lucrare din 1714 că

LICEUL „GHEORGHE LAZĂR" BIBLIOTECA BUCUREȘTI

înalta școală de la noi merită numele de Academie (*„neque mirum est Bucurestium Academiam vocari"*).

La mai bine de un deceniu de la întemeiere, domnitorul Constantin Brîncoveanu dispune zidirea din nou a bisericii și a clădirii în care fusese așezată Academia Domnească. Totodată, în vara anului 1707 domnitorul fixează, împreună cu învățatul patriarh Hrisant Notara al Ierusalimului (1707—1731), de care depindea mănăstirea Sf. Sava, programa învățăturilor pentru Academia bucureșteană.

Programa învățăturilor urma să fie aplicată de către trei dascăli, dintre care cel de filozofie, avînd conducerea Academiei, se numea „cel mare" sau „primul dascăl". Aceștia aveau să predea logica, retorica, fizica, cosmografia, cunoștințe despre nașterea și pieirea lucrurilor, psihologia, metafizica, poetica, gramatica, teologia. După moartea lui Sevastos, la direcția Academiei a trecut dascălul Marcu, iar acestuia i-au urmat Gheorghe din Trapezunt, Alexandru Turnavitu ș. a.

Apreciind importanța cărților tipărite, a ordonării cărților și manuscriselor în vederea folosirii lor de către profesori și „ucenici", Constantin Brîncoveanu a luat măsuri ca să se zidească „o casă de piatră pentru tipografie și o bibliotecă", în apropierea localului de școală de la Sf. Sava. În ceea ce privește organizarea bibliotecii, voievodul avea o recunoscută experiență, întrucît își alcătuise mai înainte o bibliotecă personală și înființase vestita bibliotecă de la Hurez-Vîlcea.

Academia era deschisă atît studenților localnici, cît și celor străini (aromâni, greci, bulgari, sîrbi) din Peninsula Balcanică, care era subjugată de turci. Pentru „ucenicii străini și cei lipsiți de ajutor", Constantin Brîncoveanu a decis ca vameșii bălții Greaca să dea anual din venitul pescuitului 50 de taleri, fapt care a ajutat ca și unii tineri din sudul Dunării să poată fi primiți la înalta școală. Ea devine astfel un far de lumină pentru întregul sud-est european. O altă dovadă a prestigiului de care se bucura Academia din București o constituie și faptul că în anii 1705-1707 frecventează cursurile înaltei școli bucureștene și tineri ruși, trimiși de țarul Petru I. Procesul de învățămînt din Academia de la Sf. Sava se desfășoară în vremea lui Constantin Brîncoveanu și sub o anumită influență a Universității germane din Halle (înființată în anul 1694), prin unii tineri din Transilvania, formați acolo și stabiliți apoi o vreme în Țara Românească.

Constantin Brîncoveanu, avînd în vedere și necesarul de cadre didactice cu înaltă pregătire științifică, dar și cerințele impuse de susținerea activității diplomatice a domniei, a trimis pe cheltuială proprie mai mulți tineri absolvenți ai Academiei din București să se perfecționeze la universitățile din Italia și din Franța. Academia de la Sf. Sava instaurează cultul pentru clasicismul greco-latin, pentru filozofie și mai tîrziu chiar și pentru științe exacte experimentale. Chiar dacă aici teologia mai ocupa încă un loc de seamă, ea pierdea terenul în mod rapid, în favoarea învățămîntului filozofic și științific.

Constantin Brîncoveanu voia să aibă la București cea mai înaltă școală, nu numai pentru feciorii lui și ai boierilor (deși aceasta era prima ei menire), ci și pentru străini. În acest scop a adus pe cei mai străluciți profesori. Școala de la București era preferată celei de la Constantinopol, deoarece era mai departe de ochiul Porții, iar mai tîrziu de acela al patriarhiei grecești, care se opunea laicizării învățămîntului. Activitatea Academiei din București a avut un caracter progresist, deoarece această instituție a militat pentru o gîndire liberă și științifică. O astfel de activitate devenise imposibilă în Școala de la Constantinopol, ea fiind împiedicată, cu sprijinul Porții, de către Patriarhie, care o acuza de ateism. O astfel de activitate devine posibilă la București, unde se mută centrul intelectual (sub raportul învățămîntului) al lumii balcanice și al Orientului apropiat. Trebuie să subliniem că aici studiau în primul rînd fii ai marilor boieri care susțineau domnia lui Constantin Brîncoveanu (de exemplu, Cantacuzino, Greceanu, Crețulescu, Izvoranu, Filipescu, Bălăceanu etc.). Voind să nu rămînă mai prejos ca învățătură față de fiii domnitorului și să se impună în ochii acestuia ca elemente corespunzătoare scopurilor lui politice, ei au depus eforturi remarcabile pentru studierea limbii, literaturii și filozofiei vechi grecești.

După suprimarea de către turci a domnitorilor Constantin Brîncoveanu şi Ştefan Cantacuzino, o dată cu instaurarea regimului turco-fanariot, care exprima atît intensificarea exploatării feudale cît şi a celei otomane, sub domniile fanariote activitatea Academiei s-a desfăşurat într-un ritm neregulat, cu faze de avînt şi de încetinire.

În epoca fanariotă, care începuse în Ţara Românească la 1716, domnitorii au fost, în general, preocupaţi de bunul mers al Academiei de la Sf. Sava, dar nu toţi au reuşit să susţină o activitate cu rezultate satisfăcătoare. Merită subliniată rîvna manifestată de către învăţatul domnitor Nicolae Mavrocordat şi de către fiul său, Constantin. Acesta din urmă, care avea un larg orizont cultural, a susţinut, după exemplul lui Constantin Brîncoveanu, trimiterea la studii în Italia a unui număr de 12 fii de boieri munteni, pe care însă — silit de Poarta otomană, care se opunea influenţei occidentale liberale asupra ţărilor române — a trebuit să-i recheme înainte de a-şi termina studiile. Pînă la reforma din anul 1776, planul de învăţămînt rămîne cel fixat în anul 1707, dar numărul profesorilor oscilează între doi şi patru.

Pentru subvenţionarea Academiei, pînă în anul 1749 se apela la visteria ţării. Aceasta însă, secătuită de exploatarea turcească şi de abuzurile clasei dominante, amîna plata dascălilor cu lunile, ceea ce determină pe Grigore-Vodă Ghica (1748—1752) să decidă salarizarea corpului didactic cu banii încasaţi de către mitropolit din darea clerului şi din veniturile unor mănăstiri.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, în ţările române se produc importante transformări social-economice. După încheierea păcii de la Kuciuk-Kainargi (1774) se reglementează obligaţiile în bani şi natură ale ţărilor române faţă de Imperiul otoman. Apar primele elemente ale producţiei capitaliste, creşte rolul meşteşugarilor, al negustorilor şi al unor boieri interesaţi în dezvoltarea noilor relaţii de producţie, se lărgeşte piaţa internă, comerţul exterior ocupă o poziţie superioară în circuitul internaţional de mărfuri, deoarece se adîncesc relaţiile de schimb cu ţările din centrul şi apusul Europei.

În aceste condiţii de accentuată creştere a forţelor de producţie ale ţării, elemente progresiste din sînul păturilor sociale înstărite, antrenate în economia marfă-bani, luptă pentru a imprima învăţămîntului superior un conţinut nou, corespunzător noilor necesităţi social-economice. Se acordă preferinţă studiului ştiinţelor naturii, se introduc în planul de învăţămînt al Academiei discipline noi, se folosesc, de asemenea, metode noi în predare însoţite de aplicaţii experimentale. Se cerea ca predarea învăţăturilor să nu se facă numai în limba elină, în aplà şi în latină, ci şi în unele limbi moderne, cum sînt franceza şi italiana, acestea din urmă fiind folosite pentru predarea disciplinelor exacte. Această nouă orientare se datoreşte şi influenţei concepţiilor raţionaliste şi iluministe din Europa centrală şi apuseană, care găsesc o favorabilă cale de difuzare mai ales prin intermediul limbii franceze, limbă care începe să înlocuiască în lumea claselor privilegiate de la noi pe cea greacă. Această situaţie face ca unor tineri din ţările române să li se asigure posibilitatea cunoaşterii operelor cu caracter filozofic din Europa veacului al XVIII-lea şi contactul cu idei înaintate — expresie ideologică a unor relaţii sociale noi.

Deci, ca urmare a dezvoltării economice a Ţării Româneşti, cu toată exploatarea exercitată de Poarta otomană, şi sub o oarecare înrîurire a ideologiei iluministe, învăţămîntul bucureştean se orientează din ce în ce mai mult spre ştiinţele naturii. În gîndirea tineretului de la Sf. Sava încep să-şi facă loc treptat idei ale enciclopediştilor şi filozofilor materialişti, adversari ai ideologiei feudale. Este de remarcat că o influenţă deosebită a exercitat asupra învăţămîntului din ţările române în primele decenii ale secolului al XIX-lea sistemul ştiinţific formulat de abatele Condillac, filozof francez sensualist cu tendinţe materialiste, ale cărui lucrări *(Traité des Sensations, La Logique)* devin manuale de bază, fiind traduse şi în româneşte. Un rol asemănător va îndeplini şi opera elevului lui Condillac, Destutt de Tracy *(Eléments d'Idéologie)*.

În ianuarie 1776, Alexandru-vodă Ipsilanti (1774—1782) şi divanul domnesc hotărăsc reorganizarea Academiei de la Sf. Sava, mărind numărul profesorilor: doi la gramatică, doi la matematici, „adică de aritmetică, geometrie şi astronomie şi pe lîngă acestea şi de istorie", şi cîte unul pentru fizică, latină, franceză, italiană şi teologie.

Învățăturile erau eșalonate în patru cicluri sau „clase", fiecare cu o durată de trei ani. În ciclul întîi intrau începătorii, care își însușeau timp de trei ani numai „științele gramatice" și noțiuni de limba latină, în al doilea frecventau cei mai avansați, care în trei ani își însușeau „limbile elină și latină" și studiau principalii autori clasici, iar în al treilea urmau cei care „se ocupă de elinește și latinește, gramatică și poetică și retorică, cu exerciții și de limbile franceză și italiană". Ultimul ciclu constituia „clasa de aritmetică, geometrie și istorie cu geografie", de fizică și astronomie, avînd, de asemenea, o durată de trei ani.

În afară de elevi externi erau prevăzuți și un număr de 75 elevi întreținuți de stat, care locuiau în internatul Academiei, rînduiți în grupe de cîte 15, fiecare grupă avînd un pedagog. În ceea ce privește orarul cursurilor, elevii ciclurilor întîi și doi învățau numai dimineața, iar cei din ciclurile trei și patru, și dimineața și după amiază. Se mai prevedea organizarea unei biblioteci, avînd un bibliotecar care să inventarieze cărțile și să le dea în folosire „primind chitanță".

Alexandru-vodă Ipsilanti a luat măsuri pentru construirea unei noi clădiri a Academiei, „cuprinzînd multe case pentru predarea științelor și pentru locuința dascălilor și a altor școlari, peste cei 75, și cu trapezărie și bucătărie și pitărie în mănăstirea Sf. Sava", care a fost gata abia în 1779. Contemporanii au rămas impresionați de mărimea ei, arătînd-o ca o „zidire colosală", așa cum sugerează și planul cartografic al orașului din anul 1790, în comparație cu cel din anul 1770.

Pentru asigurarea bazei materiale a Academiei, Ipsilanti a stabilit ca mănăstirile din țară să verse anual din veniturile lor 10 000 de taleri, iar preoții 5 250 de taleri. În anul 1780, din această sumă se plătea unui număr de cinci profesori 3 360 de taleri, iar pentru întreținerea completă a 44 de bursieri, 2 112 taleri. După 17 ani, salariile celor cinci profesori urcau la 4 850 de taleri, numărul bursierilor coborînd însă la 10. S-a adus o îmbunătățire în bugetul din 1815, sporindu-se numărul bursierilor la 20, mărindu-se totodată salariile profesorilor, prevăzîndu-se un fond de 7 200 de taleri pentru hrana profesorilor și 7 000 de taleri pentru cumpărare de cărți, instrumente și material didactic.

Chiar în primii ani după reforma din anul 1776 încep să se folosească în Academia de la Sf. Sava unele aparate în predarea științelor exacte (fizica, chimia) care au fost procurate din Occident de către înșiși profesorii de la noi, ca de pildă Manase Eliad, aromân din Melenicul Macedoniei, directorul Academiei bucureștene (1761—1782), care, în vremea lui Alexandru Ipsilanti, a călătorit în Germania.

În legiuirea lui Alexandru Ipsilanti, învățătura superioară este considerată un privilegiu al boierimii. Astfel, referindu-se la bursieri, ea hotărăște ca aceștia „să fie nobili, adică fii ai boierilor ce se află în lipsă, ori urmași de boieri ce se zic mazili, ori și străini săraci și nu țărani, cărora li s-a dat lucrul pămîntului și păstoria și li se cuvine grija de lucrul pămîntului și creșterea vitelor". Domnia și unii boieri interesați în dezvoltarea manufacturilor, a relațiilor marfă-bani și implicit a formării de cadre în spirit nou, practic, printr-un învățămînt cu elemente de orientare realistă, prevăd în legiuire că pot urma cursurile și fii de meșteșugari, negustori, dar numai cele „începătoare", din primul ciclu de trei ani, „fiind instruiți numai la gramatică", iar după săvîrșirea acestui ciclu „să se scoată din școală și să meargă fiecare la meșteșuguri", neîngăduindu-li-se a intra în celelalte cicluri, acestea fiind destinate numai mlădițelor boierești.

Reforma lui Alexandru Ipsilanti prevedea ca învățăturile să se predea în greaca veche și nouă, putîndu-se însă folosi pentru unele discipline (matematica, fizica) limbi moderne ca franceza sau italiana.

O altă reorganizare se produce în anul 1817, cînd se introduc pentru prima oară în planul pentru învățămîntul superior din București discipline noi, ca de pildă științele juridice, cursul fiind încredințat vestitului pravilist Nestor.

În perioada 1776–1821, la conducerea Academiei și la catedrele ei s-au perindat profesori reputați prin activitatea lor didactică și științifică, prin continua stăruință de a se informa asupra metodelor moderne de învățămînt practicate în universitățile din Europa, contribuind

astfel la accentuarea ritmului ascendent de îmbogățire a conținutului materiilor de studiu. Sînt de menționat îndeosebi directorii Lambru Fotiade (1795—1805), Constantin Vardalah (1805—1815), Neofit Duca (1815—1818), Veniamin din Lesbos (1818). Dintre lucrările didactice ale lui Vardalah s-a bucurat de prețuire *Fizica experimentală* (Viena, 1812), în a cărei prefață el precizează că „fizica este sau matematică sau experimentală", ultima ocupîndu-se „cu fenomenele și experiența". Cartea conține noțiuni generale, întrucît — argumentează autorul — „tînărul nu e cu putință a se desăvîrși în școală în orice știință, și n-are timp. De la profesor trebuie să capete principii bune... și dacă are mijloace, să progreseze după aceea singur la știința la care are înclinare". Dintre numeroasele publicații ale lui Neofit Duca merită să fie semnalată *Enchiridion. Manual de organizare a școalei grecești* (Viena, 1805), care cuprinde întreaga structură a învățămîntului grecesc la începutul secolului al XIX-lea, luînd pentru aceasta ca model ilustrativ însăși școala din București.

Prezența în rîndurile corpului didactic de la Academia grecească din București a unor profesori cu temeinică pregătire în domeniul filologiei și științelor exacte, adepți ai ideilor înaintate, a contribuit la creșterea prestigiului școlii. Ea a devenit o tribună de răspîndire a ideilor iluministe și raționaliste, opuse asupririi turcești, obscurantismului religios și ideologiei retrograde a unei mari părți din clasa feudală, fapt care va determina o afluență de elevi, fii de boieri interesați în schimbul de mărfuri, fii de meșteșugari și negustori, numărul lor ajungînd pînă la 400 în anul 1816. Vin mulți din sudul Dunării, nu lipsesc unii din Transilvania, cum este Zenobie Pop, din Sibiu, strălucit elev al lui Lambru Fotiade, căruia îi dedică o operă de erudiție, *Metrica* (Viena, 1803), aceasta reprezentînd o inteligentă valorificare a cursurilor audiate la București. Temeinicia studiilor acestui tînăr înzestrat a contribuit la ridicarea sa ulterioară pe primul plan în domeniul activității economice și financiare din Imperiul habsburgic, el ajungînd director al băncii de stat din Viena. Bursierii români trimiși în străinătate, în epoca lui Gheorghe Lazăr, s-au bucurat de sprijinul și prețuirea acestui fost elev al academiei bucureșterne.

Unii dintre profesorii Academiei nu s-au mulțumit numai cu scrierea cursurilor pe baza unor tratate de specialitate străine, ci ei au stăruit să le și imprime, unele dintre ele cuprinzînd și contribuții originale. Se remarcă în această direcție Iosif Moesiodax, român din Cernavodă, care a funcționat la Iași și la București și a elaborat, printre altele, lucrarea *Despre educația copiilor* (Veneția, 1779), cea dintîi operă românească de pedagogie (scrisă în grecește), ca și manualul *Însemnări fizice* (București, 1784).

Prelegerile profesorilor de la Academia Domnească din această epocă, pătrunse de suflu revoluționar, au contribuit la dezvoltarea conștiinței naționale a tineretului auditor. A rămas în amintirea posterității atmosfera înălțătoare creată la cursuri, în pragul răscoalei din anul 1821, de către profesorul Gh. Ghenadios. La Academie s-au format oameni de seamă ai culturii românești ca: Ienăchiță Văcărescu, poet, filolog și cronicar; episcopul Chesarie din Rîmnic, autorul interesantelor prefețe la Minee (printre care se remarcă prefața mineiului pe ianuarie, în care susține originea latină a limbii și poporului nostru); mitropolitul Filaret *II* — pentru un timp îndrumătorul întregului învățămînt românesc — , care își lărgea orizontul de cultură, ca și Chesarie, citind *Enciclopedia* lui Diderot; Grigore Brîncoveanu, Ilarion de Argeș, Dinicu Golescu, întemeietorul, în anul 1826, al școlii de la Golești, și fratele său Iordache. Elev al Academiei a fost și cronicarul Naum Rîmniceanu, ridicat din rîndurile țărănimii, ajuns prin muncă stăruitoare să redacteze în greaca modernă, cu o surprinzătoare înlesnire, lucrări de istorie, în proză și versuri, și să se manifeste ca luptător patriot, atacînd cu vigoare pătura suprapusă fanariotă.

Constantin Brîncoveanu (1688—1714), întemeietorul Academiei Domnești de la Sf. Sava din București (Gravură contemporană — B.A. R.P.R.)

Vedere imaginară a oraşului Bucureşti la 1717 (Gravură contemporană — B.A. R.P.R.)

Palatul lui Constantin Brincoveanu de la Mogoşoaia, construit la 1702. (Fotografie — B.A. R.P.R.)

Stolnicul Constantin Cantacuzino (c. 1640—1716), cel mai de seamă cărturar al epocii lui din Ţara Românească, iniţiatorul creării Academiei de la Sf. Sava. (După o frescă de la Mănăstirea Hurez.)

Universitatea din Padova, unde în anii 1667—1669 a studiat Stolnicul Constantin Cantacuzino, apoi, în secolul al XVIII-lea, unii dascăli de la Sf. Sava. (Gravură contemporană.)

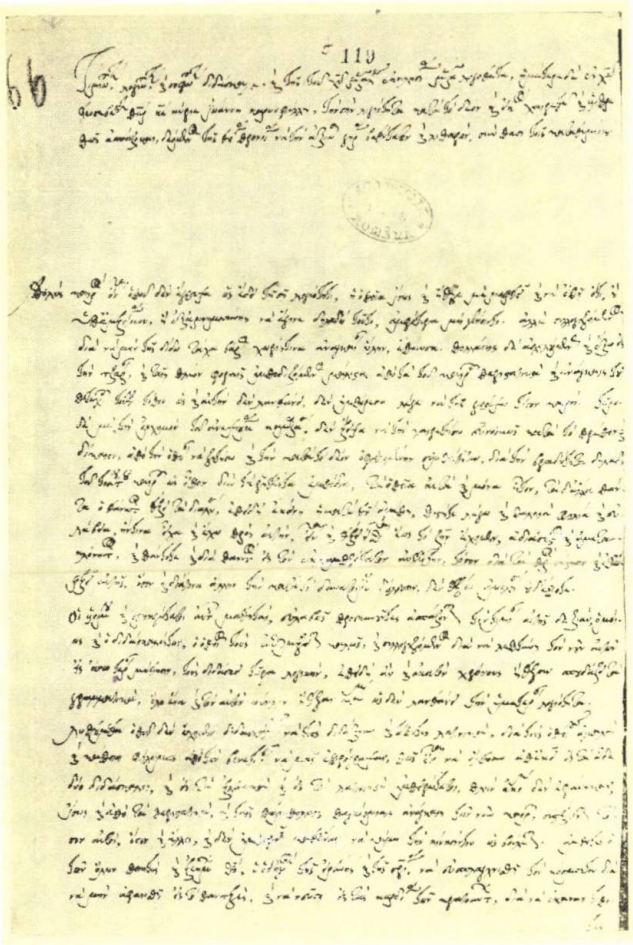

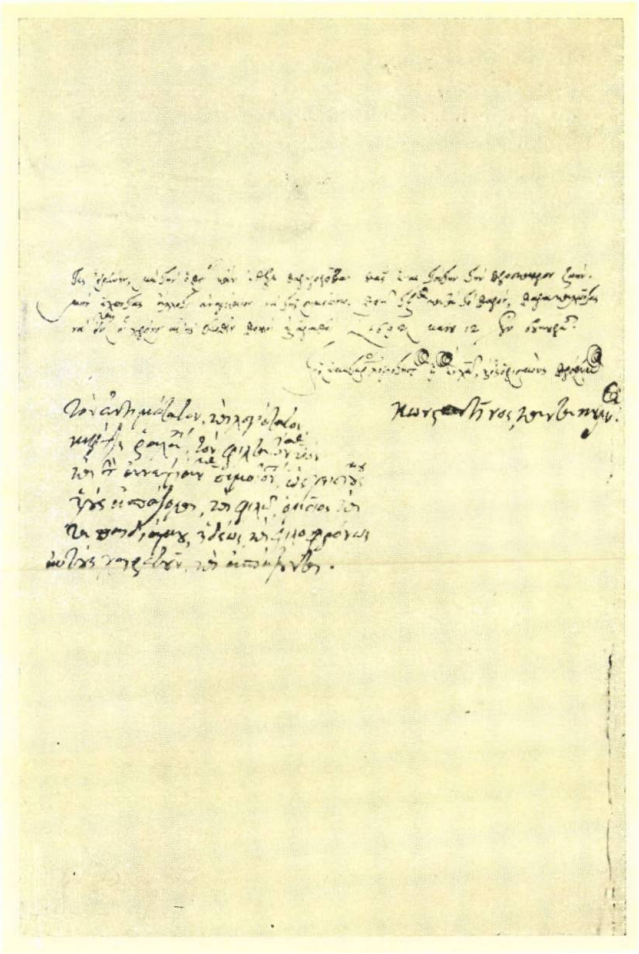

Scrisoarea din 12 mai 1692, prin care Stolnicul Constantin Cantacuzino cere să i se trimită dascăli de greacă şi latină de la Constantinopol. (Originalul la B.A. R.P.R.)

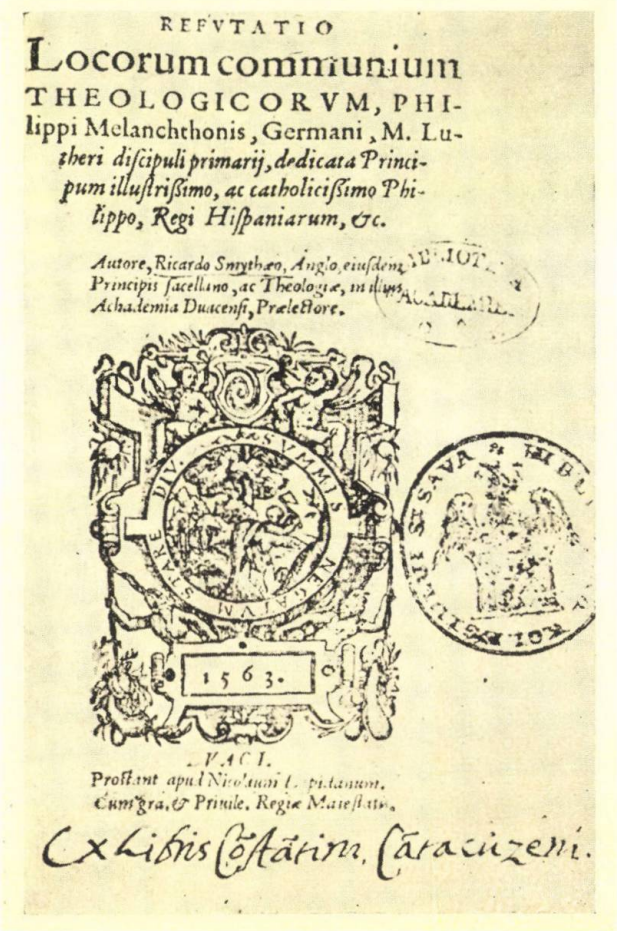

Foaia de titlu a cărţii lui Richard Smith *Refutatio locorum communium...*, 1563, cu ex-libris-ul autograf al Stolnicului Constantin Cantacuzino (B.A. R.P.R.)

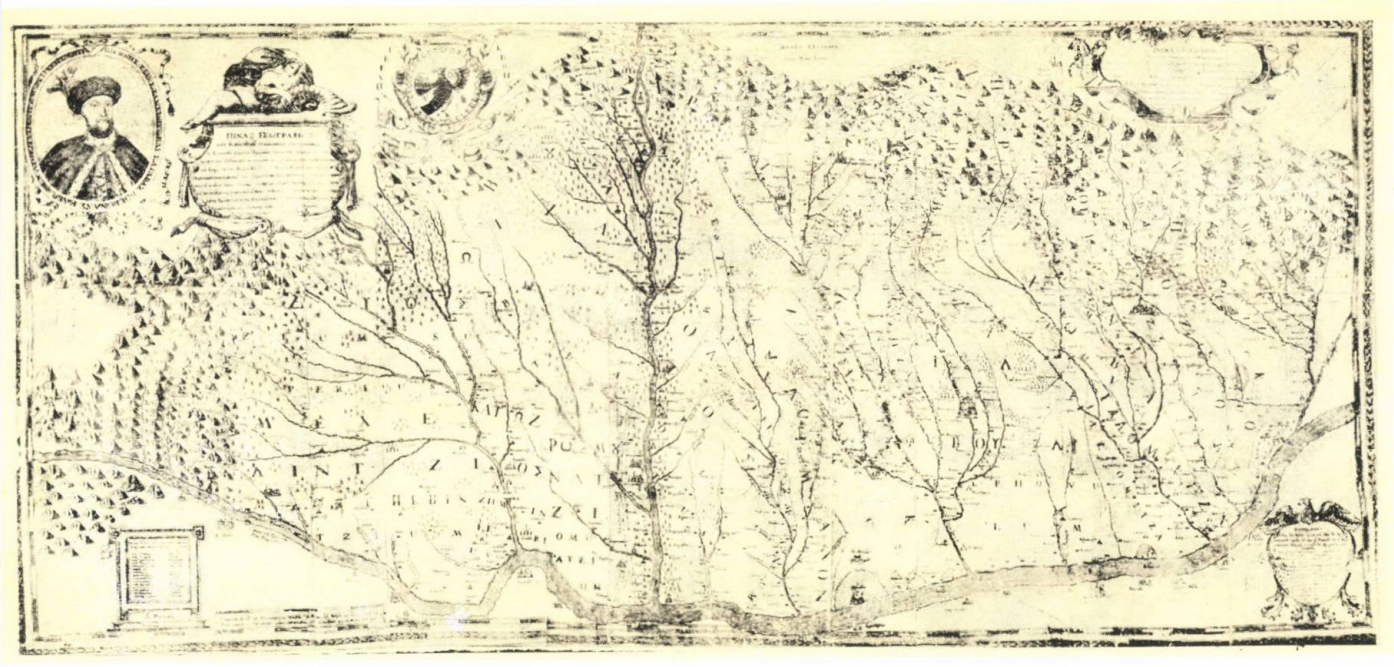

Harta Ţării Româneşti, întocmită în anul 1700 de către Stolnicul Constantin Cantacuzino. Este prima operă cartografică din Ţara Românească. Originalul se găseşte la British Museum. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Prima pagină a manuscrisului *Despre suflet* (Tratatul de psihologie al lui Teofil Coridaleu), care a aparţinut dascălului Gheorghe Ioan de la Sf. Sava, secolul al XVIII-lea. (B.A. R.P.R.)

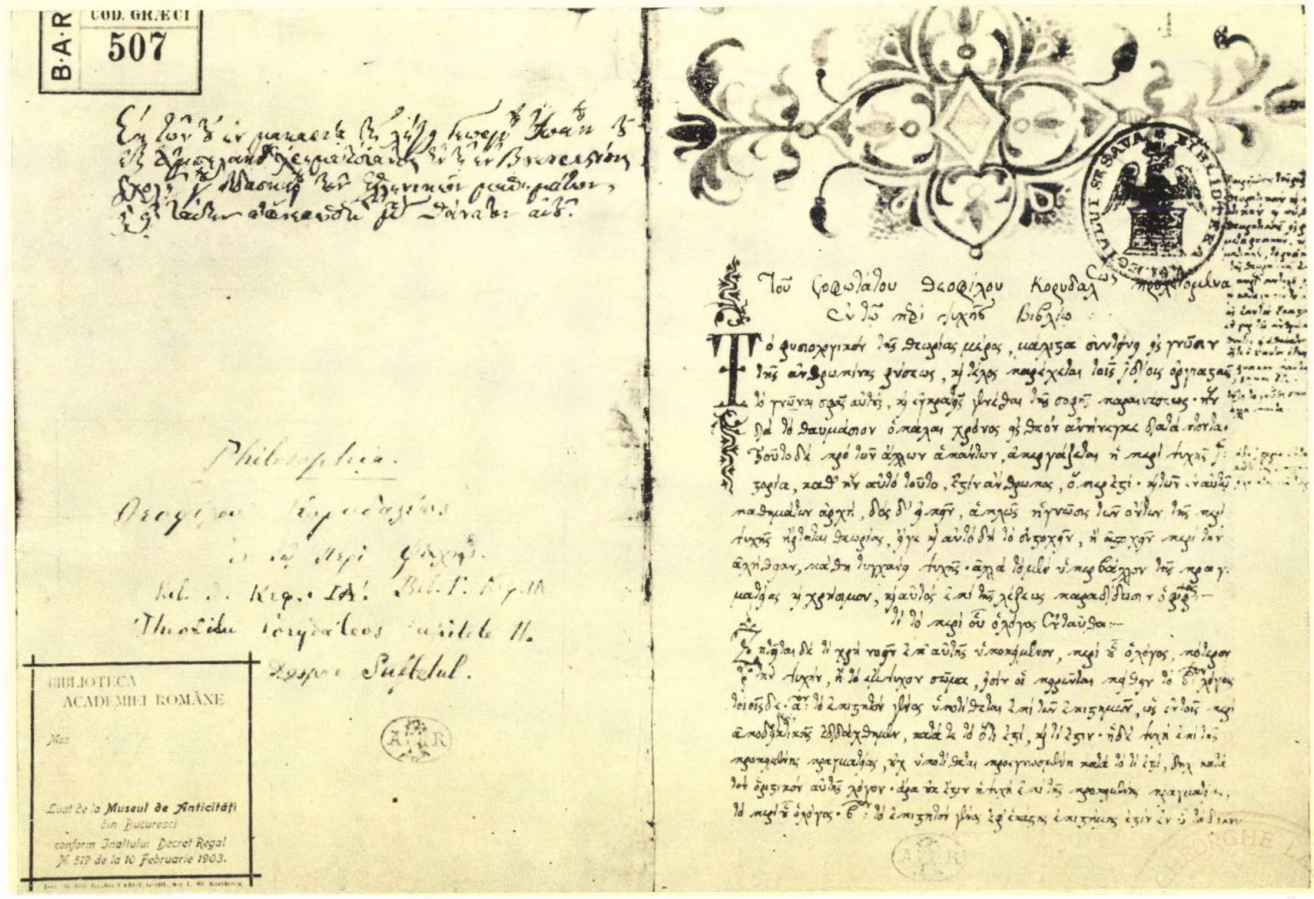

„Dascăl şi ucenic" în Bucureşti. Secolul al XVIII-lea. (Miniatură pe un manuscris românesc — B.A. R.P.R.)

Cel mai vechi plan cartografic al oraşului Bucureşti, din 1770. Fragment cu amplasamentul Academiei de la Sf. Sava (22) şi turnul Colţei (4). (Fotografie după planul original aflat la Moscova — Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti.)

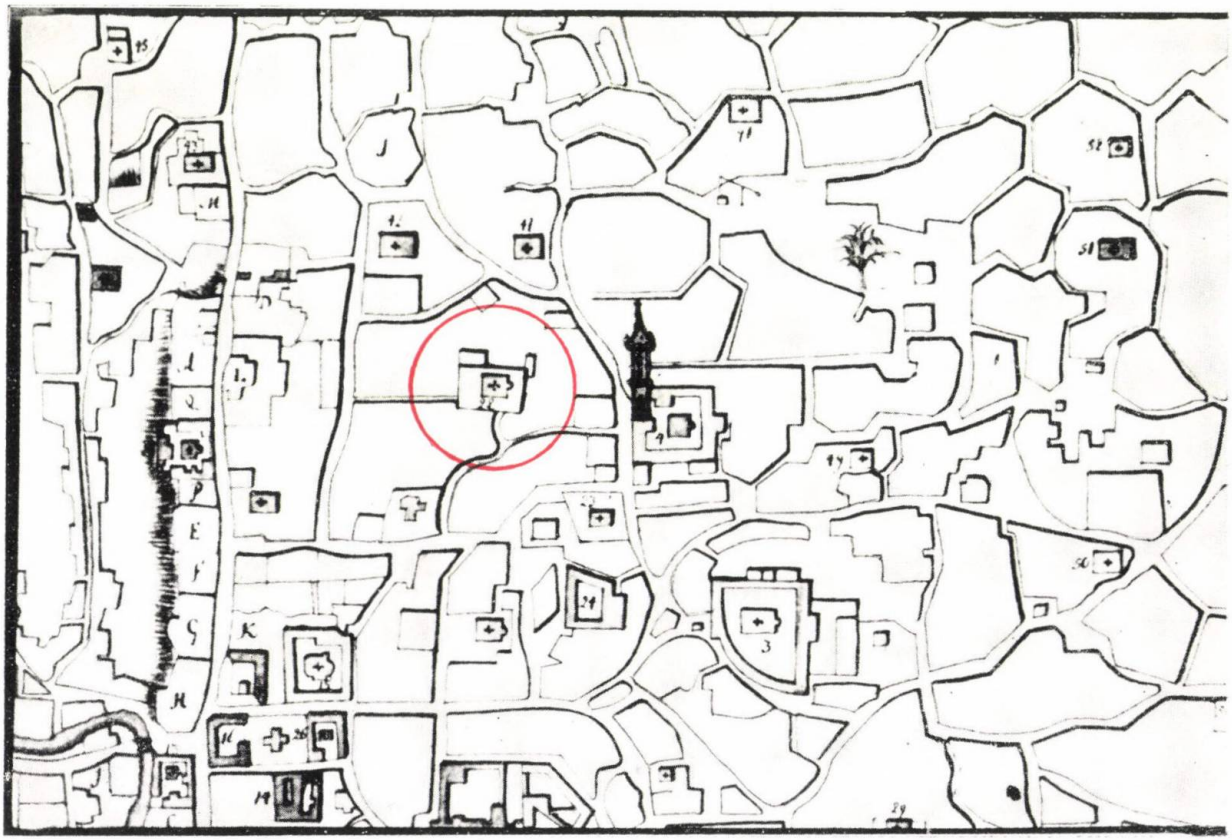

Dimitrie Cantemir (1673—1723), ilustru om de cultură umanistă și primul orientalist român, pe cînd se afla la studii la Constantinopol. (Ulei, Muzeul din Rouen, Franța.)

Foaia de titlu a cărții lui Al. Helladius *Status praesens...*, Altorf, 1714. (B.A. R.P.R.)

STATVS PRAESENS
ECCLESIAE
GRAECAE:
IN QVO ETIAM
CAVSAE EXPONVNTVR
CVR
GRAECI MODERNI
NOVI TESTAMENTI
EDITIONES IN GRAECO-BARBARA
LINGVA FACTAS ACCEPTARE
RECVSENT.
PRAETEREA ADDITVS EST IN FINE
STATVS NONNVLLARVM
CONTROVERSIARVM
AB
ALEXANDRO HELLADIO
NAT. GRAEC.

IMPRESSVS A. R. S. MDCCXIV.

Pagină din lucrarea lui Helladius, unde se arată că înalta școală de la București merită numele de Academie (B.A. R.P.R.)

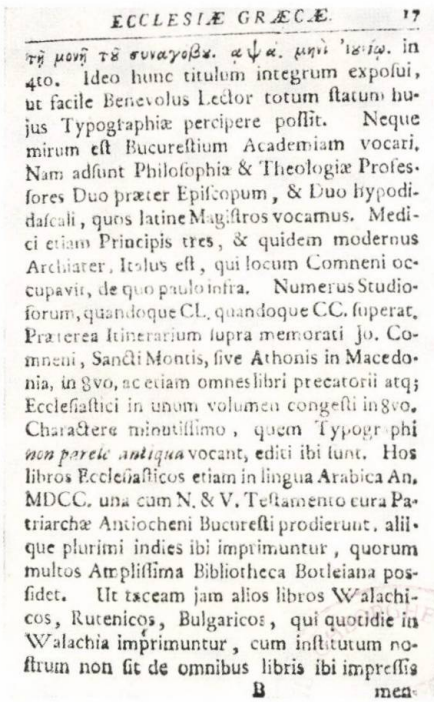

ECCLESIÆ GRÆCÆ. 17

τῇ μονῇ τȣ̃ συναγοβȣ. ᾳψα. μηνὶ 'ιȣνίῳ. in 4to. Ideo hunc titulum integrum exposui, ut facile Benevolus Lector totum statum hujus Typographiæ percipere possit. Neque mirum est Bucurestium Academiam vocari. Nam adsunt Philosophiæ & Theologiæ Professores Duo præter Episcopum, & Duo hypodidascali, quos latine Magistros vocamus. Medici etiam Principis tres, & quidem modernus Archiater, Italus est, qui locum Comneni occupavit, de quo paulo infra. Numerus Studiosorum, quandoque CL. quandoque CC. superat. Præterea Itinerarium supra memorati Jo. Comneni, Sancti Montis, sive Athonis in Macedonia, in 8vo, ac etiam omnes libri precatorii atq; Ecclesiastici in unum volumen congesti in 8vo. Charactere minutissimo, quem Typographi *non parele antiqua* vocant, editi ibi sunt. Hos libros Ecclesiasticos etiam in lingua Arabica An. MDCC. una cum N. & V. Testamento cura Patriarchæ Antiocheni Bucuresti prodierunt, aliique plurimi indies ibi imprimuntur, quorum multos Amplissima Bibliotheca Botleiana possidet. Ut taceam jam alios libros Walachicos, Rutenicos, Bulgaricos, qui quotidie in Walachia imprimuntur, cum institutum nostrum non sit de omnibus libris ibi impressis

B men-

Nicolae Mavrocordat (1716—1730), vestit pentru biblioteca sa de la Văcărești. (Gravură de epocă — B.A. R.P.R.)

Stema mavrocordaților (in vol. „Despre datorii..." B.A. R.P.R.)

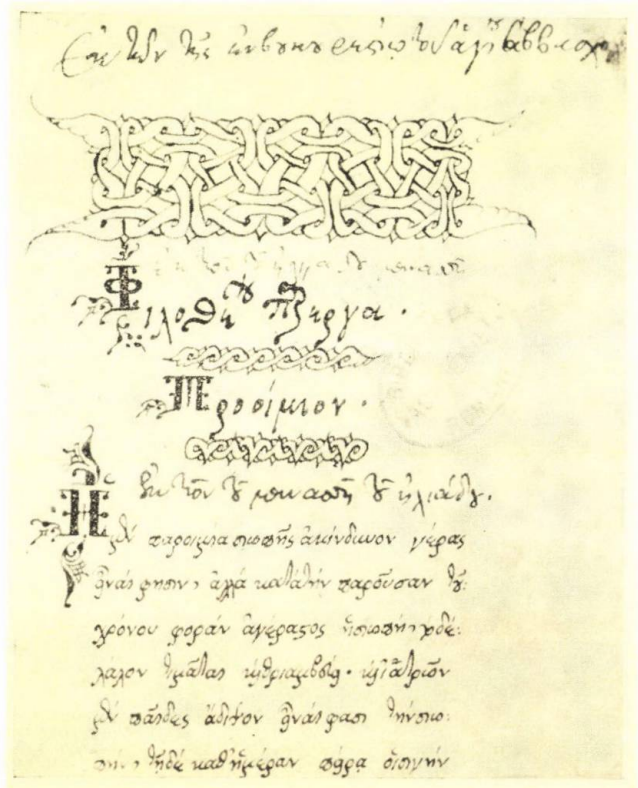

Foaia de început a romanului *Filotheu Parerga* de N. Mavrocordat, cu însemnarea posesorului Manase Eliad, directorul Academiei Sf. Sava (1761—1782). (Manuscris B.A. R.P.R.)

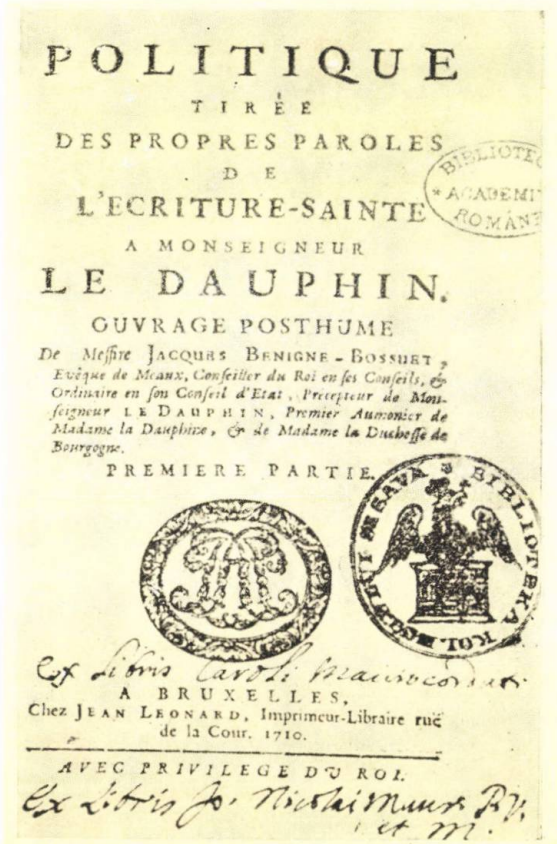
POLITIQUE
TIRÉE
DES PROPRES PAROLES
DE
L'ECRITURE-SAINTE
A MONSEIGNEUR
LE DAUPHIN.
OUVRAGE POSTHUME
De Messire JACQUES BENIGNE-BOSSUET,
Evêque de Meaux, Conseiller du Roi en ses Conseils, & Ordinaire en son Conseil d'Etat, Precepteur de Monseigneur LE DAUPHIN, Premier Aumonier de Madame la Dauphine, & de Madame la Duchesse de Bourgogne.
PREMIERE PARTIE.
A BRUXELLES,
Chez JEAN LEONARD, Imprimeur-Libraire ruë de la Cour. 1710.
AVEC PRIVILEGE DU ROI.

Foaie de titlu a lucrării lui Bossuet *Politique...*, Bruxelles, 1710, cu ex-libris-ul lui N. Mavrocordat. (B.A. R.P.R.)

Hrisovul lui Grigore Ghica, din 17 ianuarie 1749, prin care se asigură plata lefurilor dascălilor de la Sf. Sava. (Arhivele statului, București.)

Alexandru Ipsilanti (774—1782), reorganizatorul Academiei de la Sf. Sava. (Gravură contemporană — B.A. R.P.R.)

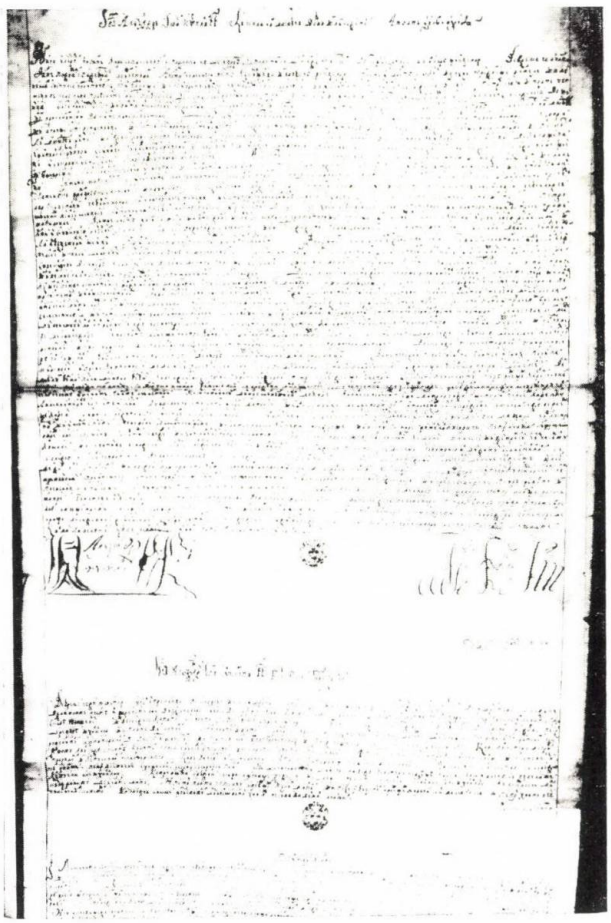

Cartea lui Alexandru Ipsilanti, din 28 aprilie 1775, privind organizarea şcolilor din Bucureşti şi Craiova. (Arhivele statului, Bucureşti.)

Inscripţia noului local de la Sf. Sava, terminat în anul 1779 prin grija lui Alexandru Ipsilanti. (Lapidariul Muzeu) lui de artă feudală de la Mogoşoaia.)

Planul şi faţada localului de la Sf. Sava, reconstruit în anii 1776—1779. Reconstituire de prof. Al. Vitzu după planul Borroczyn, 1852. (Muzeul Şcolii medii „N. Bălcescu", Bucureşti.)

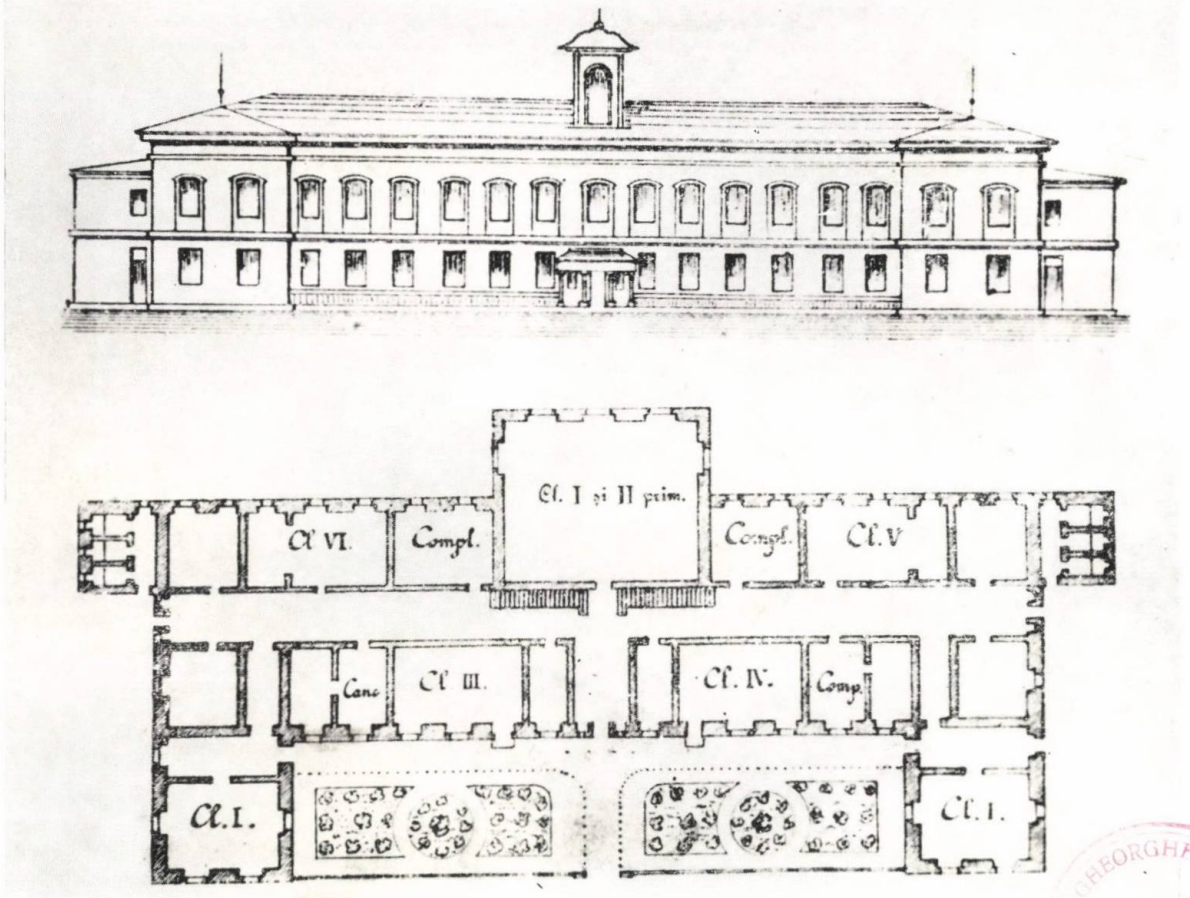

GHEORGHE LAZ

Hrisovul lui Constantin Racoviţă din 26 iunie 1763 relativ la Academia Domnească. (Arhivele statului, Bucureşti.)

Ienăchiţă Văcărescu (c. 1740—1797) şi urmaşii săi, cărturari români, foşti elevi la Sf. Sava. (Litografie B.A. R.P.R.)

ѠБСЕРВА́ЦЇИ

са́ѹ

БѢГѢРИ ДЕ СѢМѢ, АСѸПРА РЕГѸЛЕЛОРЪ

ГРАММА́ТІЧЇИ РѸМѪНЕ́ЩИ

АДѸНАТЕ ШИ АЛКѢТѸИТЕ ДЕ ДѸМНЕАЛѸИ

ЇАННА́КЕ ВѪКѪРЕ́СКѸЛ

Чїл дѣ акѹм дїкеѡфѵ́лаѯ а̂ Бисерічїи чеи мари а рѣсѣритѹлѹи.

ши ма́реБистїерѹ а̂ ПринципатѹлѹиВалахїеи

Тимпѣритѣ акѹм ꙟтрѹ ал дойлѣ рѫндѹ.

ꙟн Вїенна Аѵстрїеи.

ла

Їѡсифѹ нобл. де Кѹрцбек ꙟпѣрѫтескѹл ши крѣескѹл ал кѹрцїи Типографѹ, ши библїѡполѹ.

1787.

Gramatica românească a lui Ienăchiţă Văcărescu, Rîmnic, 1787. (B.A. R.P.R.)

Lambru Fotiade, renumit director și profesor la Sf. Sava (1795—1805). (Gravură contemporană B.A. R.P.R.)

Neofit Duca, director și profesor al Academiei Domnești (1815—1818). (Reproducere după o miniatură contemporană — Muzeul Școlii medii „N. Bălcescu", București.)

Iordache Golescu (1768—1848), absolvent al Academiei Domneşti, militant pentru folosirea limbii române ca limbă de predare. (Litografie B.A. R.P.R.)

Mapamondul întocmit de Iordache Golescu, imprimat la Viena, în anul 1800. (Gravură B.A. R.P.R.)

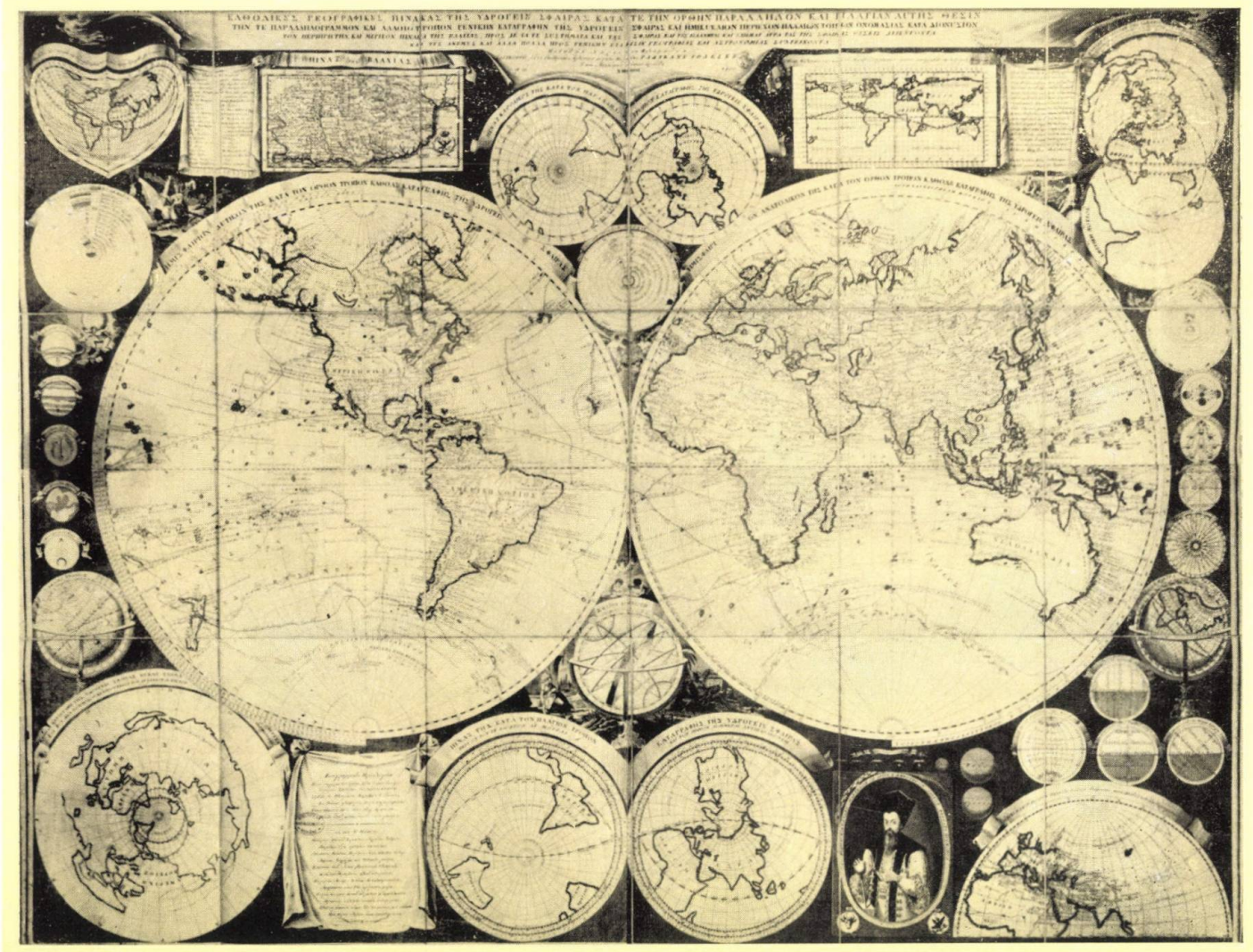

Zenobie C. Pop din Sibiu, elevul lui Lambru Fotiade de la Sf. Sava; mai tirziu director al Băncii statului habsburgic, la Viena. (Litografie B.A. R.P.R.)

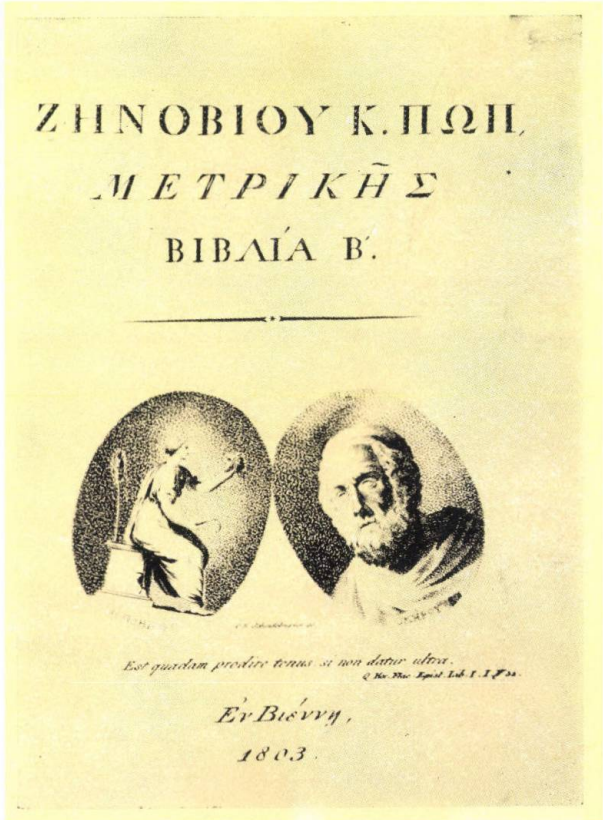

Pagină de titlu la *Metrica* lui Zenobie C. Pop, Viena, 1803. (B.A. R.P.R.)

ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR ÎN LIMBA NAȚIONALĂ
(1818—1864)

În primele decenii ale secolului al XIX-lea, în condițiile noilor prefaceri social-economice și ale lărgirii relațiilor de producție noi, capitaliste, lupta pentru formarea unei culturi naționale devine tot mai intensă.

În întreaga perioadă a regimului turco-fanariot limba greacă s-a vorbit tot mai mult la curtea domnitorului, în cercurile restrînse ale marii boierimi, care era legată de dregătorii și de Poartă. În același timp însă, pe baza strîngerii relațiilor economice și politice, legăturile culturale dintre cele trei țări românești deveneau tot mai puternice. Este vorba nu numai de dezvoltarea unei limbi literare unitare, ci și de schimburi culturale tot mai frecvente. Alături de lucrările tipărite în limba greacă, lucrări care se citeau mai ales în cercurile marii boierimi, legate de curtea domnilor fanarioți, cultura în limba națională marcase progrese incontestabile. Este de ajuns să fie subliniat faptul că într-un veac întreg de regim turco-fanariot s-au tipărit în țările românești numai 53 de cărți grecești, față de cele 457 de cărți în limba română.

Dezvoltarea economică a țărilor române, sporirea producției agricole și meșteșugărești, lărgirea pieței interne, dezvoltarea relațiilor cu piața externă, nevoia de cadre pentru economie și aparatul de stat, necesitatea desființării regimului turco-fanariot, care frîna aspirațiile de propășire și libertate ale poporului român, au impus, printre altele, crearea unui învățămînt superior în limba română. În această perioadă, un număr tot mai mare de oameni luminați, cărturari cu idei avansate ca Iordache Golescu, Constantin Bălăceanu, Iosif al Argeșului, Iordache Slătineanu, Grigore Băleanu, precum și mulți alții, printre care și Ioan Văcărescu, militant activ pentru dezvoltarea culturii naționale, se manifestă cu elan pentru introducerea limbii române ca limbă de predare în școlile de toate gradele, și nu numai în cele elementare din București și alte orașe, ca pînă acum.

La 10 decembrie 1817, la cererea lui Gheorghe Lazăr, unii dintre cei amintiți mai înainte chibzuiesc la „o mai bună orînduire a școlii domnești din București", în care să se predea gramatica, catehismul „și cîteva din cele mai de trebuință științe, ca să poată din această școală să se formeze buni impiegați pentru cancelarii și judecătorii; ucenicii... să fie deprinși și cu măsurarea moșiilor și locurilor, ceea ce este foarte de folos pentru *ingineri*". În vederea atingerii acestui țel, ei propun să se instituie o *școală în București de învățămînt românesc*, în chiliile mănăstirii Sf. Gheorghe Nou (deci, o altă școală decît cea româno-slavă de la Sf. Gheorghe Vechi), cu trei dascăli, unul pentru „ucenicii începători", altul pentru gramatică, iar „al treilea să predea *aritmetica* și *geometria* înainte de amiazi și un mic curs de geografie după amiază, tot acest profesor să fie însărcinat cu exercitarea ucenicilor la măsurarea pămîntului eșind cu ei și în oraș... pentru măsurarea a diverse locuri de forme neregulate". Dascălul de gramatică și cel de științe vor conduce „pe ucenici" la școala cea mare pentru a fi supuși unui examen spre a se constata progresul făcut de ei". Se stăruia deci pentru înființarea unei școli de nivel superior, în care predarea să se facă în limba națională, învățăturile să aibă nivel superior teoretic și aplicat pentru a sluji intereselor păturilor sociale potrivnice rînduielilor feudale și dominației otomane.

Fiind un domnitor receptiv la ideile iluministe, Ioan Caragea aprobă organizarea școlii superioare românești în București, rămînînd ca cei ce au făcut propunerea să găsească și profesorii români corespunzători. La 6 martie 1818, eforii școlilor din Țara Românească raportează domnitorului că, cercetînd printre „dascălii români care să aibă această știință și să poată învăța pe ucenici chiar în limba noastră cea românească, altul destoinic n-am putut găsi fără pe un *Lazăr*, inginer, ce a venit acum de curînd din părțile Transilvaniei pe

carele mai întîi l-am cercetat la care învăţături poate fi destoinic a le învăţa" (ceea ce dovedeşte că unii boieri, care învăţaseră la Academia Domnească, erau oameni de cultură, putînd fi ei înşişi profesori, însă nu acceptau, deoarece considerau această ocupaţie incompatibilă cu poziţia lor socială). Lazăr dovedi că „la orice meşteşug filozoficesc este destoinic" (deci se considera pregătit tot aşa de bine ca orice profesor de la Academia grecească), „dar mai întîi zice ca să le tălmăcească din limba latinească pe cea românească şi apoi să le paradosească ucenicilor". Considerînd că nu sînt încă „ucenici destoinici de aceste meşteşuguri" (deci, era îmbrăţişată în fond ideea învăţăturilor filozofice, care constituiau baza învăţămîntului de cel mai înalt grad), eforii socoteau „că deocamdată să se orînduiască numitul dascăl a paradosi (preda) aritmetică cu geografia istoricească pe hartă, şi apoi geometria teorgheomesia şi geometria practică, dimpreună cu geometria practică (agrimensura)". Fiindcă, probabil, egumenul grec de la Sf. Gheorghe Nou nu s-a arătat dispus să piardă venitul încăperilor ce urmau a fi destinate noii şcoli, acesta va fi propus să se instaleze înalta şcoală românească în chiliile mănăstirii Sf. Sava, „unde a mai fost înainte şcoala elinească". Eforii au fost de acord cu propunerea şi au cerut domnitorului s-o aprobe. Şi astfel se înfiinţează înalta şcoală naţională de la Sf. Sava, în timp ce Academia Domnească îşi continua activitatea în metohul Măgureanu, situat pe Calea Mogoşoaiei, în apropiere de Dîmboviţa, aici ajungînd-o şi sfîrşitul în vîrtejul evenimentelor din 1821.

Acest „Lazăr inginer" este transilvăneanul Gheorghe Lazăr, instruit la şcolile superioare din Sibiu, Cluj şi Viena, adînc pătruns de iluminismul Şcolii ardelene. Manifestîndu-se ca militant activ al propagării ideilor liberale ale revoluţiei franceze din 1789, Lazăr fusese silit de cercurile clericale reacţionare să se refugieze în 1816 din Transilvania în Ţara Românească, îndeplinind sarcina de preceptor al copiilor familiei boiereşti Bărcănescu. Lui îi reveni importanta misiune de a înfăptui aspiraţiile culturale ale păturilor sociale progresiste. El a pus la Bucureşti bazele celei dintîi instituţii de învăţămînt superior în limba naţională, combătînd părerile învechite ale unor profesori greci, în frunte cu Veniamin din Lesbos, savant cu vederi înaintate de altfel pe tărîm social-politic, care nu înceta însă să susţină în faţa lui Caragea şi a divanului domnesc ideea retrogradă că „filozofie în româneşte nu se poate".

Prin „înştiinţarea" tipărită în august 1818, înainte de începerea cursurilor şcolii naţionale, Lazăr subliniază necesitatea pentru ţara noastră de a avea o „Academie cu ştiinţă chiar în limba maicii sale", o şcoală înaltă de „ştiinţe filozoficeşti şi matematiceşti". Anunţarea deschiderii şcolii naţionale în vechea clădire de la Sf. Sava şi răspîndirea fulgerătoare a faimei sale de înflăcărat revoluţionar au făcut pe cei mai mulţi dintre tinerii de la Academia grecească să se îndrepte cu un avînt deosebit spre şcoala lui Lazăr. Acesta, prin neşovăitoarea şi impetuoasa-i activitate, aduce o contribuţie activă la dezvoltarea conştiinţei naţionale, la pregătirea elementelor progresiste în vederea luptei pe plan naţional şi social, care se va declanşa numai peste cîţiva ani sub conducerea lui Tudor Vladimirescu.

Dintre cei mai distinşi elevi ai lui Lazăr pot fi amintiţi Eufrosin Poteca, C. Moroiu, S. Marcovici, I. Pandele, Ion Heliade Rădulescu, P. Poenaru, Gh. Ioanid şi alţii. Primii patru sînt cei care, în anul 1820, au fost trimişi ca bursieri, de către Eforia şcolilor, pentru ca să-şi desăvîrşească studiile la universităţile din Italia şi Franţa, iar Poenaru în Austria, în Franţa şi Anglia. Aceştia vor deveni, la rîndul lor, profesori la şcoala lui Lazăr. Prin a sa *Înştiinţare*, Lazăr expune planul reorganizării întregului învăţămînt, împărţit în patru grade, ultimul fiind pentru învăţături „filozoficeşti" şi „iuridiceşti sau normice" (nucleele viitoarelor facultăţi de drept, filozofie şi ştiinţe). În cei cîţiva ani de activitate în Bucureşti, Lazăr a depus o muncă didactică intensă, redactînd un curs de filozofie, altul de logică şi metafizică (după Kant), un curs de „aritmetică matematicească", altul despre „trigonometria cea dreaptă" şi un curs de geografie etc., înţelegînd că numai în acest mod poate sluji ridicarea nivelului

învățămîntului în limba națională. Lazăr era un patriot înflăcărat. El aprecia valoarea culturii grecești, pe care personal și-o însușise în școlile pe care le frecventase, dar susținea cu toată tăria primatul limbii naționale în învățămînt, demonstrînd capacitatea limbii române de a exprima orice fel de idei abstracte. Că școala lui Lazăr prelua tezaurul de tradiție și cultură al Academiei grecești o dovedește faptul că unii profesori și elevi ai ei proveneau din școala grecească de la Măgureanu.

Alături de Lazăr, care preda matematicile superioare și filozofia kantiană, găsim pe Ladislau Erdeliotu, profesor de latină și franceză, adeptul filozofiei sensualiste a lui Condillac. Au fost promovați profesori E. Poteca și I. Heliade Rădulescu, primul făcînd lecții de geografie, iar celălalt de aritmetică și geometrie.

După moartea prematură a lui Lazăr la Avrig (1823), I. Heliade Rădulescu redeschide școala de la Sf. Sava, ajutat de inginerul Răducan Măinescu. În anul 1825, conducerea acesteia trece asupra lui Eufrosin Poteca. Revenit din străinătate, unde fusese student la Paris, el a scris eforilor școlilor despre necesitatea ștergerii deosebirilor de clasă, iar ulterior s-a situat pe poziția revoluționară a preluării conducerii statului de către întregul popor. Merită subliniat în același timp că Poteca este primul profesor român de filozofie la Sf. Sava. În anul 1829 el a tradus din grecește pe Heineccius *(Elemente de filozofie, logică și etică*, Viena).

În urma păcii de la Adrianopol (1829), care a desființat monopolul turcesc asupra comerțului exterior al țărilor române, învățămîntul național a primit o mai temeinică organizare, impusă de noile condiții social-economice, prin legiuirea denumită Regulamentul Organic, care stabilește linii generale de organizare a învățămîntului de stat. În 1830, activează la Sf. Sava profesorii: E. Poteca, C. Moroiu, S. Marcovici, I. Genilie, G. Ioanid, I. Pop, Gh. Pop. În noiembrie 1831 ei solicită Eforiei școlilor să numească un director al școlilor naționale, cunoscător al organizării învățămîntului superior european. La recomandarea Eforiei, acești profesori elaborează un regulament care precizează atribuțiile directorului și subliniază condiția de a fi român, întrucît „studiile se învață toate în limba românească".

Principiile generale de organizare ale învățămîntului sînt următoarele: obligația statului de a se ocupa de instrucția publică, predarea cunoștințelor în limba națională, indiferent la ce grad școlar, recunoașterea drepturilor absolvenților de a ocupa funcții superioare în aparatul de stat. Se manifestă o grijă deosebită pentru predarea istoriei naționale. Totodată, se stabilea principiul potrivit căruia instrucția publică se desfășoară în școli de patru grade: *școala începătoare* (elementară) de patru ani, *umanioarele (gimnaziu)* de patru ani; *învățăturile complimentare* (curs mediu) de trei ani, *cursurile speciale* (învățămînt superior) de trei ani cuprinzînd: *legile* (facultatea de drept), *matematica aplicată* (nucleul viitoarei facultăți de științe) și *agricultura practică* (învățămîntul agricol).

Cursurile complimentare începeau cu clasa de retorică și învățăturile „slobode", durata lor fiind de doi ani. Pe lîngă retorică, urma să se predea cursul de poetică și un curs de „istoria generală a literaturii". În prima clasă complimentară se mai predau alternativ geometria și algebra, pînă la ecuații de gradul doi cu aplicații practice, în anul al II-lea fizica, în anul al III-lea chimia. În anul al II-lea se mai preda logica, în anul al III-lea morala, iar arheologia era alăturată cursului de literatură greacă, latină și istorie veche. Absolvenții cursurilor complimentare se puteau înscrie la *cursurile speciale*, formate din „cursul de legi" și cursul de „matematică aplicată". „Cursul de legi" cuprindea: dreptul civil și comercial, la anul I, dreptul criminal (penal) și procedura la anul II, istoria dreptului, la anul III, și economia politică, al cărei conținut era predat pe baza datelor statistice din diferite țări. Cursul de matematică aplicată era menit să pregătească în decurs de trei ani „ingineri civili" dintre absolvenții umanioarelor și complimentarelor, cărora li se predau: trigonometria aplicată și algebra superioară (anul I), calculul diferențial și integral, geodezia și triangulația pentru planuri topo-

grafice (anul al II-lea), mecanica şi arhitectura (anul al III-lea). Se mai predau şi cursuri „slobode" (libere) de istorie naturală, de limbă grecească „vorbitoare" (aplà), de slavonă şi rusă.

Administraţia şcolilor publice era încredinţată unui „sfat de instrucţie" compus din patru efori, un director şi un revizor. Primii trei efori trebuiau să fie dintre marii boieri, al patrulea fiind şi directorul şcolilor. Eforii aveau de justificat modul de conducere a învăţămîntului numai faţă de capul statului. Poziţia autonomă a Eforiei şcolilor ilustrează pregnant esenţa de clasă a conducerii întregii reţele şcolare, boierii pretinzînd supremaţia chiar şi în instrucţia publică, „nu pentru că erau instruiţi, ci pentru că erau boieri", după cum se exprima francezul F. Colson. Ca o consecinţă, în fruntea Eforiei a funcţionat, pînă la 1848, Al. Filipescu-Vulpe, cunoscut ca reacţionar încă din vremea răscoalei de la 1821. Spre îndeplinirea unui deziderat exprimat de profesorii de la Sf. Sava, eforii Filipescu, Şt. Bălăceanu şi B. Ştirbei numesc la 1 martie 1832 pe P. Poenaru, abia reîntors de la studiile de matematici şi inginerie absolvite cu succes în Austria şi Franţa, ca provizor (inspector) al şcolilor din Bucureşti şi de prin judeţe. În septembrie, Poenaru a fost numit director al şcolilor, în locul lui Eufrosin Poteca, situaţie în care a rămas şi a activat cu competenţă şi pasiune pînă la înăbuşirea revoluţiei din 1848.

În *Regulamentul învăţăturilor*, publicat în 1833, se stabilea că numai învăţămîntul claselor începătoare era gratuit, pentru celelalte percepîndu-se taxe din ce în ce mai mari, care puneau în imposibilitate de a învăţa pe copiii din rîndul păturilor sociale sărace, în special pe fiii de ţărani, învăţătura fiind rezervată numai celor nobili şi celor bogaţi. Existau astfel numai 12 burse pentru elevii din pensionatul (internatul) Colegiului, dar şi acestea erau atribuite exclusiv fiilor de boieri şi negustori scăpătaţi. Elevul care termina clasele umanioare primea o diplomă cu titlul de „laureat în învăţăturile slobode", iar absolvirea claselor complimentare (învăţămînt mediu) conferea titlul de „laureat în ştiinţe şi meşteşuguri" (bacalaureat). La sfîrşitul întregului curs special de legi, studentul obţinea titlul de „advocat", iar la sfîrşitul celui special de matematică aplicată titlul de „inginer civil".

Se mai prevedea în Regulament suma de 5 000 de lei anual pentru a se cumpăra „instrumente de fizică şi chimie, de geometrie şi de mecanică, colecţii pentru istoria naturală, stampe şi altele", precum şi 20 000 de lei pentru tipărirea de manuale didactice, a căror lipsă era adînc resimţită. Această prevedere a stimulat într-o oarecare măsură apariţia unor importante cărţi şcolare. Grija pentru pregătirea viitoarelor cadre didactice de nivel superior rezultă din art. 256 al Regulamentului relativ la bursierii care urmau să fie trimişi la universităţile din Europa.

Aplicarea Regulamentului s-a făcut treptat, după cum arată şi Barbu Ştirbei, logofăt al Instrucţiunii publice, în toamna anului 1834, cînd expune activitatea Colegiului Sf. Sava: „pînă acum se află deschise... numai cursul legilor, al algebrei, al geometriei şi al trigonometriei, rămînînd a se deschide şi celelalte treptelniceşte". Cursul de legi era în seama profesorului C. Moroiu, unul dintre bursierii formaţi la Pisa, în Italia, unde a obţinut doctoratul în drept, iar cel special de trigonometrie aplicată a fost predat cîtva timp de către P. Poenaru care făcuse studii superioare în Occident, fiind transferat de la clasele umanioare, unde i-a succedat D. Pavlu, fost bursier pentru matematici la Paris. Pentru rîvna depusă în promovarea învăţăturilor, şapte profesori de la Sf. Sava, în frunte cu directorul P. Poenaru, au primit, în 1834, ranguri boiereşti.

Se cuvine să subliniem faptul că la sfîrşitul anului şcolar 1831—1832, printre premianţii Colegiului Sf. Sava aflăm pe Bălcescu Nicolae, în clasa a III-a umanioare, şi pe Ghica Ion, în clasa a IV-a. Tot la Colegiu şi-au făcut studiile C. D. Aricescu, Gh. Costaforu, Al. Orăscu, T. Aman, Al. Odobescu, I. Zalomit, V. Boerescu etc. Aceeaşi distincţie marchează aptitudinile deosebite ale viitorului democrat revoluţionar Nicolae Bălcescu şi în anul 1836, cînd

se afla în cursul complimentar. După terminarea studiilor de la Sf. Sava şi sub influenţa ideilor revoluţionare difuzate de profesorii săi, bănăţeanul E. Murgu şi emigrantul francez J. A. Vaillant — autorul valoroasei lucrări în trei volume *La Romanie* (Paris, 1844) — tînărul Bălcescu participă la mişcarea revoluţionară din 1840, alături de Dem. Filipescu, şi sfîrşeşte prin a fi aruncat în închisoare. Suferinţele de aici îl vor oţeli şi mai mult în lupta pentru pregătirea revoluţiei de la 1848. În 1843, împreună cu Ion Ghica şi Christian Tell, organizează societatea secretă „Frăţia".

Concepţia nouă, progresistă, a studenţilor de la „legi", în puternic antagonism cu poziţia marii boierimi, nemulţumită de pătrunderea tinerelor elemente burgheze, cu instrucţie superioară, în funcţiile publice, se reflectă în unele manifestări din acea vreme, de pildă în cuvîntarea „şcolarului de legi C. Rîmniceanu", ţinută la 9 noiembrie 1838, cu prilejul înmormîntării cunoscutului pravilist şi profesor Nestor.

Fiind vorba de cursurile de legi, trebuie să fie semnalat şi faptul că în august 1837, la propunerea directorului P. Poenaru, Eforia a numit la Colegiul Sf. Sava pe cunoscutul profesor de filozofie şi drept Eftimie Murgu (care studiase la Pesta) „pentru predarea învăţăturilor logicei şi a dreptului roman" la clasa I complimentară. În anul 1838 şi în anii următori cursurile de legi sînt predate de profesorii C. Moroiu, Şt. Ferechide, A. Racoviţă şi C. Brăiloiu, de la care au rămas manuscrise cuprinzînd dreptul roman, dreptul civil, dreptul comercial şi cel judecătoresc.

În timp ce la Academia din Iaşi, prin hrisovul lui Mihail Sturdza, din 8 noiembrie 1840, se prevedeau trei facultăţi — de filozofie, de legi şi de teologie —, la Colegiul din Bucureşti ia fiinţă, de la 1 septembrie 1842, catedra de filozofie la clasele complimentare I—II, care este încredinţată transilvăneanului August Treboniu Laurian. Acesta a jucat un rol important în domeniul învăţămîntului şi culturii naţionale, fiind sprijinitor activ al luptei pentru progres şi devotat colaborator al lui Nicolae Bălcescu la „Magazin istoric pentru Dacia" (1845—1848). Celelalte obiecte de învăţămînt, care mai tîrziu aveau să constituie Facultatea de litere şi filozofie din Bucureşti — româna (I. Pop), franceza (C. Aristia, Buvellot, Jobin şi T. Théot), greaca (G. Ioanid), latina (G. Hill), geografia, cronologia (I. Genilie) şi istoria generală (Aaron Florian) — acum erau predate numai în clasele umanioare. Este semnificativ însă faptul că în timp ce limba română se preda numai în clasele I—III, franceza se menţinea în toate clasele (I—IV), ceea ce ilustrează într-un fel voinţa clasei stăpînitoare de a lua măsuri speciale împotriva ideilor care erau promovate cu ajutorul limbii naţionale, acum în preajma revoluţiei. Această politică retrogradă va merge pînă la decretarea desfiinţării învăţămîntului în limba naţională, prin legea dată de către Gheorghe Bibescu la 21 februarie 1847. Domnitorul promovează astfel o concepţie opusă progresului cultural, împotriva aspiraţiilor maselor spre unitate naţională şi independenţă naţională.

Politica antinaţională a unei părţi din marea boierime, în ceea ce priveşte rolul şi poziţia limbii naţionale în predarea învăţăturilor de grad superior, se manifestă simultan — şi nu întîmplător — şi în Moldova, unde domnitorul Mihail Sturdza considera că Academia care îi purta numele devenise periculoasă, pentru că din rîndurile ei ieşeau tineri animaţi de un spirit refractar orînduirii existente.

Reforma lui Bibescu din 1847 desfiinţa gimnaziul, păstrînd numai şcoala comunală de sat, pe cele primare (normale) de la oraşe şi pe „cele desăvîrşitoare sau academice", acestea din urmă cuprinzînd 12 clase ce „se vor urma într-o Academie ce se va aşeza numai în Bucureşti, în care se vor învăţa limbile latină, elină, franceză, germană şi slavonă, cu o mai desăvîrşită totodată deprindere şi în limba naţională". Disciplinele erau predate însă în franţuzeşte de către profesori aduşi din Franţa, ridicîndu-se în felul acesta implicit limbii

române dreptul de a fi folosită pentru predarea studiilor superioare, iar celor ce vor să urmeze aceste învățături impunîndu-li-se a plăti fiecare o taxă anuală grea. Academiei i se alătura și o facultate de legi, cu un curs de doi ani. Această măsură arbitrară a domnitorului a provocat, cum era de așteptat, o adîncă revoltă în opinia publică, ea fiind dezaprobată chiar și de către fiul lui Bibescu și găsindu-și una dintre expresiile de protest în versurile satirice ale lui Heliade:

Grădinare, grădinare,
Ia gîndește-te mai bine
La primejdia cea mare,
Să ne faci școale străine.

Anul revoluționar 1848 a zguduit întreaga Europă. În țările române revoluția fusese prevestită timp de peste două decenii de numeroase revolte locale ale țărănimii, de „comploturi" și opoziții fățișe împotriva tiraniei. Cu doi ani mai tîrziu, în 1850, Nicolae Bălcescu avea să scrie: „Revoluția română de la 1848 n-a fost un fenomen neregulat, efemer, fără trecut și viitor, fără altă cauză decît voința întîmplătoare a unei minorități sau mișcarea generală europeană. Revoluția generală fu ocazia, iar nu cauza revoluției române. Cauza ei se pierde în zilele veacurilor". Conducătorii revoluției, în frunte cu Bălcescu, au chemat la luptă masele cele mai largi, pe baza unui program care conținea revendicările cele mai arzătoare ale poporului român; emanciparea și împropietărirea clăcașilor, desființarea privilegiilor de clasă ale boierimii, regim revoluționar republican, dezvoltarea forțelor de producție ale țării, dezvoltarea culturii și învățămîntului de toate gradele etc. Cu privire la învățămînt s-a decretat ca el să fie progresiv, integral și gratuit și s-a trasat un amplu plan de organizare, care să cuprindă la București o Universitate, o Politehnică, cîte un liceu de fiecare județ, cîte o școală normală în fiecare plasă și școli elementare în fiecare sat.

Deși nu a reușit să realizeze acest important plan de reorganizare pe noi baze a învățămîntului, revoluția a trasat principiile directoare ale dezvoltării învățămîntului în țările române pentru deceniile următoare.

După izbucnirea revoluției în Țara Românească, după alungarea domnului și instituirea guvernului provizoriu revoluționar, a fost desființată Eforia școlilor, hotărîndu-se ca întregul învățămînt să fie îndrumat de acum înainte de către departamentul Instrucțiunii publice. Aprobînd reducerea taxelor școlare și majorarea numărului bursierilor de la Sf. Sava, locotenența domnească a hotărît să treacă la „îmbunătățirea învățăturilor publice" și „la deschiderea claselor Colegiului". Pentru aceasta a fost invitat August Treboniu Laurian care, în acel moment, se afla în mijlocul revoluționarilor români din Transilvania, să ocupe „catedra de filozofie și de limba latină în paralel cu limba română", anunțîndu-i-se totodată și numirea în comisia de reorganizare a învățămîntului pe baze naționale. Pentru a sublinia rolul hotărîtor pe care Gheorghe Lazăr l-a avut în organizarea învățămîntului superior în limba națională și a păstra neștearsă amintirea acestui mare patriot, locotenența domnească a decretat să i se ridice o statuie la Sf. Sava. Dar această inițiativă n-a putut deveni realitate decît după aproape patru decenii, cînd admiratorii, prin subscripție publică, i-au ridicat statuia care se află astăzi în Piața Universității.

Coalizarea forțelor reacționare din interior și dinafară n-a îngăduit însă ca aceste principii salutare să fie aplicate. Oștile turcești au invadat țara, au înăbușit revoluția în București și apoi, împreună cu cele țariste și cu exponenții forțelor reacționare, au dezlănțuit o cumplită teroare. Teroarea a lovit cu brutalitate și în elementele revoluționare din învățămînt, profesorii cei mai de seamă fiind siliți să apuce calea pribegiei ori au fost aruncați în închisori.

Printre cei arestați a fost și P. Poenaru, acuzat că a fost „director al tuturor școalelor și ocrotitor de căpetenie al profesorilor din Transilvania)", deci printre „cei dintîi vinovați ai răscoalei", cum se spunea în actul de acuzare.

Colegiul de la Sf. Sava, considerat ca unul dintre focarele răzvrătirii, nu s-a redeschis decît în ianuarie 1851, profesorii rămînînd în tot acest timp fără mijloace de existență. În schimb, noul domn al convenției de la Balta Liman, Barbu Știrbei (1849—1856), fratele lui Bibescu, înlesnea funcționarea pensionatelor particulare prin subvenții de stat.

Cea dintîi măsură a caimacamului reacționar C. Cantacuzino a fost reînființarea Eforiei școlilor, în septembrie 1848. Oștile de ocupație au transformat localurile de școli în cazărmi și spitale. Inventarul Colegiului „Sf. Sava, neputîndu-i-se găsi de către Eforie un spațiu cît de limitat în clădire, a trebuit să fie vîndut la licitație.

Venirea la tronul Țării Românești a lui Barbu Știrbei constituia desigur o victorie a forțelor reacționare, dar el nu s-a mai putut opune aplicării principiului *învățămîntului în limba națională*, una dintre însemnatele cuceriri ale revoluției, lucru pe care domnitorul l-a arătat clar în aprilie 1850: „Instrucțiunea publică trebuie să fie potrivită cu nevoile poporului și să nu aibă în vedere exclusiv convenințele cîtorva familii privilegiate; ea trebuie să fie deci națională, să mulțumească nevoile deosebitelor clase și să păstreze culoarea locală".

Comisia înființată special „pentru alcătuirea programelor învățăturilor publice", formată din P. Poenaru, S. Marcovici și C. Brăiloiu, își încheie lucrările trimițînd domnitorului, la 27 septembrie 1850, un proiect în care se arată, în primul rînd, scopul învățămîntului, care este acela „de a forma mai întîi dregători și slujbași publici ... și îndeobște a moraliza pe toți tinerii prin învățături religioase, dîndu-le și gustul ocupațiilor serioase, care statornicesc mintea și sînt cel mai temeinic element de odihnă și de liniște a duhurilor". Din cele citate rezultă atît preocupările privitoare la dezvoltarea aparatului de stat, cît și limitele proiectului, care își demonstrează caracterul religios și unele laturi contrarevoluționare. Se exprimă apoi în proiect tendința de a organiza o școală diferențiată care să cuprindă toate treptele: „primare (începătoare), colegiale (sau de al doilea grad) și înalte sau științifice (speciale)".

Cea mai însemnată diferențiere constă în dezvoltarea autonomă a învățămîntului științific superior sau a *„facultăților"*. În această privință Știrbei declara: „Principala noastră reformă s-a îndreptat spre școalele de al doilea grad sau secundare și spre învățămîntul mai înalt destinat de a forma oameni speciali pentru diferitele servicii publice".

Proiectul de reorganizare a învățămîntului public, considerînd că învățătura nu se poate opri la nivelul gimnaziului, stabilește ca „sistema învățăturilor" să se întregească și „cu oarecare *facultăți*, pe cît mijloacele ne iartă și care să dea Statului slujbași destoinici", scop în care s-au prevăzut „o școală specială de *inginerie civilă* și alta de *„legi"*, care „să fie deocamdată așezate numai în orașul București". În detaliile programei, școlii de inginerie îi corespunde *Cursul special de matematică* (facultatea de științe), care este împărțit în trei secții: topografie, poduri și șosele, arhitectură, durata studiilor fiind de patru ani.

La *Facultatea de legi* (drept) se predau: dreptul roman, dreptul civil special românesc, dreptul comercial, dreptul judecătoresc și procedura, dreptul criminal (penal), dreptul administrativ românesc, istoria dreptului și „economia politică, spre a se da idei exacte și adevărate despre formarea bogățiilor, negoțului, industriei și despre netăgăduitele baze ale proprietății". Proiectul de reformă devine lege la 17 octombrie 1850. Știrbei a hotărît totodată deschiderea cursurilor la 1 ianuarie 1851 în vechiul local de la Măgureanu. Deschiderea a avut însă loc la 8 ianuarie 1851, cu un număr de 214 elevi recrutați prin examen.

La început au funcționat numai profesorii Gh. Costaforu și C. Bozianu, foști elevi ai Colegiului, care făcuseră studii superioare în străinătate.

Considerîndu-se că programa celor şase clase gimnaziale este prea încărcată, Eforia a propus în curînd să se adauge încă două clase complimentare, în care să se predea, în afară de „studiile cele mai grele şi pregătitoare pentru specialităţi", un nou curs de istorie naturală, cursul de logică şi morală şi cel de limba elină.

Funcţionarea cu regularitate a şcolii de legi, începînd din toamna anului 1851, a avut, printre altele, ca bun rezultat scoaterea primei serii de 14 absolvenţi, în vara anului 1854. Aceştia au fost recomandaţi de către Eforie „spre a fi întrebuinţaţi în funcţii judecătoreşti".

În ceea ce priveşte şcoala de inginerie („facultatea de ştiinţe"), în care avea să se predea pe o perioadă de patru ani „cele mai temeinice principiuri de topografie, construcţie a podurilor şi şoselelor şi de arhitectură prin învăţătura ştiinţelor matematice aplicate la desen, la măsurătoare, la calcul, la cunoştinţa materiilor de construcţii, la mecanică", ea are un început mai slab în toamna anului 1851; un singur curs de geometrie descriptivă, predat la anul I de către cunoscutul arhitect-inginer Al. Orăscu, numit la Sf. Sava pentru geometria descriptivă încă din 1848. Acesta primise şi sarcina de a ţine lecţii celor 15 aspiranţi de ingineri (conductori tehnici) ai şcolii de aplicaţie, care funcţiona numai în timpul iernii. În octombrie 1852, Eforia numeşte pe Emanoil Constantinescu profesor de mecanică şi geometrie analitică, iar în noiembrie 1853 pe arhitectul Tillay profesor de desen topografic. Pînă la 1 septembrie 1853 şcoala de inginerie a avut numai anii I—II şi abia de la această dată a putut să se înfiinţeze şi anul III, prevăzîndu-se patru catedre noi. În 1853—1854, anul III este frecventat de 16 studenţi, printre care figurează I. Fălcoianu, D. Petrescu, M. Căpăţineanu, N. I. Maxenţie, primii doi devenind, după studii în străinătate, profesori de „ştiinţe" la Sf. Sava.

După încetarea domniei lui Ştirbei este numit caimacam Alexandru D. Ghica (1856—1858). Printre alte măsuri în legătură cu dezvoltarea învăţămîntului superior, caimacamul Ghica dispune să se alcătuiască un plan, cu devizul corespunzător, privind construirea unui important palat pe locul vechii clădiri de la Sf. Sava. La 10 septembrie 1857, după studierea documentaţiei întocmite, caimacamul aprobă proiectul şi devizul pentru „înfiinţarea unei Academii", fiind numit diriginte renumitul profesor Al. Orăscu. În scurtă vreme, acesta a primit fondurile necesare pentru dărîmarea vechiului local de la Sf. Sava şi începerea lucrărilor, astfel că la 10 octombrie au avut loc festivităţile punerii pietrei fundamentale a palatului viitoarei universităţi, cu acest prilej bătîndu-se şi o medalie comemorativă, pe care scria: „Academia Română din Bucureşti" şi „Triumful ştiinţelor". Clădirea Universităţii a fost dată în folosinţă integrală la 14 decembrie 1869.

Prefacerile social-economice, dezvoltarea relaţiilor capitaliste, creşterea nevoilor de cadre cu pregătire superioară pentru producţie, aparatul de stat şi dezvoltarea culturii impuneau reorganizarea învăţămîntului superior potrivit acestor cerinţe. Pornind de la experienţa acumulată în organizarea învăţămîntului nostru superior, s-a făcut simţită necesitatea ca pentru ridicarea pe o treaptă înaltă a acestui învăţămînt să se cunoască realităţile din ţări cu o tradiţie mai veche. Pentru aceasta, caimacamul a însărcinat pe profesorul de drept Gh. Costaforu, care era şi directorul Eforiei şcolilor, să efectueze o călătorie de şase luni pentru cercetarea învăţămîntului de toate gradele în principalele ţări din centrul şi apusul Europei. Urma să se folosească şi experienţa cîştigată în aceste state pentru restructurarea învăţămîntului din Ţara Românească. Revenit în ţară, Gh. Costaforu prezintă caimacamului Ghica, la 31 mai 1858, un amplu raport asupra celor constatate în străinătate cu privire la organizarea învăţămîntului, corespunzînd celor trei domenii: „instrucţiunea populară, instrucţiunea secundară şi instrucţiunea superioară", exprimîndu-şi opinia că nu ar fi indicat să se adopte „sistemul scolastic al cutăruia sau al cutăruia stat, fără control şi fără examenul serios al veritabilelor noastre trebuinţe". În lunile următoare Gh. Costaforu întocmeşte, de acord cu Eforia,

Gheorghe Lazăr (1779—1823), întemeietorul învățământului superior în limba română la Sf. Sava, participant la răscoala populară din 1821. (Portret în ulei — Muzeul Brukenthal din Sibiu.)

Școala lui Gheorghe Lazăr de la Sf. Sava. Tablou în ulei de Costin Petrescu — reconstituire. (Muzeul Școlii medii „N. Bălcescu", București.)

Înștiințarea lui Gheorghe Lazăr din august 1818 despre inaugurarea „Academiei" în limba națională. (Imprimat B.A. R.P.R.)

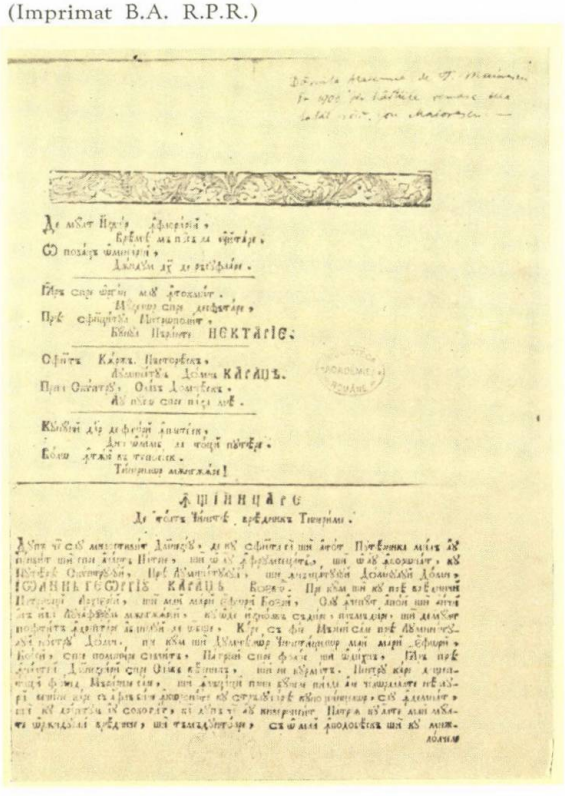

Foaia de titlu a manuscrisului *Trigonometria* a lui Gheorghe Lazăr, 1821, cu semnătura autorului. (B.A. R.P.R.)

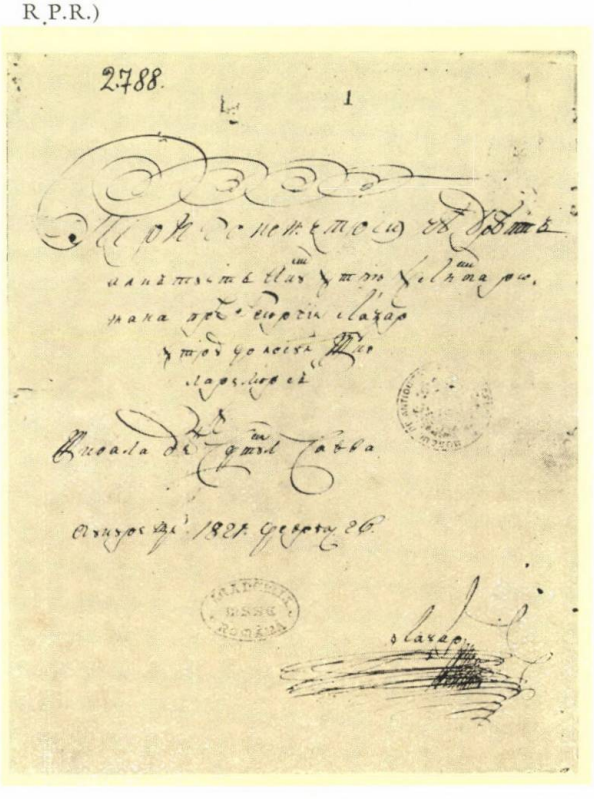

Tudor Vladimirescu, conducătorul răscoalei populare din 1821. (Gravură de T. Aman, B.A. R.P.R.)

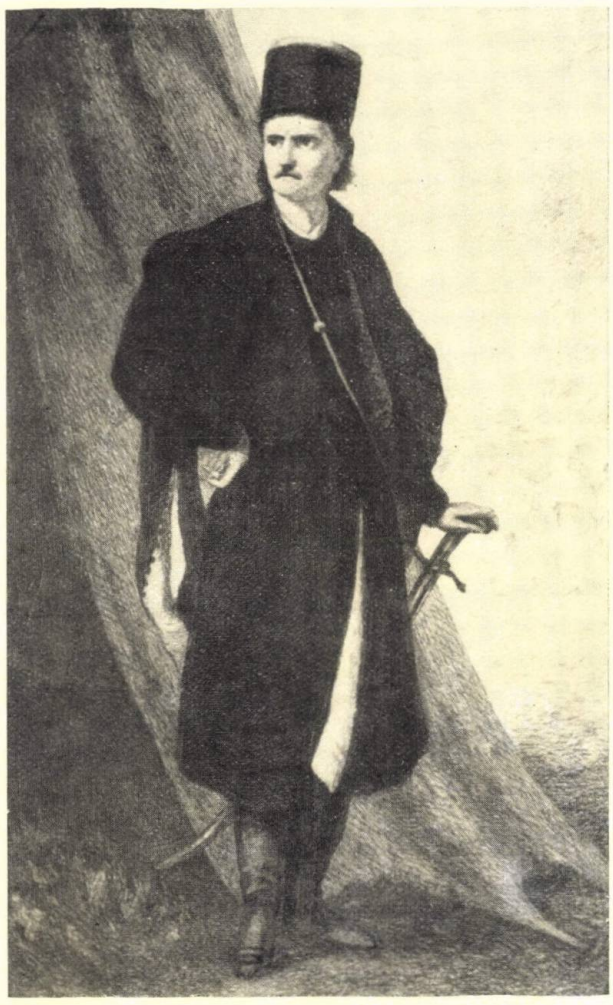

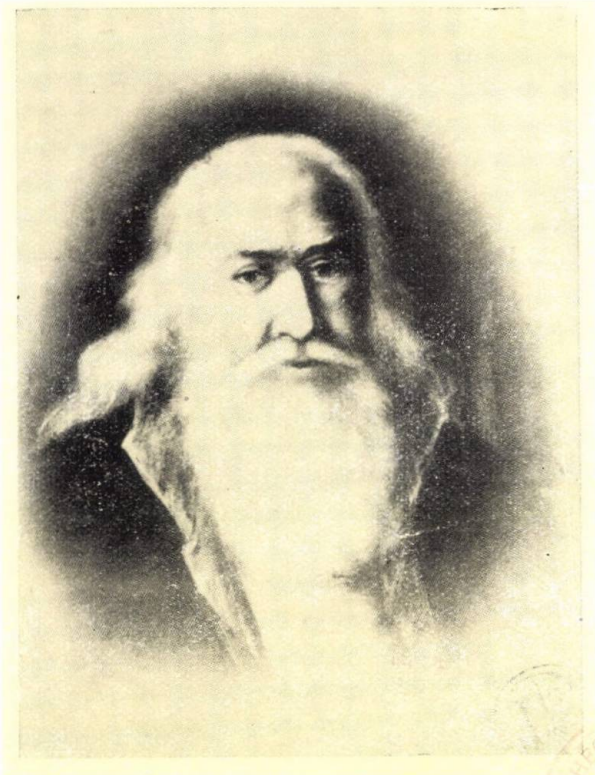

Eufrosin Poteca (1786—1859), primul profesor de filozofie la Academia de la Sf. Sava. (Litografie din 1850 — B.A. R.P.R.).

Dinicu Golescu (1774—1830), om de cultură progresist, fost elev la Sf. Sava. (Portret în ulei B.A. R.P.R.)

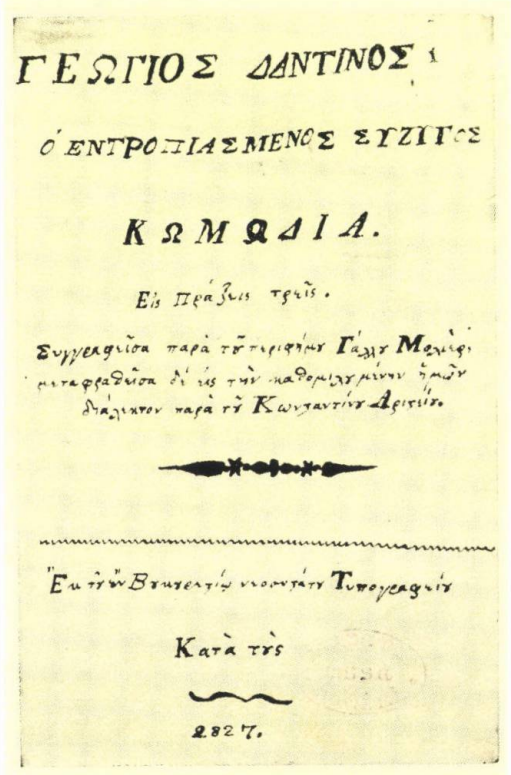

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΝΤΙΝΟΣ

Ο ΕΝΤΡΟΠΙΑΣΜΕΝΟΣ ΣΥΖΥΓΟΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ.

Εἰς Πράξεις τρεῖς.

Συγγεγραμμένα παρὰ τοῦ περιφήμου Γάλλου Μολιέρου,
μεταφρασθεῖσα δὲ εἰς τὴν καθομιλουμένην ἡμῶν
διάλεκτον παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀριστίου.

Ἐν τῷ Βουκουρεστίῳ νεοστάτῃ Τυπογραφείῳ

Κατὰ τὸν

1827.

Foaia de titlu a piesei de teatru *Georges Dandin* de Molière, tradusă în greceşte de C. Aristia, 1827. (Manuscris B.A. R.P.R.)

C. Aristia (1800—1880), elev şi apoi profesor la Sf. Sava. (Desen de L. Dupré, Roma, 1824 — B.A. R.P.R.)

I. Heliade Rădulescu (1802—1872), elevul și continuatorul lui Gheorghe Lazăr la Sf. Sava. (Reproducere după un desen de I. Negulici, 1841, din colecția Longin I. Heliade Rădulescu.)

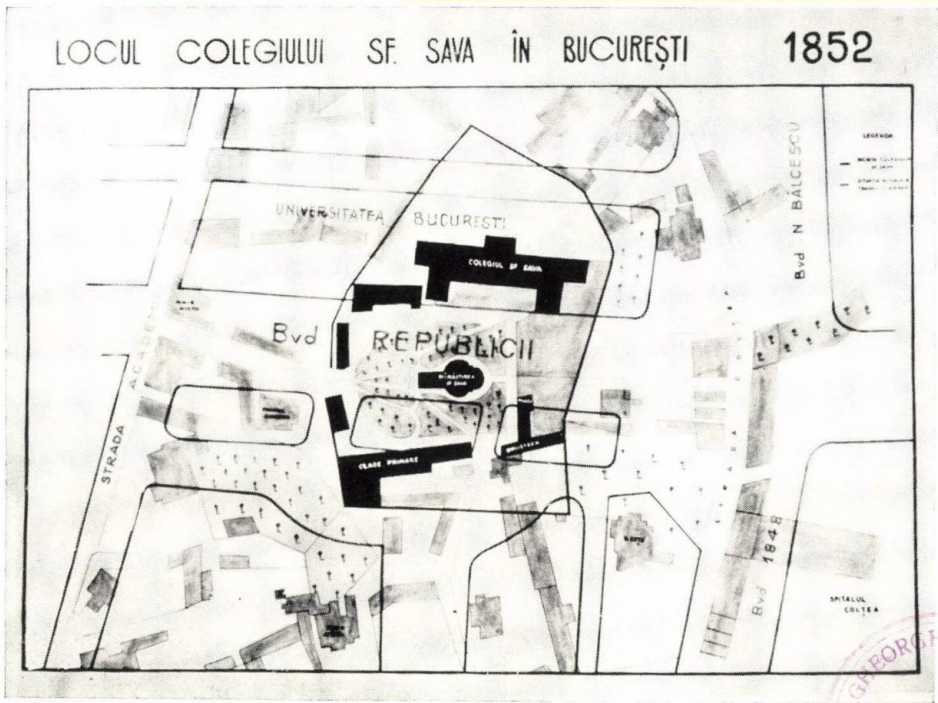

Locul ocupat de Academia Domnească în București pe la 1852, față de planul actual al orașului. (Muzeul Școlii medii „N. Bălcescu", București.)

Simion Marcovici (1802—1877), elev la Sf. Sava, bursier la studii în Italia şi Franţa, apoi profesor de retorică la Colegiul Sf. Sava. (Reproducere după un desen de I. Negulici, 1841, B.A. R.P.R.)

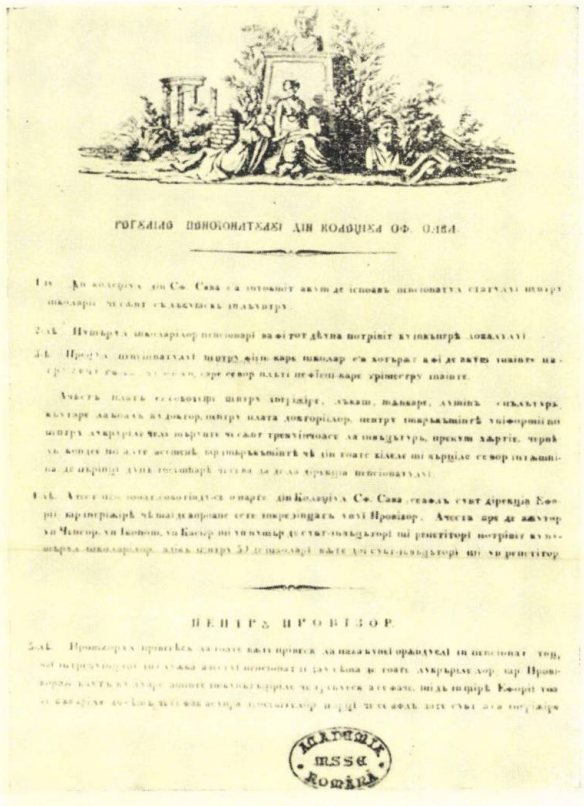

Regulamentul pensionatului (internatului) Colegiului Sf. Sava (Imprimat B.A. R.P.R.).

Carol Wallenstein (1795—1859), profesor de desen la Sf. Sava şi conservator al Muzeului naţional (Ulei, autoportret, Muzeul de artă al R.P.R.)

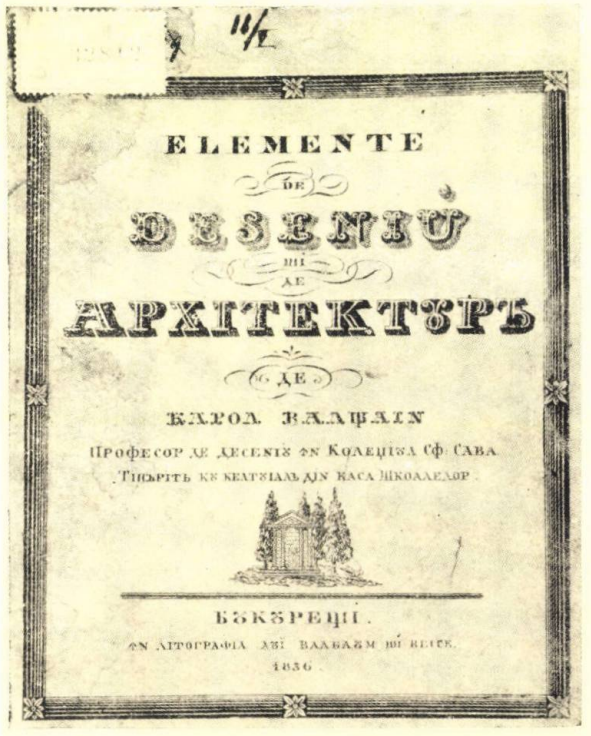

ELEMENTE
DE
DESENIŬ
ШІ
ДЕ
АРХІТЕКТУРЪ
ДЕ
КАРОЛ ВАЛЩАІН
ПРОФЕСОР ДЕ ДЕСЕНІЎ ЎН КОЛЕЦІЎЛ СФ. САВА
ТІПЪРІТЪ КЎ КЕАТЎІАЛЪ ДІН КАСА ШКОЛЕЛОР.
БЎКЎРЕЩІ.
ЎН ЛІТОГРАФІА ДЕ ВАЛБАЎМ ШІ ВЕІТЕ.
1836.

Coperta manualului de desen şi arhitectură, alcătuit de C. Valştain (Wallenstein), 1836. (B.A. R.P.R.).

Petrache Poenaru (1799—1875), fost elev la Sf. Sava, bursier în străinătate, apoi profesor și director al școlilor naționale (1832—1848). (Litografie. B.A. R.P.R.)

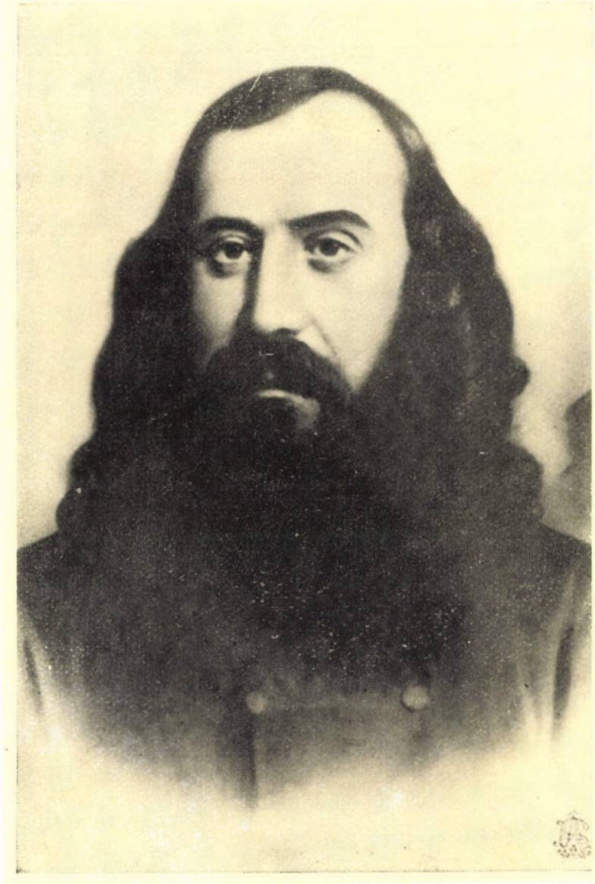

Eftimie Murgu (1805—1870), profesor de logică la Sf. Sava, animat de idei revoluționare care au influențat pe elevul său N. Bălcescu. (După o litografie, B.A. R.P.R.)

Gheorghe Ioanid (c. 1805—1888), elev al lui Neofit Duca, apoi profesor de elină la Sf. Sava, de la 1830. (Portret în ulei, Muzeul Școlii medii „N. Bălcescu" București.)

Aaron Florian (1805—1887), profesor de istorie la Sf. Sava, apoi la Universitate. (Portret în ulei, Muzeul Școlii medii „N. Bălcescu" București.)

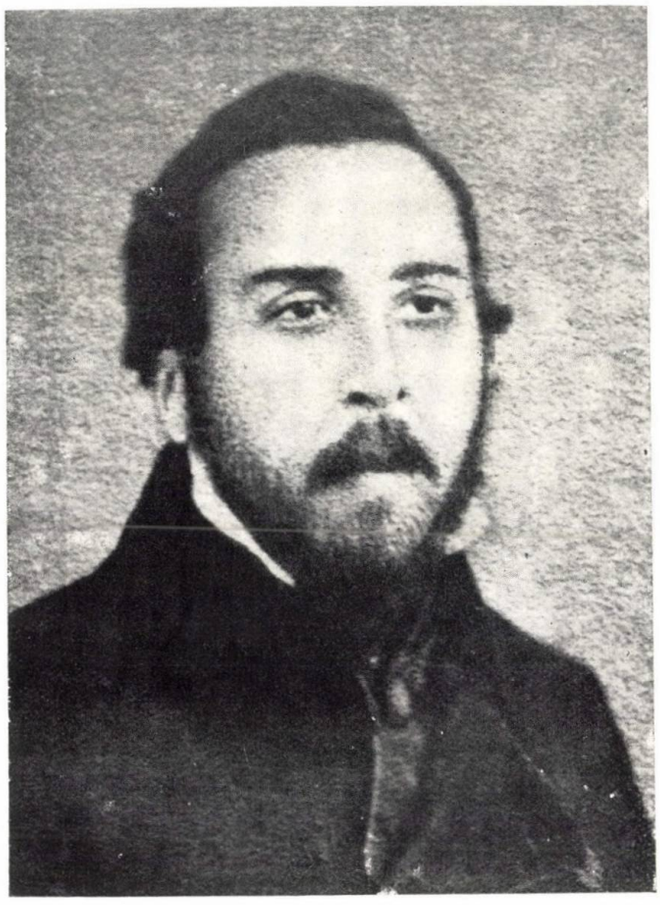

Ion Ghica (1817—1897), elev al Colegiului Sf. Sava în același timp cu Nicolae Bălcescu, fruntaș al revoluției de la 1848, valoros om de cultură. (Fotografie B.A. R.P.R.)

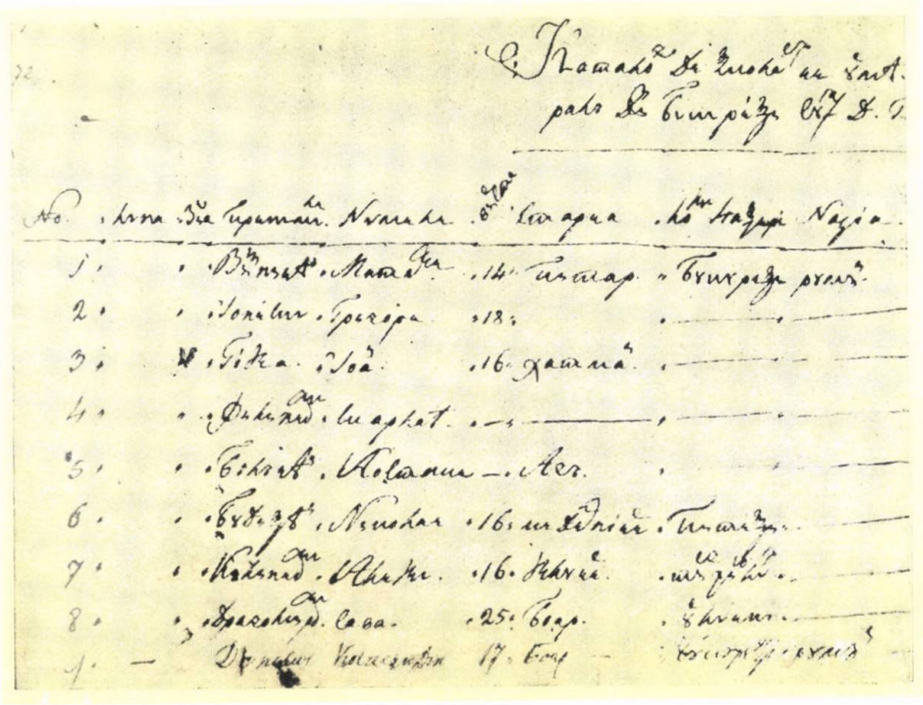

Pagină din matricola pe anul 1831—1832, unde figurează ca elev la nr. 3 Ion Ghica. (Muzeul Școlii Medii „N. Bălcescu", București.)

Grup de revoluţionari manifestînd în Bucureşti la 11 iunie 1848. La aceste manifestaţii au participat şi elevii de la Sf. Sava. (Acuarelă de Costache Petrescu, B.A. R.P.R.)

Alexandru D. Ghica, caimacam (1856—1858), iniţiatorul construirii Palatului Academiei de la Sf. Sava (1857). (Litografie B.A. R.P.R.)

Turnul Colţei şi spitalul, la începutul secolului al XIX-lea. Acuarelă de C. Beghenau. (în colecţia prof. I. Cantacuzino.)

GHEORGHE LAZĂR BIBLIOTECA BUCUREŞTI

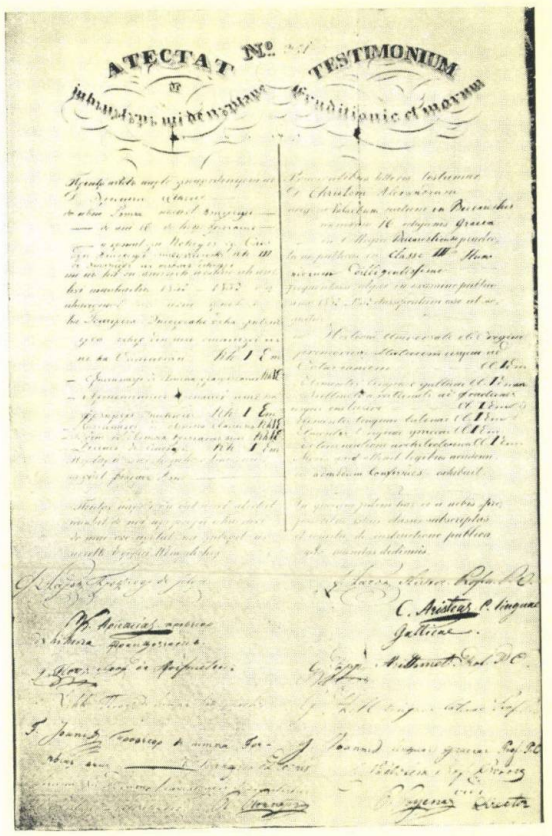
ATECTAT No. TESTIMONIUM

Atestat de promovarea clasei a III-a în anul şcolar 1832—1833, eliberat elevului Hristea Alecu (Orăscu) din Colegiul Sf. Sava. (Originalul în colecţia ing. Şerban Orăscu.)

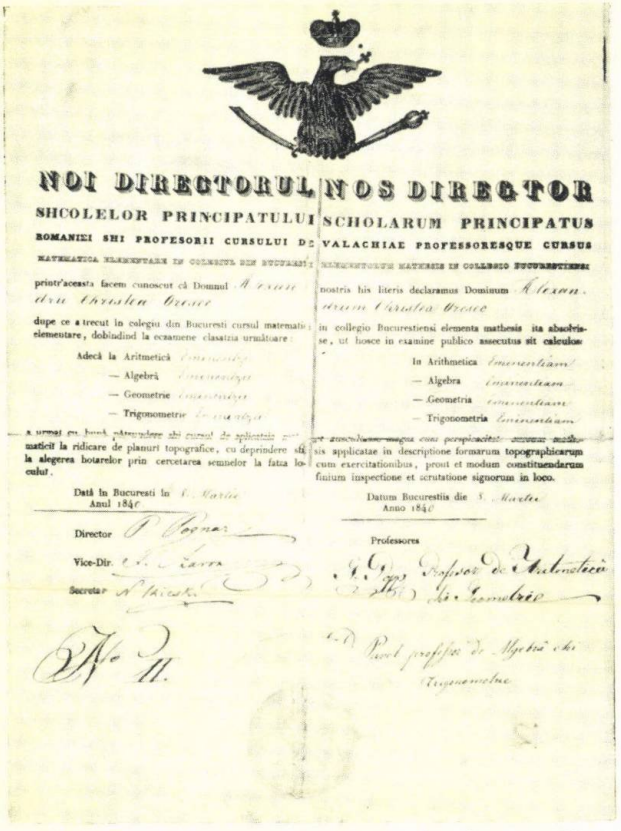
NOI DIRECTORUL SHCOLELOR PRINCIPATULUI ROMANIEI SHI PROFESORII CURSULUI DE MATEMATICA ELEMENTARE IN COLEGIUL DIN BUCURESTI

printr'aceasta facem cunoscut cà Domnul Alexandru Christea Orescu

dupe ce a trecut în colegiu din Bucuresti cursul matematic elementare, dobîndind la ecsamene clasatzia următoare:

Adecà la Aritmetică Eminentiă
— Algebră Eminentiă
— Geometrie Eminentiă
— Trigonometrie Eminentiă

a urmat cu bună pătrundere shi cursul de aplicatzie matematicii la ridicare de planuri topografice, cu deprindere shi la alegerea hotarelor prin cercetarea semnelor la fatza locului.

Dată în Bucuresti în 8. Martie Anul 1840

Director P. Poenar

Vice-Dir. [illegible]

Secretar N. Kiesk

No. 11.

NOS DIRECTOR SCHOLARUM PRINCIPATUS VALACHIAE PROFESSORESQUE CURSUS ELEMENTORUM MATHESIS IN COLLEGIO BUCURESTIENSI

nostris his literis declaramus Dominum Alexandrum Christea Orescu

in collegio Bucurestiensi elementa mathesis ita absolvisse, ut hosce in examine publico assecutus sit calculos:

In Arithmetica Eminentiam
— Algebra Eminentiam
— Geometria Eminentiam
— Trigonometria Eminentiam

et auscultasse magna cum perspicacitate sexuum mathesis applicatae in descriptione formarum topographicarum cum exercitationibus, prout et modum constituendarum finium inspectione et scrutatione signorum in loco.

Datum Bucurestiis die 8. Martie Anno 1840

Professores

J. Popp Professor de Aritmetică şi Geometrie

Pavel professor de Algebră şi Trigonometrie

Diploma de hotarnic, eliberată de direcţia Eforiei şcolilor lui Alexandru Christea Orăscu, la 8 martie 1840. (Originalul în colecţia ing. Şerban Orăscu.)

Certificat de absolvire a studiilor de arhitectură, eliberat de Academia de Belle-Arte din München lui Alexandru Orăscu, la 4 martie 1847. (Originalul în colecţia ing. Şerban Orăscu.)

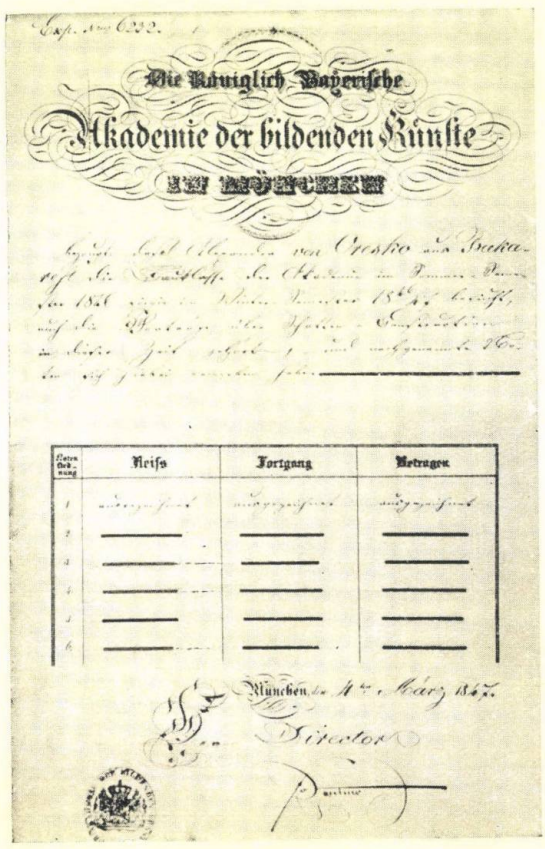
Die Königlich Bayerische Akademie der bildenden Künste in München

Laten Ordnung	Reiss	Fortgang	Betragen
1	ausgezeichnet	ausgezeichnet	ausgezeichnet
2			
3			
4			
5			
6			

München, den 4ten März 1847.

Director

Certificat eliberat de Şcoala superioară de construcţii din München lui Alexandru Orăscu. (Originalul în colecţia ing. Şerban Orăscu.)

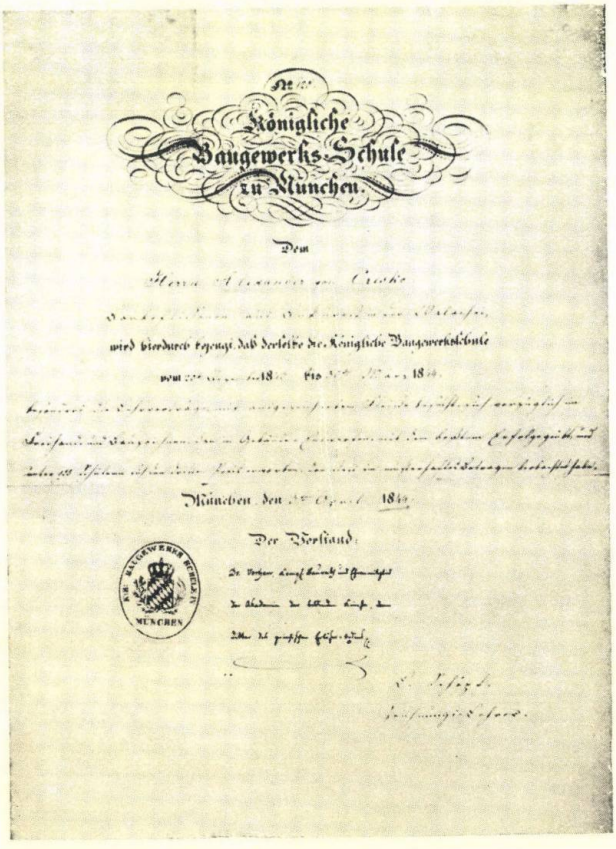
Königliche Baugewerks-Schule zu München.

Dem

Herrn Alexander von Oreske

wird hierdurch bezeugt, daß derselbe die Königliche Baugewerksschule

München den 3ten April 1849

Der Vorstand:

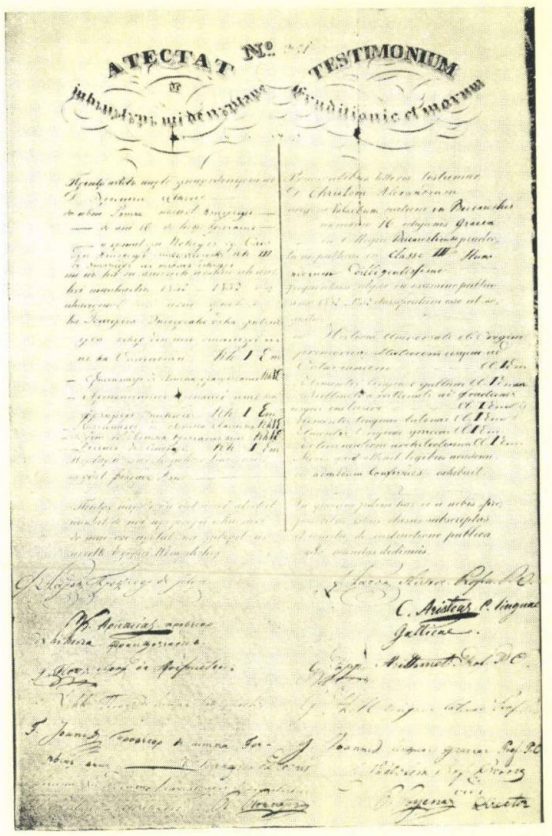
ATECTAT No. TESTIMONIUM

Atestat de promovarea clasei a III-a în anul şcolar 1832—1833, eliberat elevului Hristea Alecu (Orăscu) din Colegiul Sf. Sava. (Originalul în colecţia ing. Şerban Orăscu.)

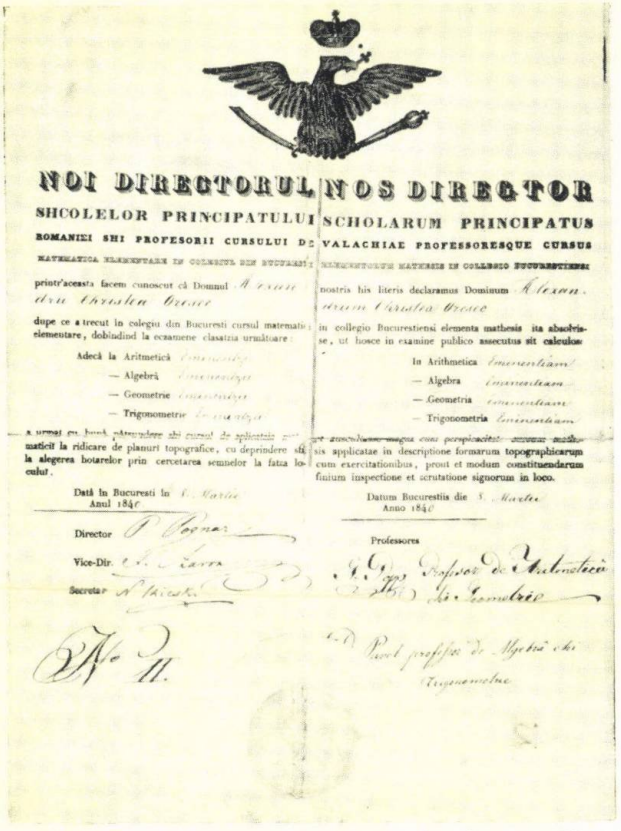
NOI DIRECTORUL SHCOLELOR PRINCIPATULUI ROMANIEI SHI PROFESORII CURSULUI DE MATEMATICA ELEMENTARE IN COLEGIUL DIN BUCURESTI

printr'aceasta facem cunoscut cà Domnul Alexandru Christea Orescu

dupe ce a trecut în colegiu din Bucuresti cursul matematic elementare, dobîndind la ecsamene clasatzia următoare:

Adecà la Aritmetică Eminentiă
— Algebră Eminentiă
— Geometrie Eminentiă
— Trigonometrie Eminentiă

a urmat cu bună pătrundere shi cursul de aplicatzie matematicii la ridicare de planuri topografice, cu deprindere shi la alegerea hotarelor prin cercetarea semnelor la fatza locului.

Dată în Bucuresti în 8. Martie Anul 1840

Director P. Poenar

Vice-Dir. [illegible]

Secretar N. Kiesk

No. 11.

NOS DIRECTOR SCHOLARUM PRINCIPATUS VALACHIAE PROFESSORESQUE CURSUS ELEMENTORUM MATHESIS IN COLLEGIO BUCURESTIENSI

nostris his literis declaramus Dominum Alexandrum Christea Orescu

in collegio Bucurestiensi elementa mathesis ita absolvisse, ut hosce in examine publico assecutus sit calculos:

In Arithmetica Eminentiam
— Algebra Eminentiam
— Geometria Eminentiam
— Trigonometria Eminentiam

et auscultasse magna cum perspicacitate sexuum mathesis applicatae in descriptione formarum topographicarum cum exercitationibus, prout et modum constituendarum finium inspectione et scrutatione signorum in loco.

Datum Bucurestiis die 8. Martie Anno 1840

Professores

J. Popp Professor de Aritmetică şi Geometrie

Pavel professor de Algebră şi Trigonometrie

Diploma de hotarnic, eliberată de direcţia Eforiei şcolilor lui Alexandru Christea Orăscu, la 8 martie 1840. (Originalul în colecţia ing. Şerban Orăscu.)

Certificat de absolvire a studiilor de arhitectură, eliberat de Academia de Belle-Arte din München lui Alexandru Orăscu, la 4 martie 1847. (Originalul în colecţia ing. Şerban Orăscu.)

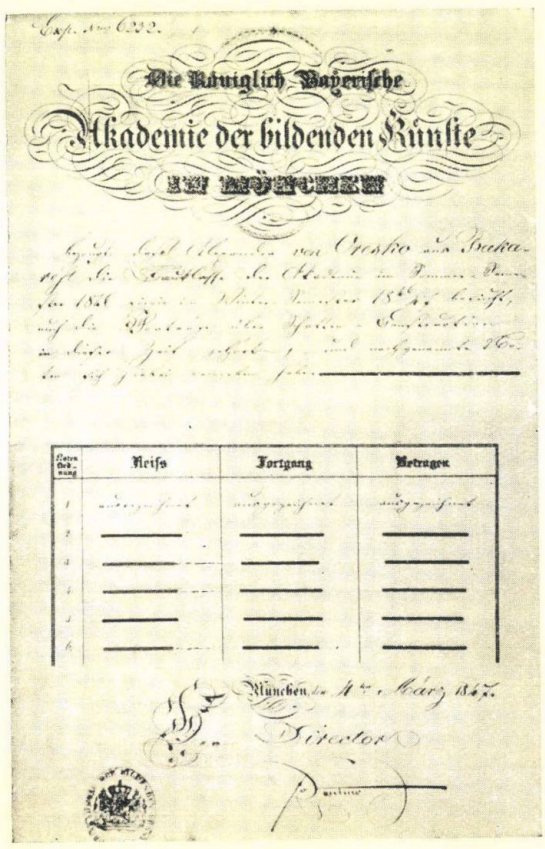
Die Königlich Bayerische Akademie der bildenden Künste in München

Laten Ordnung	Reiss	Fortgang	Betragen
1	ausgezeichnet	ausgezeichnet	ausgezeichnet
2			
3			
4			
5			
6			

München, den 4ten März 1847.

Director

Certificat eliberat de Şcoala superioară de construcţii din München lui Alexandru Orăscu. (Originalul în colecţia ing. Şerban Orăscu.)

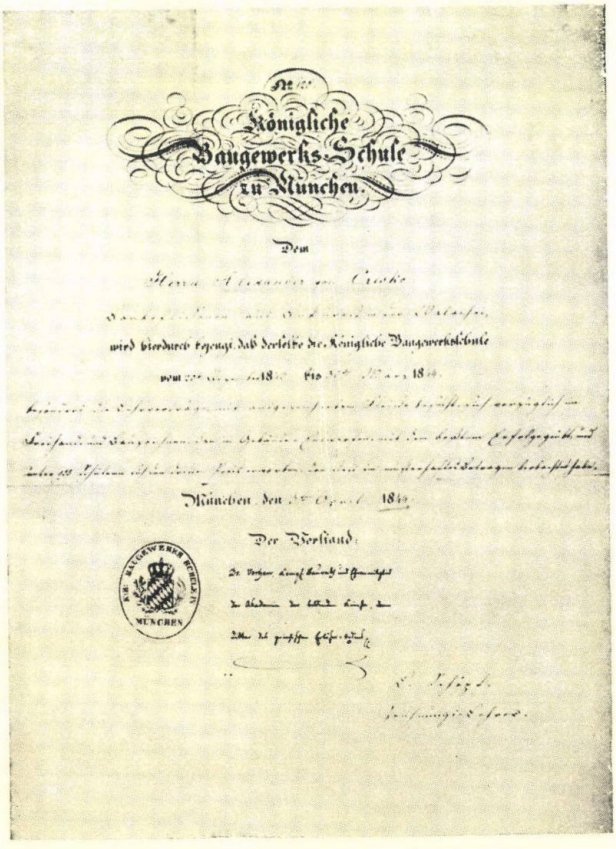
Königliche Baugewerks-Schule zu München.

Dem

Herrn Alexander von Oreske

wird hierdurch bezeugt, daß derselbe die Königliche Baugewerksschule

München den 3ten April 1849

Der Vorstand:

Alexandru Orăscu (1817—1894), elev, apoi profesor, inginer și arhitect la Sf. Sava. Proiectantul Palatului Academiei (Universității), apoi rector. (Fotografie, în colecția ing. Șerban Orăscu.)

Universitatea din București, proiectul arhitectului Orăscu. Perspectiva fațadei (1857). (Acuarelă B.A. R.P.R.).

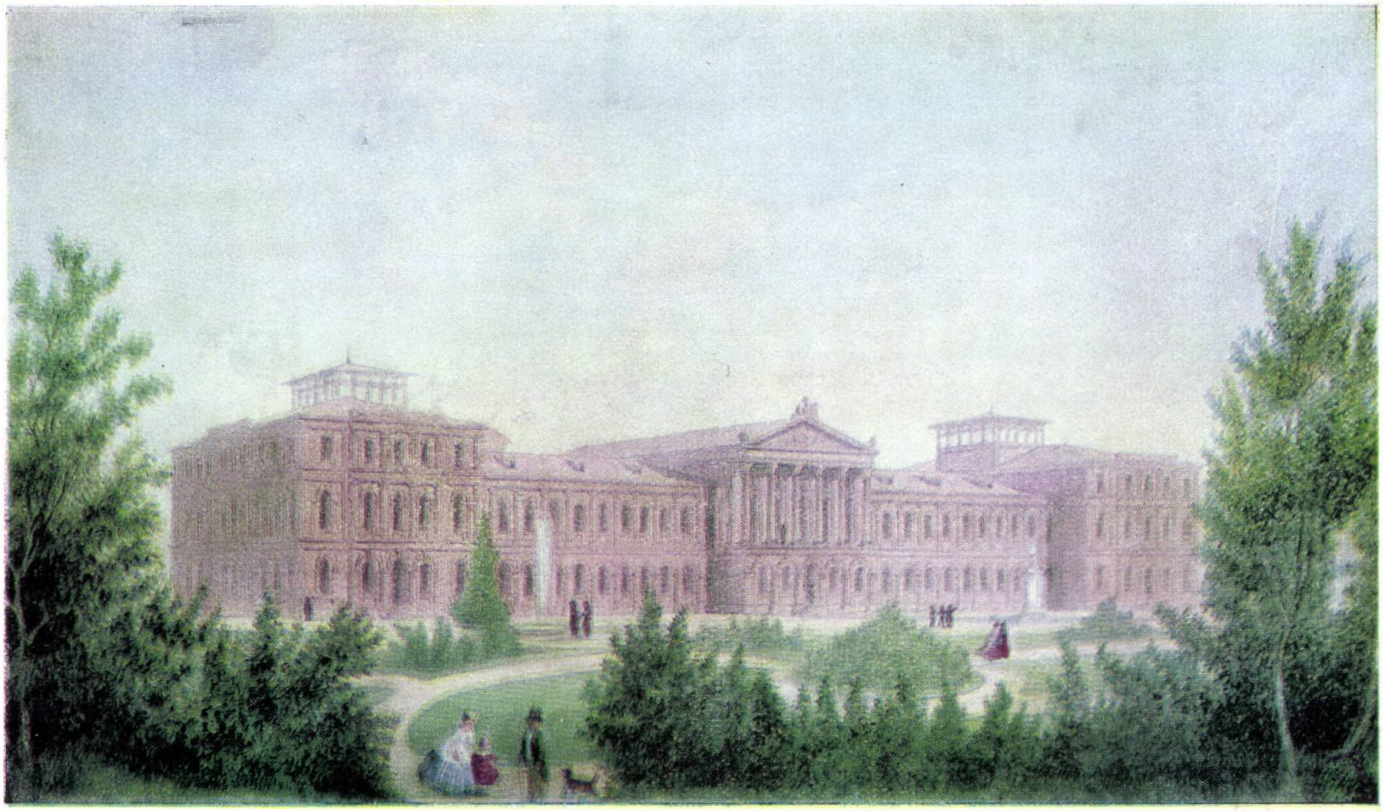

Universitatea din București în curs de terminare (pe la 1863). (Fotografie de C. Szathmary, B. A. R.P.R)

Medalia comemorativă a punerii pietrei fundamentale a Universității din București, 10 oct. 1857. (B.A. R.P.R.)

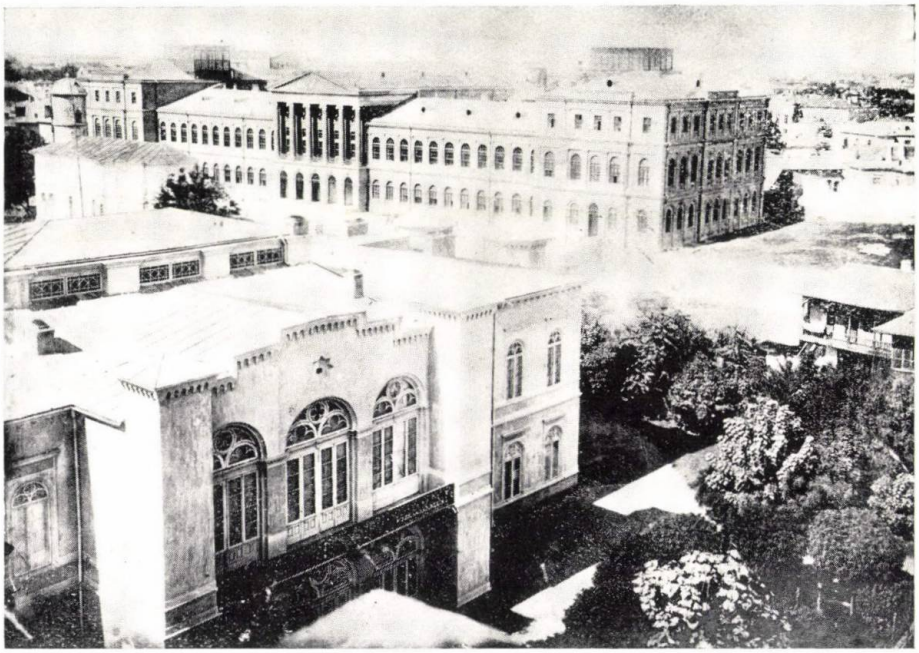

Universitatea din București înainte de dărîmarea bisericii Sf. Sava (1870), văzută din Turnul Colței. (Refotografiere după Szathmary, Muzeul de istorie a orașului București.)

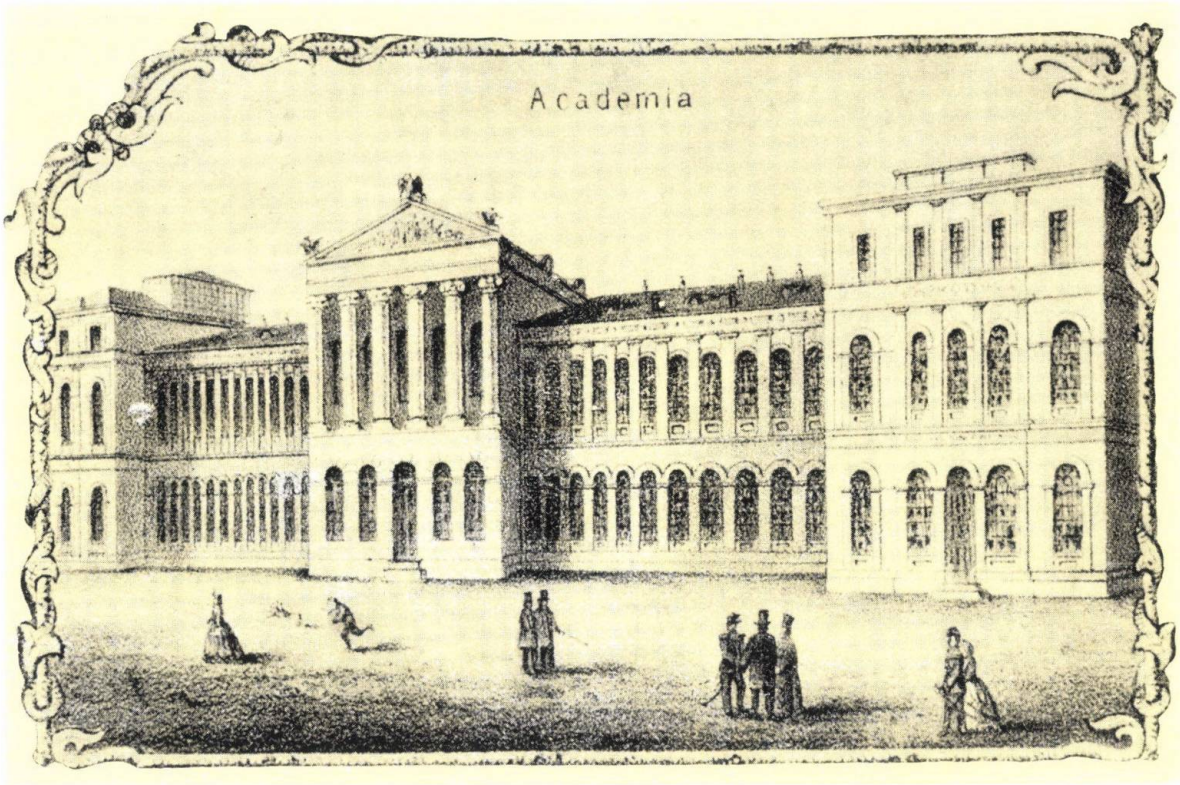

Universitatea din București la 1866. (Litografie de I. Huber, fragment. B.A. R.P.R.)

București, centrul orașului (pe la 1865—1870) (Litografie de I. Huber, fragment, B.A. R.P.R.)

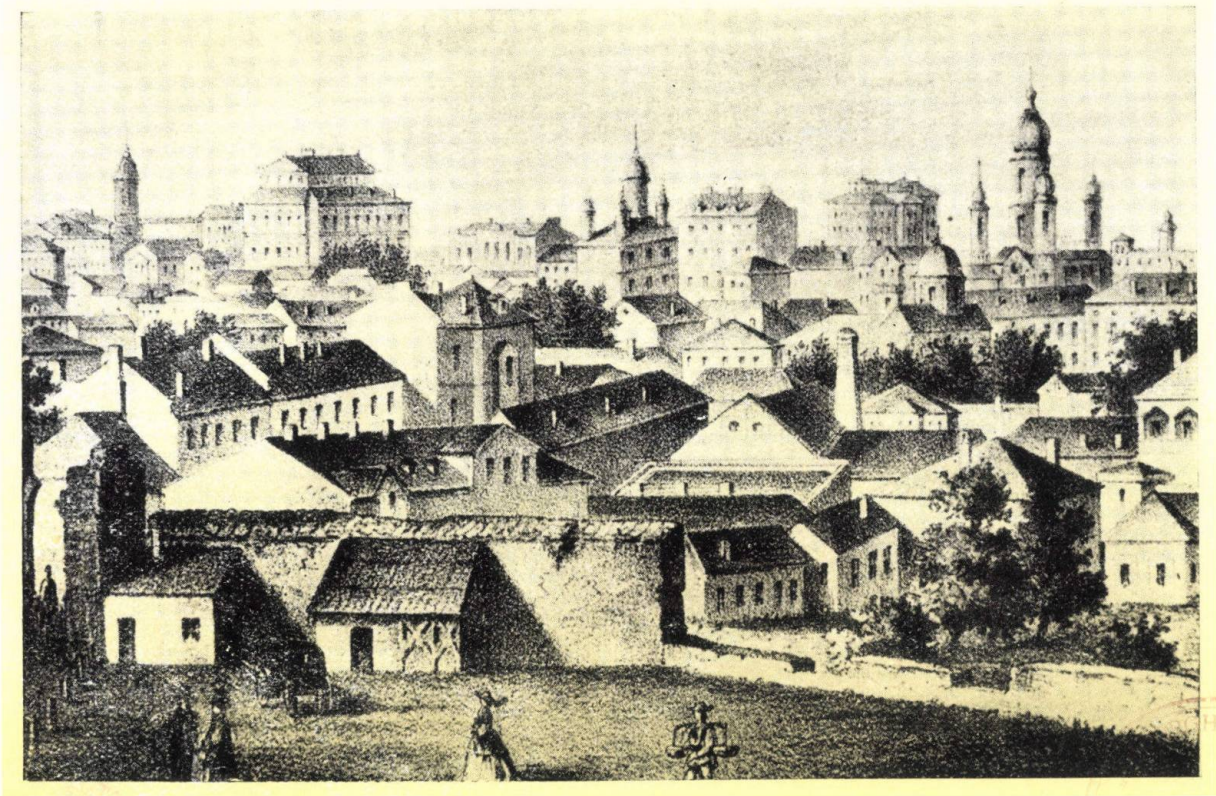

Dimitrie Bolintineanu (1819—1872), ministru al Instrucţiunii publice, la înfiinţarea Universităţii, în 1864. (Litografie de Josefina Bieltz, B.A. R.P.R.).

Mihail Kogălniceanu (1817—1891), prim-ministru la înfiinţarea Universităţii, în 1864 (Litografie de Josefina Bieltz, B.A. R.P.R.).

Raportul lui Dimitrie Bolintineanu din 3 iulie 1864, către domnitorul Cuza, pentru înfiinţarea Universităţii. (Original la Arh. St. Buc., Min. Instr., dos. 522/1864, f. 1930.)

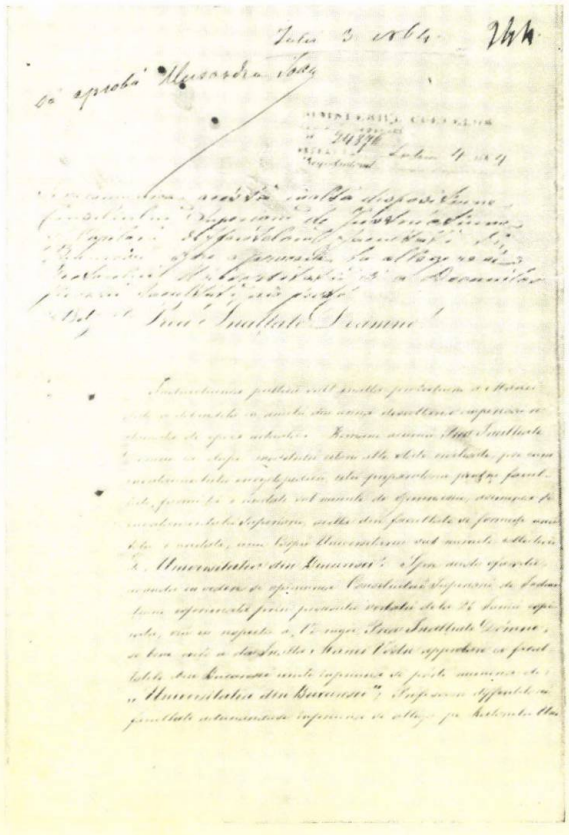

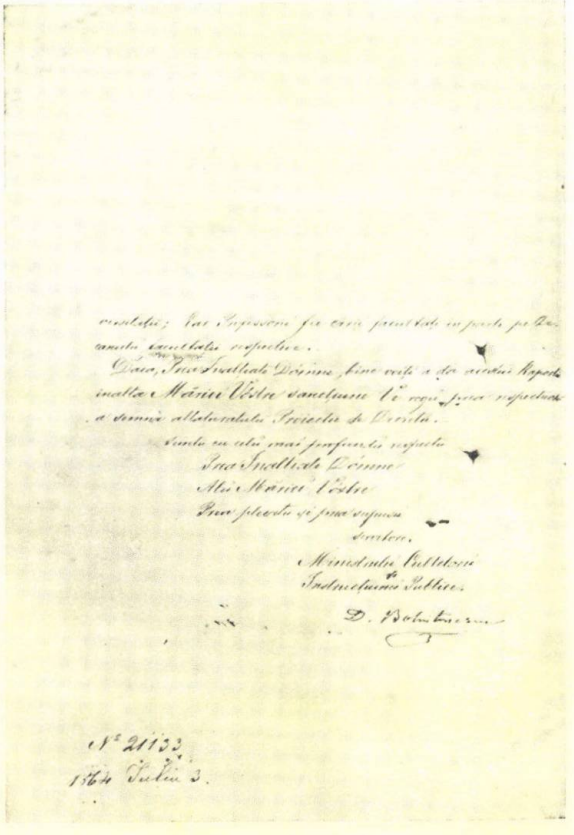

proiectul care cuprindea „reforma studiilor gimnaziale de aci" şi îl înaintează caimacamului, propunînd aplicarea lui „chiar în acest an". Caimacamul îl aprobă. Totodată, pe baza cercetărilor făcute, Gh. Costaforu publică lucrarea „Studii asupra instrucţiunii publice în unele din statele cele mai înaintate ale Europei".

Noul „program" de învăţămînt stabileşte că „învăţăturile gimnaziale se împart în trei diviziuni: 1) diviziunea *elementară;* 2) diviziunea *umanităţilor;* 3) diviziunea *superioară*". Aceasta din urmă se desparte în două secţiuni: *a*) a *literelor* şi *b*) a *ştiinţelor.* Ultima se subdivide în cursul de *matematică* şi cel *comercial.* Cursul special de matematică este anexat pe lîngă „gimnaziu" sub titlul de *ingineria civilă,* care constituie geneza învăţămîntului de arhitecură şi a celui politehnic superior din Bucureşti. Acesta cuprindea în anul I geometria descriptivă, geodezia cu aplicaţii la trigonometrie, topografia, desenul grafic, iar în anul al II-lea mecanica, principii de arhitectură, construcţii de şosele şi poduri, desen topografic etc.

La 11 august, caimacamul Ghica aprobă „noul program al învăţăturilor gimnaziale astfel precum se propune de Eforia şcoalelor" şi decide aplicarea lui „cu începerea anului şcolar viitor" (1858—1859).

Anul 1859 a marcat un important moment în viaţa poporului român, înfăptuindu-se măreţul act al Unirii Moldovei cu Ţara Românească, una dintre năzuinţele de veacuri ale poporului nostru; Unirea s-a realizat prin alegerea în ambele principate a aceluiaşi domn, Alexandru Ioan Cuza.

În anii luptelor pentru Unire o serie de profesori au avut un rol pozitiv în desfăşurarea luptei maselor populare din Bucureşti şi în înfrîngerea forţelor reacţionare potrivnice Unirii. Merită să fie amintiţi îndeosebi: Vasile Boerescu, revoluţionar de la 1848, numit, în 1857, după încheierea în mod strălucit a studiilor la Paris, profesor de drept comercial, iar în anul următor director al şcolilor, apoi Gh. Costaforu, fost director al şcolilor, şi arhitectul Al. Orăscu.

După înfăptuirea Unirii Principatelor, prin măsurile luate de către Alexandru Ioan Cuza şi de către elemente înaintate ale burgheziei care îşi dădeau seama că statul naţional român avea nevoie de un număr mare de cadre noi, calificate, ridicate din pături mai largi ale poporului, învăţămîntul superior se dezvoltă într-un ritm viu. În această perioadă, problema învăţămîntului a fost ridicată la rangul uneia dintre problemele fundamentale ale statului. La 25 noiembrie 1859, printr-un decret al domnitorului Alexandru Ioan Cuza, facultatea de ştiinţe juridice şi politice se desprinde de grupul şcolar de la Sf. Sava, care cuprindea toate gradele de învăţămînt, devenind instituţie de sine stătătoare, „cu dreptul de a conferi grade academice". Această facultate era condusă de un decan, numit de către domnitor în persoana profesorului C. Bozianu. În 1863 acesta va deveni prim ministru, iar Vasile Boerescu şi Gh. Costaforu, ceilalţi doi profesori de la facultatea de drept, vor fi şi ei în cîteva rînduri miniştri, toţi manifestînd devotament faţă de politica promovată de către Alexandru Ioan Cuza.

Prin mesajul din 6 decembrie 1859 către Adunarea deputaţilor, domnitorul Alexandru Ioan Cuza sublinia că „instrucţia superioară, cuprinzînd facultăţi de înaltă însemnătate, ne este folositoare", că „pe lîngă însemnămîntul literelor, facultăţile de ştiinţe, de drept, de medicină sînt negreşit trebuincioase, dar starea de astăzi a României şi viitorul ei cer numaidecît o facultate de ştiinţă economică şi administrativă, precum şi o facultate de ştiinţă agronomică, industrială şi comercială... Eu doresc ca într-un viitor apropiat un doctor de agronomie să ajungă în ţară la aceeaşi considerare şi avantagii materiale precum ar putea ajunge un doctor în litere".

O mare parte din acest plan atotcuprinzător, conceput de acest luminat domnitor, s-a înfăptuit. Prin bugetul din 1860, la propunerea profesorului Ion Maiorescu, acum directorul Şcolilor, ia fiinţă, la 1 septembrie, *Facultatea filozofică.*

La 31 august 1863, apreciind marea lipsă de „profesori gimnaziali", Consiliul superior al Instrucțiunii publice, care înlocuise în 1862 Eforia școlilor, propune înființarea facultăților de litere și de științe, iar la 12 octombrie decretul domnesc hotărăște înființarea *Școalei superioare de științe* pentru pregătirea profesorilor de matematică, fizică și științe naturale din gimnazii. Printr-un alt decret, cel din 2 noiembrie 1863, se înființează *Școala superioară de litere* pentru profesorii de limbi clasice și moderne, de literatură și filozofie, istorie și geografie. Facultatea de drept, împreună cu aceste două școli superioare, transformate în facultăți de științe și litere, vor fi întrunite la un loc prin decretul lui Alexandru Ioan Cuza, contrasemnat de către scriitorul Dimitrie Bolintineanu la 4/16 iulie 1864 și publicat în „Monitorul jurnal oficial" din 7/19 iulie, constituindu-se astfel Universitatea din București.

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI IN PERIOADA 1864—1948

Înfiinţarea Universităţii din Bucureşti, prin decretul semnat de Alexandru Ioan Cuza în iulie 1864, a constituit un act de o deosebită însemnătate pentru învăţămîntul superior din ţara noastră, pentru dezvoltarea ştiinţei şi culturii româneşti. Universitatea din Bucureşti a contribuit în cea mai largă măsură, alături de Universitatea din Iaşi, la formarea unor cadre cu înaltă calificare, necesare dezvoltării culturii, sporirii numărului de profesori, la dezvoltarea învăţămîntului mediu şi superior, a ştiinţei româneşti şi a administraţiei statului.

Create prin decretele lui Alexandru Ioan Cuza, în 1860 şi 1864, cele două universităţi s-au dezvoltat potrivit prevederilor legii Instrucţiunii din 25 noiembrie 1864, la elaborarea căreia cea mai importantă contribuţie au adus-o profesorii V. Boerescu şi Gh. Costaforu de la Facultatea de drept din Bucureşti.

Legea Instrucţiunii publice din 1864, cea dintîi legiuire şcolară a statului naţional burghez român, concepută de pe poziţii democratice de către intelectuali progresişti, animaţi de idealurile politice şi culturale ale revoluţiei de la 1848, a avut un caracter unitar, întrucît a reglementat organizarea şi desfăşurarea învăţămîntului de toate gradele. Această lege prevedea desfiinţarea sistemului colegial, separarea definitivă a învăţămîntului mediu de cel superior, prin înfiinţarea Universităţii — cea mai înaltă instituţie de învăţămînt a ţării.

Această lege a fixat norme pentru administrarea învăţămîntului superior, a stabilit organele de conducere (rector la Universitate, decan la facultate), recrutarea cadrelor didactice prin concurs, ierarhia, drepturile şi obligaţiile lor, înscriind principiul inamovibilităţii pentru profesorii titulari. Prin lege s-a instituit un consiliu de facultate şi un consiliu general de universitate, prezidat de rector, pentru discutarea problemelor de administraţie, disciplină, instrucţie şi stabilire a propunerilor care urmează a fi supuse ministerului pentru îmbunătăţirea procesului de învăţămînt. În lege se fixează disciplinele pe facultăţi. Pentru pregătirea cadrelor didactice necesare învăţămîntului secundar şi superior se prevede înfiinţarea pe lîngă universitate a „Şcoalei normale superioare", cu o secţie literară şi alta ştiinţifică, precum şi un internat în care studenţii să fie întreţinuţi pe seama statului. Aplicarea legii din 1864 a avut o mare importanţă pentru dezvoltarea învăţămîntului universitar din ţara noastră. S-au creat condiţiile favorabile pentru cercetarea ştiinţifică şi s-au pus bazele viitoarelor şcoli ştiinţifice naţionale. Prin aplicarea legii a fost creat şi un număr important de cadre pentru învăţămînt, cultură, economie şi aparatul de stat.

Legea instrucțiunii a avut totuși un caracter limitat, deoarece, neprevăzînd măsuri concrete referitoare la condițiile materiale, prevederile ei nu puteau fi aplicate pe deplin.

Convins că legea din 1864 era într-o mare măsură depășită, iar unele dintre prevederile ei constituiau o frînă în calea dezvoltării învățămîntului superior, cunoscutul om de știință Spiru Haret, ministru al Instrucțiunii publice, elaborează în 1897 un nou proiect de lege, care, în martie 1898, devine „Legea asupra învățămîntului secundar și superior". Ea constituie un important pas înainte pe calea dezvoltării învățămîntului superior din România, căruia i se trasează și sarcina de a pregăti profesori necesari învățămîntului mediu pentru toate obiectele din planul de învățămînt al școlii secundare.

Prin această lege se creează premisele îmbinării învățămîntului teoretic cu cel practic (nu numai la facultățile de știință și medicină, ci și la facultatea de filozofie și litere, prin înființarea activității de seminar, prin excursii științifice etc.), se lărgește activitatea învățămîntului practic existent în facultățile de medicină și științe (prin noi laboratoare, clinici etc.), și în sfîrșit se înființează „Seminarul pedagogic universitar", menit să asigure pregătirea teoretică și practică a viitorilor profesori secundari. Acestea sînt elementele principale care marchează rolul pozitiv al noii legi în asigurarea dezvoltării de mai tîrziu a învățămîntului superior din țara noastră.

În același timp, se instituie Senatul universitar, format din rector, decani și cîte un reprezentant al fiecărei facultăți, în a cărui sarcină trece rezolvarea tuturor problemelor importante legate de procesul de învățămînt și de administrarea universității.

Felul în care au fost rezolvate alte probleme ca: modul de organizare a examenelor, obligativitatea susținerii lor în sesiuni fixate de regulament, precum și stabilirea cursurilor pe care studenții aveau obligația să le urmeze în cadrul secției pe care și-au ales-o, reprezentau, de asemenea, noi trăsături pozitive.

În sfîrșit, reglementarea recrutării cadrelor didactice și a salarizării lor constituie una dintre cele mai importante prevederi ale legii. Se deschideau astfel perspective largi muncii științifice în Universitate, înscriindu-se pe lîngă concurs și un alt criteriu de recrutare și avansare a cadrelor didactice universitare, și anume acela al recomandării pentru merite deosebite pe tărîm științific.

Legea avea însă și unele caracteristici care îi limitau conținutul. Astfel, ea prevedea un număr foarte mic de burse acordate pe bază de concurs și din această cauză limita accesul multor tineri proveniți din păturile mai sărace la învățămîntul superior.

În ansamblu, legea a intrat în vigoare la 1 septembrie 1898, iar în amănunt prevederile ei au fost introduse treptat. Începînd din luna iulie 1898, o comisie de profesori de la universitățile din București și Iași a avut sarcina să pună de acord regulamentele existente cu noua lege. Aceste regulamente au intrat în vigoare la începutul anului academic 1899—1900.

Încercări ulterioare de îmbunătățire a legii, în funcție de noile condiții de la începutul secolului al XX-lea, au fost făcute și în anii 1907 și 1910. În anul 1912, prin proiectul lui C. C. Arion, legea învățămîntului superior a fost din nou modificată. De data aceasta proiectul a fost elaborat ca urmare a propunerilor făcute de către facultăți, pe baza principiilor elaborate de o comisie formată din Victor Babeș, E. Pangrati, I. Bogdan, D. Voinov ș. a. Legea a fost pusă în aplicare în octombrie 1912. Aceasta a fost cea mai importantă modificare a legii învățămîntului superior din anul 1898 și a rămas în vigoare pînă în anul 1932. Ea prevedea înființarea unui număr de șapte catedre la Universitatea din București, lărgirea autonomiei universitare, extinderea dreptului universităților de a recomanda numirea profesorilor, atît pe baza lucrărilor științifice cît și pe bază de concurs. Dispozițiile prevăzute în proiect înlesneau trecerea agregaților în rîndul profesorilor și formulau mai precis drepturile forurilor de conducere ale universităților, organizarea fiecărei facultăți, modul de eliberare a diplomelor (de licență și doctorat), organizarea vieții studențești etc. Fiecare facultate se conducea după un

regulament propriu care putea suferi modificări în funcţie de noile cursuri introduse, de reorganizarea secţiilor şi catedrelor, de corelaţia dintre discipline etc. Regulamentele erau şi ele supuse sancţionării Parlamentului, această măsură îngreunînd într-un anumit fel adoptarea imediată a măsurilor considerate necesare de către Universitate.

După primul război mondial, viaţa Universităţii din Bucureşti se desfăşoară în condiţii grele. Spaţiul pentru desfăşurarea procesului de învăţămînt era insuficient datorită sporului accentuat de populaţie studenţească. Prin înfiinţarea Facultăţii de medicină veterinară, în anul 1921, şi a celei de farmacie, în anul 1923, singurele din ţară în acel moment, problema spaţiului a devenit şi mai stringentă. Lucrările pentru mărirea localului Universităţii, începute încă din anul 1912, se desfăşurau prea lent şi s-au terminat abia în anul 1928, dar fără să se poată spune că au dus la rezolvarea radicală a problemei.

Cu toate aceste greutăţi, Universitatea a reuşit să facă faţă muncii cu un număr tot mai mare de studenţi, menţinîndu-şi şi sporindu-şi în acelaşi timp prestigiul dobîndit în ţară şi peste hotare.

Imediat după război se punea problema unificării sistemului de învăţămînt pe întregul teritoriu al ţării. Se impuneau noi modalităţi în recrutarea cadrelor didactice, care să permită asigurarea promovării elementelor celor mai capabile, întrucît organizarea învăţămîntului superior nu mai corespundea noilor condiţii de dezvoltare a ţării cu toate eforturile de actualizare a lui. Pentru aceste motive, în anul 1931 se elaborează un nou proiect de lege pentru învăţămîntul superior, proiect care va intra în vigoare în anul 1932. Principiile legii ţineau să specifice scopul principal al misiunii Universităţii, acela de „a promova ştiinţa şi de a pregăti specialişti necesari conducerii ţării", acordînd facultăţilor latitudinea de a recomanda pentru catedrele vacante pe aceia care s-au remarcat prin „lucrări sau activităţi ştiinţifice de mare valoare". Cei recomandaţi urmau să se prezinte la concurs. Legea menţiona că universitatea, pe lîngă un aşezămînt de învăţămînt teoretic şi aplicat, era şi o instituţie de cercetări ştiinţifice. Întregul învăţămînt universitar din România era conceput ca „o singură entitate". De aceea se formează acum un mare consiliu interuniversitar, alcătuit din reprezentanţi ai tuturor universităţilor, cu sarcina de a elabora planul de organizare şi regulamentul activităţii universitare.

Legea înscrie printre prevederile sale şi principiul autonomiei universităţii, care nu va fi însă totdeauna respectat. În anii 1937 şi 1938, în lege se introduc metode de imixtiune şi control în desfăşurarea procesului de învăţămînt, sînt îndepărtate cadre didactice democrate. Asemenea metode au fost extinse prin legea din anul 1942. Dictatura militară fascistă a supus universitatea unor măsuri represive, care au dus la eliminarea din sînul ei a numeroşi profesori şi conferenţiari, cadre de recunoscută valoare didactică şi ştiinţifică. Una dintre victimele fascismului a fost profesorul Nicolae Iorga, istoric de faimă mondială, care a fost asasinat de legionari. În pofida tuturor acestor silnicii, elementele progresiste ale Universităţii din Bucureşti au reuşit să-şi continue activitatea ştiinţifică de pregătire şi educare a tinerei generaţii în spirit democratic.

Sarcinile şi importanţa Universităţii din Bucureşti au necesitat, după primul război mondial, o sporire accentuată a numărului de cadre didactice. Astfel, dacă în anii 1918—1919 existau 166 cadre de predare, în anii 1933—1934 numărul acestora creşte la 270, iar în anii 1937—1938 la 434. În procesul de învăţămînt baza o formau cursurile ţinute de profesori, conferenţiari şi docenţi; seminariile şi lucrările de laborator erau conduse de profesori şi conferenţiari, parţial şi de cadre ajutătoare (şefi de lucrări, asistenţi, preparatori), însă într-un număr insuficient.

Situaţia materială a cadrelor didactice era nesatisfăcătoare, ceea ce a provocat repetate proteste. Încă din anul 1923 a luat fiinţă „Asociaţia profesorilor universitari", care a jucat

un rol pozitiv pe linia încurajării muncii ştiinţifice şi culturale, precum şi a îmbunătăţirii salarizării.

Este demn de semnalat că şi în această perioadă, deşi condiţiile materiale erau grele, profesori ai Universităţii din Bucureşti au desfăşurat o activitate didactică şi ştiinţifică remarcabilă, cu rezultate apreciate elogios în ţară şi străinătate.

De la înfiinţare, Universitatea din Bucureşti s-a dezvoltat în mod continuu, au apărut noi facultăţi, secţii, catedre, institute de cercetări şi laboratoare. A crescut numărul cadrelor didactice, un număr important dintre acestea aducînd contribuţii preţioase la patrimoniul ştiinţei mondiale prin punerea bazelor unor şcoli de cercetare în diferite domenii ale ştiinţei.

Facultatea de drept a funcţionat, la înfiinţarea sa, cu şase catedre: drept roman, drep civil, drept comercial, drept administrativ, drept penal şi economie politică. Mai existau ş alte două cursuri libere: unul de organizarea statului şi altul de finanţe.

Ţinînd seama de scopul acestei facultăţi, profesorii instruiau pe viitorii jurişti, îndeosebi în spiritul unei întăriri a legislaţiei burgheze în vigoare. Astfel se explică accentul care se punea pe dreptul roman şi mai ales pe dreptul civil şi dreptul penal. Întemeindu-se pe dreptul roman, tînăra şcoală juridică românească se călăuzea îndeosebi după concepţia juriştilor francezi, întrucît mulţi dintre profesori îşi făcuseră studiile de specialitate în Franţa.

Un pas important în îmbunătăţirea programei de învăţămînt şi organizarea studiilor se constată în 1897, cînd predau 11 profesori şi trei conferenţiari, aceştia din urmă ţinînd cîte un curs liber.

După 1900, aproape în fiecare an apăreau sau se suprimau catedre şi conferinţe. Astfel, pentru organizarea doctoratului se înfiinţează, în decembrie 1907, cursurile de drept roman, drept civil, istoria dreptului public şi privat, economia politică, execuţiunea civilă. Pînă în anul 1910 s-au mai adăugat încă două cursuri noi: istoria dreptului public şi dreptul bizantin în legătură cu vechiul drept românesc. În anul universitar 1911—1912 se introduce cîte o conferinţă de drept roman, de drept penal şi drept internaţional, precum şi trei cursuri libere. Se prevedea, de asemenea, înfiinţarea unei catedre noi de enciclopedia dreptului şi sociologie.

Aplicarea legii din anul 1912 a adus o apreciabilă extindere şi adîncire a învăţămîntului juridic în ţara noastră. În anul universitar 1914—1915 funcţionau la Facultatea de drept din Bucureşti 19 catedre, iar în anul 1932—1933 funcţionau 30 de catedre, majoritatea întărite cu cîte un conferenţiar sau docent.

Învăţămîntul juridic — încă din perioada incipientă a facultăţii de drept — a avut ca menire pe de o parte pregătirea cadrelor pentru aparatul de stat burghezo-moşieresc, iar pe de altă parte justificarea din punct de vedere teoretic a noilor rînduieli juridice care întăreau instituţiile politice burgheze şi temelia lor economică — proprietatea privată capitalistă.

După primul război mondial, în condiţiile creşterii avîntului revoluţionar al clasei muncitoare sub conducerea Partidului Comunist din România şi a ascuţirii continue a luptei de clasă, vîrfurile cele mai reacţionare ale burgheziei trec în mod treptat la adoptarea unei legislaţii care să împiedice afirmarea economică şi politică a maselor muncitoare, să reprime mişcarea muncitorească, pentru ca după anul 1934 să poată trece la acţiunea de fascizare a ţării. În această perioadă, unii profesori ai facultăţii susţin în cursurile lor concepţii reacţionare, reluînd teoriile „pozitivismului", „solidarismului" şi a „funcţiilor sociale" cu privire la stat şi drept, pentru justificarea activităţii represive a statului şi înlocuirea legalităţii cu arbitrariul legislativ, judecătoresc şi administrativ.

Primii profesori ai Facultăţii de drept, Const. Bozianu, Gh. Costaforu şi Vasile Boerescu, au adus o contribuţie deosebită, prin poziţia lor politică progresistă şi posturile înalte ocupate în administraţia de stat, ca miniştri, efori, directori ai şcolilor publice, la propăşirea învăţămîntului superior. Gh. Costaforu şi Vasile Boerescu au îmbinat activitatea didactică cu cea

ştiinţifică, publicînd, în perioada de început a facultăţii, cîteva lucrări de valoare. Realizări de valoare remarcabilă a avut în activitatea sa Nicolae Titulescu, care îşi va ilustra profesia şi pe planul clarificării relaţiilor dintre state, fiind reprezentat al României la Liga Naţiunilor Unite şi de două ori preşedintele acestui for internaţional. El a avut un rol însemnat în elaborarea tratatelor care au pus capăt primului război mondial. Nicolae Titulescu a fost una dintre cele mai proeminente figuri politice pe arena mondială între cele două războaie mondiale. Prodigiosul său talent oratoric, profunda cunoaştere a realităţii politice, au fost puse, în cel mai înalt for politic internaţional de atunci, în slujba intereselor păcii şi bunelor relaţii internaţionale. Înţelegînd interesele permanente ale poporului nostru, el a promovat o politică de bună vecinătate cu U.R.S.S., prin încheierea unui pact de neagresiune, deşi a trebuit să înfrunte înverşunarea unor oameni politici reacţionari, într-o epocă în care cercurile imperialiste pregăteau războiul antisovietic.

La conferinţa de la Montreaux a luat poziţie directă împotriva politicii fasciste şi a susţinut punctul de vedere prezentat de către Uniunea Sovietică. A militat, de asemenea, pentru principiul securităţii colective şi al necesităţii apărării păcii, a adus un important aport în definirea agresorului şi la încheierea unor tratate care să bareze calea fascismului şi a războiului.

Facultatea de litere şi filozofie a funcţionat în anul universitar 1864—1865 cu şase catedre: istoria românilor şi literatura românilor, istoria universală, istoria filozofiei, literatura franceză, literatura elină, limba latină. În anul 1874 s-au mai adăugat trei cursuri libere: filologia comparată, arheologia şi psihologia. Ca urmare a modificărilor survenite, în anul 1878 facultatea funcţiona cu nouă catedre.

La 1 aprilie 1881 a fost creată în plus catedra de istorie şi epigrafie. Regulamentul din 1883 scinda facultatea în două secţii: filozofică-istorică şi istorică-filologică. În anul 1891 a fost necesar să se formeze trei secţii: *a*) filozofie, *b*) istorie, *c*) filologie.

În anul 1895, procesul de învăţămînt din facultate se desfăşura sub îndrumarea unui număr de 14 cadre didactice de predare, dintre care 12 profesori şi 2 conferenţiari. Ca forme de învăţămînt practic, în 1895 au început să funcţioneze primele seminarii: de istorie antică şi epigrafie, de limbi slave, de paleografie română din secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea.

Dezvoltarea învăţămîntului superior, imediat după 1900, poate fi ilustrată şi prin ritmul de îmbogăţire a cursurilor şi a disciplinelor predate şi la această facultate. În anul universitar 1900—1901 funcţionau patru secţii: filologie clasică, filologie modernă, istorie şi geografie, filozofie, organizate în 15 catedre: literatura latină şi istoria ei, literatura elină şi istoria ei, istoria filozofiei şi etica, psihologie-pedagogie şi estetică, istoria antică şi epigrafie, istoria universală medie şi modernă, istoria românilor pînă la sfîrşitul secolului al XVI-lea, istoria românilor începînd cu secolul al XVII-lea, istoria literaturilor moderne, şi în special a celor neolatine, arheologie şi antichităţi, filologie comparată, logică şi istoria filozofiei moderne, limbi slave, istoria limbii şi literaturii române, geografie fizică.

Pe lîngă cursuri, studenţii frecventau şi seminariile de filozofie, de psihologie-pedagogie, de istorie antică şi epigrafie, de istoria românilor, de limbi slave şi seminarul pedagogic.

În anii 1911—1913 au fost create patru noi catedre: istoria artelor, studii bizantine, arheologie, limba şi literatura italiană, o conferinţă de istoria românilor începînd cu secolul al XVII-lea, un seminar de istoria filozofiei şi enciclopedia filozofiei, două seminarii de istoria românilor şi unul de arheologie. Ca urmare a acestor adaosuri şi schimbări, Facultatea de litere şi filozofie funcţiona cu 20 de catedre. Pînă în anul 1918 au mai fost înfiinţate alte două seminarii: de estetică, etică şi sociologie şi de literatura italiană, precum şi o docenţă de filozofie.

După primul război mondial, activitatea facultăţii s-a lărgit, a fost mărit numărul cadrelor didactice şi catedrelor, au fost create seminarii noi. În anul universitar 1932—1933 existau

catedrele de estetică, etică și sociologie; istoria și enciclopedia filozofiei; pedagogie și istoria pedagogiei; pedagogie teoretică; psihologie, logică și teoria cunoașterii; literatura elină și istoria ei; filologie romanică cu privire specială la filologia română; istoria literaturii moderne și folclor; istoria literaturii române vechi; literatura română și estetica literară; limba și literatura franceză; limba și literatura germană; limba și literatura italiană; dialectologie și folclor romanic; fonetică generală și experimentală; arheologie; arheologie preistorică, geografie generală, antropogeografie și etnografie; geografie fizică, istoria antică și epigrafie; istoria artei, istoria evului mediu și modern; istoria românilor, limbi slave, istoria civilizației bizantine; istoria slavilor de răsărit. Funcționau, de asemenea, 29 de seminarii. În facultate își desfășurau activitatea 111 cadre didactice, dintre care 27 profesori, 18 conferențiari, 2 șefi de lucrări, 3 lectori și 61 asistenți.

Primii profesori de la Facultatea de litere și filozofie, în noiembrie 1864, au fost: August Treboniu Laurian (latina), Aaron Florian (istoria universală), Ioan Zalomit (filozofia), Ulyse de Marsillac (franceza), V. A. Urechia, în locul lui Ion Maiorescu, mort în septembrie 1864 (istoria românilor și literatura română), Epaminonda Francudi (elina). Prin modificările intervenite ulterior în sistemul de organizare a cursurilor s-au mai adăugat profesorii: Bogdan Petriceicu Hasdeu, G. L. Frollo, Alexandru Odobescu, Nic. Quintescu, Titu Maiorescu, C. Dimitrescu-Iași, Ion Crăciunescu, Gr. Tocilescu, Dim. Onciul, Ioan Bogdan, Nicolae Iorga, Vasile Pîrvan, George Vîlsan, Simion Mehedinți, Petre P. Negulescu, Const. Giurescu, Ovid Densusianu, I. A. Candrea, Ion Bianu, Nic. Cartojan și alții.

Printre profesorii facultății de litere și filozofie un loc de frunte îl ocupă B. P. Hasdeu. A fost primul învățat român care a lărgit, atît cadrul, cît și metodele de cercetare în istoria românilor, elaborînd remarcabila operă „Istoria critică a românilor". În același timp, ajutat și de cunoașterea a numeroase limbi, printre care și cele slave, a editat în bune condiții arheografice publicația de izvoare interne și externe „Arhiva istorică a României", model pentru cei care alcătuiesc colecții de izvoare istorice. Ulterior a publicat și alte lucrări cu caracter arheografic (*Cuvinte din bătrîni* etc.), fiind preocupat de adîncirea cercetărilor în domeniul filologiei comparate, care făcea obiectul catedrei pe care a ocupat-o din anul 1874 pînă în anul 1900. El este autorul monumentalei opere de sinteză a istoriei și culturii noastre, intitulată *Etymologicum Magnum Romaniae.*

Scriitorul Alexandru Odobescu a fost primul profesor de arheologie la universitatea bucureșteană, cu începere de la 1874, predînd cursuri de arheologie generală și publicînd cel dintîi curs de acest gen la noi. Bun pedagog, a fost cîțiva ani director al Școlii normale superioare din București, unde se formau viitorii profesori pentru învățămîntul mediu și superior. A publicat o lucrare fundamentală: *Le trésor de Petrossa* (3 vol., Paris, 1889—1900).

Cu Gr. Tocilescu, succesorul lui Alexandru Odobescu, arheologia românească realizează noi progrese. Sub conducerea lui se fac săpături arheologice, de asemenea el publică unele studii prețioase cu privire la Dobrogea, în special asupra monumentului de la Adamclisi, bucurîndu-se de colaborarea lui O. Bendorf și G. Niemann (*Das Monument von Adamklissi*, Viena 1895). A dat o mai bună organizare Muzeului de antichități, pe care l-a condus din anul 1895 pînă în anul 1909. A făcut o serie de călătorii în străinătate, mai ales în Rusia, unde a descoperit manuscrise și documente importante pentru istoria noastră.

Dimitrie Onciul, titularul catedrei de istoria românilor (din 1895 pînă în 1923), a publicat studii temeinice despre originea românilor și formarea statelor feudale românești, combătînd teorii false de genul celei formulate de Rösler. El a creat, datorită spiritului său metodic, o serioasă școală de istorie, la care s-au format valoroși reprezentanți ai istoriografiei noastre, ca Vasile Pîrvan, Constantin Giurescu ș. a.

Alexandru Ioan Cuza, iniţiatorul înfiinţării Universităţii din Bucureşti. (Litografie de C. Szathmary B.A. R.P.R.)

245

Alecsandru Ioan I.

Cu mila lui Dumnedeu şi vointa natională

Domn Principatelor Unite Române

La toţi de faţiă şi viitori sănătate.

[illegible] 21133;

[illegible]

Art. I. [illegible] Universitatea din Bucuresci;

Art. II. [illegible]

Art. III. [illegible]

Art. IV [illegible]

[illegible] 1864, [illegible]

[illegible]

Nr 765

Decretul lui Alexandru Ioan Cuza, din 7 iulie 1864, pentru înfiinţarea Universităţii din Bucureşti. (Originalul la Arh. St. Buc., Min. Instr., dos. 522/864, f. 1940.)

NOI DIRECTORUL
SCHOLELOR PRINCIPATULUI
ROMANIEI SAU PROFESORII CURSULUI DE
INVETATURILE UMANIORE IN COLEGIUL DIN BUCURESTE

NOS DIRECTOR
SCHOLARUM PRINCIPATUS
VALACHIAE PROFESSORESQUE CURSUS
STUDIORUM HUMANIORUM IN COLLEGIO BUCURENSTENSI

Director
Vice-Director
Secretar

Professores

Diploma de absolvirea claselor de „umanioare" (I—VI), eliberată elevului Gh. Costaforu în 1838 de către direcţia Colegiului Sf. Sava. (Originalul în colecţia Costaforu.)

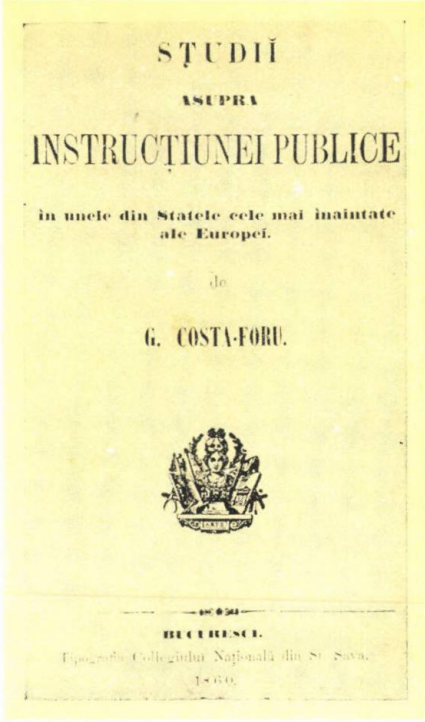

STUDII
ASUPRA
INSTRUCŢIUNEI PUBLICE
în unele din Statele cele mai înaintate ale Europei.
de
G. COSTA-FORU.

BUCUREŞCI.

Coperta lucrării lui Gh. Costaforu, cuprinzînd situaţia învăţămîntului superior în principalele ţări din Europa. (B.A. R.P.R.)

Diploma de doctor în drept eliberată în 1850 lui Gh. Costaforu de către Universitatea din Paris. (Originalul în colecţia Costaforu.)

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE.

UNIVERSITÉ DE FRANCE.

Diplôme de Docteur en Droit.

Le Ministre au département de l'Instruction publique et des Cultes, Grand-Maître de l'Université de France,

Le Diplôme de Docteur en Droit, par ce

Le Ministre au département de l'Instruction publique et des Cultes, Grand-Maître de l'Université de France,

Prima pagină a cursului de *Drept privat al românilor* pe care Costaforu l-a ţinut la Sf. Sava, în anul 1851—1852. (Manuscris original în colecţia Costaforu.)

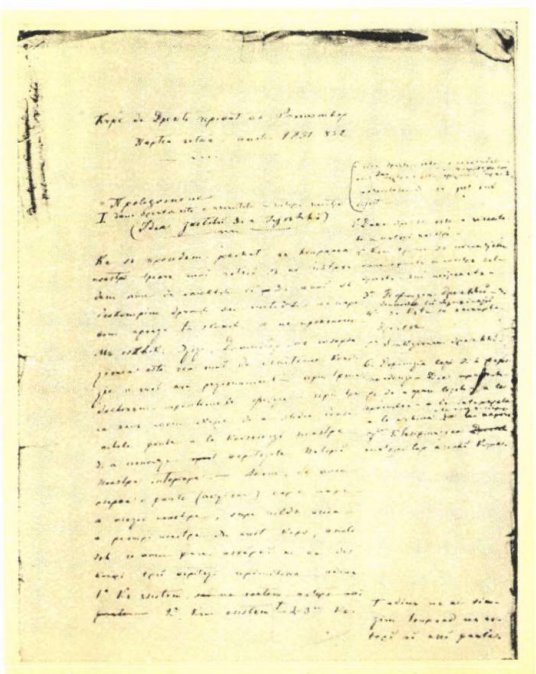

Gh. Costaforu (1821—1876), primul rector al Universității din București. (Fotografie B.A. R.P.R.)

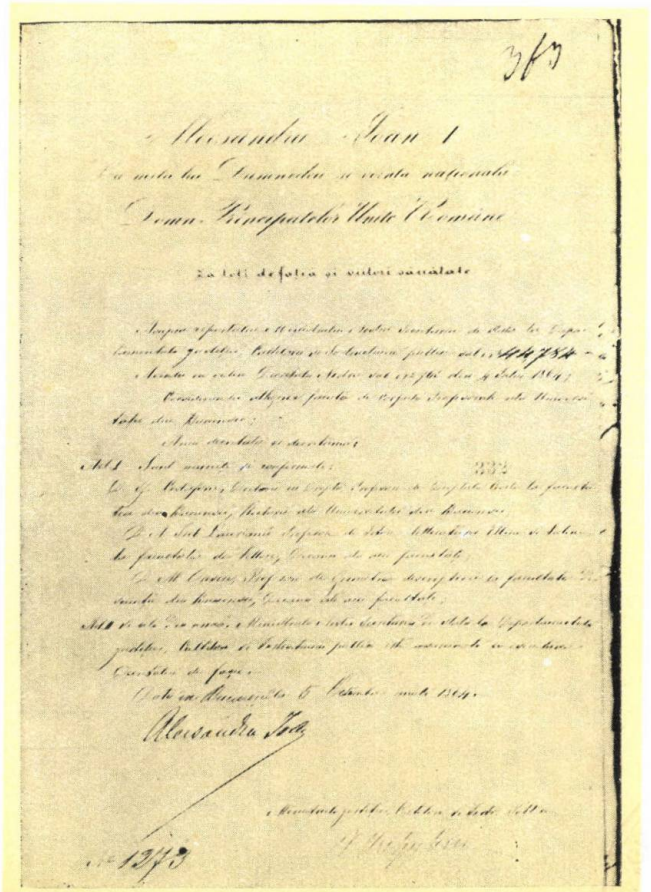

Alexandru Ioan Cuza confirmă la 5 octombrie 1864 numirea primului rector al Universității (Gh. Costaforu) și a decanilor de la Facultatea de litere și filozofie (A. Treboniu Laurian) și de la Facultatea de științe (A. Orăscu). (Original la Arh. St. Buc., Min. Instr., dos 522/1864, f. 332.)

Vasile Boerescu (1830—1883), profesor la drept, ministru al Instrucțiunii publice. (Fotografie B.A. R.P.R.)

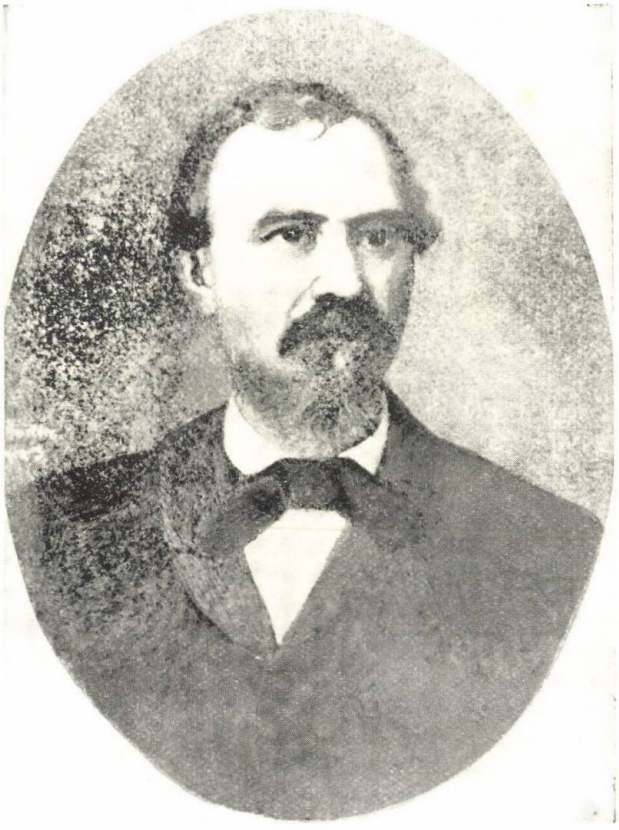

Ion Maiorescu (1811—1864), director al Școlilor naționale și profesor la Școala superioară de litere din București. (Ulei de Sava Henția, Muzeul Școlii medii „N. Bălcescu", București.)

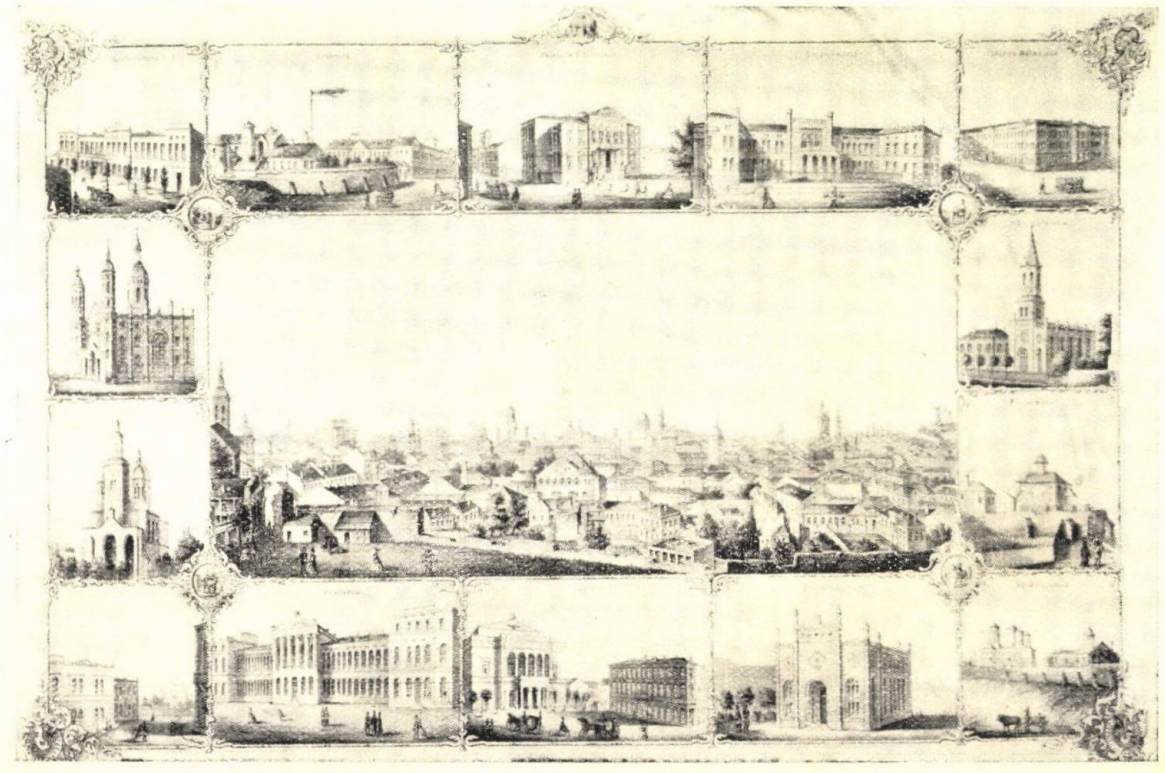

București (pe la 1865—1870). (Litografie de I. Huber, B.A. R.P.R.)

Ioan Bogdan, primul profesor de slavistică la noi, prin studiile sale privind vechile instituții românești și prin editarea cronicilor slavo-române, a documentelor privind relațiile Țării Românești cu Transilvania (1905) și a celor relative la Moldova în vremea lui Ștefan cel Mare (2 vol., 1913), a contribuit în mod activ și cu competență la dezvoltarea științei istorice din țara noastră. Pentru organizarea științifică a publicării izvoarelor, el a luat inițiativa înființării Comisiei istorice a României, al cărei președinte a fost pînă la moarte. Multă vreme a ocupat și funcția de decan.

Lucrările lui Nicolae Iorga, impresionante prin diversitatea tematicii și erudiția enciclopedică, au lărgit considerabil cunoașterea istoriei noastre. Lucrările sale în domeniul istoriei universale (ca de pildă *Geschichte des osmanischen Reiches* (5 vol., Gotha, 1908—1913) l-au situat printre marile figuri de savanți istorici ai vremii sale, acordîndu-i-se de către academii și universități străine înalte titluri științifice. El a stăruit să se înființeze și a condus pînă la sfîrșitul vieții Școala română de la Paris. A ținut numeroase conferințe în străinătate și a participat activ, prin comunicări prețioase, la congrese internaționale de istorie, bizantinologie și artă medievală. L-au preocupat totodată cercetările relative la istoria poporului nostru, publicînd, în 1905, la Gotha, importanta sinteză istorică *Geschichte des rumänischen Volkes* (2 vol.). În ultimii ani ai vieții, Nicolae Iorga dă o nouă și prețioasă operă de sinteză „*Istoria românilor*" (10 vol., 1936—1939). Trebuie semnalată și valoroasa operă, folosită și astăzi, „*Istoria literaturii române*". Nicolae Iorga a acordat o atenție deosebită prelucrării și editării izvoarelor istorice interne și externe relative la țara noastră, realizînd colecția *Acte și fragmente* (3 vol., 1895—1897), apoi masiva colecție *Studii și documente* (31 vol., 1901—1916), colaborînd la vasta colecție de documente E. Hurmuzachi, editată de către Academia Română prin publicarea unui număr de nouă volume. Împreună cu Vasile Pîrvan și G. M. Murgoci a înființat, în anul 1914, *L'Institut d'études concernant l'Europe sud-orientale*. Nicolae Iorga a ocupat funcția de decan la litere, apoi pe aceea de rector.

Vasile Pîrvan a marcat, prin activitatea sa științifică și didactică, o nouă etapă în evoluția arheologiei românești. El a fost primul care a studiat viața greco-romană la gurile Dunării și și-a axat cercetările pe istoria și cultura populației dace autohtone, realizînd valoroasa sinteză *Getica*. Profesorul savant Vasile Pîrvan a creat o remarcabilă școală de arheologie și istorie veche, cu elevi care s-au distins apoi ca profesori universitari și oameni de știință. A înființat și condus Școala română de la Roma. Împreună cu Nicolae Iorga și G. Munteanu-Murgoci a înființat, în anul 1914, Institutul de studii sud-est europene care a desfășurat o vastă și rodnică activitate pentru strîngerea legăturilor dintre popoarele din această parte a lumii. Const. Giurescu s-a remarcat prin valoroase studii de istorie socială și prin ediții de cronici alcătuite după metode arheografice avansate. A publicat și un bogat material documentar relativ la Oltenia și la perioada cînd acest teritoriu era sub stăpînirea austriacă.

Printre lingviștii români, cea mai complexă personalitate a fost Ovid Densusianu, care s-a impus în domenii variate: lingvistică, literatură, critică și istorie literară. Lucrarea sa capitală *Histoire de la langue roumaine* (2 vol.), al cărei prim volum a apărut la Paris în 1901, înainte ca autorul să fi împlinit 30 de ani, a fost scrisă într-o vreme cînd studiul dialectelor și graiurilor limbii române era la început, cînd textele noastre vechi erau în majoritate needitate. Despre această lucrare, apreciată elogios de către specialiști, Gaston Paris scria că „face cinste tinerei școli filologice românești". Lui Densusianu îi revine marele merit de a fi introdus la noi primele noțiuni de stilistică și estetică lingvistică. El este și primul nostru folclorist în sensul științific al cuvîntului. Impreună cu I. A. Candrea, de asemenea figură proeminentă a ligvisticii noastre, a publicat colecția *Graiul nostru* care cuprinde texte de limbă din toate ținuturile locuite de români. Tot în colaborare cu I. A. Candrea, Ovid Densusianu a redactat o lucrare de mare valoare științifică: *Dicționarul etimologic al limbii române. Elementele latine*, care a rămas, din păcate, neterminată. În afară de studiile elaborate împreună cu O. Densusianu, I. A. Candrea a redactat *Dicționarul enciclopedic Cartea Românească*, operă de mare

răspîndire. Lucrarea fundamentală a lui I. A. Candrea este însă ediția științifică a *Psaltiri Scheiane*, unul dintre primele texte scrise în limba română. Preocupat de istoria limbii române, I. A. Candrea este și autorul unui capitol important al foneticii istorice a limbii române, consonatismul de origine latină.

Dintre profesorii de literatură română s-a evidențiat Ion Bianu. El a fost organizatorul Bibliotecii Academiei Române și a publicat prețioase lucrări de bibliografie și culegeri de texte și documente vechi, printre care: *Bibliografia românească veche*, *Catalogul manuscriptelor românești*, *Psaltirea Scheiană*, *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei etc.

Profesorul N. Cartojan are lucrări numeroase cu privire la literatura română din prima jumătate a secolului al XIX-lea, dar mai ales cu privire la literatura noastră veche. Remarcabile sînt lucrările sale *Cărțile populare în literatura românească* și *Istoria literaturii române vechi*.

În domeniul geografiei, de mare prestigiu s-au bucurat profesorii G. Vîlsan și S. Mehedinți. George Vîlsan este întemeietorul geomorfologiei românești. A dovedit o deosebită intuiție literară și geografică, lucrările sale științifice și de popularizare îmbinînd spiritul de precizie al savantului cu arta scriitorului. Marele geograf român și-a adus contribuția sa la lămurirea a numeroase probleme, preocupările lui dovedindu-se foarte variate (probleme de geografie fizică, etnografie, geografie umană, probleme didactice etc.). Lucrarea fundamentală de care rămîne legat numele lui este *Originea și evoluția morfologică a Cîmpiei Române*, unul dintre primele studii din lume în ceea ce privește geomorfologia cîmpiilor.

Simion Mehedinți, înzestrat cu o vastă cultură, a fost organizatorul și creatorul școlii geografice românești, care prin reprezentanții săi a adus contribuții valoroase la dezvoltarea geografiei științifice moderne în România. Simion Mehedinți are merite incontestabile în sistematizarea, generalizarea și clasificarea noilor cunoștințe geografice. Lucrarea sa fundamentală *Terra* (1935) se înscrie printre cele mai valoroase lucrări metodologice de geografie pe plan mondial.

Începutul predării sistematice a filozofiei și a istoriei filozofiei la Universitatea din București este legat de numele lui Ioan Zalomit. După susținerea doctoratului (Berlin, 1848) cu o teză în care se manifestă ca adept al kantianismului, el și-a dedicat întreaga activitate sarcinii didactice de a informa pe studenți asupra progresului gîndirii filozofice. A fost mulți ani rector al Universității.

Titu Maiorescu a jucat un rol important în viața politică și culturală a țării. La Universitatea din București el a predat logica și istoria filozofiei contemporane. Logica lui Maiorescu, pătrunsă de spirit raționalist, a avut o importanță deosebită în însușirea acestei discipline, într-o vreme cînd pluralismul subiectivist și iraționalist începuse să pătrundă în cultura românească. Titu Maiorescu a susținut valoarea limbii populare ca model literar, a combătut etimologismul și excesele latiniștilor, a adus un aport prețios la valorificarea și analiza estetică a operelor unora dintre scriitorii noștri clasici, dar tendința concepției sale despre cultură, exprimată în teoria „formelor fără fond", ca dealtfel și estetica sa, oglindește și poziția sa conservatoare, fundamentată pe tezele idealiste ale filozofilor Platon și Schopenhauer. Meritele sale în domeniul informării publicului românesc asupra mișcării europene de idei din a doua jumătate a secolului al XIX-lea au fost, de asemenea, umbrite de aceeași concepție.

Constantin Dimitrescu-Iași a predat cursuri variate de istoria filozofiei vechi și moderne, de etică și pedagogie, psihologie și antropologie și a fost primul profesor care a predat un curs de sociologie în țara noastră, într-o perioadă în care la numeroase alte universități din lume sociologia nu figura ca obiect de învățămînt. În domeniul filozofiei C. Dimitrescu-Iași a continuat linia materialistă a filozofului Vasile Conta, iar în domeniul sociologiei s-a orientat spre o interpretare psihologizantă a vieții sociale. Sub influența mișcării socialiste din România, el a criticat exploatarea capitalistă, a definit funcția socială a ideologiei burgheze, care are menirea „să justifice exclusivismul egoistic al acestei clase", a protestat împotriva reprimării

sîngeroase a mişcărilor ţărăneşti din ţara noastră. Totuşi, în ansamblu, el n-a depăşit limitele democratismului burghez şi spre sfîrşitul vieţii a urmat curba descendentă a acestuia.

Constantin Rădulescu-Motru şi-a desfăşurat principala activitate didactică în domeniul psihologiei, lucrînd la început în cadrul catedrei de psihologie, pedagogie şi estetică, condusă de I. Crăciunescu. În lucrările lui Constantin Rădulescu-Motru din acest domeniu se manifestă tendinţe deterministe care constau în legarea proceselor psihologice de cele fiziologice şi în sublinierea dependenţei acestora de condiţiile mediului. Ca elev al lui W. Wundt, el a promovat o orientare experimentală în psihologie, aceasta constituind un aspect pozitiv în activitatea sa.

Sistemul său filozofic — „personalismul energetic" — este îndreptat împotriva materialismului în general. Acest sistem stă şi la baza concepţiilor sale despre societate şi a servit scopurilor reacţionare ale claselor conducătoare din România, împotriva mişcării muncitoreşti şi a ideologiei sale. Prin propovăduirea ideilor despre „personalismul energetic", „vocaţie", exprimate în concepţia „românismului", lucrările sale, deşi conţin unele tendinţe pozitive, au contribuit la crearea unui climat favorabil răspîndirii ideilor fasciste, chiar dacă personal el a combătut fascismul sub forma sa legionară.

Dumitru Drăghicescu a funcţionat puţin timp în Universitate, unde a predat psihologie socială şi sociologie. Datorită numeroaselor lucrări pe care le-a publicat în străinătate, numele său a intrat în istoria sociologiei, situîndu-se alături de acela al lui Emil Durkheim, de a cărui orientare sociologică se apropie. În analiza concretă a fenomenelor sociale el a reuşit să depăşească punctul de vedere psihosociologic, aşa cum a făcut într-un studiu de psihologie socială a poporului român, care este totodată şi un viguros rechizitoriu împotriva exploatării ţăranilor de către moşieri.

Dimitrie Gusti a condus catedra de sociologie şi etică a Universităţii, şi prin bogata sa activitate ştiinţifică şi organizatorică a contribuit la dezvoltarea cercetărilor sociologice de teren, creînd Şcoala sociologică de la Bucureşti, a cărei activitate de cercetare a fost apreciată şi peste hotare.

Concepţia sociologică generală a lui Dimitrie Gusti are un caracter eclectic, deşi nu este lipsită de aspecte originale. Ea se încadrează în „teoria factorilor", deoarece, potrivit aşa-zisei legi a „paralelismului sociologic", pune pe acelaşi plan toţi factorii sociali, negînd însă, în mod deliberat, rolul determinant al modului de producţie. O deosebită importanţă în opera sociologică a lui Dimitrie Gusti o au cercetările monografice, ale căror concluzii reprezintă un material documentar bogat şi o însemnată experienţă de cercetare sociologică.

În domeniul eticii, concepţia sa, în opoziţie cu concepţiile etice speculative, caută să se inspire din practica vieţii sociale. El atribuie eticii o finalitate practică — stimularea activităţii umane pentru ridicarea nivelului economic şi cultural al ţării. Concepţia etică a lui Gusti, deşi uneori tributară idealismului, este pătrunsă de umanism, într-o perioadă în care propaganda fascistă promova un sălbatic antiumanism.

Petre P. Negulescu (1872—1951) a predat *Enciclopedia filozofiei şi gnoseologia* şi s-a distins în mod deosebit prin cursurile sale de istoria filozofiei şi filozofia culturii, care au constituit punctul de plecare al unor lucrări monumentale, de o rară erudiţie şi pătrunse de un puternic suflu umanist. Materialist în interpretarea naturii, P. P. Negulescu a combătut, în lumina datelor ştiinţei, finalismul idealist. În gnoseologie însă, adoptînd teza spenceriană a „realismului transfigurat", s-a situat pe poziţii idealiste. În istoria filozofiei şi a culturii, deşi ţinea seama de condiţiile sociale, acordă o importanţă exagerată filiaţiei de idei şi motivării psihologice în dezvoltarea gîndirii filozofice şi a culturii spirituale, în general. Prezintă însemnătate şi concepţia sa despre progres, ca lege generală a naturii şi societăţii, pe care îl explică prin factori psihologici, ajungînd la concluzia că omenirea se îndreaptă spre forme tot mai raţionale de viaţă.

Corespunzător acestor concepţii, P. P. Negulescu a combătut în cursurile şi lucrările sale şovinismul, rasismul, fascismul. Avînd o concepţie înaintată despre menirea intelectualilor în societate, el a acordat luptei antifasciste a studenţimii din Universitate sprijinul său moral.

Facultatea de ştiinţe, care la început avea o durată de trei ani, îşi desfăşura activitatea cu următoarele cursuri: geometria descriptivă, geometria analitică şi astronomia, fizica, chimia, istoria naturală, geologia şi mineralogia. S-au mai adăugat apoi cursurile de introducere în calcul, algebră superioară, calcul diferenţial şi integral, mecanica elementară şi raţională, desenul liniar şi topografic. Cursul de istorie naturală s-a scindat în trei discipline: zoologie, botanică, şi fiziologie. Regulamentul din 1866 stabilea două secţii: secţia ştiinţe fizico-matematice şi secţia fizico-naturale. Pentru aplicaţiile practice, Facultatea de ştiinţe din Bucureşti dispunea de un cabinet de fizică, de un laborator de chimie şi de Muzeul de ştiinţe naturale.

Un pas înainte în organizarea studiilor la această facultate l-a reprezentat regulamentul din 1880. Prin acest regulament se stabileau căi multiple de instruire: cursuri teoretice, lucrări practice, excursii şi conferinţe. Deşi funcţiona cu două secţii, facultatea de ştiinţe conferea trei licenţe: în ştiinţe matematice, în ştiinţe fizice şi în ştiinţe naturale. Începînd din anul 1889 Facultatea avea trei secţii: *a*) matematică, *b*) ştiinţe naturale şi *c*) fizico-chimice.

Progresul ştiinţelor, dezvoltarea tehnicii, a industriei, nevoia de a moderniza agricultura şi de a valorifica bogăţiile ţării au determinat înfiinţarea unei noi catedre, şi în special introducerea disciplinelor practice. În aprilie 1905 s-a înfiinţat catedra de chimie agricolă şi de chimie tehnologică; paleontologia s-a separat de geologie, zoologia de morfologie. S-au predat cursuri libere de geologie aplicată, geografie şi chimie agricolă, apoi unul de hidrologie, unul de agrologie (în 1907) şi unul de ecuaţii integrale (în 1910), apreciat ca interesant şi util atît studenţilor cît şi licenţiaţilor. În anul 1906 s-a înfiinţat Institutul de chimie, un laborator de chimie industrială şi agricolă, iar altul de chimie alimentară. A început să funcţioneze, din anul 1884, Institutul meteorologic, iar în anul 1908 Observatorul astronomic şi meteorologic. Laboratorul de paleontologie s-a reorganizat separat de cel de geologie. În anul 1914 s-a înfiinţat Institutul electrotehnic şi apoi cel de chimie tehnologică (industrială), ca secţii noi ale facultăţii, funcţionînd pînă în anul 1938, cînd au trecut la Şcoala Politehnică. Absolvenţii acestor secţii obţineau diploma de inginer în specialităţile respective.

Prin regulamentul din anul 1912, durata studiilor la secţia de ştiinţe naturale s-a extins la patru ani. Progresul în organizarea studierii ştiinţelor la Universitatea din Bucureşti se ilustrează îndeosebi prin numărul mare de catedre, seminarii, laboratoare, institute. În anul universitar 1914—1915 funcţionau la Facultatea de ştiinţe 21 de catedre, iar în anul 1932—1933, 26 de catedre şi 11 conferinţe.

Facultatea de ştiinţe avea în toamna anului 1864 şase profesori: Alexandru Orăscu, Dimitrie Petrescu, Emanoil Bacaloglu, Carlo Ferreratti (căruia îi succede Constantin Esarcu), Alexe Marin, Grigore Ştefănescu. Pe măsura dezvoltării facultăţii şi creşterii numărului catedrelor s-a mărit continuu şi numărul cadrelor didactice.

Profesorii facultăţii de ştiinţe au desfăşurat o rodnică activitate ştiinţifică. Spiru Haret, David Emmanuel şi Constantin Gogu, doctori în matematici de la Paris, au atras atenţia cercurilor ştiinţifice de peste hotare prin lucrările lor temeinice de specialitate. În astronomie se distinge Nicolae Coculescu, care a organizat Observatorul din Bucureşti. Strălucita şcoală românească de matematică se va reliefa şi mai mult după 1900 prin opera ştiinţifică a lui Gheorghe Ţiţeica, Traian Lalescu, Dimitrie Pompeiu şi Simion Stoilov. Traian Lalescu a adus contribuţii esenţiale la teoria ecuaţiilor integrale: studiul ordinului determinantului D(x) al lui Fredholm, teoria ecuaţiilor integrale cu nuclee antisimetrice etc. Monografia lui Traian Lalescu asupra ecuaţiilor integrale, apărută în limba română la Bucureşti, în anul 1911, şi

apoi la Paris, în limba franceză, în 1912, este prima carte de acest fel din literatura mondială, fiind citată și astăzi în toate studiile dedicate ecuațiilor integrale. Gheorghe Țițeica este unul dintre reprezentanții de seamă ai geometriei diferențiale. Definirea și studiul suprafețelor care-i poartă numele (analogul afin al sferei), rezultatele obținute în geometria diferențială proiectivă a rețelelor au stimulat numeroase cercetări în țara noastră și în străinătate. Dimitrie Pompeiu, devenit cunoscut prin lucrarea sa asupra funcțiilor analitice continue pe mulțimea singularităților lor, a continuat să dezvolte numeroase idei originale din domeniul analizei și teoriei funcțiilor: noțiunea de distanță între două mulțimi, derivata areolară, studiul fin al teoremelor de medie ale analizei, condițiile de monogeneitate sînt numai cîteva exemple. Simion Stoilov este creatorul unei noi direcții moderne de cercetare în matematică: teoria topologică a funcțiilor de variabilă complexă. El a introdus noțiunea de transformare interioară, a arătat că noțiunea de acoperire riemanniană poate fi definită prin topologie cu ajutorul noțiunii de transformare interioară etc. Monografia sa, *Leçons sur les principes topologiques de la théorie des fonctions analytiques* este cunoscută ca una dintre cărțile fundamentale ale teoriei funcțiilor de variabilă complexă.

Prin Emanoil Bacaloglu, Constantin Miculescu, Dimitrie Negreanu, Dimitrie Bungețeanu și Dragomir Hurmuzescu, cercetările profesorilor de fizică de la Universitatea din București se impun atenției cercurilor științifice din străinătate.

Primul profesor de fizică, Emanoil Bacaloglu, a fost și distins matematician, iar unele rezultate obținute de el au importanță și astăzi. El a fost și chimist, publicînd numeroase memorii de chimie. Ca profesor de fizică s-a ocupat îndeosebi de probleme de optică. Dimitrie Bungețeanu a fost primul doctor în fizică al Universității din București. El a făcut studii aprofundate privind viteza sunetului în lichide și asupra reacției tubului în care este conținut lichidul. Constantin Miculescu a fost profesor de fizică moleculară, acustică și optică. Și-a trecut doctoratul la Paris cu o lucrare asupra echivalentului mecanic al căldurii, obținînd valoarea numerică acceptată astăzi pe plan mondial. Metoda folosită de el a devenit clasică și este descrisă în multe tratate de fizică din alte țări. Dumitru Negreanu a studiat probleme relative la constanta dielectrică a solidelor și a lichidelor și a imaginat noi metode de măsurare. A organizat un laborator de măsuri electrice și magnetice, foarte modern pe vremea aceea. O personalitate care a contribuit mult la dezvoltarea cercetărilor de fizică a fost Dragomir Hurmuzescu. Aflat la studii la Paris, Hurmuzescu a construit un electroscop care a servit multor fizicieni francezi în studiile asupra radioactivității. Mai tîrziu, el însuși, în colaborare cu Benoîst, a scos pentru prima oară în evidență proprietatea razelor X de a descărca corpurile electrizate. După primul război mondial a pus bazele radiofizicii în țara noastră. Atît la Iași cît și la București a creat laboratoare bine utilate, în care cercetarea științifică din țară s-a putut dezvolta cu succes.

Activitatea didactică și științifică în domeniul chimiei a doctorului Constantin I. Istrati este, de asemenea, remarcabilă, descoperirile sale fiind aplicate și în industrie. Merită subliniat că doctorul Istrati dă o interpretare materialistă noilor cuceriri în domeniul științelor fizico-chimice. El a făcut îndeosebi cercetări asupra bogățiilor naturale ale țării și a dezvoltat idei asupra nomenclaturii în chimia organică, dintre care multe au fost adoptate la diverse congrese internaționale. G. Spacu a făcut cercetări fundamentale și întinse asupra combinațiilor complexe din punct de vedere al structurii lor cît și din punct de vedere al aplicațiilor lor analitice. Unele metode analitice instituite de școala profesorului Spacu au fost introduse în multe tratate internaționale ca metode de analiză standard. L. Edeleanu a descoperit proprietatea bioxidului de sulf lichid de a dizolva selectiv hidrocarburile nesaturate și aromatice din petrol. Pe baza acestei proprietăți, el a fundamentat un procedeu de rafinare a uleiurilor superioare, procedeu care a căpătat repede o răspîndire mondială. Dan Rădulescu este primul cercetător

care afirmă posibilitatea de activitate optică a combinaţiilor spiralice, prioritate recunoscută de specialişti. N. Dănăilă şi şcoala sa fac cercetări fundamentale şi întinse asupra petrolului şi cărbunilor româneşti. Studiile asupra cărbunilor româneşti au condus la o idee nouă, aceea a vîrstei chimice a cărbunilor, adoptată acum de literatura universală a specialităţii.

În domeniul biologiei s-a remarcat în mod deosebit Dimitrie Brîndză, elev al lui H. Baillon, care-i dedică genul „Brandzeia". Strălucit reprezentant al ştiinţelor botanice, al anatomiei şi sistematicii vegetale, el înfiinţează Grădina botanică, Institutul şi Muzeul botanic cu ierbarul florei României, organizează un învăţămînt de înalt prestigiu. Devine curînd şef de şcoală, autor al operelor fundamentale *Prodromul florei române* (1883) şi *Flora Dobrogei* (1898), care i-au adus un renume mondial. Pentru meritele sale a fost ales membru al Academiei Române la vîrsta de 33 de ani.

Emanoil C. Teodorescu este primul profesor de fiziologie vegetală din ţara noastră, unind un învăţămînt de o rară perfecţie cu o fecundă şcoală de cercetare. Au devenit clasice rezultatele sale în domeniul sistematicii, biochimiei şi fiziologiei algelor, al influenţei radiaţiilor luminoase asupra creşterii şi structurii plantelor. A fost apreciat pe plan internaţional ca un magistral experimentator.

Alexandru N. Vitzu întemeiază Institutul de fiziologie, iniţiind o şcoală de cercetări experimentale. Publică lucrări în care se afirmă ca avîntat precursor în diverse domenii: secreţiile interne, recuperarea vederii după extirparea lobilor occipitali etc. Dimitrie N. Voinov, la rîndul lui, propagă concepţii ştiinţifice şi sociale înaintate, paralel cu o aprofundată şi perseverentă activitate în cele mai moderne domenii de cercetare. Stimulînd numeroşi elevi, el poate fi considerat drept creatorul şcolii româneşti de citologie. Concepţiile sale citologice sînt confirmate astăzi de rezultatele microscopiei electronice. Traian Săvulescu se consacră fitopatologiei şi aplicaţiilor ei în agricultură, introducînd-o ca obiect de studiu şi la universitate. Personalitate complexă, cu o operă multilaterală, el este fondatorul şcolii româneşti de fitopatologie şi protecţia plantelor. A dobîndit curînd o autoritate mondială în micologie, prin alcătuirea ierbarului micologic român, şi mai cu seamă prin impunătoarele sale volume despre Uredinale şi Ustilaginale.

O contribuţie însemnată la creşterea prestigiului ştiinţei româneşti a fost adusă de către o bună parte a profesorilor care şi-au desfăşurat activitatea la Universitatea din Bucureşti în domeniul geologiei şi paleontologiei. Menţionăm în primul rînd numele lui Grigore Ştefănescu. În calitate de întemeietor şi director al Biroului geologic al României, el a condus lucrările pentru realizarea primei hărţi geologice a României la scara 1/20 000, apărută în anul 1898. A făcut numeroase descoperiri ştiinţifice valoroase în domeniul paleontologiei, cum este descoperirea resturilor de Dinotherium, printre care un schelet întreg, exemplar unic în lume, depus la Muzeul de ştiinţe naturale „Grigore Antipa". Descoperirile sale au fost comunicate la cele 11 congrese geologice internaţionale ţinute în diferite ţări ale lumii. Sabba Ştefănescu a avut o intensă activitate ştiinţifică, studiind fosilele de elefanţi şi mastodonţi din depozitele neogene ale ţării noastre, studii care au făcut obiectul unei foarte valoroase lucrări de sinteză apărută în publicaţiile Academiei franceze. În afară de aceste merite, lui Sabba Ştefănescu îi revine şi meritul de a fi organizat primul laborator modern de paleontologie de la Universitatea din Bucureşti. Sava Athanasiu a fost şef al şcolii stratigrafice din România. Prin cercetările sale a dat la iveală numeroase lucrări ştiinţifice privitoare la flişul Carpaţilor Orientali şi la neogenul din Subcarpaţi, ca şi interesante studii privitoare la faunele de mamifere din neogen. Ion Simionescu a făcut numeroase cercetări de geologie, mai ales asupra depozitelor triasice, jurasice şi cretacice din Dobrogea. A studiat, de asemenea, diferite resturi fosile de animale din terenuri de vîrste diferite, de la paleozoic la cuaternar. Numărul lucrărilor sale ştiinţifice în domeniul geologiei şi paleontologiei s-a ridicat la peste 100 de comunicări, memorii şi

monografii. O operă de înaltă valoare culturală este și aceea de popularizare a științelor pe care Ion Simionescu a înfăptuit-o cu multă pasiune. Ludovic Mrazec, împreună cu Grigore Ștefănescu și G. Murgoci, au dat la iveală valoroase lucrări asupra mineralogiei, petrografiei și tectonicii Carpaților meridionali. Împreună cu profesorul I. Popescu-Voiteşti și cu profesorul G. Macovei, Mrazec a adus serioase contribuții la cunoașterea stratigrafiei și tectonicii flișului Carpaților Orientali, iar împreună cu geologul polonez W. Feiseyire a cercetat zăcămintele de sare și de petrol din România, devenind, pe baza studiilor sale, un susținător înflăcărat al teoriei asupra originii organice a petrolului. El a reușit să creeze admirabile sinteze științifice despre originea și formarea zăcămintelor de petrol, fiind apreciat ca unul dintre cei mai mari specialiști din lume în acest domeniu. Profesorul Mrazec a inițiat și înființarea Institutului Geologic al României, în 1906, institut pe care l-a organizat și l-a condus pînă în anul 1927.

Facultatea de medicină. Învățămîntul medical are o veche tradiție în țara noastră. Încă din anul 1841 dr. N. Creţulescu, revenit de la studiile făcute la Paris, a obținut înființarea Școlii de mică chirurgie la spitalul Colțea. În această școală erau formați subchirurgi prin cursuri de doi ani. Deși era mare boier, N. Creţulescu a ținut cursuri la această școală, înfruntînd disprețul aristocrației, care socotea profesoratul o ocupație destinată numai celor din clasele sociale inferioare. În anul 1850 s-a înființat o școală de mică chirurgie și pentru felceri, pe lîngă spitalul militar de la Mihai-vodă, iar în anul 1853 una la Spitalul Filantropia. În anul 1855, la propunerea dr. Carol Davila, amîndouă au fost unificate, formînd școala de mică chirurgie de patru ani, cu o programă de învățămînt similară școlilor secundare de medicină din Franța. În anul 1857, prin transformare, se ajunge la Școala națională de medicină și farmacie, care are drept scop pregătirea ofițerilor de sănătate, farmaciștilor și veterinarilor pentru armată, spitale și județe. Regulamentul, aprobat în anul 1858, fixa 10 discipline de învățămînt și un efectiv de 110 elevi. Învățămîntul avea o durată de opt ani, în ultimii trei ani elevii făcînd de serviciu în spitale. Pentru obținerea titlului de doctor, elevii cei mai buni, cum au fost Zaharia Petrescu, Constantin Dumitrescu-Severeanu, D. Grecescu, studiau în Franța, după ce treceau bacalaureatul în științe. Guvernul francez, în anul 1857, și cel italian, în anul 1858, au aprobat ca elevii școlii de medicină din București, avînd patru ani de studii și bacalaureatul în științe, să poată susține examenul pentru anul II la Facultatea de medicină din Paris sau din Torino.

Înființată în toamna anului 1869, Facultatea de medicină a funcționat la început cu următoarele cursuri: chimia și fizica, anatomia și fiziologia, clinica chirurgicală, clinica medicală, patologia medicală și anatomia patologică, istoria naturală și clinica bolilor de copii. S-au mai adăugat apoi cursurile de patologie generală și specială, patologie chirurgicală, igienă. Între anii 1874—1879 au mai fost înființate trei catedre: anatomie patologică, fiziologie și medicină operatorie, ajungîndu-se la 17 catedre.

Regulamentul acestei facultăți din anul 1871 repartiza cursurile pe grupe, după examenele pe care trebuiau să le dea studenții, și nu după anul de studii. Pentru activitățile practice, facultatea folosea Muzeul anatomo-patologic înființat în anul 1869 pe lîngă spitalul Colțea. Cursurile facultății erau organizate pentru cinci ani de studiu. Trebuie subliniat faptul că încă din anul 1862 la Școala națională de medicină, care funcționa pe lîngă spitalul militar din strada Știrbei-vodă, s-a înființat primul laborator de chimie.

Prestigiul facultății a crescut foarte repede. Pe lîngă studenții români frecventau și studenți străini, îndeosebi din țările vecine. În anul 1895, facultatea avea 23 de profesori, un șef de lucrări, un asistent și 11 preparatori. Pentru aplicațiile practice funcționau 6 laboratoare, două institute (de patologie și bacteriologie, de analiză topografică și chirurgicală) și un serviciu al lucrărilor practice de anatomie. La școala superioară de farmacie din cadrul facultății se predau în plus cursurile de chimie analitică și chimie farmaceutică.

În anul universitar 1900—1901 cadrele didactice de la Facultatea de medicină își desfășurau activitatea în 29 de catedre, două institute, 10 laboratoare și 11 clinici.

Un eveniment important este marcat de introducerea, în anul 1908, al celui de-al șaselea an de studii, în care se efectuau numai ore de clinică. În anul universitar 1909—1910, facultatea s-a îmbogățit cu un laborator de terapeutică experimentală, un laborator de igienă și un muzeu de anatomie.

Spre sfîrșitul celui de-al doilea deceniu al secolului al XX-lea, facultatea avea 34 de catedre, 17 laboratoare, două institute, un muzeu de anatomie. În anul universitar 1932—1933, în Facultatea de medicină își desfășurau activitatea 330 de cadre didactice, dintre care 38 de profesori, 51 de conferențiari, agregați și docenți, 32 de șefi de lucrări, 146 de asistenți și 63 de preparatori. La Facultatea de farmacie existau 39 de cadre, dintre care 4 profesori, 16 conferențiari, 1 șef de lucrări, 9 asistenți și 9 preparatori.

Cei dintîi profesori ai Facultății de medicină au fost: Carol Davila, întemeietorul învățămîntului medical din România, Nicolae Turnescu, Șt. Capșa, care pusese bazele obstreticii românești, Alexandru Marcovici etc. Treptat, corpul profesoral se mărește cu Iacob Felix, Alexandru Sutzu, Const. D. Severeanu, care pune bazele școlii de chirurgie, M. Petrini-Galatz etc. Ca profesor de medicină legală și psihiatrie, Alexandru Sutzu activează în direcția curentului materialist-naturalist.

Deși la început se acordase atenție medicinii curative, după puțină vreme se stabilesc bazele cercetărilor clinice și de laborator. În fruntea tuturor profesorilor acestei facultăți s-a situat Victor Babeș, care a fost numit printr-o lege specială, în anul 1887. El a pus bazele studiilor de anatomie patologică și bacteriologie, a înființat Institutul de bacteriologie și Institutul veterinar și a publicat peste 1 000 de lucrări. Multe dintre acestea au avut răsunet mondial. Merită să fie menționat în mod deosebit primul tratat de bacteriologie din lume — *Traité de bactériologie* (Paris, 1885) — , elaborat împreună cu profesorul francez A. V. Cornil. Pentru prestigiul de care V. Babeș se bucura peste hotare este suficient să menționăm alegerea sa ca președinte de onoare al Congresului internațional de medicină de la Paris, în august 1899, sau numirea sa de către Academia suedeză în Comitetul internațional însărcinat cu decernarea premiilor Nobel. Savantul profesor Victor Babeș a militat pentru răspîndirea materialismului admițînd existența obiectivă a lumii și materialitatea ei, apărînd cu tărie știința împotriva religiei și cerînd încă din anul 1906 scoaterea religiei din planul de învățămînt.

George Assaky, promotor al chirurgiei experimentale, conducătorul Institutului de ginecologie, a reușit, prin pregătirea și lucrările sale, să-și impună numele și peste hotare. A fost ales membru onorific al Facultății din Filadelfia, vice-președinte al Congresului de medicină din Berlin, președinte al secției de patologie generală.

Profesorii Facultății de medicină din București au participat peste hotare la numeroase congrese. Astfel, la congresele de igienă, chirurgie, boli nervoase, oftalmologie și fiziologie, de la Paris, au participat în repetate rînduri și cu importante comunicări V. Babeș, G. Assaky, N. Kalinderu, Z. Petrescu, I. Felix, Toma Ionescu, Gh. Marinescu, I. Cantacuzino etc. Marii savanți și patrioți Gh. Marinescu și I. Cantacuzino s-au făcut repede cunoscuți în lumea științifică internațională prin valoroase lucrări în domeniul neurologiei și bacteriologiei. În anul 1900, deși avea numai 36 de ani, Gh. Marinescu era membru al Academiei Române, membru onorific al Societății de neurologie din Paris, membru al Societății de neurologie și psihiatrie din Moscova, membru corespondent al Societății de medicină internă din Berlin și al Societății medicale din Gand. Autor a numeroase lucrări științifice, dintre care trebuie subliniată *Etudes sur l'évolution ... de la cellule nerveuse* (Paris, 1900), Gh. Marinescu a deschis drumuri noi în neurologie și psihiatrie, fiind întemeietorul școlii neurologice românești. I. Cantacuzino a întemeiat școala de patologie experimentală din țara noastră și Institutul de seruri

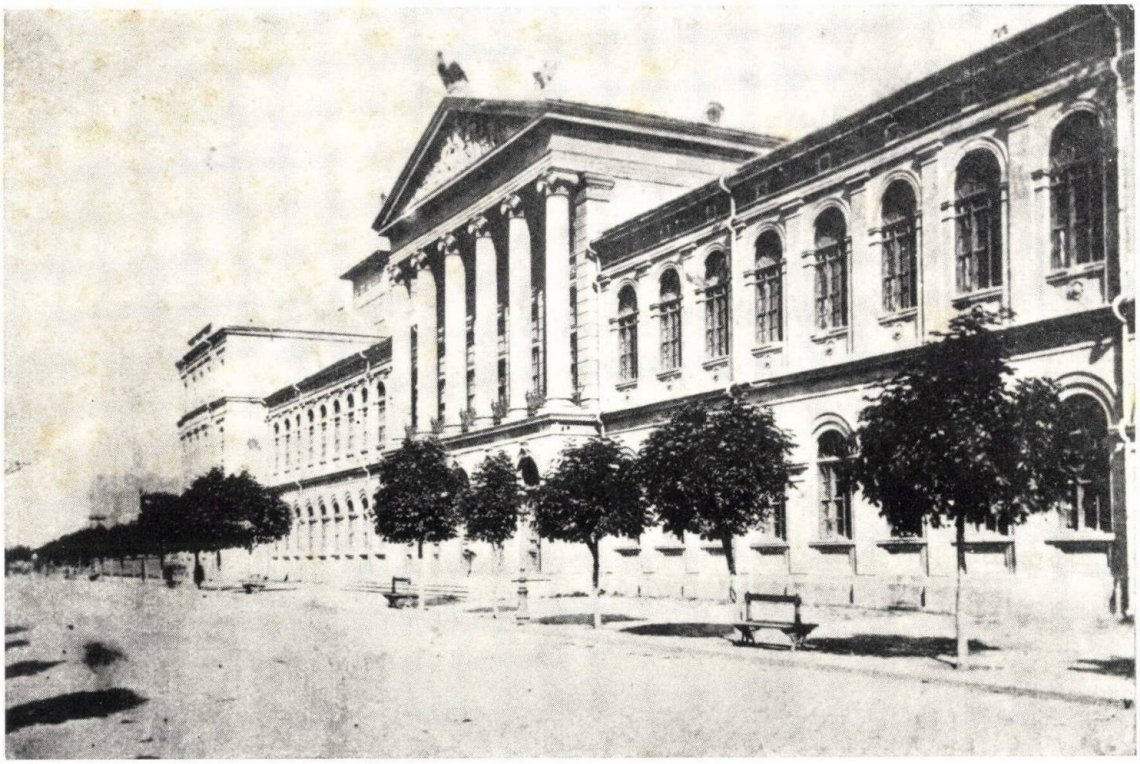

Universitatea din București pe la 1880 (Fotografie B.A. R.P.R.)

Vechiul steag al Universității (Colecția Universității București.)

Gh. Costaforu (1821—1876). Unul dintre primii profesori ai Facultăţii de drept şi organizator al învăţământului superior. (Fotografie în colecţia familiei.)

V. Boerescu (1830—1883). Profesor de drept cu valoroase lucrări de specialitate, autorul proiectului legii instrucţiunii din 1864. (Fotografie B.A. R.P.R.)

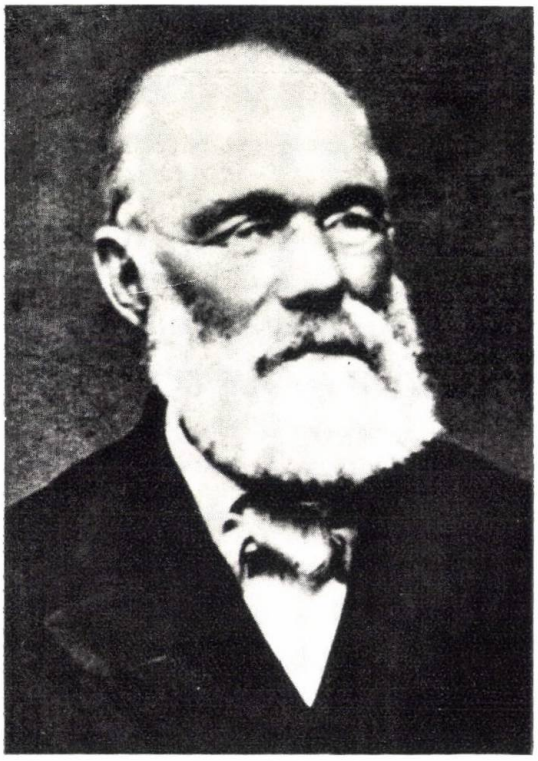

Constantin Bozianu (1815 — 1882), profesor de drept roman, primul decan al Facultăţii de drept (1859). (Fotografie B.A. R.P.R.)

Nicolae Titulescu (1883—1941), profesor de drept civil, distins reprezentant al ţării noastre la Liga Naţiunilor, al cărei preşedinte a fost ales în două rînduri. (Fotografie B.A. R.P.R.)

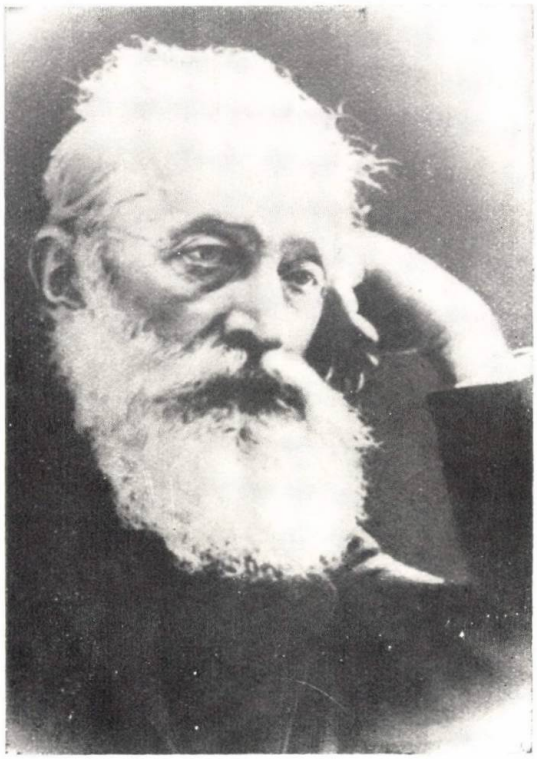

Bogdan Petriceicu Hasdeu (1838—1907), spirit universal, profesor de filologie comparată. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Vasile Alexandrescu Urechia (1834—1901), profesor de istoria românilor, decan al Facultății de litere și filozofie. (Fotografie B.A. R.P.R.)

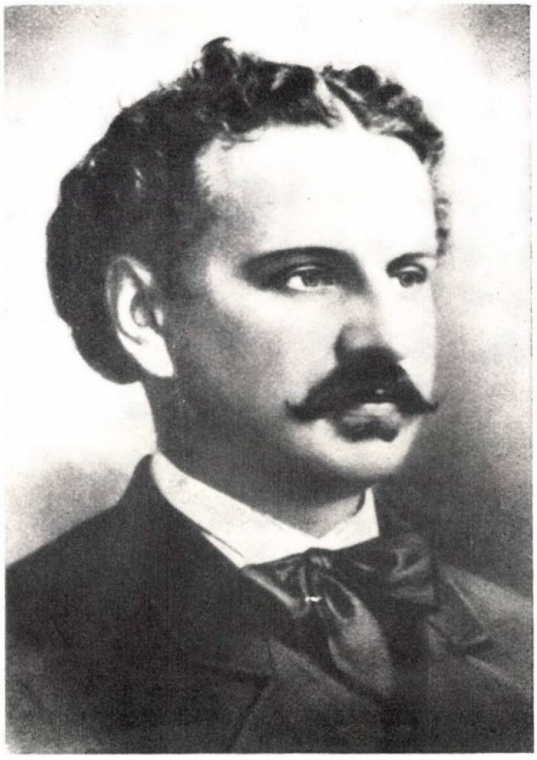

Alexandru Odobescu (1834—1895), primul profesor de arheologie, autor al monumentalei lucrări *Le trésor de Petrossa*. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Grigore G. Tocilescu (1850—1909), profesor de istorie antică, epigrafie și arheologie, reorganizator al Muzeului de antichități. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Nicolae Iorga (1871—1940), savant istoric român de reputație mondială, autor al unor vaste lucrări de sinteză în domeniul istoriei naționale și universale. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dimitrie Onciul (1856—1923), profesor de istorie națională, autorul unor studii temeinice asupra formării statelor feudale românești. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Aripa Universității unde se afla Muzeul de antichități. (Fotografie B.A. R.P.R.)

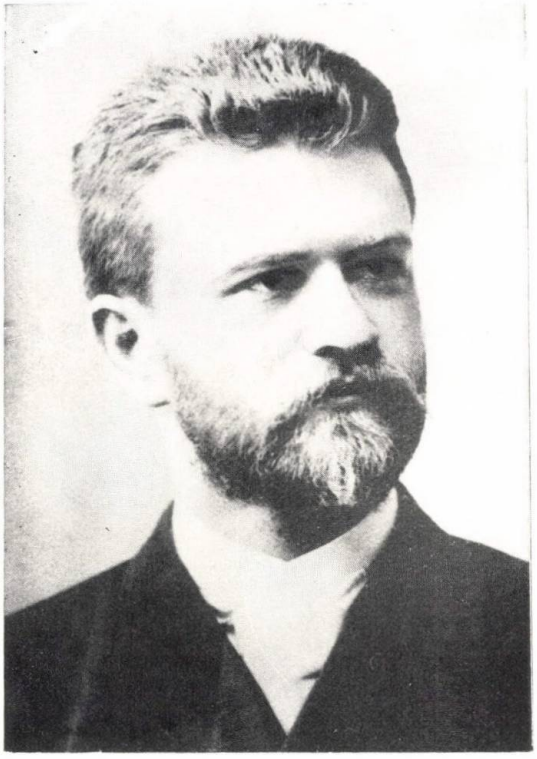

Ioan Bogdan (1864—1919), primul profesor de limbi slave, scrupulos editor de documente și cronici slavo-române, autor al unor importante studii de istorie socială. (Fotografie B.A. R.P.R.)

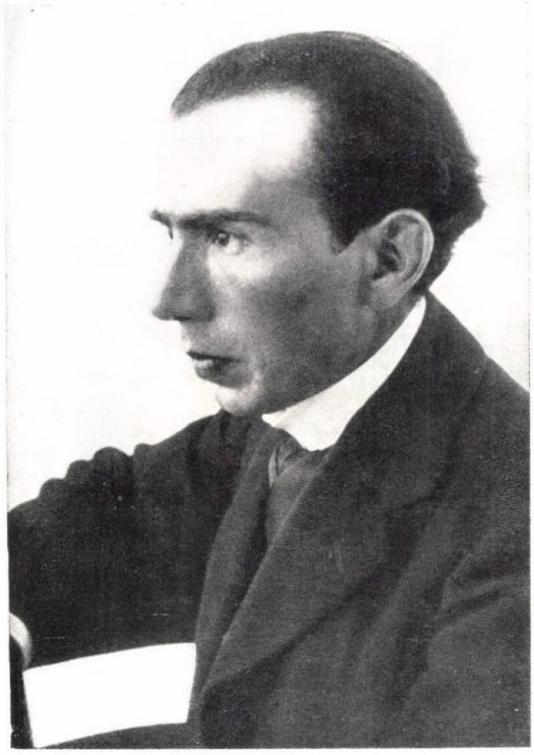

Vasile Pîrvan (1882—1927), profesor de istorie veche, epigrafie și antichități, savant arheolog care a creat o remarcabilă școală de arheologie și istorie veche și o vastă lucrare de sinteză *Getica*. (Fotografie B.A. R.P.R.)

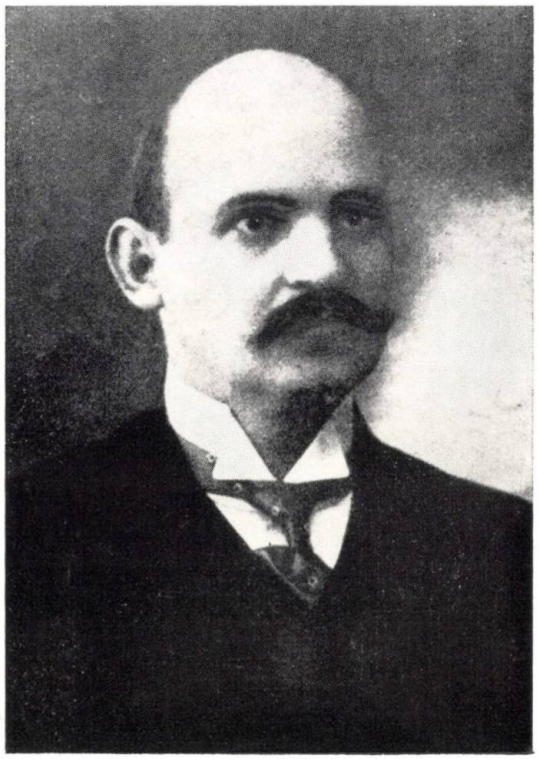

Constantin Giurescu (1875—1919), profesor de istorie medie a românilor, autor de valoroase studii de istorie socială și de ediții critice de izvoare. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Gian Luigi Frollo (1832—1899), profesor de istoria literaturilor neolatine. (Fotografie în colecția Rectoratului Universității.)

Ion Bianu (1856—1935), profesor de istoria literaturii române, organizator metodic al Bibliotecii Academiei. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Ovid Densusianu (1873—1938), profesor de filologie romanică, autorul monumentalei lucrări *Histoire de la langue roumaine* 1901—1938. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Tudor Vianu (1897—1964), profesor de estetică şi istoria literaturii universale, cu remarcabilă activitate ştiinţifică. Membru în Consiliul executiv al U.N.E.S.C.O. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Nicolae Cartojan (1883—1946), profesor de istoria literaturii române vechi, autor al unor valoroase lucrări, printre care se remarcă *Istoria literaturii române vechi* (Fotografie în colecţia Rectoratului Universităţii.)

Simion Mehedinți (1869—1963), întemeietorul învățământului geografic în Universitatea din București, autor a numeroase lucrări de specialitate, printre care *Terra* (2 volume) este apreciată elogios în literatura științifică mondială. (Fotografie B.A. R.P.R.)

George Vîlsan (1885—1935), profesor de geografie fizică, autorul unor importante lucrări de specialitate, între care este de subliniat *Cîmpia română*. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Universitatea pe la 1930. (Fotografie B.A. R.P.R.)

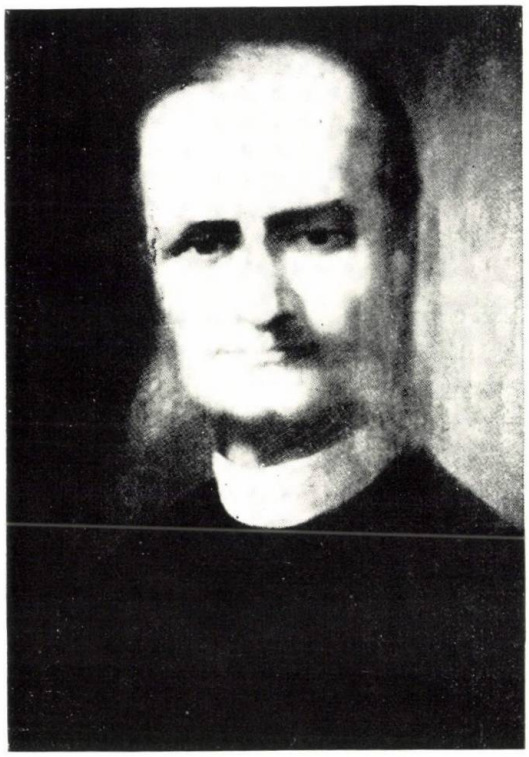

Ioan Zalomit (1810—1881), primul profesor de filozofie al Universităţii, fost mulţi ani rector. (Ulei, Muzeul Şcolii medii „N. Bălcescu", Bucureşti.)

Titu Maiorescu (1840—1917), profesor de logică, rector; autor al unor lucrări de mare circulaţie în domeniul criticii. (Fotografie B.A. R.P.R.)

C. Dimitrescu-Iaşi (1849—1923), profesor de istoria filozofiei, rector; autor al unor lucrări cu conţinut progresist. (Fotografie B.A. R.P.R.)

P. P. Negulescu (1872—1951), profesor de istoria filozofiei cu remarcabile lucrări asupra Renaşterii. (Fotografie în colecţia familiei.)

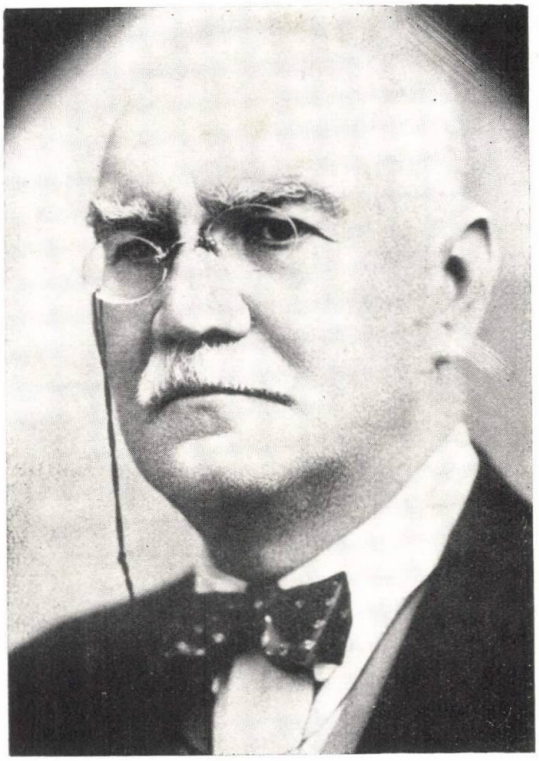

C. Rădulescu-Motru (1863—1956), profesor de psihologie, autorul a numeroase lucrări filozofice concepute idealist. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dimitrie Gusti (1880—1955), profesor de sociologie și etică, inițiatorul anchetelor sociologice la sate și al Muzeului satului din București. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Mihai Ralea (1896—1964), profesor la facultatea de filozofie, fondator al școlii contemporane de psihologie din România, membru în Consiliul mondial al păcii. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Spiru C. Haret (1851—1912), eminent profesor de matematici la Facultatea de ştiinţe; reorganizator al învăţământului. (Fotografie B.A. R.P.R.)

David Emmanuel (1854—1941), valoros profesor de matematici la Facultatea de ştiinţe. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Constantin Gogu (1854—1897), doctor în matematici de la Sorbona, profesor la Facultatea de ştiinţe. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Gheorghe Ţiţeica (1873—1939), profesor al Facultăţii de ştiinţe, reprezentant de seamă al ştiinţelor matematice din România. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Traian Lalescu (1882—1929), profesor de matematici, autorul valoroasei monografii asupra ecuaţiilor integrale. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dimitrie Pompeiu (1873—1954), matematician şi profesor la Facultatea de ştiinţe. (Fotografie B.A. R.P.R.)

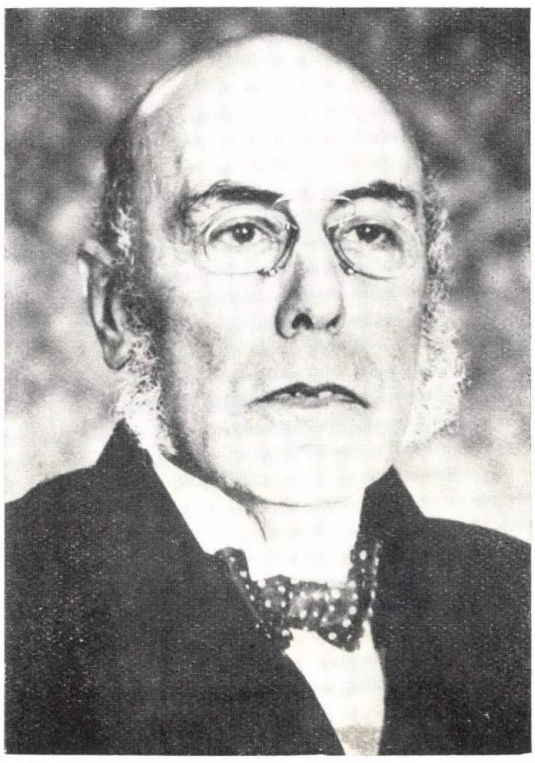

Nicolae Coculescu (1866—1952), profesor la Facultatea de ştiinţe şi director al Observatorului astronomic. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Simion Stoilov (1887—1961), profesor de matematici, creatorul unei noi direcţii moderne de cercetare. (Fotografie din colecţia familiei.)

Emanoil Bacaloglu (1830—1891), profesor la Facultatea de ştiinţe, remarcabil prin lucrări din domeniul fizicii şi chimiei. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Alexe Marin (1814—1895), primul profesor de chimie al Facultăţii de ştiinţe din Bucureşti. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dr. Const. Istrati (1850—1918), profesor de chimie, animator al dezvoltării ştiinţelor în România. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dim. Negreanu (1858—1908), profesor de gravitaţie, căldură şi electricitate. Bun organizator al muncii de cercetare în laborator. (Fotografie în colecţia Rectoratului Universităţii Bucureşti.)

C. Miculescu (1865—1937), profesor de fizică moleculară, acustică şi optică. (Fotografie din colecţia familiei.)

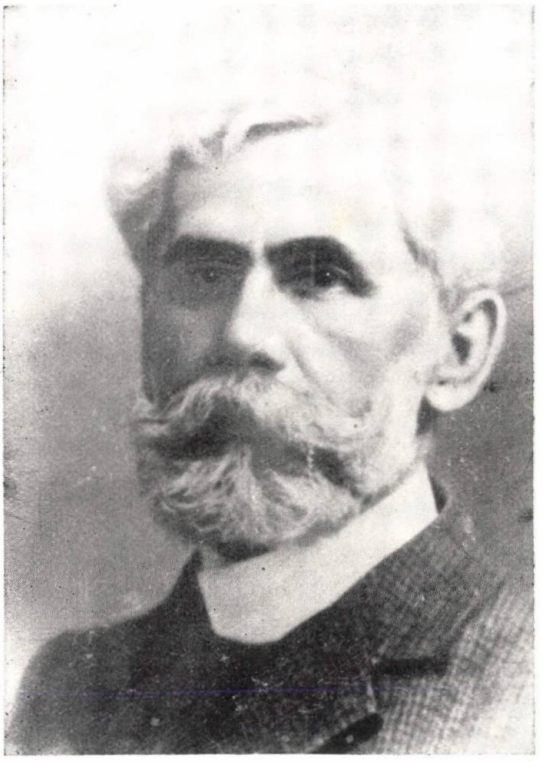

Dim. Bungeţeanu (1860—1932), primul doctor în fizică al Universităţii din Bucureşti, apoi profesor. (Fotografie în colecţia rectoratului Universităţii.)

Dragomir Hurmuzescu (1865—1954), profesor de fizică, iniţiatorul primului institut de electricitate. (Fotografie B.A. R.P.R.)

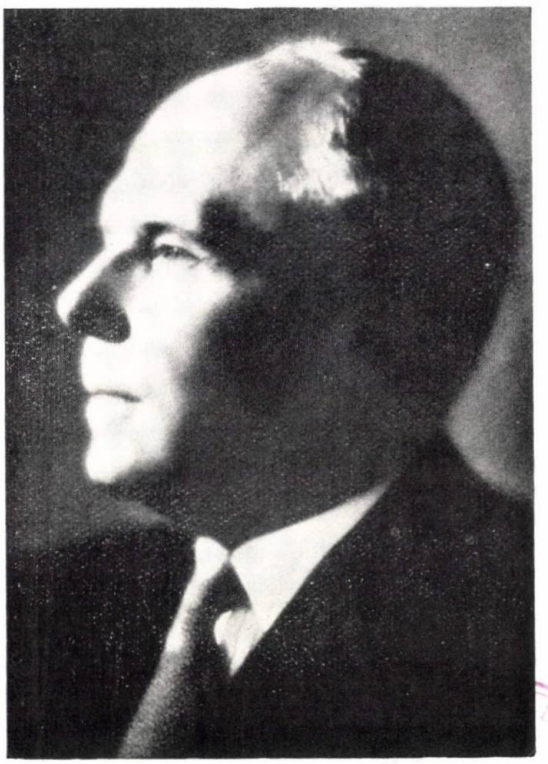

Gheorghe Spacu (1885—1955), profesor de chimie. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dr. Dimitrie Brîndză (1846—1895), profesor de ştiinţe naturale, întemeietorul Institutului botanic. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dr. Alexandru N. Vitzu (1853—1902), profesor de zoologie şi fiziologie generală comparată la Facultatea de ştiinţe. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dimitrie Voinov (1867—1951), profesor de zoologie şi morfologie generală, adept al darvinismului. (Fotografie în colecţia familiei.)

Emanoil C. Teodorescu (1866—1949), profesor de anatomie şi fiziologie vegetală, autorul unor apreciate lucrări de specialitate. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dr. Ni
tor activ
ţara noas

Grigore Ştefănescu (1838—1911), profesor de geologie şi mineralogie; organizator al Muzeului geologic şi autorul primei hărţi geologice a ţării. (Fotografie în colecţia familiei.)

Sava C. Athanasiu (1861—1946), profesor de geologie, redactor al hărţii geologice a Carpaţilor răsăriteni. (Fotografie în colecţia familiei.)

Dr. I.
al Facu
fie B.A

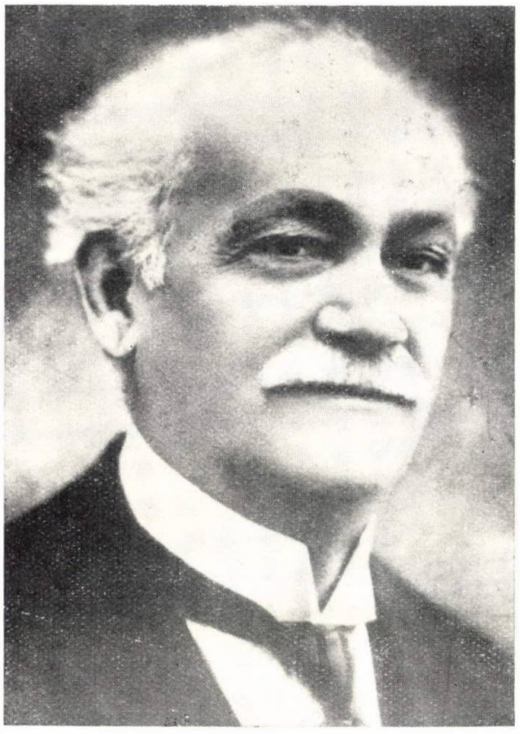

Sabba Ştefănescu (1857—1931), profesor de paleontologie la Facultatea de ştiinţe, a creat primul laborator de paleontologie şi a publicat valoroase studii. (Fotografie in colecţia familiei.)

Traian Săvulescu (1889—1963), profesor de patologie vegetală, cu remarcabilă activitate ştiinţifică. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dr. Victor Babeş (1854—1927), profesor de patologie anatomică şi bacteriologie, savant de reputaţie mondială, autor al primului tratat de bacteriologie din lume, întemeietor al Institutului de bacteriologie şi al Institutului veterinar. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dr. G. Assaky (1855—1899), profesor de clinică chirurgicală, cu o valoroasă activitate ştiinţifică. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dr. C. D. Severeanu (1840—1930), fost elev al Şcolii de medicină, profesor, creatorul şcolii româneşti de chirurgie. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Laboratorul de chimie de la spitalul Colţea, cu vederea vestitului turn. (Fotografie B.A. R.P.R.)

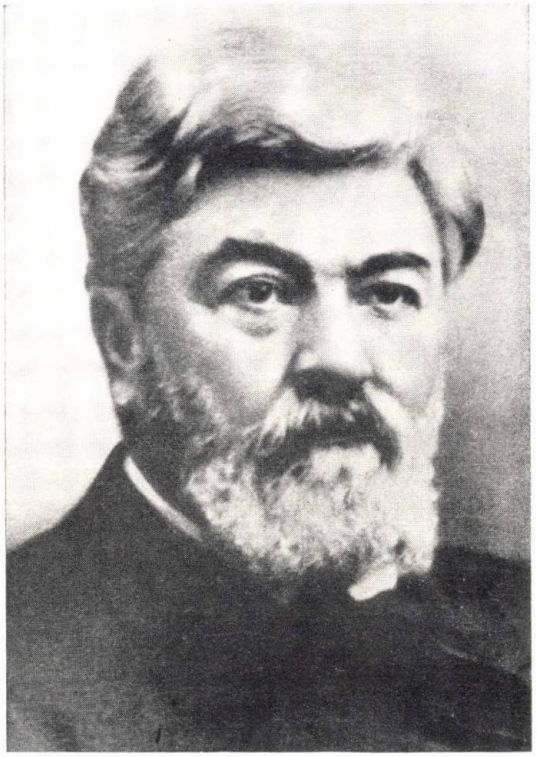

Dr. Ion Cantacuzino (1863—1934), profesor de medicină experimentală, creatorul Institutului de seruri şi vaccinuri care îi poartă numele, savant de reputaţie internaţională. (Fotografie B.A. R.P.R.)

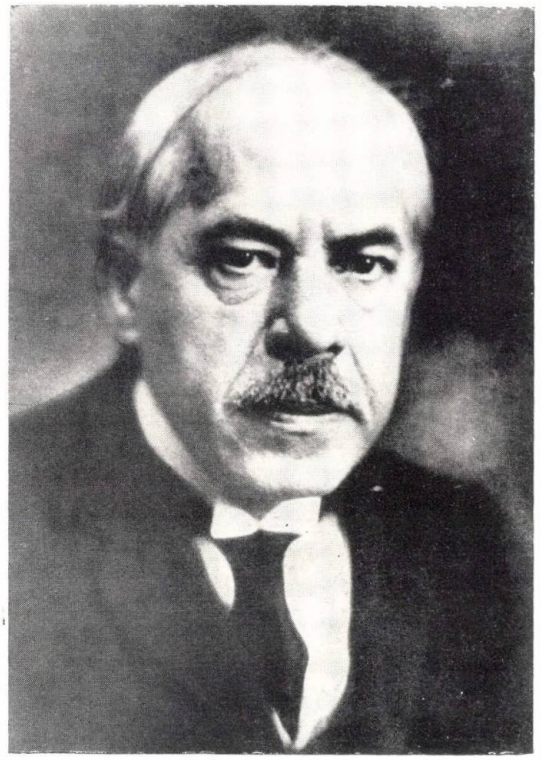

Dr. Gh. Marinescu (1863—1938), profesor de neurologie, savant de reputaţie mondială, autor a numeroase lucrări în domeniul neurologiei şi psihiatriei. (Fotografie B.A. R.P.R.)

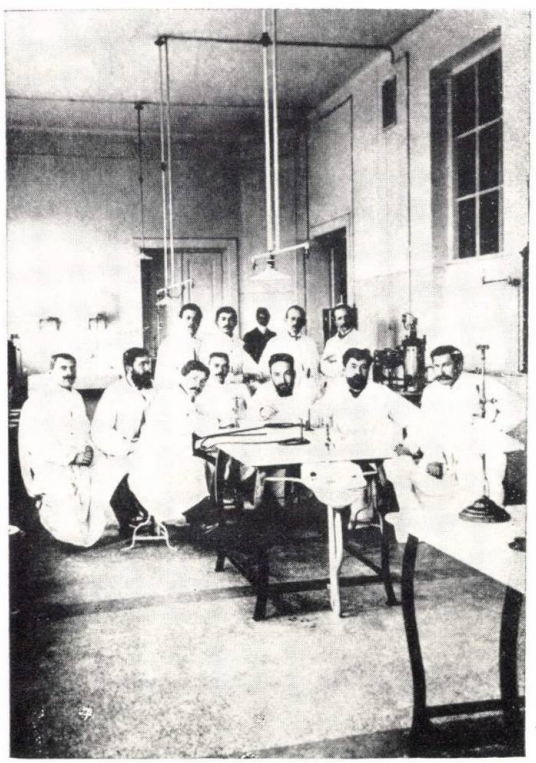

Prof. I. Cantacuzino şi colaboratorii săi din cadrul primului Institut de seruri şi vaccinuri pe care l-a fondat. (Fotografie B.A. R.P.R.)

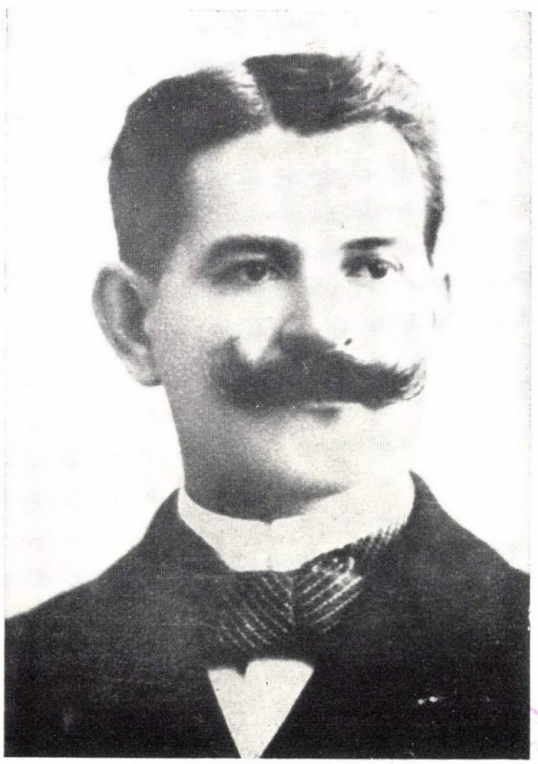

Dr. Thoma Ionescu (1860—1926), profesor de anatomie topografică şi chirurgicală, care s-a ilustrat în chirurgie prin introducerea unor metode noi. (Fotografie B.A. R.P.R.)

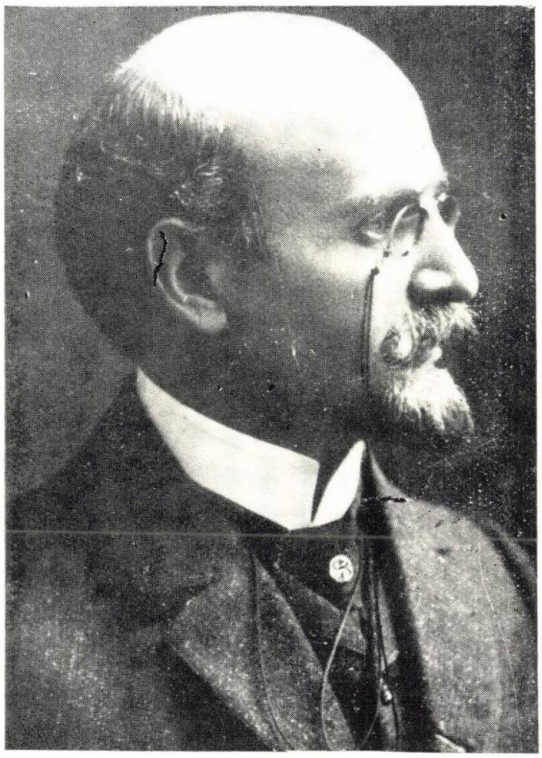

Dr. Al. Obregia (1860—1937), profesor de histologie şi psihiatrie, organizator al spitalului de boli nervoase Mărcuţa. (Fotografie în colecţia familiei.)

Dr. Daniel Danielopolu (1884—1955), elev şi profesor al Facultăţii de medicină din Bucureşti, renumit clinician. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Ştefan Minovici (1867—1935), profesor la Facultatea de farmacie şi primul ei decan; a publicat studii temeinice în domeniul toxicologiei şi chimiei biologice. (Fotografie în colecţia familiei.)

Dr. Dumitru Bagdasar (1893—1946), profesor şi creator al şcolii româneşti de neurochirurgie. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Dr. Ştefan Stincă (1865—1897), fost student al Facultăţii de medicină, luptător activ pe tărîmul răspîndirii marxismului în ţara noastră. (Fotografie B.A. R.P.R.)

N. Petrovici-Zubcu-Codreanu, licenţiat în medicină de la Universitatea din Bucureşti, spirit progresist, luptător activ pentru înfiinţarea cercurilor socialiste revoluţionare. (Reproducere după un desen. B.A R.P.R.)

Manifestaţia studenţilor în piaţa Teatrului Naţional, cu ocazia procesului Memorandumului, 1892. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Congresul studenţilor la Focşani, 1880. (Fotografie B.A. R.P.R.)

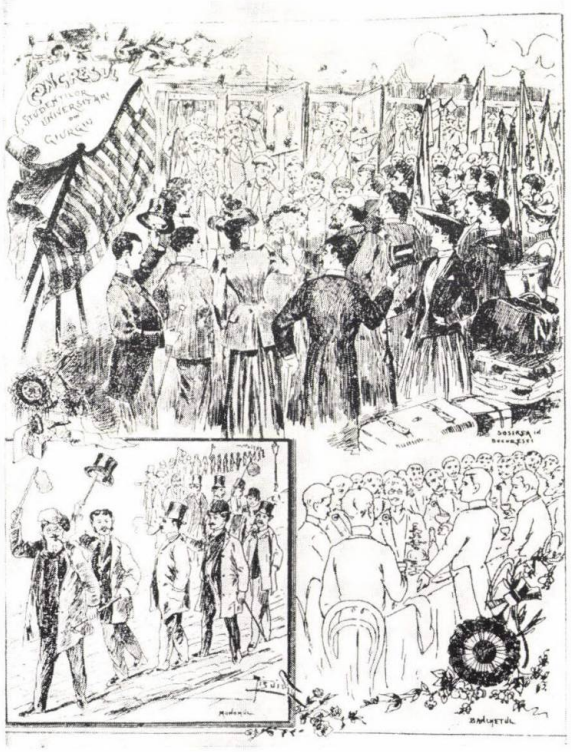

Congresul studenţilor din Giurgiu, 1889. (Reproducere după un desen de Jiquide, B.A. R.P.R.)

Congresul studenţilor universitari din Peninsula Balcanică la Bucureşti, 1892. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Elevii Şcolii normale superioare din Bucureşti în 1898, ultimul ei an de funcţionare. (Fotografie B.A. R.P.R.)

Vizita prof. Aimé Cotton de la Facultatea de ştiinţe din Paris, la Facultatea de ştiinţe din Bucureşti în anul 1937. (Fotografie în colecţia Rectoratului.)

Universitatea şi statuia lui I. Heliade Rădulescu în 1938. (Fotografie B.A. R.P.R.)

și vaccinuri care îi poartă numele. Atît Gh. Marinescu cît și I. Cantacuzino au pus la baza concepției lor despre lume principiul evoluționismului.

În cadrul Universității din București a început să funcționeze, din anul 1884, și *Facultatea de teologie*, care și-a organizat de la început cursurile pe patru ani. Legea prevedea predarea următoarelor cursuri: enciclopedia teologică, istoria biblică, istoria bisericească, limba ebraică, introducerea în vechiul testament, ermeneutica, exegeza cărților vechiului și noului testament, arheologia biblică și arheologia bisericii creștine, istoria dogmelor, simbolica, patrologia, dogmatica, morala, liturgica, pastorala, omiletica, catihetica, dreptul canonic. În afară de disciplinele de specialitate, studenții audiau la Facultatea de litere și filozofie cursurile de latină, greacă, de istoria și literatura românilor, de psihologie și pedagogie.

La început nu s-au ținut toate cursurile. De exemplu, în anii 1884—1885, în afară de cursurile frecventate la Facultatea de litere, s-au predat numai trei discipline: istoria bisericească, limba ebraică și arheologia biblică. Abia în anii 1887—1888, cînd facultatea avea toți cei patru ani de studii, se predau disciplinele prevăzute de lege. Prin regulamentul din anul 1899, la această facultate au fost prevăzute și cursuri pentru doctorat. În anul 1948, facultatea a ieșit din cadrul Universității, devenind Institutul de teologie.

Pe lîngă Universitatea din București a luat ființă, prin transformarea fostei Școli superioare de medicină veterinară, care funcționa pînă atunci ca o instituție separată, *Facultatea de medicină veterinară*.

În primul an de funcționare în cadrul Universității, facultatea avea 11 catedre: anatomie comparată și topografică, anatomie patologică și microbiologie, chimie biologică, clinica și patologia bolilor contagioase, clinica și patologia chirurgicală, clinica și patologia medicală, farmacodinamie și terapeutică, fiziologie și histologie, igienă și medicină experimentală, medicină operatorie și obstretică, parazitologie și inspecția sanitară a alimentelor. Funcționau de asemenea 9 laboratoare și 3 servicii de clinică. În anul 1926 a luat ființă pe lîngă facultate Institutul național zootehnic, cu 10 secții de cercetare și 5 ferme experimentale.

În anul universitar 1932—1933, numărul catedrelor s-a ridicat la 14. În acest an, în facultate își desfășurau activitatea 45 de cadre didactice, dintre care 14 profesori, 2 conferențiari, 9 șefi de lucrări, 11 asistenți și 9 preparatori. Pînă în anul 1948, cînd Facultatea de medicină veterinată a devenit institut de sine stătător, nu a suferit în organizarea sa modificări importante.

Printre profesorii facultății de medicină veterinară s-a impus personalitatea lui Ioan Athanasiu, doctor în medicina veterinară (1891), care a făcut cercetări originale în laboratoarele lui Gh. Richet, E. J. Marey (Paris, 1894—1898) și E. Pflüger (1889). Pentru seriozitatea științifică și perfecțiunea sa tehnică, el ajunge subdirectorul Institutului Marey al Asociației Internaționale a Fiziologilor (Boulogne sur Seine, 1902—1905). Apogeul operei sale este studiul energiei nervoase motoare în contracția voluntară și a miocardului cu ajutorul potențialelor bioelectrice (curenți de acțiune), a căror natură vibratoare o demonstrează prin electromiograme, electroneurograme (1923—1927). Ioan Athanasiu a fost un strălucit șef al școlii românești de fiziologie, căreia i-a asociat chimia biologică și histologia, a folosit principiile sale științifice pentru ridicarea sănătății poporului și dezvoltarea culturală a țării.

În anul 1923, secția de farmacie a Facultății de medicină — înființată în anul 1898 prin străduințele profesorului Ștefan Minovici — se desprinde de aceasta, devenind *Facultatea de farmacie*. La început, această facultate a funcționat cu patru catedre: farmacia chimică și galenică, chimie analitică, botanică farmaceutică și analiza alimentelor și băuturilor. Acestor catedre li s-a atașat treptat un număr de 9 conferințe. În anul universitar 1932—1933 existau

la această facultate 39 de cadre didactice, dintre care 4 profesori, 16 conferenţiari, 1 şef de lucrări, 9 asistenţi şi 9 preparatori.

Ştefan Minovici, primul decan al Facultăţii de farmacie, a desfăşurat o susţinută activitate pentru organizarea învăţămîntului farmaceutic. Cu el începe în domeniul farmaciei perioada de cercetări ştiinţifice de înalt nivel. Trebuie menţionată contribuţia adusă de Ştefan Minovici în principalele capitole ale chimiei şi farmaciei, de exemplu în domeniul toxicologiei, al chimiei biologice etc.

Desfăşurarea procesului de învăţămînt în Universitate s-a efectuat cu rezultate bune şi datorită unor instituţii create, atît înainte de înfiinţarea Universităţii, cît şi după aceea, pe măsură ce necesităţile dezvoltării învăţămîntului superior le solicitau. Printre ele menţionăm Şcoala normală superioară şi Seminarul pedagogic.

Şcoala normală superioară. Legea Instrucţiunii publice, din anul 1864, prevedea înfiinţarea a două şcoli normale superioare, la Bucureşti şi Iaşi, în care să fie formaţi profesori „de licee şi facultăţi". Prevederea s-a realizat însă abia în decembrie 1880 datorită lui Vasile Conta, pe atunci ministru, cînd Şcoala normală superioară se deschide pe lîngă Universitatea din Bucureşti numai cu secţia „literelor", a „ştiinţelor", urmînd să funcţioneze şi la Iaşi. Cursurile durau trei ani, erau predate de către cadre didactice care funcţionau ca profesori şi la Facultatea de litere, numărul elevilor era de 20, fiind recrutaţi în virtutea titlurilor şi prin concurs. Primul director al acestei şcoli a fost I. Zalomit, profesor de filozofie şi rector al Universităţii (1871—1885), iar cei dintîi profesori I. Crăciunescu (pedagogie), E. Francudi (elină), N. Quinescu (latină). În anul 1887, cînd şcoala se completează şi cu secţia de ştiinţe, numărul elevilor creşte la 34 şi sînt numiţi ca membri ai corpului didactic al şcolii profesori de la Facultatea de ştiinţe ca E. Bacaloglu, D. Brîndză, Constantin Gogu. La conducerea şcolii vine, în anul 1891, Al. Odobescu, care o reorganizează, introducînd în planul de învăţămînt muzica vocală şi instrumentală, desenul, educaţia fizică şi angajînd noi cadre didactice de prestigiu ca: David Emmanuel, C. Miculescu, C. Dimitrescu-Iaşi, Gr. Tocilescu, I. Bogdan. În anul 1898, prin noua lege a învăţămîntului, Şcoala normală superioară este desfiinţată, luîndu-i locul Seminarul pedagogic universitar.

Şcoala normală superioară a format cadre didactice de mare valoare, printre acestea numărîndu-se: Gheorghe Ţiţeica, Dragomir Hurmuzescu, Nicolae Coculescu, Simion Mehedinţi, Ioan Popescu-Voiteşti, Const. Moisil, Const. Giurescu, Ion Ursu, A. Popovici-Bîznoşanu, Constantin Litzica, Charles Drouhet ş. a.

Seminarul pedagogic universitar, înfiinţat prin legea din anul 1898, urmărea pe plan teoretic să familiarizeze pe studenţi cu literatura pedagogică şi discuţiile pedagogice, iar din punct de vedere practic să îndrumeze pe studenţi în pregătirea şi ţinerea lecţiilor practice. Directorul seminarului era şi profesor de pedagogie la Facultatea de litere şi filozofie. Primul director al seminarului a fost C. Dimitrescu-Iaşi. Seminarul avea mai mulţi profesori repetitor, un custode de muzeu şi un bibliotecar.

Printre profesorii seminarului pedagogic menţionăm pe Anton Davidoglu, Victor Vîlcovici, Sim. Sanielevici, Ioan Andrieşescu, George Vîlsan ş. a. Toţi studenţii de la facultăţile de litere şi ştiinţe erau obligaţi să urmeze Seminarul pedagogic universitar.

Începînd din anul 1864 şi pînă în anul 1918, studenţii înscrişi la Universitatea din Bucureşti erau împărţiţi în două categorii: *a*) studenţi care aveau dreptul să frecventeze în mod regulat cursurile ce se predau şi *b*) studenţi care erau înscrişi provizoriu pentru ca să

audieze cursurile universitare. Din prima categorie făceau parte cei care aveau examenul general de liceu, iar din a doua cei primiţi sub rezerva promovării acestui examen.

Analizînd statistica numărului de studenţi ai Universităţii în această perioadă desprindem următoarele: în 1864—1865 erau 143; în 1871—1872 erau 316 (licenţiaţi 8); în 1876—1877 erau 398 (licenţiaţi şi doctori 53); în 1888—1889 erau 517 (licenţiaţi şi doctori 122); în 1898—1899 erau 3 109 (licenţiaţi şi doctori 238); în 1905—1906 erau 4 118 (licenţiaţi şi doctori 747); în 1915—1916 erau 4 380 de studenţi (licenţiaţi şi doctori 293). În condiţiile primului război mondial şi ale ocupaţiei străine, numărul studenţilor s-a micşorat. Comparînd numărul studenţilor care frecventau toate universităţile din Europa în anul 1913 (125 de universităţi cu 228 732 de studenţi), constatăm că Universitatea din Bucureşti se situa printre principalele centre universitare europene. Totuşi, faţă de cerinţe, acest număr trebuia să fie cu mult mai mare. Numărul relativ redus al studenţilor se explică prin greutăţile materiale care-i sileau pe mulţi dintre ei să-şi întrerupă studiile. Bursele pe care le acorda statul erau cu totul insuficiente, atît ca număr cît şi ca sumă, taxele erau mari, materialul didactic scump.

Studenţii Universităţii din Bucureşti erau obligaţi să frecventeze cursurile la care erau înscrişi (frecvenţa era mai mult formală pentru facultăţile de litere şi drept) şi să-şi dea examenele prevăzute de regulamentele facultăţilor. Numărul examenelor şi modul de susţinere varia de la facultate la facultate. Nivelul pregătirii studenţilor şi al licenţiaţilor s-a dovedit a fi bun. Atît la examenele de capacitate pentru profesorii secundari, cît şi la studiile pe care unii le-au continuat în ţară sau peste hotare, rezultatele au fost remarcabile. Au fost repartizate studenţilor o serie de burse de specializare în străinătate, mai ales în Franţa, Italia, Germania, Belgia, Anglia. Un rol deosebit l-a jucat şcoala pentru studenţii români de la Fontenay aux Roses şi cea de la Roma, conduse de profesorii Nicolae Iorga şi Vasile Pîrvan.

Între anii 1924—1929, căminele universităţii n-au putut găzdui decît un număr foarte scăzut de studenţi (600 de studenţi), iar la cantine n-au putut lua masa decît circa 2 200 de studenţi. În 1930—1931 s-au acordat doar 487 de burse. Studenţii Universităţii din Bucureşti au avut o atitudine progresistă faţă de unele evenimente politice. În anul 1890, ei au avut un rol important în înfiinţarea Ligii Culturale, care îşi propunea să sprijine mişcarea naţională a românilor din Transilvania împotriva asupririi exercitate de oligarhie. Studenţimea a adresat un memoriu opiniei publice europene, dezvăluind situaţia grea a maselor oprimate din Transilvania (1891), iar la 14 iunie 1892 a organizat un miting în Capitală, protestînd împotriva persecutării fruntaşilor români de către regimul austro-ungar. Concomitent, profesorii A. Orăscu, V. A. Urechia, Gr. Tocilescu ş. a. au semnat o moţiune de protest înfierînd politica de înăbuşire a luptei de eliberare naţională. Societăţile studenţeşti, în special cea a mediciniştilor, gazetele şi asociaţiile studenţeşti exprimă cu tărie o completă aderare la iniţiativa elementelor proeminente ale tineretului studios pentru propăşirea ştiinţei şi a învăţămîntului superior în ţara noastră.

Elementele socialiste ale studenţimii bucureştene au desfăşurat neîncetat o deosebită activitate pentru a imprima mişcării studenţeşti o orientare progresistă. Numele unor studenţi ca: Alexandru Spiroiu, C. Stăuceanu, G. V. Manicea, C. Bacalbaşa, P. Scorţeanu, Şt. Stîncă, N. Zubcu-Petrovici-Codreanu ş. a. se remarcă şi cu prilejul evenimentelor legate de congresele studenţeşti din ultimele decenii ale secolului trecut şi după 1900. Din presa studenţească rezultă că studenţii au sprijinit înfiinţarea unor biblioteci populare, au creat cursuri pentru adulţi etc.

O importantă manifestare a studenţilor pe tărîmul luptei pentru înfăptuirea unităţii naţionale a avut loc la 18 iunie 1916, la care au participat, pe lîngă conducătorii studenţimii, şi numeroşi profesori universitari. În acelaşi scop a fost convocat Congresul extraordinar al studenţimii din 23—24 iulie de la Bucureşti.

Orientarea politicianistă dată învăţămîntului universitar, încercările de a folosi elanul generos şi energia studenţimii în scopurile grupărilor politice burgheze, lipsurile materiale n-au

putut frînge dorința fermă a marii majorități a studențimii de a deveni stăpînă pe cuceririle culturii, științei și tehnicii și de a le pune în slujba patriei. Din rîndurile lor s-a recrutat generația marilor profesori-oameni de știință, cu care se mîndrește Universitatea din București.

Cei mai proeminenți profesori ai Universității, în afară de faptul că au militat pentru un învățămînt progresist și științific, pentru crearea condițiilor materiale și intelectuale necesare cercetării științifice, avînd de înfruntat lipsa de grijă pentru învățămînt a multor guvernanți, au fost sincer animați de puternice sentimente democratice și patriotice. O mare parte a profesorilor Universității din București au manifestat cu consecvență împotrivirea lor față de concepțiile mistice, șovine și fasciste ale grupărilor de extremă dreaptă prezente uneori și în unele facultăți ale Universității. Astfel, în anii sumbri care au precedat cel de-al doilea război mondial, numeroși profesori au avut o atitudine ostilă față de manifestările reacționare și huliganice ale curentelor fasciste. Din acest punct de vedere subliniem influența pozitivă pe care au avut-o asupra Universității și a studenților oameni de știință ca: S. Stoilov, D. Bagdasar, N. G. Lupu, D. Danielopolu, N. Titulescu, M. Ralea, Al. Rosetti și alții. În laboratoarele unora dintre acești profesori și cu încuviințarea lor își desfășurau activitatea organizații care mobilizau tineretul studios la luptă împotriva fascismului și a pregătirii războiului antisovietic.

Încă din anul 1925 a început să crească tot mai mult numărul studenților care se încadrau în mișcarea democratică antifascistă. În luna august a aceluiași an a luat ființă „Uniunea studenților independenți", cu organul lor de presă „Viața universitară", și apoi cu „Ideia universitară", care au fost suspendate curînd ca și „Uniunea".

În martie 1932 au avut loc la București manifestații studențești, demonstrații și chiar mișcări greviste.

Alte grupuri studențești s-au încadrat în „Comitetul antirăzboinic", creat în 1932 de către P.C.R. Luptele muncitorești din anul 1933 au fost și ele susținute de către studențimea democrată. La 4 februarie 1933, studenții de la Facultatea de drept, care au declarat grevă, s-au baricadat în localul facultății înfruntînd cu curaj pe jandarmi. La 15—16 februarie, studenții cu vederi înaintate, în frunte cu cei din U.T.C., au manifestat, au ținut întruniri și au strîns bani și alimente pentru muncitorii de la Grivița.

Din primăvara anului 1935, sub îndrumarea P.C.R., Uniunea Tineretului Comunist a început să creeze în facultăți un front al studenților democrați, ca parte integrantă a luptei pentru Frontul popular antifascist. Acesta a fost începutul organizării Frontului studențesc democrat, realizat la București în mai 1935. În iunie apărea organul său de presă „Studentul român". Ziarul arăta primejdia instaurării unui regim fascist în țara noastră și necesitatea luptei împotriva războiului sub lozinca „Jos fascismul, provocatorul războiului". Mișcarea studențească devenind foarte puternică, în decembrie 1942 un grup de tineri patrioți care a refuzat să plece pe front a fost executat. Studenții „premilitari" au refuzat să asiste la execuție, protestînd împotriva acestui act. Mulți studenți au fost dați în judecată. În august 1942 a fost ucis la poliția Capitalei studentul utecist Justin Georgescu, care s-a ridicat împotriva hitleriștilor și a dictaturii militare fasciste.

Atitudinea protestatară a cadrelor didactice și a studenților s-a accentuat în perioada celui de-al doilea război mondial, cînd țara noastră, tîrîtă de către hitleriști în războiul împotriva Uniunii Sovietice și a aliaților ei era amenințată cu distrugerea totală. Această atitudine a început să ia forme organizate, sporindu-și influența în mase și eficacitatea în acțiune. Influența P.C.R. în rîndul universitarilor s-a manifestat deosebit de activ prin crearea, în anul 1943, în Universitatea din București, a grupelor Uniunii Patrioților, organizație îndrumată de P.C.R., care aveau ca scop să atragă masele de intelectuali și funcționari la lupta pentru răsturnarea dictaturii militare fasciste și întoarcerea armelor împotriva Germaniei fasciste.

În localul Universității sau în casele unor profesori universitari aveau loc ședințe conspirative și se căutau mijloacele cele mai indicate pentru a duce lupta împotriva dictaturii militare fasciste.

O încununare remarcabilă a acestor acțiuni de rezistență o constituie *Memoriul universitarilor români*, adresat lui I. Antonescu în aprilie 1944, prin care se cerea scoaterea României din războiul antisovietic. Este o mîndrie pentru Universitatea din București că îndeplinirea acestei acțiuni, pregătită de P.C.R., a revenit unor profesori ai Universității din București, printre care S. Stoilov, D. Bagdasar, C. I. Parhon, D. Danielopolu, N. Gh. Lupu, Gr. T. Popa Iași, Marin Enăchescu, Mihai Ralea, Gh. Vrănceanu, M. Neculce, memoriul fiind redactat în sediul seminarului de matematică al fostei Facultăți de științe. Memoriul a devenit repede un stindard al rezistenței intelectualității române, fiind semnat și de numeroși profesori ai altor instituții de învățămînt din țară, mărindu-i-se astfel semnificația politică și patriotică.

Strîngerea semnăturilor pe memoriu, fiind făcută în mod deschis, acesta a devenit un instrument de propagandă fățișă împotriva dictaturii militare fasciste și a războiului antisovietic, de mobilizare a opiniei publice în acest sens. Adeseori, cetățeni aparținînd unor cercuri dinafara Universității se interesau de această acțiune și o apreciau ca pe un act de înalt patriotism.

*

Universitatea din București a cunoscut o însemnată dezvoltare în ultimele două decenii, după 23 August 1944, data eliberării patriei de sub jugul fascist.

Insurecția armată din august 1944, organizată și condusă de către P.C.R., a deschis o eră nouă în istoria poporului român, a însemnat începutul revoluției populare, care a schimbat fundamental viața întregii țări, deschizînd calea transformărilor radicale în structura economică, socială și politică a țării, în cultură și artă, în învățămînt. Astăzi România se înfățișează ca o țară în continuu progres, cu o economie complexă și o cultură înfloritoare, puse pe de-a-ntregul în slujba creșterii bunăstării celor ce muncesc.

În Universitatea din București, revoluția populară a adus un suflu înnoitor, a mobilizat elementele democratice, cadre didactice și studenți, care au participat activ, cu toate forțele lor, la dezvoltarea activității universitare pe un făgaș democratic și progresist.

Conștiința marilor sarcini care stăteau în fața școlii noastre superioare i-a determinat pe fruntașii intelectualității noastre, printre care numeroși profesori ai Universității, să se alăture încă de la început revoluției populare care a dus implicit la democratizarea învățămîntului și legarea lui de necesitățile progresului economic, social și cultural al țării. Profesorii Iorgu Iordan, Simion Stoilov, Nicolae Gh. Lupu, Ștefan Nicolau, Const. I. Parhon, Mihai Ralea, Alexandru Rosetti și mulți alții, precum și marea majoritate a studențimii, s-au angajat cu însuflețire în această luptă.

Moștenirea grea lăsată de vechiul regim în învățămîntul superior și în întreaga organizare a învățămîntului public, nevoia de cadre cu o înaltă calificare profesională pentru diversele ramuri ale economiei și culturii în plin avînt ridicau cu stringență necesitatea punerii întregului învățămînt pe baze realist-științifice, materialiste, legarea lui de practica construirii socialismului.

Necesitatea reorganizării întregului învățămînt s-a făcut simțită încă din primii ani de după 23 August 1944.

Încă de la Conferința Națională a P.C.R., din anul 1945, s-a trasat ca sarcină reorganizarea întregului învățămînt pe baze democratice. Prin reforma învățămîntului din 1948 și alte măsuri care au fost luate, învățămîntul a devenit învățămînt de stat, laic, cu o structură unitară, înlăturîndu-se barierele care existau între diferite grade și tipuri de școli. La temelia conținutului învățămîntului a fost pusă învățătura marxist-leninistă, legătura cu viața, cu practica construcției socialiste. Învățămîntul a fost complet separat de biserică.

Hotărîrile şi măsurile luate de partid şi guvern în domeniul învăţămîntului superior din ţara noastră au însemnat o cotitură în dezvoltarea acestuia. În felul acesta s-au deschis larg porţile învăţămîntului superior tuturor tinerilor dornici de învăţătură, s-a asigurat unitatea dintre structura învăţămîntului şi cerinţele dezvoltării economice şi culturale a ţării, pregătirea de cadre cu o înaltă calificare pentru principalele ramuri ale economiei naţionale: cercetători ştiinţifici, cadre didactice pentru învăţămîntul de cultură generală şi cadre calificate pentru aparatul de stat.

În Universitatea din Bucureşti s-a realizat o reprofilare judicioasă a facultăţilor şi s-au înfiinţat facultăţi noi. Astfel, în locul vechii facultăţi de ştiinţe au luat fiinţă patru facultăţi: matematică-fizică, chimie, ştiinţe naturale şi geologie-geografie, iar facultatea de litere şi filozofie s-a transformat în alte patru facultăţi: filozofie, istorie, filologie, psihologie-pedagogie. Facultatea de drept a devenit facultatea de ştiinţe juridice. S-au despărţit de Universitate patru facultăţi: medicină, farmacie, medicină veterinară şi teologie. Primele două au format Institutul medico-farmaceutic, Facultatea de medicină veterinară a devenit institut de sine stătător, apoi facultate a Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu", iar Facultatea de teologie a devenit Institutul teologic de grad universitar.

Măsurile luate de statul democrat-popular, indisolubil legate de avîntul general al economiei şi culturii în Republica Populară Română, succesele obţinute în construcţia socialistă în toate domeniile de activitate, descătuşarea inepuizabilelor energii creatoare ale maselor populare au asigurat condiţii prielnice înfloririi vieţii culturale, dezvoltării învăţămîntului de toate gradele, punînd în acelaşi timp noi sarcini în faţa învăţămîntului superior.

Construcţia economiei şi culturii socialiste a necesitat schimbări fundamentale în munca de pregătire a cadrelor de intelectuali necesari patriei noastre; procesul de învăţămînt a fost orientat spre o strînsă legătură cu practica construcţiei socialiste, în vederea satisfacerii cerinţelor crescînde ale dezvoltării economiei naţionale şi a vieţii social-culturale.

Impetuoasa dezvoltare a economiei naţionale, orientarea continuă spre promovarea progresului tehnic, revoluţia ştiinţifică-tehnică ce se desfăşoară în prezent în lume au determinat îmbunătăţirea continuă a profilului institutelor de învăţămînt superior şi îmbunătăţirea conţinutului predării, pentru a asigura însuşirea de către studenţi a tot ce este nou şi înaintat în ştiinţa şi tehnica mondială.

Toate acestea s-au reflectat în viaţa Universităţii prin apariţia unor facultăţi, secţii şi grupe de specializare, prin introducerea unor discipline noi, prin modernizarea continuă a conţinutului cursurilor, prin avîntul cercetării ştiinţifice. Numărul studenţilor din fiecare facultate şi chiar secţii sau grupe de specializare este fixat pe bază de plan, în funcţie de necesităţile de specialişti din domeniul respectiv.

În aceşti ani, facultăţile Universităţii au pregătit un număr însemnat de tineri intelectuali care muncesc cu abnegaţie în institutele de cercetări ştiinţifice, în laboratoarele modernelor complexe industriale, în învăţămînt, în diverse sectoare ale aparatului de stat, în instituţii culturale etc. Apreciind activitatea rodnică a absolvenţilor institutelor de învăţămînt superior în anii puterii populare, Gheorghe Gheorghiu-Dej arăta în cuvîntarea rostită la a II-a conferinţă a Uniunii Asociaţiilor Studenţilor din R.P.R.:

„Poporul nostru se mîndreşte cu acest detaşament puternic de intelectuali noi, care, alături de imensa majoritate a vechii intelectualităţi, contribuie, cu talentul, entuziasmul şi întreaga lor capacitate, la rezolvarea problemelor complexe ale producţiei industriale şi agricole, la înfăptuirea revoluţiei culturale, la ridicarea pe o treaptă din ce în ce mai înaltă a prestigiului internaţional al ştiinţei şi culturii noastre".

STRUCTURA ACTUALĂ A UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI

În cadrul facultăţilor Universităţii din Bucureşti au fost create pentru fiecare ramură importantă a ştiinţei secţii şi grupe de specializare, care asigură calificarea studenţilor în raport cu cerinţele actuale ale economiei şi culturii ţării noastre şi ale progresului ştiinţific mondial. Universitatea are astăzi 12 facultăţi: matematică-mecanică, fizică, chimie, biologie, geologie-geografie, filozofie, istorie, limbă şi literatură română, ştiinţe juridice, facultăţile de limbi şi literaturi slave, limbi şi literaturi romanice, clasice şi orientale, limbi şi literaturi germanice. Cele trei facultăţi de limbi şi literaturi străine sînt grupate în cadrul Institutului de limbi străine de pe lîngă Universitate. Studenţii Universităţii din Bucureşti se specializează în 56 de domenii ale ştiinţei şi culturii. Universitatea are 1206 cadre didactice, dintre care 113 sînt profesori, 144 conferenţiari, 314 lectori şi şefi de lucrări, 387 asistenţi, 57 şefi de cabinet şi 181 preparatori. În Universitate studiază 13435 de studenţi, dintre care 9224 urmează cursurile de zi, iar 4211 la cursurile fără frecvenţă.

Această structură a Universităţii oglindeşte tendinţa şcolii superioare româneşti de a fi permanent în actualitate, de a introduce, atunci cînd necesitatea dezvoltării ştiinţei o cere, noi secţii şi grupe de specializare. Dintre numeroasele secţii noi create în Universitate pot fi menţionate fizica macromoleculară, biofizica, maşini de calcul, chimia fizică a macromoleculelor şi altele.

Durata cursurilor în Universitate este de 5 ani. În primii trei ani de studiu se expun cursurile generale, care asigură pregătirea teoretică şi practică de bază a studenţilor, iar în ultimii doi ani studenţii urmează o secţie de specializare. În unele facultăţi separarea studenţilor pe secţii de specializare începe încă din anul I.

Cursurile speciale sînt destinate unor teme bazate pe o îndelungată cercetare, ele aduc puncte de vedere noi în legătură cu problemele supuse cercetării şi-i familiarizează astfel pe studenţi cu o metodologie de cercetare riguros mînuită, oferindu-le în acelaşi timp, în cadrul seminariilor, posibilitatea unei activităţi de cercetare independentă.

În acelaşi timp, numărul mare de cursuri speciale, care se predau în cadrul diferitelor secţii, permite cadrelor didactice ale Universităţii să prezinte rezultatele noi care au fost obţinute în diferite ramuri ştiinţifice.

Facultatea de matematică-mecanică. Învăţămîntul şi cercetarea matematică din cadrul facultăţii de matematică-mecanică urmăresc problemele fundamentale şi de mare actualitate ale matematicii, mecanicii şi astronomiei, atît sub aspectul lor teoretic cît şi sub aspectul lor aplicativ.

Printre cursurile de bază care se predau la facultatea de matematică-mecanică se înscriu: aritmetica şi elemente de teoria numerelor, geometria analitică şi elemente de algebră liniară,

analiza matematică, fizică generală, algebră, teoria curbelor și suprafețelor, ecuații diferențiale și integrale, geometrie diferențială, teoria funcțiilor de variabilă reală și topologie, calculul probabilităților, introducerea în astronomie etc.

Facultatea de matematică-mecanică funcționează cu 9 secții: analiză matematică, geometrie, ecuații funcționale, algebră, mecanica fluidelor, elasticitatea, mașini de calcul, calculul probabilităților, astronomie.

Cursurile speciale care se predau în cadrul secțiilor (unele obligatorii, iar altele la alegere) sînt următoarele:

La *secția de analiză matematică*: capitole speciale de teoria funcțiilor de variabilă complexă, teoria măsurii și funcției reale, teoria calitativă a ecuațiilor diferențiale, teoria potențialului, analiza funcțională, teoria distribuțiilor (în comun cu secția de ecuații funcționale).

La *secția de geometrie*: capitole speciale de geometrie diferențială, topologie și varietăți algebrice, geometrie algebrică, teoria grupurilor Lie, teoria relativității.

La *secția de ecuații funcționale*: capitole speciale de teoria ecuațiilor cu derivate parțiale, de teoria calitativă a ecuațiilor diferențiale (în comun cu secția de analiză matematică), teoria distribuțiilor, teoria potențialului (în comun cu secția de analiză matematică), aplicații ale ecuațiilor funcționale și ale analizei funcționale în fizică, capitole speciale de analiză numerică și metode numerice în teoria ecuațiilor diferențiale și cu derivate parțiale.

La *secția de algebră*: teoria numerelor, capitole speciale de algebră modernă, lingvistică matematică, logică matematică, teoria grupurilor, teoria mulțimilor.

La *secția de mecanica fluidelor și elasticitate* se predau două cursuri speciale obligatorii: mecanica fluidelor și teoria elasticității. În afară de aceasta, studenții audiază următoarele cursuri speciale la alegere: hidraulică, hidrogazodinamică în medii poroase, dinamica gazelor, turbulență și teoria stratului limită aerodinamică, dinamica rîurilor.

La *secția de elasticitate* studenții pot alege între următoarele cursuri speciale: teoria plasticității, metode experimentale în mecanica corpului solid, metode variaționale în elasticitate, în termoelasticitate, reologie.

La *secția de calculul probabilităților* se predau cursurile obligatorii de teoria probabilităților și statistică matematică. Se predau, de asemenea, și cursuri de teoria informației, programare liniară, programare dinamică, aplicațiile statisticii matematice în industrie etc.

Secția de mașini de calcul comportă, de asemenea, o serie de cursuri speciale obligatorii: calculul probabilităților, mașini de calcul și teoria programării, programare lineară și aplicații, teoria algebrică a mecanismelor automate. În plus, studenții au de ales trei din următoarele cursuri: capitole speciale de analiză numerică și metode numerice în teoria ecuațiilor cu derivate parțiale, capitole speciale de mașini și teoria programelor, teoria logaritmilor, algebra logicii.

La *secția de astronomie* se predau următoarele cursuri speciale obligatorii: astronomie, mecanică cerească, fizica soarelui. Studenții trebuie să frecventeze și două cursuri, la alegere, din următoarele: astronomie stelară, astrofizică teoretică, radioastronomie, calculul orbitelor, instrumente și prelucrarea observațiilor.

În cadrul facultății de matematică-mecanică funcționează și *centrul de cibernetică și calcul*.

Activitatea centrului se desfășoară pe trei planuri: didactic, științific și de rezolvare a diferitelor probleme puse de producție.

Pe baza planului de învățămînt al secției de mașini de calcul studenții se pregătesc pentru a putea aborda și programa problema ce urmează să primească o rezolvare numerică prin mașinile de calcul, participă la cercetarea științifică legată de folosirea acestor mașini în rezolvarea de noi probleme, se preocupă de extinderea aplicabilității metodelor numerice în diferite sectoare ale cercetării matematice teoretice și aplicate; aici se studiază și se rezolvă diverse probleme în folosul economiei naționale.

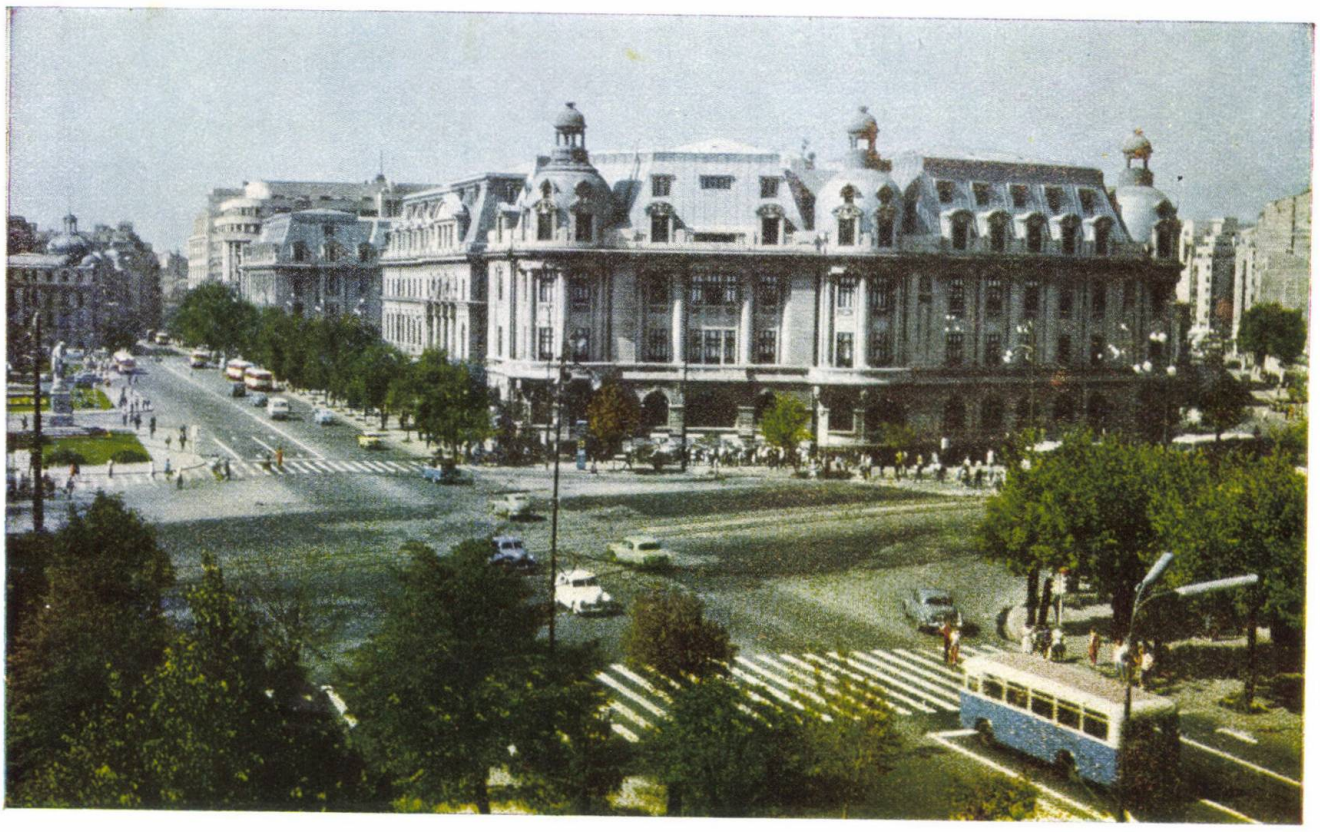

Clădirea centrală a Universității.

Aula Universității la deschiderea anului universitar 1963—1964.

Clădirea Universităţii, unde se află Rectoratul şi Facultăţile de filozofie şi ştiinţe juridice.

Clădirea Facultăţii de chimie.

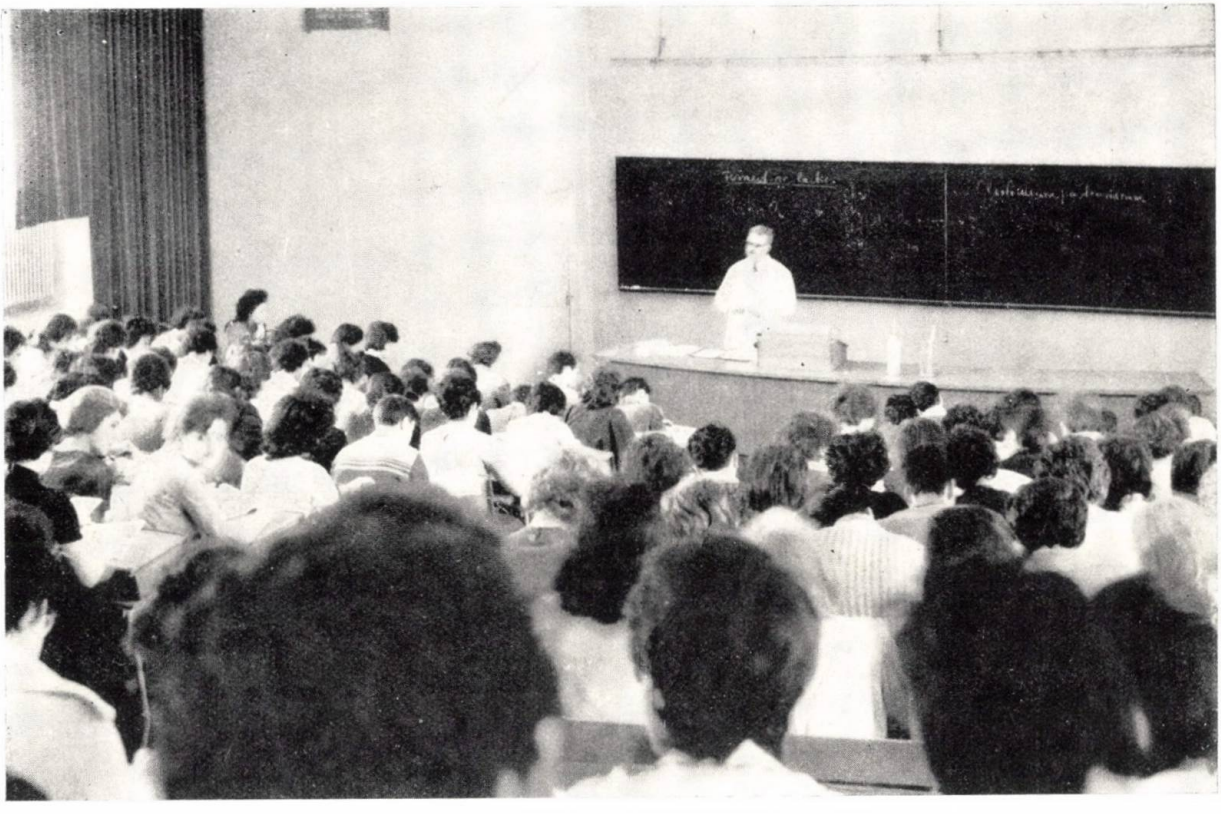

Curs de fiziologia plantelor.

Amfiteatru în clădirea nouă a Institutului botanic.

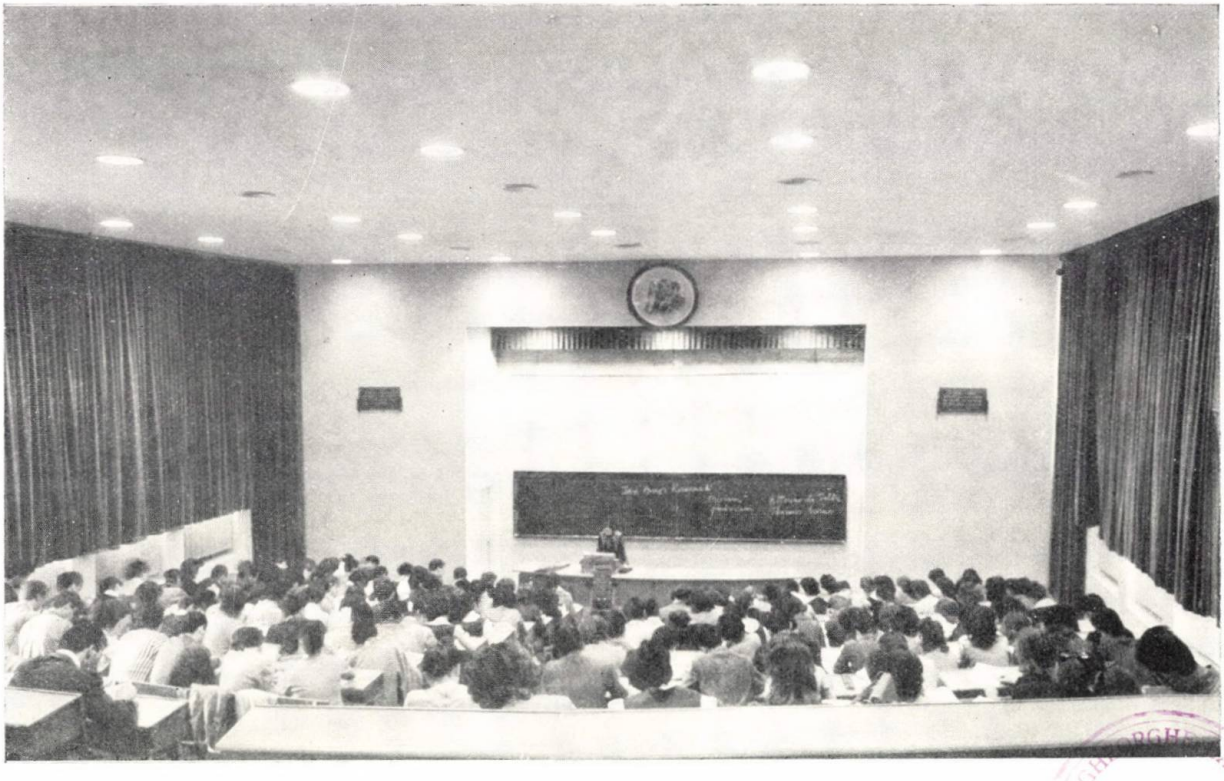

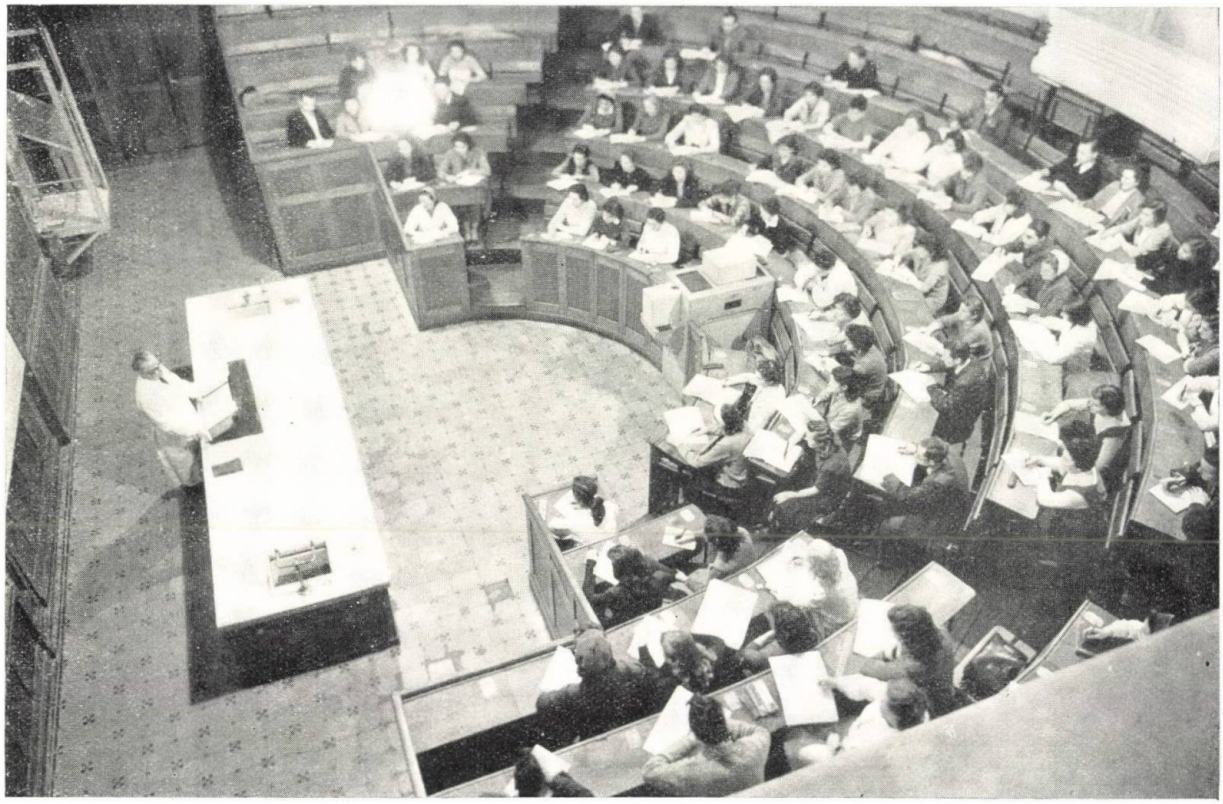

Curs la Facultatea de biologie.

Laborator al catedrei de biochimie.

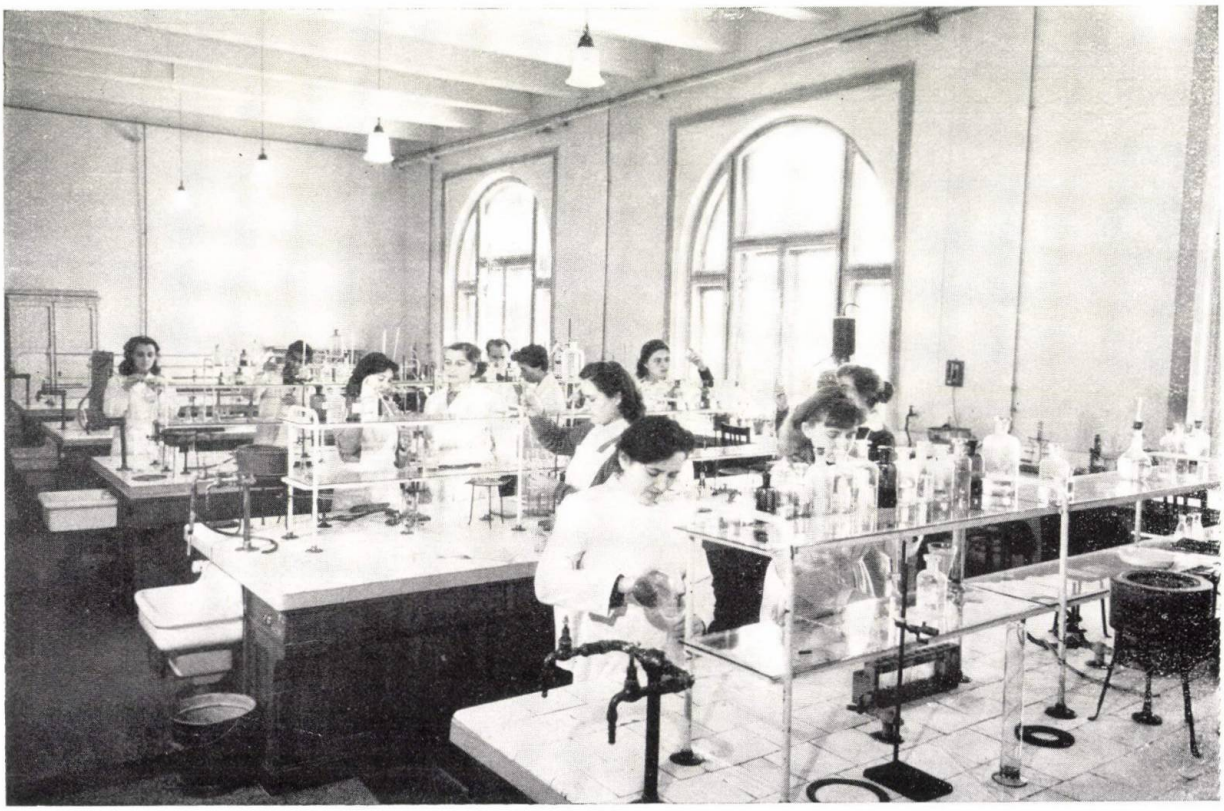

În laboratorul de chimie analitică.

Lucrări practice în Laboratorul de chimie-fizică

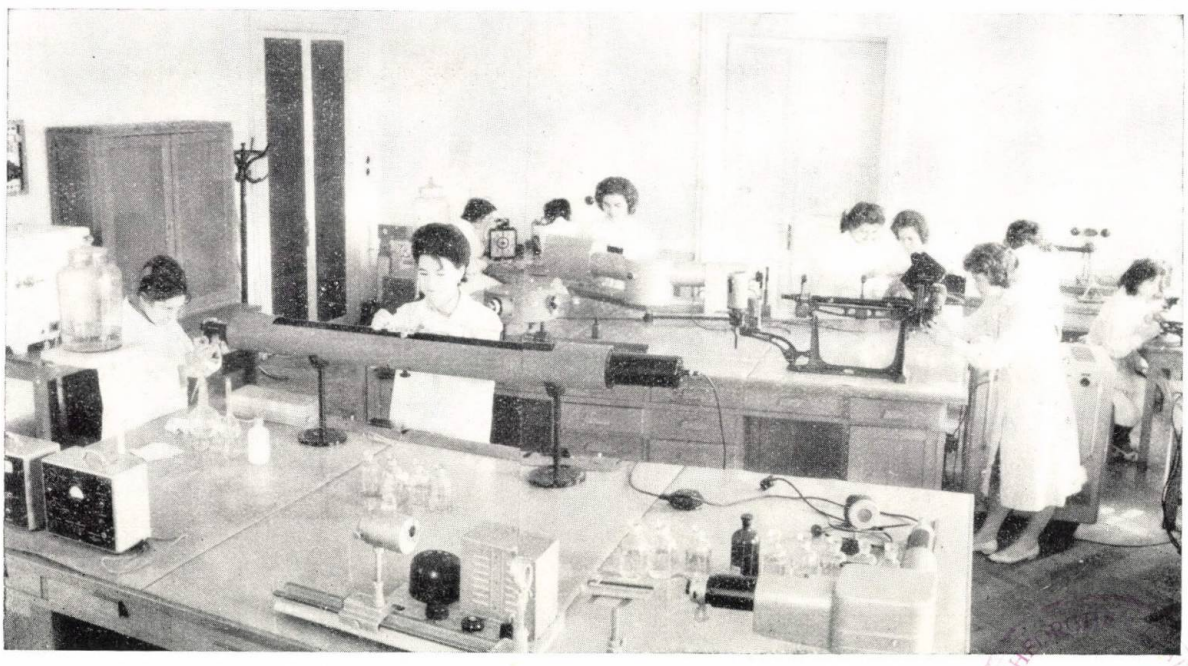

Lucrări practice la Facultatea de biologie.

În Laboratorul de geomorfologie.

Colecţie de roci la Facultatea de geologie-geografie.

GHEORGHE

Colecţie de paleontologie a vertebratelor
la Facultatea de geologie.

În cabinetul catedrei de paleontologie.

Centrul de cibernetică și calcul este organizat pe trei secții: secția de mașini electronice, cifrice, secția de mașini analogice, secția de mecanisme automate.

În anul universitar 1963—1964, cursurile facultății de matematică au fost frecventate de 1 551 de studenți, iar corpul profesoral al facultății a cuprins 107 cadre didactice.

Facultatea de fizică funcționează cu 8 secții de specializare: electroradiofizică, spectroscopie, fizică nucleară, geofizică, fizica corpului solid, fizica teoretică, fizica macromoleculelor și biofizica.

Ultimele două secții sînt recent înființate și sînt legate de domenii de mare actualitate, atît pe plan mondial cît și pe plan național, fiind menite să contribuie la dezvoltarea industriei chimice în țara noastră.

În facultate se predau următoarele cursuri de bază: geometrie analitică și elemente de algebră, calcul diferențial și integral, chimie generală, fizică generală, cunoștințe industriale, matematici superioare, mecanica teoretică, termodinamică și fizica statică, ecuațiile fizicii matematice, introducere în astronomie, fizică atomică și nucleară, electromagnetism, mecanică cuantică, bazele electrotehnicii și radiotehnicii etc.

Pe lîngă aceste cursuri, la *secția de electroradiofizică* cursurile de programarea undelor electromagnetice, tuburi electronice privind fenomenele de producere, programare și recepție a undelor electromagnetice și probleme speciale de ionosferă constituie cursurile de bază. Cursul de electronică în gaze privind procesele elementare și tipuri de descărcare, precum și cursul de măsuri electrice și magnetice completează pregătirea profesională a studenților.

Cursurile de bază la *secția de spectroscopie* sînt: spectroscopia instrumentală și atomică și spectroscopia moleculară, spectroscopia razelor X și Gama și optica electromagnetică și aplicată.

La *secția de fizică nucleară* se predau cursurile experimentale și teoretice cu privire la acest domeniu al fizicii recent dezvoltat, cum sînt: radioactivitatea, fizica nucleară, metode experimentale în fizica nucleară, protecția împotriva radiațiilor, spectroscopia nucleară, aplicațiile radioizotopilor, teoria nucleului, metode electronice în fizica nucleară, reacții nucleare, fizica neutronilor și reactorilor, fizica energiilor înalte.

La *secția de geofizică* se predau cursurile de bază: seismologia, seismometria, fizica atmosferei și meteorologia. Un curs de magnetism terestru completează pregătirea studenților acestei secții.

La *secția de fizică teoretică* studenții audiază un curs special de complemente de matematici superioare și apoi o serie de cursuri din domeniile mai importante ale fizicii: teoria cuantică a cîmpului, teoria nucleului, teoria particulelor elementare.

Studenții secției de *fizica corpului solid* audiază un curs de introducere în teoria corpului solid, metode fizice în studiul corpului solid.

Cele două secții de *fizica macromoleculelor* și biofizică sînt în curs de organizare și dezvoltare. Astfel, la secția de fizica macromoleculelor sînt prevăzute cursurile de chimie fizică a macromoleculelor, relații între structură și proprietățile fizice ale macromoleculelor, structura macromoleculelor, termodinamica statică a macromoleculelor. În secția de biofizică sînt prevăzute, pe lîngă cursurile de biologie vegetală și animală generală, cele de morfologie și fiziologie și cursurile specifice de biofizică și biochimie.

Toate disciplinele experimentale predate la facultatea de fizică au cîte un laborator de lucrări practice specifice. Între aceste laboratoare se remarcă, prin utilajul modern și lucrările practice corespunzătoare pe care le pot executa studenții facultății, laboratorul de fizică nucleară al catedrei de optică și electronică în gaze. În laboratoarele speciale ale catedrei de electricitate, studenții de la secția de electroradiofizică se formează ca buni experimentatori în acest domeniu modern de specializare.

Numărul studenților care au frecventat cursurile facultății de fizică a fost, în anul 1963—1964, de 653, iar în facultate funcționează 98 de cadre didactice.

Facultatea de chimie are 7 secţii de specializare: chimie anorganică, chimie organică, chimie fizică, chimie analitică, chimia fizică a polimerilor şi monomoleculelor (recent introdusă în planul de învăţămînt), biochimia, radiochimia.

Printre cursurile de bază care se predau la facultate pot fi menţionate: matematici generale, fizică generală, chimie anorganică, chimie analitică, chimie organică, cristalografie şi mineralogie, chimie fizicală, chimie coloidală, morfologia plantelor etc.

Fiecare secţie de specializare cuprinde 4—6 discipline, dintre care pot fi menţionate: chimia combinaţiilor complexe, sinteze anorganice, (secţia de *chimie anorganică*), sinteze şi analize organice, cataliză organică (secţia *chimie organică*), electrochimie, izotopi (secţia *chimie fizică*), microanaliză, analiză cromatografică (secţia *chimie analitică*), biochimie, microanaliză tehnică (secţia *biochimie*).

În cadrul fiecărei secţii se predă o disciplină teoretică: teoria cuantică a valenţei, structura combinaţiilor anorganice, bazele teoretice ale chimiei organice, bazele teoretice ale chimiei analitice, fizico-chimia macromoleculelor şi polimerilor.

Disciplinele cuprinse în planul secţiilor de specializare dezvoltă cele mai importante probleme teoretice ale chimiei moderne referitoare la structura materiei, legături chimice, mecanisme de reacţie, corelarea între structură, proprietăţi chimice şi utilizare a combinaţiilor chimice, sinteze noi de chimie anorganică şi organică.

La unele discipline ca, de exemplu, sinteze anorganice, sinteze organice, analiză chimică, cataliză organică, electrochimie se aprofundează aspecte teoretice şi aplicative legate de cele mai importante procese chimice din industria chimică a ţării noastre.

La facultatea de chimie s-au dezvoltat în mod deosebit atît laboratoarele de chimie fizică, cinetică chimică, termodinamica chimică, analiza spectrală, cît şi laboratoarele de chimia combinaţiilor complexe, sinteze organice, chimie analitică, cataliză organică, care răspund cu precădere nevoilor dezvoltării industriei chimice în ţara noastră.

Cursurile facultăţii de chimie au fost frecventate, în anul universitar 1963—1964, de către 857 de studenţi, iar în facultate funcţionează 127 de cadre didactice.

Facultatea de biologie funcţionează cu trei secţii de specializare: biologie-botanică, biologie-zoologie, biologie-protecţia plantelor. Dintre disciplinele de bază amintim: geologia şi paleontologia, chimia generală, morfologia plantelor, zoologia nevertebratelor, zoologia vertebratelor, fizica generală, botanica sistematică, biochimie, geologie-paleontologie, ecologie generală şi ocrotirea naturii, anatomia comparată şi a omului, agrotehnica, fitopatologie, entomologie, fiziologia plantelor, fotosinteză şi chimiosinteză etc.

Printre cursurile speciale menţionăm: geobotanica, citohistofiziologia vegetală, fotosinteza etc. (secţia *biologie-botanică*), fiziologia activităţii nervoase superioare, ecologia animalelor, citohistofiziologia animalelor etc. (secţia *biologie-geologie*), entomologia aplicată, micologia, fitopatologia specială etc. (secţia biologie-protecţia plantelor). Tematica acestor cursuri, bazată pe realizările cele mai recente ale ştiinţei din domeniul respectiv asigură, pe de o parte, o temeinică pregătire teoretică a studenţilor, iar pe de altă parte, ţinînd seama de realizările obţinute în ţara noastră, le deschide perspectivele aplicaţiilor practice ale cunoştinţelor teoretice însuşite.

Pentru asigurarea unei temeinice pregătiri, cursurile sînt însoţite de lucrări practice care se execută în laboratoarele facultăţii, de exemplu, laboratorul de fiziologie vegetală, fiziologia animalelor, de anatomie comparată şi histologie, de morfologia plantelor, de fitopatologie etc.

În anul universitar 1963—1964 au frecventat cursurile facultăţii de biologie 1 320 de studenţi. În facultate funcţionează 105 cadre didactice.

Facultatea de geologie-geografie cuprinde trei secții: geologie, geografie fizică, geografie economică. Separarea studenților pe secții începe din anul I, urmînd ca din anul IV studenții să frecventeze cursurile speciale ale unei subsecții de specializare. Dintre disciplinele de bază ale secției de geologie pot fi menționate: fizică, chimie generală, zoologie, botanică, topografie, geografie fizică, cristalografie, paleontologie, mineralogie, biologie generală, geologie istorică, geologia Republicii Populare Române, geomorfologie, petrografie, hidrogeologie etc.

În grupa de specializare de *geologie* există următoarele cursuri de specializare: prospecțiuni și explorări geologice, micropaleontologie, prelucrarea materialelor geologice, geologia cuaternarului, paleoecologia și geotectonica.

La grupa de specializare în domeniul *mineralogiei* se predau următoarele cursuri speciale: prospecțiuni și explorări cu calculul rezervelor de zăcăminte din formațiuni eruptive, mineralogia solurilor, prelucrarea materialelor mineralogice, petrografice și geochimia.

Dintre disciplinele de bază ale secției de geografie pot fi subliniate: introducerea în geografia fizică, geologie, hidrologie, cartografie, climatologie și meteorologie, geomorfologie, geografia solurilor, botanică, biogeografie, geografia economică și politică a lumii, paleogeografia etc.

La secția de *geografie fizică* sînt următoarele cursuri de specializare: geomorfologia practică, climatologia practică, hidrologia practică, cuaternarul, studiul landșaftului, bazele geografiei fizice.

La secția de *geografie economică* se predau următoarele cursuri de specializare: geografia populației și a centrelor populate, statistica, planificarea economiei naționale, raionarea economică, geografia industriei și agriculturii, geografia transporturilor.

Sînt de remarcat, de asemenea, unele discipline noi introduse experimental, și anume: bazele fizico-chimice ale petrologiei, paleoecologia, geomorfologia aplicată, climatologia aplicată și hidrologia aplicată. Dintre laboratoarele facultății se impun: laboratorul de analize roentgenografice și spectrale ale catedrei de mineralogie, de micropaleontologie, biogeografie-climatologie și de geomorfologie.

Pe lîngă laboratoare, secția de geologie dispune de colecții de minerale, roci, fosile, organizate după criterii sistematice și regionale. Cursurile facultății de geologie-geografie au fost frecventate, în anul universitar 1963—1964, de către 941 de studenți, iar desfășurarea procesului de învățămînt este asigurată de către 86 cadre didactice.

Facultatea de filozofie are trei secții: filozofie, psihologie, pedagogie, cu specialitatea secundară limba și literatura română.

La secția de filozofie planul de învățămînt cuprinde următoarele discipline de bază: materialism dialectic, materialism istoric, economie politică, socialism științific, istoria filozofiei moderne, istoria filozofiei marxist-leniniste, istoria filozofiei românești, logica, istoria logicii, istoria doctrinelor politice, bazele eticii și bazele esteticii marxist-leniniste etc.

Pentru studierea filozofiei marxist-leniniste, în strînsă legătură cu științele naturii, se studiază, în primii doi ani, istoria și bazele matematicii, chimiei, fizicii, biologiei.

În anii III și IV studenții care doresc să se specializeze în ziaristică pot urma paralel cu celelalte discipline un curs de teoria și practica presei. De asemenea, avînd în vedere faptul că un viitor absolvent al secției de filozofie are nevoie de o informare bogată în domeniul culturii, se studiază istoria artei și literaturii universale, limbile moderne (limbile străine se studiază la toate facultățile Universității). În facultate se țin și cursuri speciale, dintre care pot fi amintite: curente filozofice și sociologice contemporane, probleme actuale de materialism dialectic și istoric, probleme filozofice ale științelor moderne ale naturii.

La secția de *psihologie*, pe lîngă cursurile de științe sociale, se țin o serie de cursuri de specialitate: psihologie generală, psihologie experimentală, psihologia muncii, psihologia copilului, psihologia animală, defectologie și logopedie, psihopatologie, istoria psihologiei, metodica predării psihologiei etc.

În anii I și II se mai predau cursuri de biologie și darvinism, anatomia și fiziologia omului. Studenții frecventează și unele cursuri speciale: psihologia persoanei, psihologia artei etc.

La secția de *pedagogie* se studiază două grupuri principale de discipline: pedagogice, care ocupă volumul cel mai mare de ore, și disciplinele privind limba și literatura română, care asigură specializarea secundară a viitorilor absolvenți ai acestei secții.

Dintre disciplinele predate pot fi menționate: pedagogia generală, istoria pedagogiei universale, istoria pedagogiei românești, pedagogia preșcolară, metodica predării limbii române și aritmeticii la clasele I—IV, metodica predării pedagogiei, psihologiei și istoriei pedagogiei, limba română, istoria literaturii române, istoria literaturii universale, metodica predării limbii și literaturii române. Se desfășoară, de asemenea, cursuri speciale de pedagogie generală, de pedagogie preșcolară, de psihologie, de psihologie și defectologie.

În anul universitar 1963—1964 au fost înscriși la facultatea de filozofie 629 de studenți. În facultate își desfășoară activitatea didactică și științifică 181 de cadre didactice.

Cadrele didactice ale facultății de filozofie asigură predarea în toate facultățile Universității a științelor sociale — materialism dialectic, economie politică, socialism științific, etică și estetică, pedagogie și psihologie — în concordanță cu profilul fiecărei facultăți.

Facultatea de istorie are două secții: istoria României (cu grupele de specializare: istoria veche, istoria medie, istoria modernă și contemporană, științe auxiliare și arhivistică) și istoria universală (cu grupele de specializare: istoria generală veche și arheologie, istoria universală medie cu științele auxiliare și bizantinologia, istoria modernă și istoria contemporană).

Grupa de istorie medie a României urmează să fie completată cu o disciplină nouă — etnografia, iar grupa de istorie universală medie cu turcologia, facultatea propunîndu-și să creeze în viitorul apropiat o subgrupă nouă de bizantinologie-turcologie.

Dintre cursurile de bază care se predau în facultate amintim: introducere în studiul istoriei, istoria comunei primitive, limba latină, limba greacă și neogreacă, bazele etnografiei, istoria României, istoria universală, istoria artelor etc.

Planul de învățămînt al facultății prevede cursuri speciale obligatorii pentru toți studenții unei grupe de specializare și cursuri speciale la alegere.

În anul universitar 1963—1964, cursurile speciale au urmărit la secția de istorie a României teme ca: problema formării poporului român, problema iobăgiei în țările române în perioada descompunerii feudalismului și a începutului formării relațiilor de producție capitaliste, formarea statelor feudale românești, mișcarea revoluționară de la 1848 în Moldova și Țara Românească, începutul și dezvoltarea mișcării muncitorești și socialiste pînă la 1900, lupta împotriva Dictatului de la Viena.

În secția de *istorie universală*, la grupa de istorie veche și arheologie s-au dezvoltat în cursurile speciale teme privind: istoria Greciei în secolul al V-lea î.e.n., istoria Imperiului roman în secolul I și al II-lea e.n., sculptura clasică greacă, prima epocă a fierului pe teritoriul Republicii Populare Române, istoriografia greacă, arheologia româno-slavă (secolele VI—X), marea migrație a popoarelor și statele feudale timpurii din Europa de apus în secolele V—VIII, literatura istorică și social-politică bizantină în secolele VI—XI.

La Facultatea de istorie au fost înscriși, în anul universitar 1963—1964, 858 de studenți, iar desfășurarea procesului de învățămînt este asigurată de către 62 de cadre didactice.

Facultatea de limbă și literatură română s-a desprins, în toamna anului 1963, din fosta facultate de filologie. Dintre disciplinele de bază predate la această facultate pot fi menționate: introducere în știința literaturii, introducere în lingvistică, introducere în filologia română, folclor, istoria literaturii române, istoria literaturii universale, limba română contemporană, dialectologie, gramatica istorică, lingvistica generală, lingvistica romanică, estetica, limba română literară, istoriografia și critica literară, lingvistica matematică, o limbă modernă la alegere etc.

Începînd din anul IV se creează posibilitatea unei mai profunde specializări a studenților în domeniul lingvisticii sau al cercetărilor literare. În acest scop, planul de învățămînt cuprinde o serie de cursuri și seminarii speciale din domeniul limbii române, lingvisticii generale, literaturii române, folclorului, literaturii universale și comparate.

În cadrul cursurilor speciale s-au tratat astfel de teme: „Evoluția ideii de geniu", „Eminescu, cel mai mare poet român", „Momente din istoria criticii literare românești", „Curs special de stilistică", „Raporturile lingvisticii slavo-române", „Probleme de sintaxă a limbii române în secolul al XV-lea".

În vederea familiarizării studenților cu ultimele realizări în domeniul lingvisticii matematice s-au mai ținut unele cursuri cu caracter experimental: introducere în gramaticile generative, modelele limbii.

Pentru a răspunde cerințelor de cadre bine pregătite în domeniul presei și a cercetărilor bibliografice, planul de învățămînt însumează, de asemenea, cursul de biblioteconomie și teoria și practica presei, completate cu practica în instituții corespunzătoare acestei profesii.

În anul universitar 1963—1964 au fost înscriși 2 307 studenți, iar facultatea numără 92 de cadre didactice.

La *facultatea de științe juridice* se predau următoarele cursuri de bază: teoria statului și dreptului, istoria statului și dreptului român, drept de stat, drept penal, drept civil, drept internațional public, drept financiar, dreptul muncii, dreptul familiei, drept procesual-penal și civil, drept roman, drept agricol cooperatist și funciar, drept internațional privat, drept administrativ.

Aceste cursuri de bază sînt completate de cursuri ajutătoare: organizații și relații internaționale, arbitrajul de stat și practica arbitrală, criminalistica, medicină judiciară, statistică judiciară, organizarea instanțelor judecătorești și a procuraturii. Începînd cu anul universitar 1962—1963, în cadrul facultății funcționează și o secție de pregătire post universitară, cu o durată de doi ani, pentru specialiști în relațiile diplomatice și economice internaționale.

La facultatea de științe juridice au fost înscriși, în anul universitar 1963—1964, 2 019 studenți, dintre care 183 la secția de pregătire post universitară. Corpul profesoral al facultății cuprinde 47 de cadre didactice.

Institutul de limbi și literaturi străine de pe lîngă Universitatea din București a fost înființat în septembrie 1963. Pînă la această dată studiul limbilor străine s-a desfășurat în cadrul fostei facultăți de filologie. Noua organizare a avut ca scop îmbunătățirea predării limbilor și literaturilor străine, prin folosirea celor mai moderne metode de învățămînt și mijloace tehnice, în vederea pregătirii unor cadre cu o înaltă calificare pentru învățămînt și pentru sectorul cultural și științific.

Institutul cuprinde trei facultăți:

Facultatea de limbi slave cu 7 secții: limba și literatura rusă, ucraineană, polonă, cehă, slovacă, bulgară și sîrbo-croată.

La această facultate au fost înscriși, în anul universitar 1963—1964, 1 289 de studenți. În facultate funcționează 139 de cadre didactice.

Facultatea de limbi romanice și clasice are 4 secții: limba și literatura franceză, italiană, spaniolă și filologie clasică.

Pe lîngă facultate funcționează și secția de limbi orientale: chineză, arabă, turcă, tătară. În cadrul facultății se mai predau cursuri de neogreacă, hausă, precum și unele limbi vechi indo-europene (sanscrită, armeană clasică ș. a.).

În anul universitar 1963—1964, cursurile facultății au fost frecventate de 554 de studenți. Corpul profesoral cuprinde 103 cadre didactice, dintre care multe predau limbile străine și la alte facultăți ale Universității.

Facultatea de limbi germanice are două secții: limba și literatura germană și limba și literatura engleză. Cursurile facultății au fost frecventate, în anul universitar 1963—1964, de 357 de studenți, iar facultatea are 41 de cadre didactice.

Studenții Institutului de limbi și literaturi străine studiază, pe lîngă specialitatea principală, și o specialitate secundară, constînd dintr-o limbă înrudită cu cea principală sau limba română la alegere, cu excepția studenților în filologia clasică, unde specialitatea secundară obligatorie este greaca veche, latina fiind disciplina principală. Ca și celelalte facultăți, în primii trei ani de studii, studenții frecventează cursurile de bază literare și lingvistice. În plus, în ultimii ani de studiu (IV, V) există o serie de cursuri speciale la alegere, care dau posibilitatea unei specializări mai adînci în problemele limbii sau ale literaturii, conform cu dorința studenților.

Conținutul acestor cursuri ilustrează, de obicei, preocupările științifice ale profesorilor, inițiind pe studenți în aspectele cercetării științifice și punîndu-i la curent cu datele bibliografice cele mai noi. În cadrul cursurilor speciale se studiază o perioadă literară sau, monografic, un autor.

Pe lîngă Institutul de limbi și literaturi străine funcționează o *secție metodologică* cu 18 cadre didactice. Secția are o triplă orientare — științifică, didactică și tehnică — și este dotată cu laboratoare în care se folosește aparatură modernă. Pe lîngă această secție funcționează catedra de metodică și practică pedagogică și catedra de limbă română pentru studenții străini care studiază în Universitate. În secția metodologică lucrează cercetători științifici și personal didactic care se preocupă de cercetarea problemelor predării limbilor străine pe baza noilor concepții în lingvistică și a folosirii mijloacelor audio-vizuale de tehnică modernă.

Secția metodologică este dotată cu un laborator audio-vizual, în care se desfășoară lecțiile de fonetică și de curs practic ale principalelor secții din institut, precum și experimentele cercetătorilor.

Printre problemele de care se preocupă secția metodologică menționăm: cercetarea sistemului fonologic, gramatical și lexical al principalelor limbi străine care se predau în institut (engleză, franceză, rusă, germană, italiană, spaniolă), în comparație cu sistemul limbii române, elaborarea principiilor care vor sta la baza noilor programe de curs practic pentru studiul limbilor străine în institut, elaborarea metodicii de predare a limbilor străine în institut și în școala de cultură generală, elaborarea unor manuale auxiliare cu exerciții de fonetică corectivă pentru limbile engleză, franceză, rusă etc.

Formele de organizare a procesului de învățămînt folosite în Universitate sînt variate: cursuri, seminarii, lucrări de laborator, consultații, practică în producție, practică pedagogică etc.

Frecvența studenților la cursuri, seminarii, lucrări practice și la practica pedagogică este obligatorie. Anul universitar începe la 1 octombrie și se încheie la sfîrșitul lunii iunie, fiind împărțit în două semestre despărțite printr-o vacanță de 12 zile. După fiecare semestru se organizează o sesiune de examene și colocvii. Pe lîngă aceasta, studenții au posibilitatea să se prezinte la examene în sesiunea din luna septembrie, după care se încheie situația școlară. Ca să

promoveze în anul următor, studentul trebuie să susțină cu succes toate examenele prevăzute în planul de învățămînt pentru anul de studii respectiv.

Studiile universitare se încheie prin susținerea unui examen de stat, constituind în același timp încheierea studiilor și dreptul de liberă practică. Aceasta constă dintr-o lucrare de diplomă și un număr de probe orale. Ultimul an de studii este consacrat în mare măsură pregătirii examenului de stat. Lucrarea de diplomă, care trebuie susținută în fața comisiei pentru examenul de stat, trebuie să facă dovada cunoștințelor teoretice și practice însușite de către absolvent în decursul anilor de studiu. Absolvenții care reușesc la examenul de stat sînt declarați diplomați în ramura științifică pentru care s-au pregătit. Celor care în ultimii trei ani de studii și la examenul de stat au obținut la toate disciplinele numai nota 9 și 10 li se acordă o „diplomă de merit".

Principiul esențial care se află la baza întregii pregătirii a studenților din Universitate, legarea învățămîntului de nevoile vieții practice, de cerințele economiei și culturii socialiste se realizează prin toate formele de activitate. Practica în producție și practica pedagogică contribuie și ele la realizarea acestor cerințe ale procesului de învățămînt modern.

În Universitate *practica în producție* are loc de obicei după terminarea sesiunii de examene din vară, desfășurîndu-se în forme variate, în raport cu profilul facultăților și secțiilor de specializare.

Astfel, studenții facultății de matematică-mecanică efectuează în anul IV un stagiu de practică la centrele de calcul, la direcția centrală de statistică, în laboratoarele de mecanică, precum și în unele întreprinderi industriale. Aceste forme de practică în producție ale studenților matematicieni sînt relativ recente și la facultate există preocuparea pentru perfecționarea lor continuă.

Studenții de la Facultatea de fizică efectuează practica în producție, în primul rînd în institutele de cercetări ale Academiei Republicii Populare Române, precum și în unele mari întreprinderi industriale.

Facultatea de chimie are o experiență mai veche în domeniul practicii în producție. Studenții acestei facultăți efectuează timp de opt săptămîni practică în producție la combinatele chimice complexe, unde urmăresc fluxul tehnologic și controlul integral al fabricației.

La Facultatea de biologie, studenții anului I, după sesiunea de examene din vară, fac două săptămîni practică în domeniul biologiei; studenții anului II efectuează trei săptămîni practică în domeniul biologiei, iar cei din anul IV fac, în cursul anului (cu întreruperea cursurilor), o practică agricolă de 2 săptămîni, iar după sesiunea de examene din vară o practică de 4 săptămîni (2 săptămîni practică în domeniul biologiei și 2 săptămîni practică agricolă).

La Facultatea de geologie-geografie, studenții fiecărui an de învățămînt fac două aplicații pe teren în diferitele regiuni ale țării. În anul I și II studenții fac practică în producție în tabere, iar în anii III și IV practică individuală la institute de cercetări sau întreprinderi geologice, fiind însoțiți de cadre didactice. Studenții anului IV și V fac cercetări individuale pe teren pentru elaborarea lucrărilor de diplomă necesare la examenul de stat.

La rîndul lor, studenții facultăților de științe umanistice efectuează practica în instituții social-economice și culturale. De pildă, cei de la Facultatea de științe juridice desfășoară această practică pe lîngă tribunale, cei de la istorie — la muzeele de istorie, arhive, pe șantierele arheologice, cei de la filozofie — pe lîngă institute de cercetări, redacții de ziare, edituri, organizații obștești.

Avîndu-se în vedere faptul că o mare parte a absolvenților Universității devin profesori în învățămîntul mediu, pentru majoritatea facultăților, *practica pedagogică* a studenților constituie o importantă parte componentă a procesului de învățămînt. În timpul afectat practicii pedagogice, care se efectuează în ultimii doi ani de facultate, studenții asistă la lecții ținute de

profesori din școala unde fac practică, la orele educative și la activitățile extrașcolare ale elevilor, țin ei înșiși un anumit număr de lecții în fața acestora, participă la analiza lecțiilor asistate sau ținute de ei, ajută la munca pe care directorul școlii și alte cadre didactice o desfășoară cu părinții.

Practica pedagogică a studenților în școală este condusă de către cadre didactice de la catedrele de specialitate ale Universității. Catedra de pedagogie coordonează activitatea metodicienilor, a conducătorilor de grupe și a profesorilor din școlile medii în care se desfășoară practica.

Ca și practica în producție, practica pedagogică este obligatorie și se încheie cu un colocviu.

La unele facultăți ale Universității există și *învățămînt fără frecvență*. În anul universitar 1963—1964 au fost înscriși la învățămîntul fără frecvență 4211 de studenți. Aceștia sînt oameni ai muncii care doresc să-și facă studiile universitare fără a-și întrerupe activitatea în producție. Acestor studenți li se asigură condiții favorabile de studiu: sesiunile de examene sînt mai numeroase, studenții avînd posibilitatea să-și programeze examenele în mod cît mai convenabil; datele sesiunilor sînt fixate în funcție de vacanțele școlare (ținînd seama că majoritatea acestor studenți predau în școli de cultură generală), iar înaintea sesiunii de examene din vară (sesiunea principală) se organizează cursuri și seminarii pregătitoare etc.

Universitatea se îngrijește de editarea cursurilor și manualelor necesare pregătirii studenților. În ultimii ani au fost publicate de către cadrele didactice din Universitatea noastră o serie de manuale valoroase destinate învățămîntului universitar. Unele dintre acestea au fost distinse cu Premiul de stat sau cu premii ale Ministerului Învățămîntului.

În cadrul orelor de seminar, al lucrărilor practice de laborator se adîncesc și se aplică practic cunoștințele însușite la cursuri. Seminariile și lucrările de laborator se desfășoară pe grupe de studenți (uneori pe subgrupe), care au un caracter permanent. Grupa se compune dintr-un număr care poate varia, în funcție de necesități, dar care nu depășește de regulă 30 de studenți. Desfășurarea lucrărilor de seminar sau laborator cu un număr restrîns de studenți, și nu simultan cu studenții unui an întreg, permite o aprofundare mai temeinică a cunoștințelor.

Studierea unei limbi este obligatorie în toate facultățile Universității. Aceasta poate fi, la alegere, rusa, franceza, engleza, germana sau italiana și se predă în anii I, II și III. La sfîrșitul anilor I și II studenții au de susținut un colocviu, iar în anul III un examen. Predarea unei limbi străine urmărește ca la sfîrșitul cursurilor studentul să poată citi independent în limba respectivă texte din specialitatea sa. În afara limbii străine obligatorii, studenții au latitudinea să studieze în cadrul facultății și alte limbi străine.

Educația fizică este o activitate pe care sînt obligați să o efectueze studenții anului I de la toate facultățile. Conținutul acestei activități constă din practicarea unei ramuri sportive: atletismul, gimnastica, înotul, canotajul, tirul, scrima sau unul dintre jocurile sportive (volei, baschet, handbal, fotbal, rugbi). Se acordă o atenție deosebită pregătirii fizice multilaterale și dezvoltării calităților fizice de bază, necesare în muncă și în viață. Studenții din anii următori pot practica în continuare o ramură sportivă la alegere sau fac pregătire fizică generală în mod benevol.

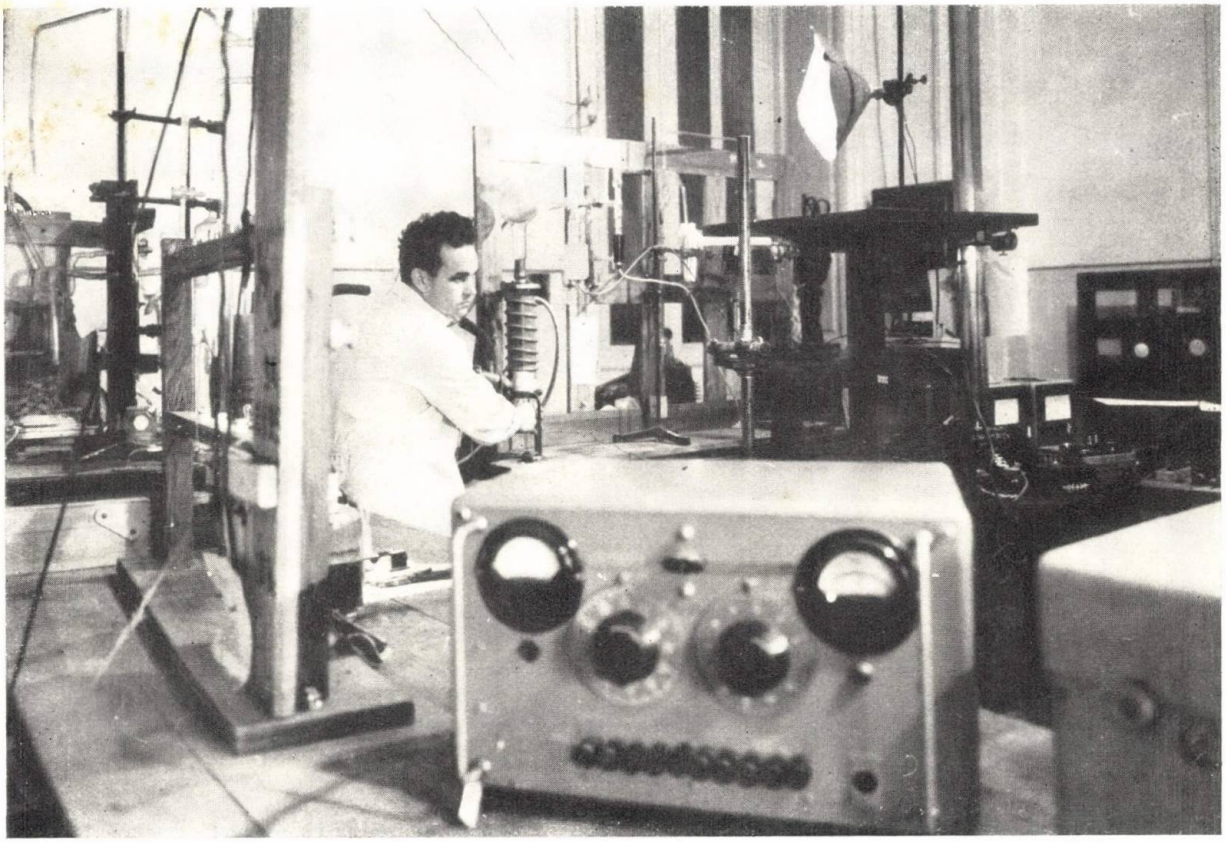

Un laborator al catedrei de optică și electronică în gaze.

Laborator de cercetare științifică la catedra de chimie analitică.

Laborator de botanică.

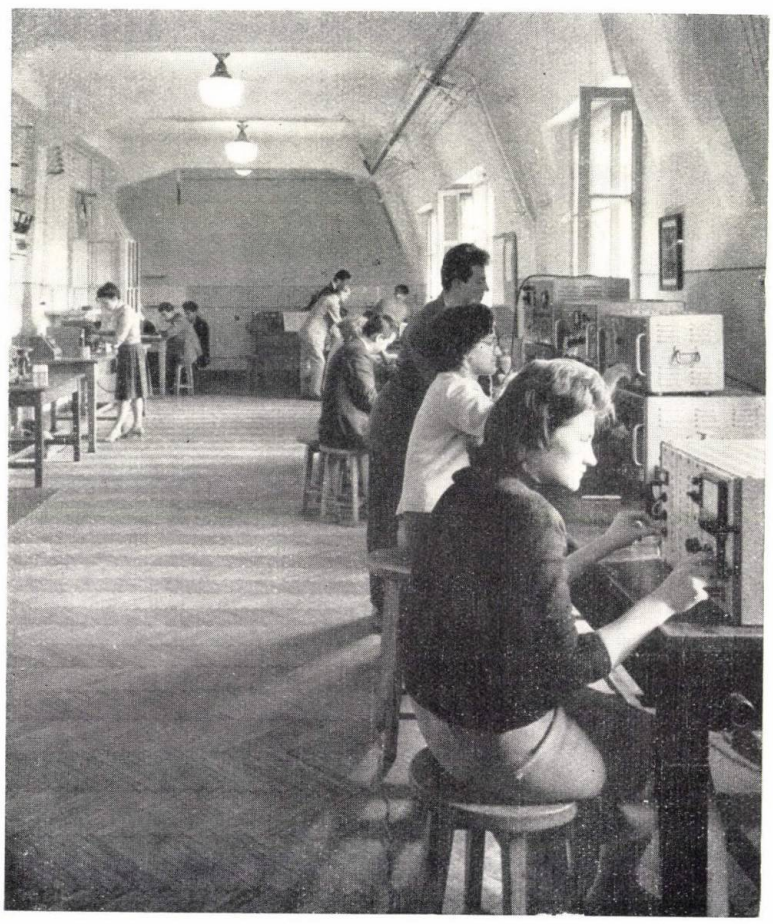

Laborator de fizică.

Biblioteca Facultăţii de limbă şi literatură română

În laboratorul de fonetică al Institutului de limbi străine.

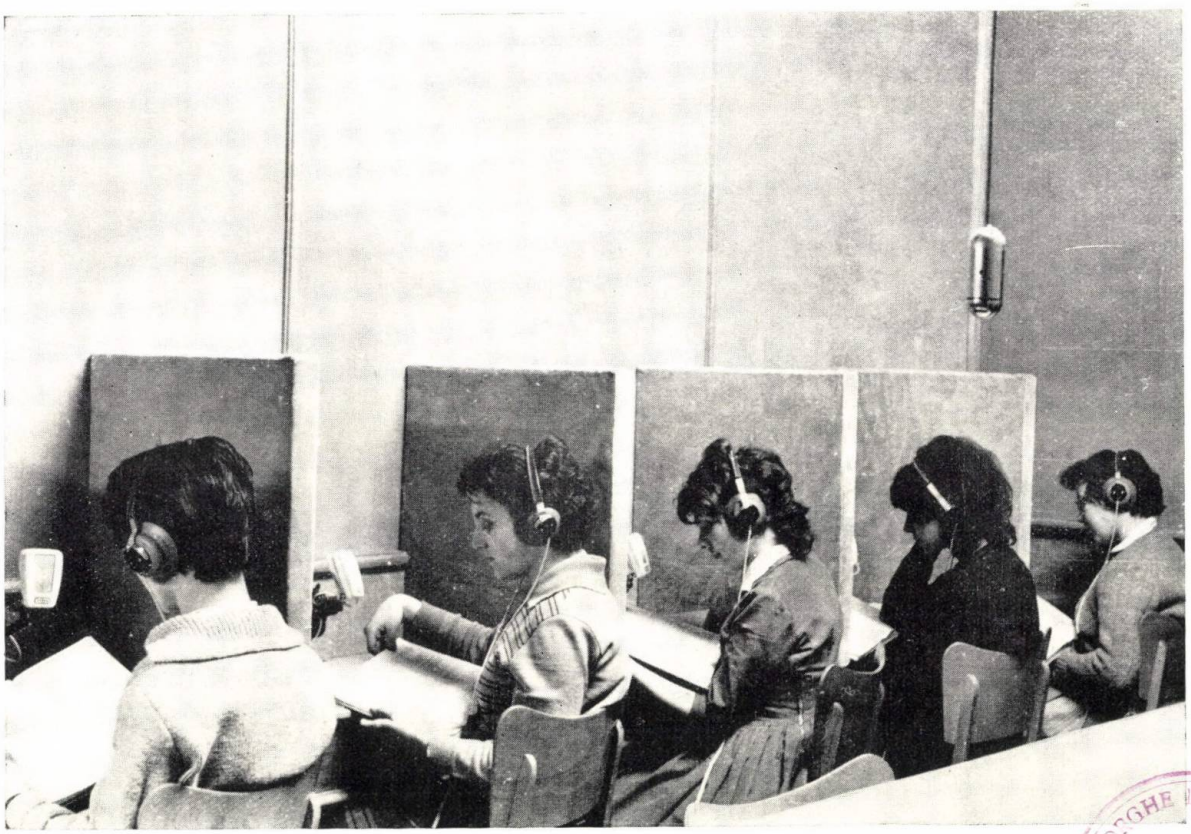

Biblioteca Facultății de filozofie.

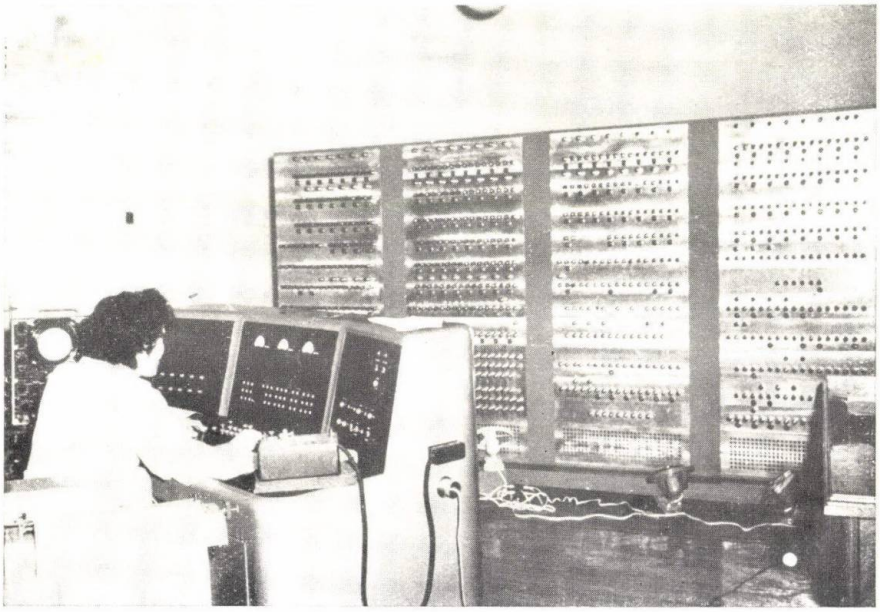

Unul dintre aparatele Centrului de calcul.

ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ A CADRELOR DIDACTICE

Cercetarea științifică este o componentă a activității universitare. În Universitate se pregătesc noile cadre științifice, aici se inițiază cercetări noi în domenii de cea mai mare actualitate, aici există condiții favorabile pentru crearea unor tradiții valoroase de cercetare științifică. Universitatea din București, principala instituție de învățămînt superior a țării, este în același timp un centru de cercetare științifică de cea mai mare importanță.

După cum întregul plan de învățămînt și programele cursurilor tind să reflecte tot ce este actual în știință, activitatea științifică a Universității oglindește întreaga complexitate a științei contemporane și contribuie la rezolvarea unor probleme ridicate de practica economiei și culturii naționale.

În activitatea științifică a Universității se împletesc direcțiile tradiționale de cercetare cu abordarea îndrăzneață a unor probleme noi, generate de dezvoltarea mondială a științei și în consecință de lărgirea cîmpului de preocupări al catedrelor. În toate facultățile există școli științifice constituite, care grupează cercetători din generații diferite, uniți prin comunitatea de preocupări și de idei. Numeroase figuri proeminente ale vieții științifice românești sînt legate strîns de Universitate. Academicieni, conducători de institute de cercetări științifice ale Academiei Republicii Populare Române sînt și profesori ai Universității. Un mare număr de cadre didactice colaborează în cadrul institutelor Academiei Republicii Populare Române, ceea ce face ca viața științifică a Universității să aibă o rodnică și directă legătură cu aceea care se desfășoară în cadrul Academiei Republicii Populare Române.

Putem avea o imagine asupra activității științifice a cadrelor didactice din Universitate urmărind multiplele ei aspecte din fiecare facultate în parte.

Școala matematică românească are vechi tradiții, ilustrate de numele lui Spiru Haret, David Emmanuel, Gheorghe Țițeica, Traian Lalescu, Dimitrie Pompeiu, Simion Stoilov, O. Onicescu, V. Vîlcovici, toți foști profesori ai Universității din București. În ultimele două decenii, știința matematică a cunoscut în România o perioadă de înflorire, legată de activitatea unor eminenți matematicieni care sînt astăzi și conducătorii catedrelor respective din facultate. În climatul de cercetare științifică activă creată în aceste condiții sînt cultivate aproape toate domeniile matematicii actuale: teoria funcțiilor, analiza funcțională, topologia, geometria algebrică, calculul probabilităților, algebra. Volumul activității științifice în matematică cunoaște astfel o creștere considerabilă. În cadrul catedrei de calcul diferențial și integral, condusă de profesorul Miron Nicolescu, membru al Academiei Republicii Populare Române, cunoscut pentru lucrările sale în teoria funcțiilor poliarmonice și în diferite probleme de analiză funcțio-

nală, se desfășoară cercetări în teoria funcțiilor de variabilă reală, teoria calitativă a ecuațiilor diferențiale. La această catedră se dezvoltă în ultimii ani cercetări în domeniul modelelor matematice în lingvistică, îndeosebi în legătură cu gramaticile finite.

Sub conducerea profesorului N. Teodorescu, membru al Academiei Republicii Populare Române, se continuă la catedra de ecuații diferențiale studiul derivatei areolare — contribuție a școlii matematice românești —, se fac cercetări asupra soluțiilor elementare ale ecuațiilor cu derivate parțiale de ordin superior etc. Catedra de geometrie diferențială, condusă de profesorul Gh. Vrănceanu, membru al Academiei Republicii Populare Române, aduce contribuții importante în studiul spațiilor cu conexiune, în probleme de geometrie diferențială globală, de teoria relativității, de topologia varietăților. La catedra de analiză funcțională și teoria funcțiilor se studiază probleme legate de spațiile Hilbert și spațiile ordonate și se continuă cercetările inițiate de academicianul Simion Stoilov în teoria reprezentărilor cuasiconforme. În cadrul Universității s-a format și s-a dezvoltat școala de teorie algebrică a mecanismelor automate, condusă de profesorul Gr. C. Moisil, membru al Academiei Republicii Populare Române, care în ultimii ani și-a extins tot mai mult preocupările în direcțiile legate de folosirea mașinilor de calcul, în teoria automatelor finite, în strînsă legătură cu activitatea centrului de calcul. La centrul de calcul al Universității din București sînt grupați tineri cercetători care se ocupă de probleme de programare automată, teoria jocurilor, de aplicații ale matematicii în medicină și biologie, în muzică etc.

Catedra de calculul probabilităților și statistică matematică, condusă în prezent de profesorul Gh. Mihoc, membru al Academiei Republicii Populare Române, continuînd cercetările în teoria lanțurilor cu legături complete — teorie creată de profesorul O. Onicescu și Gh. Mihoc —, și-a lărgit în ultimii ani tematica de cercetare în direcția problemelor de programare stochastică, în teoria firelor de așteptare, în teoria învățării etc. În afară de aceasta, catedra acordă asistență tehnică în domeniul aplicării metodelor statisticii matematice la controlul calității producției.

Catedra de mecanică a Universității, condusă în prezent de către profesorul Caius Iacob, membru al Academiei Republicii Populare Române, își lărgește necontenit tematica de cercetare. Alături de preocupările mai vechi, legate de problemele matematice ale mecanicii fluidelor, au apărut cercetări de hidrogazodinamică subterană, de magnetohidrodinamică (teoria aripii subțiri în magnetoaerodinamică); se dezvoltă cercetările în teoria elasticității și plasticității.

Activitatea științifică în domeniul fizicii, care se desfășoară în Universitate, nu poate fi despărțită de aceea care se desfășoară în cele două institute de fizică ale Academiei Republicii Populare Române. (Institutul de fizică atomică și Institutul de fizică). Cea mai mare parte a profesorilor și conferențiarilor de la facultatea de fizică lucrează și în aceste institute, unde conduc laboratoare și colective de cercetare. La Facultatea de fizică a Universității, în care au fost profesori și au inițiat cercetări Em. Bacaloglu, D. Negreanu, C. Miculescu, Dragomir Hurmuzescu, direcția de cercetare cu tradiții mai vechi este studiul descărcărilor electrice în gaze. Pot fi semnalate studiile asupra plasmei gazelor ionizate legate de structura ionosferei și propagarea undelor electromagnetice (profesor Th. V. Ionescu, membru al Academiei Republicii Populare Române), lucrările în domeniul descărcărilor de înaltă frecvență, studiile de spectroscopie. În fizica atomică, cercetările se axează pe probleme de fizica nucleului, se studiază împrăștierea protonilor în nuclee (profesor Horia Hulubei, membru al Academiei Republicii Populare Române, și colaboratorii), absorbția neutronilor în materiale. Se conturează recent cercetări în fizica corpului solid, în particular în studiul semiconductorilor. În fizica teoretică s-a studiat teoria pozitronilor și polarizarea vidului, dezintegrarea mezonică (profesor Șerban Țițeica, membru al Academiei Republicii Populare Române), teoria efectului fotoelectric relativist și altele. În geofizică se studiază termometria gazelor în cîmp cinetic și radiativ, fizica norilor etc.

Dezvoltarea cercetărilor științifice în domeniul fizicii este legată de constituirea în cadrul facultății a unor noi laboratoare și instalații de cercetare, de pregătire a unor noi cadre de fizicieni. Numeroase cadre didactice tinere ale facultății au efectuat sau efectuează stagii de specializare în străinătate, în diferite domenii moderne ale fizicii.

O bogată și variată activitate științifică se desfășoară în Facultatea de chimie, la care au fost profesori și au inițiat direcții de cercetare C. Istrati (chimie organică), G. G. Longinescu (chimie analitică și chimie fizică), Gh. Spacu (chimie anorganică). La catedra de chimie anorganică se continuă studiul combinațiilor complexe pe linia inițiată de profesorul Gh. Spacu, care a condus această catedră pînă la sfîrșitul vieții. Sînt realizate sinteze noi în chimia combinațiilor complexe, se studiază noi clase de combinații complexe și structura lor, se efectuează studii fizico-chimice asupra proprietăților analitice la combinații complexe de metale comune și rare, se elaborează metode de analiză a unor substanțe cu acțiune terapeutică. Catedrele de chimie fizică abordează, sub conducerea profesorului I. Gh. Murgulescu, președintele Academiei Republicii Populare Române, probleme fundamentale ale chimiei fizice: structura atomilor și moleculelor, cinetica chimică, termodinamica chimică, electrochimia, chimia macromoleculelor; se efectuează studii în domeniul coloizilor organici etc. Catedra de chimie organică, condusă de profesorul E. Angelescu, membru al Academiei Republicii Populare Române, și-a orientat preocupările în direcția stabilirii structurii unor combinații organice, a sintezei de substanțe fiziologice active, a studiului unor mecanisme de reacție, precum și a instituirii unor metode de control în industria chimică. La catedra de chimie analitică se studiază proprietățile analitice ale unor clase de combinații complexe cu reactivi organici, în scopul folosirii acestora pentru analiza elementelor rare. Se studiază, de asemenea, unele probleme relative la echilibrele în medii neapoase. În cadrul catedrei de chimie tehnologică se studiază prin metode moderne cataliza heterogenă cu aplicații în chimie și tehnologia hidrocarburilor. Toate catedrele Facultății de chimie acordă asistență tehnică variată industriei chimice românești, care este în plină dezvoltare.

Cercetările științifice de la Facultatea de biologie s-au orientat, pe de o parte, către probleme de cercetare fundamentală, de perspectivă largă, în diferite domenii ale biologiei, iar pe de altă parte către probleme legate mai strîns de diferite aplicații practice ale biologiei.

Astfel, în domeniul fiziologiei plantelor, continuînd cercetările datorate marelui savant și profesor Em. Teodorescu, se efectuează de multă vreme studiul mecanismelor fotosintezei (sub conducerea profesorului N. Sălăgeanu, membru al Academiei Republicii Populare Române). Cercetările de fiziologia animalelor, începute încă de la întemeierea Universității de către profesorul A. N. Vitzu și continuate de către prof. I. Athanasiu, au fost concentrate asupra problemelor fiziologiei peștilor, a fiziologiei mușchilor netezi, a activității nervoase superioare la păsări. Catedra de biochimie s-a orientat către cercetarea problemei biochimiei hibridării la plante (sub conducerea profesorului E. Macovschi, membru al Academiei Republicii Populare Române).

La Facultatea de biologie continuă să se dezvolte direcțiile tradiționale de cercetare în domeniul sistematicii și anatomiei plantelor și animalelor. Se duc mai departe, pe baze moderne, tradițiile școlii întemeiate de către profesorul D. Voinov, dezvoltîndu-se școala de histologie și citologie. Aceste direcții tradiționale sînt completate tot mai mult prin dezvoltarea cercetării în domeniul ecologiei și hidrobiologiei.

În domeniul biologiei generale și al geneticii se desfășoară cercetări în domeniul problemelor teoretice actuale ale evoluționismului și se fac studii experimentale legate de modificarea dirijată a eredității plantelor.

În facultate s-au inițiat cercetări complexe la care colaborează mai multe catedre. Astfel, s-a început elaborarea unui studiu monografic complex anatomic, histologic, embriologic și fiziologic al crapului. De asemenea, prin colaborarea aproape a tuturor catedrelor s-au pus bazele cercetării biologice complexe a biocenozelor din zona inundabilă a Dunării.

În domeniul biologiei se efectuează cercetări interesante în cadrul Grădinii botanice şi al Muzeului de istorie naturală „Grigore Antipa".

Universitatea din Bucureşti are tradiţii valoroase şi în domeniul geologiei. Aici au lucrat Gr. Ştefănescu, părintele geologiei româneşti, L. Mrazec, creatorul şcolii de mineralogie, Sava Athanasiu, creatorul şcolii stratigrafice din România, şi Sabba Ştefănescu, întemeietorul catedrei şi laboratorului de paleontologie, cel care a îndrumat cercetările paleontologice din România pe căile unei discipline de sine stătătoare. Marele avînt pe care l-au luat în anii puterii populare cercetările geologice în Republica Populară Română au determinat şi o creştere a activităţii ştiinţifice didactice din Universitate, activitate desfăşurată în strînsă colaborare cu Comitetul Geologic şi cu Academia Republicii Populare Române. Problemele principale asupra cărora s-a concentrat activitatea ştiinţifică sînt: studiul unor formaţii geologice cu posibilitatea de identificare şi valorificare a substanţelor minerale utile, descifrarea condiţiilor de zăcămînt şi a genezei lor; studii stratigrafice şi paleontologice privind mezozoicul şi terţiarul din Republica Populară Română, dîndu-se o atenţie deosebită flişului Carpaţilor Orientali şi pliocenului din Subcarpaţi, a căror orientare stratigrafică pe baze paleontologice şi micropaleontologice constituie preocupările catedrei conduse de profesorul M. Filipescu, membru al Academiei Republicii Populare Române. Aceste studii conduc la completarea hărţii geologice a ţării. Sînt studiate rocile eruptive de vîrstă terţiară şi formaţiile metamorfice din Republica Populară Română, precum şi problemele legate de vulcanismul terţiar şi de formaţiunile sedimentare terţiare, care au importante aplicaţii de ordin practic.

La catedra de mineralogie se studiază între altele geochimia elementelor rare, la catedra de geologie — geologia şi evoluţia paleontologică-paleogeografică a teritoriului Republicii Populare Române, la catedra de paleontologie — fundamentarea paleontologică a hărţilor geologice, studiul stratigrafiei şi tectonicii Carpaţilor Orientali etc.

Aspecte noi şi interesante se întîlnesc în activitatea catedrelor de geografie. Sînt efectuate cercetări de geomorfologie, climatologie, hidrologie, biogeografie, urbanistică.

În ultima vreme, în legătură cu marile lucrări hidroenergetice de pe Dunăre, catedrele de geografie sînt angajate în studiul complex fizico-geografic şi economico-geografic al Dunării, în vederea amenajării ei din punct de vedere hidroenergetic.

Cadrele didactice ale Facultăţii de istorie au adus, de asemenea, contribuţii valoroase la dezvoltarea ştiinţei istorice în Republica Populară Română. Astfel, continuînd tradiţiile existente în domeniul istoriei vechi, şcoala arheologică din ţara noastră, în care mulţi membri ai catedrelor facultăţii ocupă un loc de frunte, a efectuat numeroase cercetări şi a elaborat studii valoroase asupra comunei primitive, istoriei epocii greco-romane, studii de arheologie şi epigrafie.

S-au realizat progrese mari în cunoaşterea perioadei migraţiilor şi începuturilor feudalismului, obţinîndu-se rezultate remarcabile îndeosebi în sectorul arheologiei româno-slave şi bizantine.

Medieviştii de la catedrele de istorie universală şi istoria României au elaborat numeroase studii asupra problemelor sociale, economice şi politice ale orînduirii feudale, privite în perspectiva largă a istoriei universale şi a relaţiilor cu ţările vecine şi interpretate în lumina învăţăturii marxist-leniniste.

În sectorul de istorie modernă şi contemporană s-a acordat o deosebită atenţie unor probleme netratate de către vechea istoriografie, cum sînt: apariţia capitalismului, lupta poporului român pentru eliberare socială, crearea statului naţional român, istoria mişcării muncitoreşti, lupta împotriva fascismului etc.

Activitatea ştiinţifică a cadrelor didactice ale facultăţii, printre care se găsesc profesorii A. Oţetea şi Em. Condurachi, membri ai Academiei Republicii Populare Române, se reflectă şi în cîteva lucrări de sinteză, îndeosebi în Tratatul de istorie a României, pregătit sub egida

Academiei Republicii Populare Române, din care au apărut patru volume, iar altele se află în lucru. Alte cadre ale facultății au colaborat și colaborează la lucrarea *Din istoria Transilvaniei*, la monografia *Luptele eroice ale muncitorilor ceferiști și petroliști din 1933* și la alte lucrări care se află în stadiu de pregătire.

Foarte variate sînt cercetările care se efectuează la Universitate în domeniul științelor filologice. Trebuie menționată în această direcție activitatea profesorilor, membri ai Academiei Republicii Populare Române, Iorgu Iordan (lingvistică romanică, limba română contemporană, toponimie), Al. Rosetti (istoria limbii române, fonetică, dialectologie), Al. Graur (lingvistică generală, limbă latină). Filologii, care sînt și cadre didactice ale Universității, participă la redactarea unor ample lucrări științifice, cum sînt *Tratatul de istoria limbii române*, *Tratatul de istoria literaturii române*, noul *Atlas lingvistic român*, *Dicționarul etimologic al limbii române*, *Crestomație romanică*, *Dicționarul enciclopedic* și altele. S-a realizat vol. I din *Tratatul de Istoria literaturii latine*, volumul I din *Tratatul de istoria limbii române*. În Universitate se conturează în ultimii ani un interes crescînd pentru problemele de lingvistică matematică și structurală.

La catedra de limba română a Facultății de limba și literatura română se studiază diferite probleme ale istoriei limbii române în secolele XVI—XVIII. Preocupările de dialectologie sînt axate în primul rînd pe studiul graiurilor românești din nordul și sudul Dunării, precum și pe studiul graiurilor minorităților naționale din Republica Populară Română.

Numeroase lucrări sînt dedicate problemelor de literatură română, valorificării moștenirii literare, punîndu-se un accent deosebit pe studiul unor aspecte majore ale literaturii române contemporane. Sînt elaborate studii și monografii dedicate lui Mihai Eminescu, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, iar un colectiv numeros studiază probleme ale romantismului în literatura română. O amploare tot mai mare capătă cercetările de literatură universală, printre care trebuie semnalate în primul rînd studiile de literatură universală și comparată ale lui Tudor Vianu, studiile despre literatura franceză, literatura italiană, literatura germană, literatura rusă și sovietică. Au fost elaborate în ultima vreme studii despre literatura neogreacă, chineză, irakiană modernă, tătară, cehă contemporană, lucrări despre difuzarea literaturilor străine și răspîndirea limbilor străine în țara noastră. La toate catedrele Institutului de limbi și literaturi străine sînt studiate probleme ale relațiilor culturale și lingvistice dintre poporul român și alte popoare. La catedrele de limbă franceză și limbă italiană s-au continuat în ultimii ani cercetările mai vechi în domeniul legăturilor culturale româno-franceze sau româno-italiene. La Facultatea de limbi slave sînt cercetate relațiile literare și lingvistice româno-slave, româno-ruse, româno-bulgare, româno-sîrbo-croate, româno-cehe, româno-slovace, româno-poloneze, româno-ucrainene; la catedra de limba engleză sînt studiate legăturile culturale româno-engleze din secolul XIX-lea.

Alături de toate acestea se desfășoară în Universitate cercetări în domeniul folcloristicii, bazate atît pe materialul cules de pe teren, cît și pe culegeri anterioare, dintre care semnalăm pe cele privind cîntecul popular românesc sau fenomenele contemporane în folclorul românesc, precum și lucrări dedicate criticii de texte, circulației manuscriselor etc.

În domeniul științelor juridice a apărut o problematică esențial nouă, legată de orînduirea socială din Republica Populară Română. La Facultatea de științe juridice se studiază un cerc larg de probleme privind statul socialist: funcțiile statului, perfecționarea aparatului de stat, apărarea proprietății prin mijloacele dreptului, analiza juridică a raporturilor dintre organizațiile socialiste și statutul juridic al acestor organizații, contractul economic și importanța acestuia în dreptul civil al Republicii Populare Române, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor. Pe lîngă studiul acestor probleme se acordă atenție și unor chestiuni de drept internațional, cum ar fi cele privind Organizația Națiunilor Unite sau regimul juridic al spațiului cosmic.

La Facultatea de filozofie se desfăşoară o activitate ştiinţifică bogată în domeniul logicii (sub conducerea profesorului Athanase Joja, membru al Academiei Republicii Populare Române), istoria filozofiei (sub conducerea profesorului C. Ionescu-Gulian, membru al Academiei Republicii Populare Române). Sînt studiate probleme generale de materialism dialectic şi istoric, probleme filozofice ale ştiinţelor naturii, probleme de economie politică,socialism ştiinţific.

Au fost abordate teme privind rolul factorului ideologic în dezvoltarea societăţii, probleme de etică şi estetică, studiul diferitelor categorii filozofice, probleme de teorie a cunoaşterii şi de metodologie. În alte studii se tratează probleme în legătură cu construirea şi dezvoltarea bazei tehnice-materiale a socialismului, perfecţionarea relaţiilor de producţie în etapa desăvîrşirii construcţiei socialiste. Preocupările ştiinţifice ale cadrelor didactice s-au orientat şi spre probleme ale învăţămîntului programat, probleme de logică matematică, spre valorificarea moştenirii culturale etc.

Această expunere succintă a principalelor direcţii de cercetare ştiinţifică din Universitate nu a putut, desigur, cuprinde întreaga bogăţie de preocupări ştiinţifice a cadrelor didactice; ea oferă, totuşi, o imagine a varietăţii acestor preocupări.

În Universitatea din Bucureşti se organizează anual sesiuni de comunicări ştiinţifice, în cadrul cărora se prezintă principalele rezultate pe care le-au obţinut cadrele didactice. Numărul şi calitatea comunicărilor prezentate în aceste sesiuni creşte simţitor de la an la an, oglindind progresele pe care le înregistrează cercetarea ştiinţifică în Universitate. Universitatea editează o publicaţie ştiinţifică — *Analele Universităţii din Bucureşti* — din care apar anual 15 volume specializate pe discipline; din seria ştiinţelor naturii apar cîte două volume pe an pentru matematică-mecanică, chimie şi geologie-geografie şi cîte un volum pentru fizică şi biologie. Din seria ştiinţelor sociale apare cîte un volum pe an: de filozofie, istorie, ştiinţe juridice, limba şi literatura română, limbi şi literaturi străine, metodologia limbilor străine. Universitatea din Bucureşti editează, de asemenea, revista „Acta Logica", care apare în limbi străine.

Creşterea continuă a volumului şi calităţii activităţii ştiinţifice din Universitate se datoreşte, pe de o parte, dezvoltării şi diversificării activităţii didactice — sporirea continuă a numărului catedrelor, a cursurilor, a direcţiilor de specializare —, creşterii numărului cadrelor didactice, iar pe de altă parte condiţiilor favorabile create activităţii de cercetare ştiinţifică de către statul socialist, măsurilor de stimulare a acestei activităţi. Numeroase cadre didactice din Universitate au fost distinse în ultimii ani cu Premiul de stat al Republicii Populare Române şi cu premii pentru activitate ştiinţifică decernate de către Academia Republicii Populare Române sau de către Ministerul Învăţămîntului.

Una dintre preocupările principale ale Universităţii o constituie ridicarea calificării ştiinţifice a cadrelor didactice tinere prin sistemul aspiranturii. Sub îndrumarea cadrelor didactice cu calificarea cea mai înaltă, pregătirea prin aspirantură se face în cadrul Universităţii în 82 de specialităţi. De la înfiinţarea sistemului aspiranturii (anul 1953) pînă în anul 1964 şi-au susţinut disertaţia la Universitate în diferite domenii ale ştiinţei şi culturii 134 de tineri care au devenit candidaţi în ştiinţe. De asemenea, 41 de cadre didactice tinere ale Universităţii şi-au susţinut disertaţia la universităţi din alte ţări, iar 9 la alte institute de învăţămînt superior din ţară.

În prezent sînt înscrişi în sistemul aspiranturii la Universitate 870 de tineri, dintre care mai mult de jumătate sînt cadre didactice ale Universităţii. O bună parte dintre ei şi-au terminat examenele de minimum de candidat şi îşi pregătesc disertaţia.

Ca şi activitatea didactică, activitatea ştiinţifică rodnică şi neîntreruptă sporeşte strălucirea Universităţii din Bucureşti, conferindu-i un înalt prestigiu, atît în rîndul maselor iubitoare de cultură, cît şi în cel al oamenilor de ştiinţă şi cultură din ţară şi străinătate.

VIAȚA ȘI ACTIVITATEA STUDENȚILOR

Universitatea din București a reunit, în anul 1963—1964, 13 435 de studenți, care de-a lungul anilor de studiu au fost înconjurați permanent de solicitudine și grijă.

Bucurîndu-se de condiții optime de viață și de învățătură, studenții de azi ai Universității bucureștene au toate posibilitățile de dezvoltare multilaterală și armonioasă a personalității. Mărturie a acestei realități noi sînt miile de absolvenți care, după terminarea studiilor, au fost plasați în diversele sectoare de activitate, unde aplică cu succes cunoștințele însușite în anii de studii la facultate. Prin cercetări și descoperiri proprii, unii dintre absolvenții Universității din București sporesc, la rîndul lor, patrimoniul științific și cultural al poporului nostru.

Studenții sînt încadrați în asociațiile profesionale studențești care au ca scop stimularea lor la învățătură, la munca științifică și obștească, organizează munca culturală, artistică și sportivă, contribuie activ la rezolvarea problemelor gospodărești și de asistență socială.

Organizația revoluționară a Uniunii Tineretului Muncitor, din care face parte majoritatea studenților, și asociațiile studenților contribuie la formarea multilaterală a tinerilor intelectuali, îi educă pe studenți în spiritul dragostei față de patrie, militează pentru dezvoltarea legăturilor frățești ale tineretului și studenților patriei noastre cu tineretul și studenții din țările socialiste și promovează colaborarea și solidaritatea internațională cu tineretul studios din toate țările lumii, în vederea întăririi unității mișcării internaționale studențești în lupta pentru pace și progres social.

În ultimele două decenii, ca urmare a grijii părintești a Partidului Muncitoresc Român și a guvernului Republicii Populare Române, condițiile de viață și de muncă ale studenților s-au îmbunătățit în mod continuu. Paralel cu atenția mereu sporită acordată condițiilor de viață ale tuturor oamenilor muncii, statul nostru investește sume importante pentru crearea unor complexe studențești la înălțimea exigențelor civilizației moderne: confort, frumusețe, ospitalitate.

Astfel, în toamna anului 1960 a fost dat în folosință impunătorul complex studențesc „6 Martie". Acest complex are un cămin cu o capacitate de peste 1 200 de locuri, o cantină model, săli de lectură, bibliotecă etc. În anul următor, în cadrul ansamblului studențesc „Grozăvești", Universitatea bucureșteană a primit încă patru pavilioane, unde sînt cazați peste 2 000 de studenți. În prezent, locuiesc în cămin peste 5 200 de studenți, în camere luminoase, confortabile, bine întreținute, bucurîndu-se de un climat prielnic studiului și educării lor din punct de vedere moral și estetic.

Corespunzător acestor condiții, un număr sporit de studenți au primit burse. În anul universitar 1955—1956, numărul burselor a fost de 2 803; în anul 1963—1964, din cei 9 224 de studenți, care au frecventat cursurile de zi ale Universității, un număr de 5 622 (64%) au primit burse. Această cifră este concludentă în comparație cu situația din anul universitar 1937—1938, cînd procentul de bursieri ai Universității era de numai 2,5%. Pe lîngă suma necesară achitării căminului și cantinei, în cuantumul bursei este cuprinsă și o sumă pentru satisfacerea nevoilor culturale ale studenților.

La Universitatea din București, ca în întregul învățămînt din patria noastră, se studiază gratuit.

Grija pentru viața studenților se manifestă și în perioadele de vacanță. Prin intermediul Uniunii Asociațiilor Studențești din România, studenții care obțin rezultate bune la învățătură, care activează în cercuri științifice, cercuri literare, echipe sportive sau brigăzi artistice, ori cei care au nevoie de cură sau tratament, beneficiază gratuit de odihnă într-o tabără la munte sau la mare.

Un aspect caracteristic al acitivității studenților este munca de inițiere în cercetarea științifică pe care o desfășoară cercurile științifice. Aceste cercuri reunesc pe cei mai pasionați și mai bine pregătiți studenți, dintre care pînă acum au fost recrutate promoții întregi de cercetători și cadre didactice tinere. Multe dintre rezultatele celor 80 de cercuri, care numără 1 800 de membri, care, în 1963—1964, au luat în cercetare 600 de teme, au fost verificate în producție, în laboratoarele diferitelor întreprinderi industriale, gospodării agricole de stat sau cooperative agricole de producție.

Cercurile științifice studențești sînt preocupate de teme variate din domenii actuale și importante ale științei. Astfel, studenții facultății de matematică-mecanică au cercetat teme ca: funcții complexe pe o suprafață oarecare, matrici stochastice și proprietățile lor etc. Cercurile științifice studențești de la Facultatea de chimie cercetează, de asemenea, teme ca: folosirea cloritului de sodiu la dezagregarea minereurilor sulfuroase, determinări de studii fotocolorimetrice: condensarea ciclohexanonei cu aldehida izoamilică, dozarea rapidă a oțelurilor cu crom, analiza spectrală a urmelor de metale cu cărbuni etc. La Facultatea de biologie,studenții au tratat astfel de probleme: studiul faunei ornitologice a pădurilor din Dobrogea, contribuții la cunoașterea florei din valea Peleșului, situația fitosanitară de la cooperativa agricolă de producție Ișalnița ș. a. La Facultatea de geologie-geografie studenții au realizat, în vederea sărbătoririi centenarului Universității din București, un studiu despre viața și opera lui Grigore Ștefănescu, primul profesor de mineralogie-geologie și paleontologie al Universității. Studenții Facultății de filozofie, membri ai cercurilor științifice, au cercetat prin prisma științei contemporane teme ca: determinismul în fizica și biologia contemporană, problema șirului formelor de mișcare, raportul dintre cauzalitate și posibilitate. Membrii cercului științific de economie politică s-au preocupat de studiul progresului tehnic în socialism, rolul științei ca forță de producție în perioada desăvîrșirii construcției socialismului, corelația dintre creșterea continuă a productivității muncii și creșterea consumului în țara noastră, schimbări în structura producției industriale în Republica Populară Română și altele. Mulți dintre membrii cercului științific de la Facultatea de limbă și literatură română au elaborat lucrări privitoare la valorificarea științifică a trecutului nostru cultural, ori au studiat diversele aspecte ale literaturii contemporane, cercetînd astfel de teme: specificul creației lui G. Călinescu, Brecht și problema teatrului epic, considerații asupra argourilor românești. Studenții facultăților de limbi și literaturi străine au luat în studiu teme interesante din domeniul limbii și literaturii. Astfel, studenții cercului de limbă și literatură franceză au realizat un studiu despre teatrul lui Maeterlinck cu prilejul centenarului nașterii scriitorului, o lucrare cu prilejul centenarului romanului *Mizerabilii* de Victor Hugo, cu contribuții personale asupra primei traduceri a romanului în limba română făcută de scriitorul Dimitrie Bolintineanu etc.

Studenţi la exerciţii de schi.

Meci de handbal.

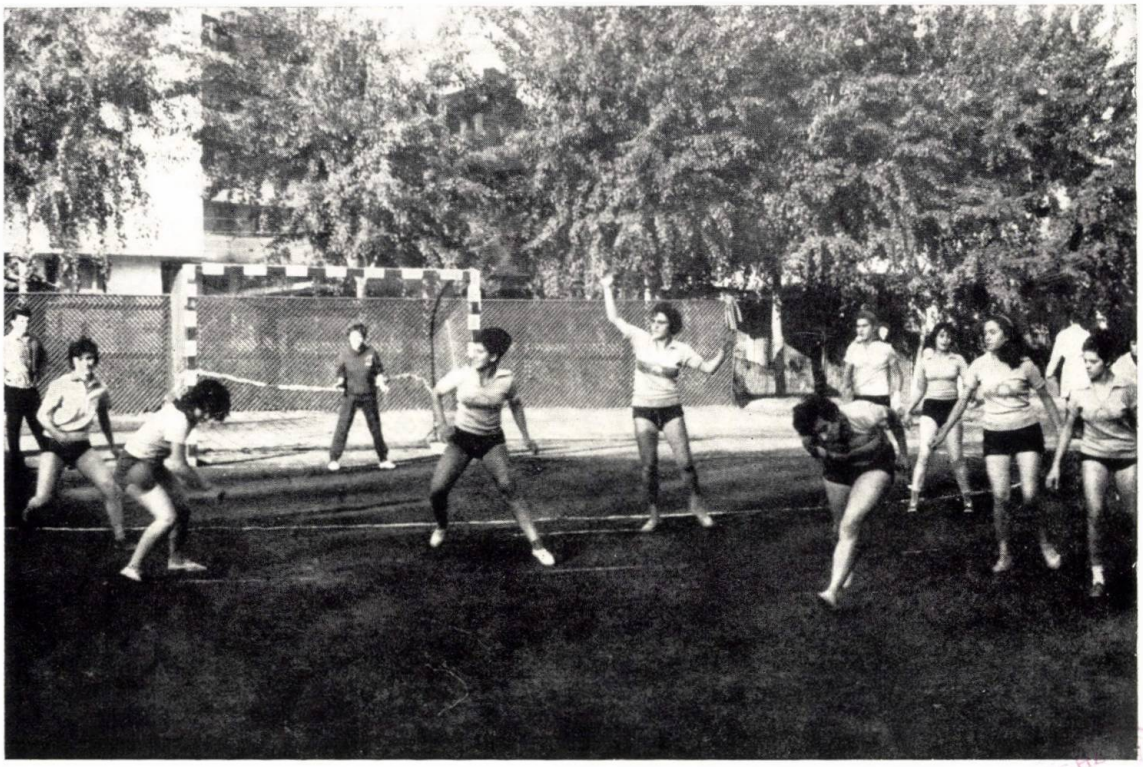

BIBLIOTECA

Corul Universităţii.

Echipa de scrimă.

Echipa de dansuri naţionale.

Dansul căluşarilor interpretat de o echipă de studenţi ai Universităţii.

Interior la cantina complexului studenţesc „Grozăveşti".

Cantina studenţească „6 Martie".

Căminul studenţesc „6 Martie".

Căminul studenţesc „Carpaţi".

Cameră la un cămin al complexului „Grozăvești".

Cameră de cămin la complexul „Grozăvești".

Complexul studențesc „Grozăvești".

Cantina complexului studențesc „Grozăvești".

BIBLIOTEKA

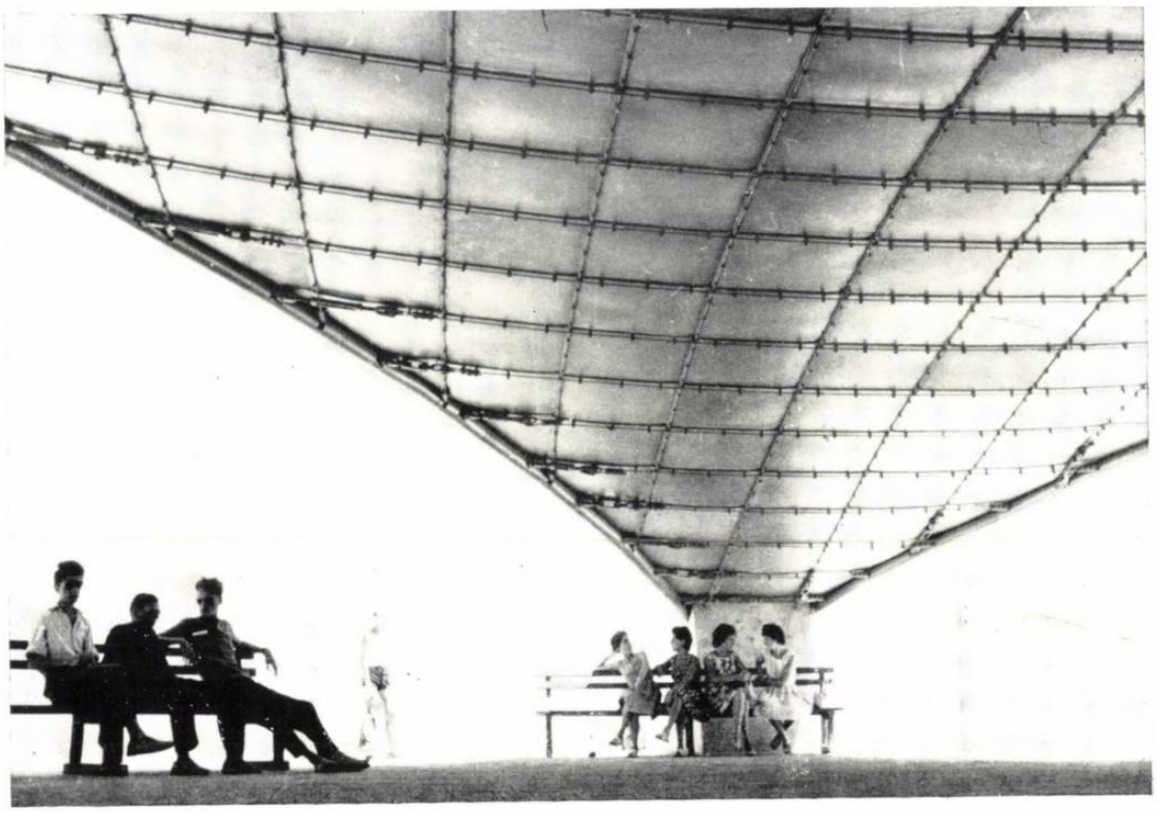

La odihnă, la mare, în tabăra studențească de la Costinești.

Studenți în vacanța de iarnă la Predeal.

Discuţie amicală între studenţi români şi studenţi străini din Universitate.

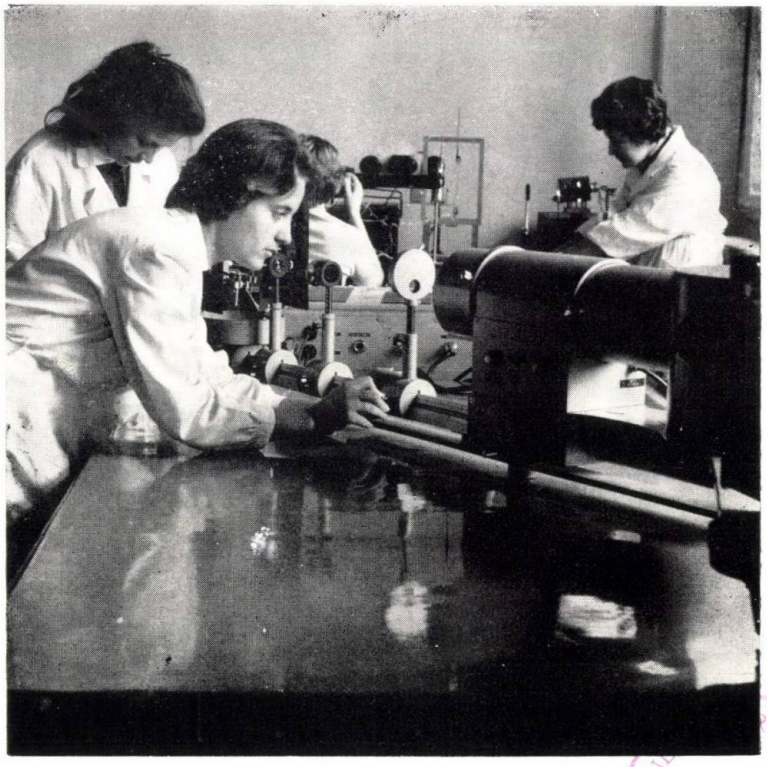

Pregătirea unei lucrări în cadrul cercului ştiinţific.

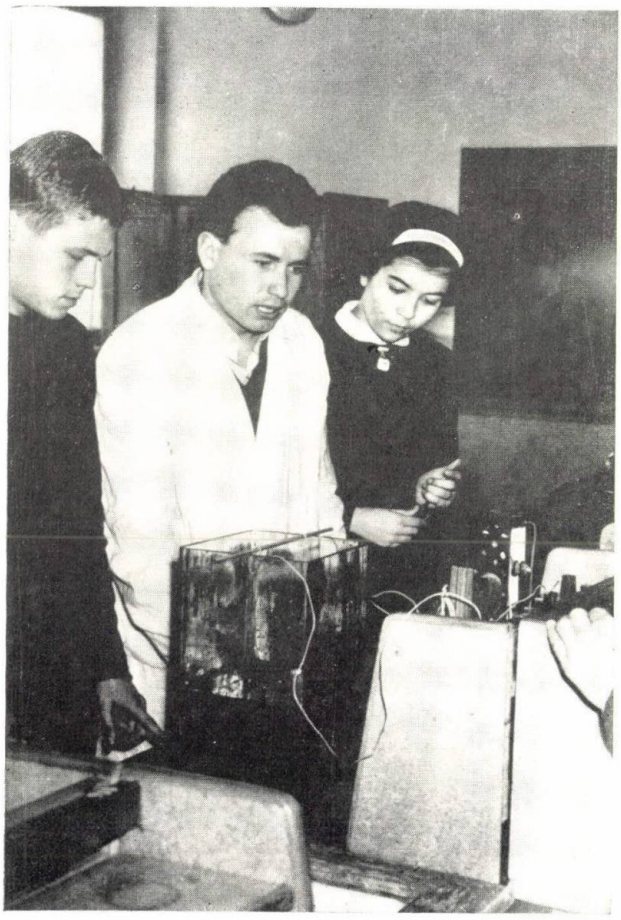

Studenți ai Facultății de fizică la practica pedagogică.

Excursie de studii a viitorilor botaniști.

Studenți ai Facultății de geologie-geografie la practică în salina Slănic-Prahova.

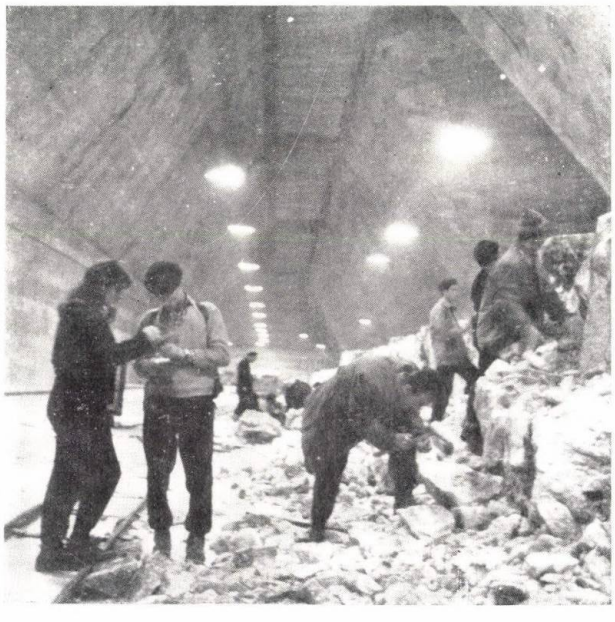

Castelul „Pelişor" de la Sinaia găzduieşte în fiecare vară participanţi la cursurile de limbă, literatură, istorie şi artă a poporului român, organizate de Universitate pentru profesori şi studenţi străini.

Cursurile de vară de la Sinaia 1962, în castelul Foişor.

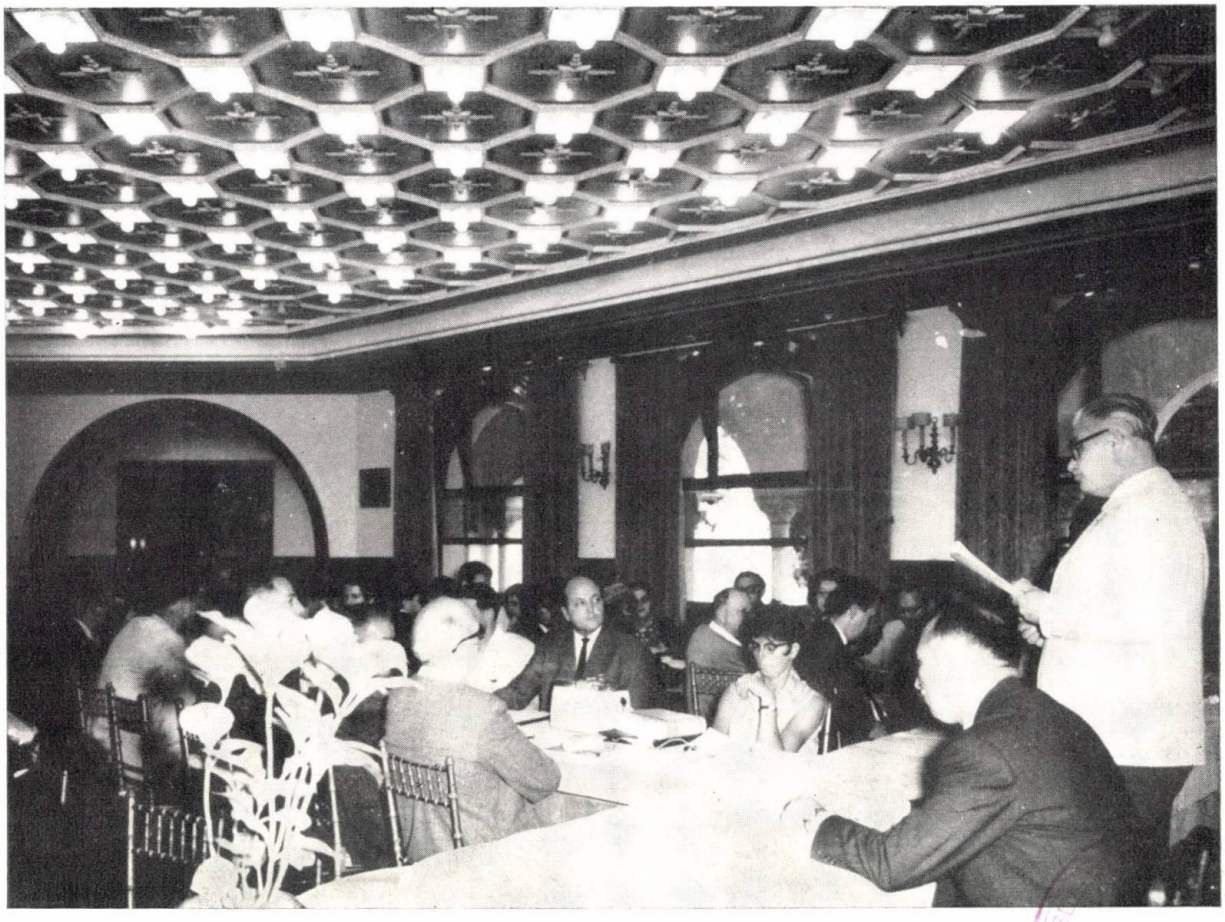

Academicianul I. P. Petrovski, rectorul Universității „M. V. Lomonosov" din Moscova, primește titlul de *doctor honoris causa* al Universității din București.

Solemnitatea decernării titlului de doctor honoris causa al Universității din București Majestății Sale Imperiale Haile Selassie I, împăratul Etiopiei.

U Thant, secretar general al Organizației Națiunilor Unite, își rostește discursul în aula Universității.

Delegația profesorilor francezi condusă de profesorul Jean Roche, rectorul Universității din Paris, în vizită la Rectoratul Universității din București.

Profesorul Ugo Pappi, rectorul Universității din Roma, într-o discuție amicală cu acad. prof. M. Filipescu și prof. Dr. Alexandru Balaci, prorectori ai Universității din București.

Prof. Hortutay Gyula, rectorul Universității Eötvos Lorand din Budapesta, și prof. Dr. Jean Livescu, rectorul Universității din București, semnează proiectul de schimburi științifice.

Prof. Hakan Nial, rectorul Universității din Stockholm, la Consiliul științific al Universității.

Dr. Bruno Kreiski, ministru de externe al Austriei, la Universitatea din București.

GHEORGHE LAZĂR
BIBLIOTECA

După comunicarea despre *Transgresiunea cretacicului superior din Europa și Asia Mică*, prof. Othmar Kühn, de la Universitatea din Viena, primește titlul de *doctor honoris causa*.

În anul 1960 Universitatea din București a acordat titlul de *doctor honoris causa* profesorului Jean Sarrailh de la Universitatea din Paris.

În dezvoltarea armonioasă a studenților Universității din București, un cuvînt important își spune activitatea cultural-artistică și sportivă. Au devenit o frumoasă tradiție cercurile literare, festivalurile artistice, simpozioanele, serile distractive, brigăzile artistice — cu rolul lor educativ —, întrecerile sportive. În toate domeniile s-au remarcat tineri talentați care contribuie și pe acest tărîm, cu îndreptățită pasiune și dragoste, la bunul renume al Universității.

Sportul e un bun prieten al studenților Universității. Viața sportivă în Universitate se dezvoltă an de an prin creșterea continuă a numărului de studenți care practică în mod organizat o disciplină sportivă și prin numărul mare de echipe care participă la numeroasele întreceri sportive. În prezent, activitatea sportivă se desfășoară în cadrul unui număr de 14 discipline sportive: atletism, gimnastică sportivă, gimnastică artistică, volei, baschet, handbal, fotbal, rugbi, înot, canotaj, tir, box, scrimă, tenis de masă. Pe linie sportivă studenții Universității au reușit să se afirme în campionatele universitare, atît în întrecerile care au avut loc la nivelul institutelor de învățămînt superior din București, cît și la întrecerile finale pe țară.

Aceste străduințe ale Universității de a face ca anii de studiu să însemne o perioadă de acumulări rodnice se concretizează într-un nivel ridicat al pregătirii studenților care, în 1963—1964, au promovat examenele și colocviile într-un procent de 95%. Acești tineri studioși, cu ochii ațintiți asupra eprubetelor și microscoapelor, asupra vechilor și noilor tipărituri, tineri ale căror nume le întîlnim în indicațiile bibliografice ale unor pagini literare sau științifice, ori a căror măiestrie și vigoare o admirăm pe scenă sau pe arenele sportive, sînt însetați de cunoaștere, de știință. Universitatea din București contribuie continuu, prin absolvenții ei, la construirea vieții noi a patriei. În această operă de vaste proporții ei își aduc contribuția lor printr-o înaltă și multilaterală pregătire profesională și științifică, printr-un profil moral bine conturat, printr-un înalt patriotism.

RELAȚIILE UNIVERSITĂȚII CU STRĂINĂTATEA

Datorită sporirii considerabile a relațiilor economice și culturale ale Republicii Populare Române cu alte țări, legăturile Universității noastre cu universitățile și centrele culturale din străinătate au devenit în ultimii ani tot mai numeroase. Astfel, un mare număr de profesori au participat la diferite întîlniri științifice ori au fost invitați să participe la congrese, conferințe și colocvii internaționale: Conferința internațională de statistică matematică și aplicațiile ei, care a avut loc la Berlin în septembrie 1962; Colocviul de mecanica solidelor, Krynica, septembrie 1962; Congresul internațional consacrat filozofiei luminilor, Geneva, iulie 1963; al XVIII-lea Congres de arheologie clasică, Paris, septembrie 1963; al XI-lea Congres internațional de genetică, Haga, septembrie 1963; al XVI-lea Congres internațional de zoologie, Washington, august 1963; al V-lea Congres internațional de slavistică, Sofia, 1963; primul Congres lingvistic internațional al Americii Latine, Chile, 1964 etc.

De asemenea, numeroși profesori și conferențiari ai Universității din București au ținut o serie de comunicări și conferințe în cadrul unor instituții de învățămînt sau de cercetări din alte țări și au publicat numeroase studii și contribuții în periodicele de specialitate străine. Analele Universității sînt trimise în schimbul publicațiilor a peste 400 de instituții de învățămînt superior din întreaga lume.

În ultimii ani, Universitatea a acordat titlul de *doctor honoris causa* unor înalte personalități științifice internaționale: Haile Selassie I, împăratul Etiopiei, I. P. Petrovski, rectorul Universității din Moscova, O. K. Kühn, rectorul Universității din Viena, J. Sarrailh, rectorul Universității din Paris.

Universitatea are legături de colaborare permanentă — dintre care unele pe bază de convenții — cu numeroase universități din străinătate: Universitatea din Moscova, Universitatea din Paris, Universitatea din Praga, Universitatea din Budapesta, Universitatea din Montevideo, Universitatea din Liège, Universitatea din Torino ș.a.

În fiecare an, Universitatea din București este vizitată de numeroși oameni de știință și conducători de instituții de învățămînt universitar de peste hotare, cu această ocazie înfăptuindu-se un larg schimb de experiență în problemele activității universitare. În ultima vreme au fost oaspeții noștrii U Thant, secretar general al O.N.U.; Dr. H.M.R.Keyes, secretar general al Asociației internaționale a Universităților; prof. Jean Roche, actualul rector al Universității din Paris; prof. Ugo Pappi, rectorul Universității din Roma; Peter Scott Noble, vicecancelar al Universității din Londra; prof. Hakan Nial, rectorul Universității din Stockholm; prof. Iorgen Diech,

prorector al Universității Aarhus din Danemarca; prof. Alf. Lombard, șeful catedrei de limba română de la Universitatea din Lund; Mario Allara, rectorul Universității din Torino; Georgio Gullini, decanul facultății de litere din Torino; Todakuma Iwai, profesor la Universitatea din Kioto, Japonia; G. Petronio, profesor la Universitatea din Trieste; P. Demargue, A. Siccard, E. Jammes, Gauthier, Zamanski, profesori la Universitatea din Paris; Gherardo Torin, rectorul Universității din Bologna; Maurice Delbouille, profesor la Universitatea din Liège; J. Richmond de la Universitatea din Londra etc.

La Universitatea din București funcționează un număr de șapte lectori de peste hotare pentru predarea limbilor engleză, germană, franceză, sîrbă, bulgară, polonă, chineză.

În fiecare an, Universitatea face schimb de cadre didactice și studenți cu universitățile de peste hotare în cadrul unui rodnic și prietenesc schimb de experiență. Un număr însemnat de cadre didactice tinere din Universitate au făcut stagii de specializare ori au obținut titluri științifice în străinătate.

În fiecare an un număr însemnat de studenți își desfășoară practica în producție în alte țări. Totodată, în Universitatea noastră urmează cursurile studenți și aspiranți din 35 de țări.

Universitatea din București a organizat, începînd din anul 1960, în timpul verii, cursuri de limbă, literatură, istorie și artă a poporului român destinate profesorilor, specialiștilor, tinerilor cercetători și studenților de peste hotare, cursuri frecventate în fiecare an de un număr crescînd de participanți.

Cursurile se desfășoară între 1—31 august, la Sinaia. Ele sînt organizate în două secții, prima fiind destinată profesorilor și specialiștilor, iar cea de a doua studenților în domeniul filologiei române sau al filologiei romanice. La cursuri se predau cicluri de prelegeri în domeniul lingvisticii, literaturii, istoriei, geografiei și artei românești. Tematica cursurilor se schimbă în fiecare an, pentru a se oferi prilejul cunoașterii de noi aspecte ale comorilor culturii române. Nivelul științific al cursurilor este asigurat prin colaborarea a numeroși oameni de știință (academicieni și cadre universitare de înalt prestigiu de la centrele universitare din întreaga țară).

În cadrul cursurilor au loc, de asemenea, audiții muzicale, seri de folclor, proiecții de filme românești (artistice și documentare).

Programul cuprinde și o serie de vizite și excursii în diverse regiuni ale țării.

La cursurile de vară de la Sinaia se desfășoară și o intensă activitate științifică, organizîndu-se colocvii de limbi și literaturi romanice, la care participanții prezintă comunicări.

Cursurile de vară de la Sinaia au intrat în tradiția Universității din București, reușind să se impună pe plan internațional cercetătorilor științifici de specialitate ca un bine venit prilej de a se întîlni în cadrul unui schimb larg de opinii, prin care să se informeze în același timp asupra realizărilor culturale și științifice actuale din țara noastră.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

În perioadele premergătoare înființării Universității din București, în cadrul Academiei Domnești de la Sf. Sava funcționa de la începutul secolului al XVIII-lea o bibliotecă și o tipografie. Acestea au trecut la Academia filosoficească națională, a cărei organizare se leagă de numele lui Gheorghe Lazăr. Prin *Regulamentul învățăturilor* din iulie 1833, biblioteca este transformată în Biblioteca națională din București. În anul 1864, Biblioteca Colegiului a fost declarată Bibliotecă centrală a statului, care, funcționînd în clădirea Universității, a servit ca bibliotecă de lectură și de studiu pentru studenți și cadrele didactice.

În scurt timp, Biblioteca centrală a statului a reușit să-și formeze un fond relativ reprezentativ de cărți românești de literatură, filologie și istorie, din 1833 ea avînd dreptul de depozit legal.

În aprilie 1901, Biblioteca centrală a statului a fost desființată, iar colecțiile ei trecute Bibliotecii Academiei Române, Universitatea urmînd să se folosească de Biblioteca Fundației Universitare, înființată în martie 1895.

Fondurile de publicații ale Fundației, constituite mai mult din donații și din exemplarele primite pe baza legii depozitului legal, nu conțineau lucrări necesare unei pregătiri superioare. Prin strădania unor bibliotecari cu vederi înaintate, ca folcloristul G. Dem. Teodorescu, primul director al bibliotecii, poetul Șt. O. Iosif și alții, s-a reușit să se facă din bibliotecă un așezămînt folositor studențimii bucureștene.

Totodată, au început să se organizeze biblioteci cu profil de specialitate, pe lîngă facultăți și catedre, prin strădaniile, și uneori prin donațiile personale ale unor profesori.

O asemenea bibliotecă a început să se formeze pe lîngă catedra de drept roman, în 1873, din cărțile cumpărate de prof. Al. Lahovari. Aceleiași catedre i-a lăsat prin testament biblioteca sa, Gh. Costaforu, fost rector al Universității. Ioan Bogdan a donat cărți bibliotecii, seminarului de slavistică (1892), A. Vitzu bibliotecii laboratorului de fiziologie animală (1892) iar D. Voinov bibliotecii laboratorului de morfologie animală (1893) etc.

Biblioteca centrală universitară, în organizarea ei actuală, a fost creată în anul 1948 pe baza fondurilor de publicații ale fostei Biblioteci a Fundației Universitare. Biblioteca centrală are biblioteci filiale în fiecare facultate și biblioteci de cămine studențești. Acolo unde necesitățile impun, s-au organizat biblioteci de catedre și de laboratoare.

Biblioteca centrală universitară are funcțiile de bibliotecă de lectură și de studiu pentru studenți și de centru de informare și de documentare pentru cadrele didactice ale Universi-

tății, fiind deschisă și cadrelor didactice și studenților celorlalte institute de învățămînt superior din capitală.

Datorită condițiilor materiale și culturale create de statul nostru socialist, activitatea Bibliotecii centrale universitare este din an în an mai bogată și mai complexă. Numărul de volume și publicații ale bibliotecii a crescut de peste zece ori față de anul 1938. La sfîrșitul anului 1963, fondurile erau de 1 184 019 volume. În fiecare an ele se îmbogățesc cu 60—70 000 de volume. În anul 1963, de pildă, au fost achiziționate 65 259 de volume, adică ceva mai mult decît a achiziționat în 28 de ani fosta Bibliotecă a Fundației Universitare. O dată cu sporirea fondurilor de publicații s-a îmbogățit și compoziția lor, bibliotecile Universității posedînd astăzi lucrări reprezentative din toate domeniile de cercetare. În fondurile Bibliotecii centrale există lucrări rare de o deosebită importanță în dezvoltarea științei și culturii mondiale. De asemenea, în bibliotecă există incunabule, ediții rare ale clasicilor greci și latini, ale clasicilor marxism-leninismului etc. Un loc însemnat îl ocupă în fondurile bibliotecilor Universității lucrările românești, printre care tipăriturile din secolele XVII—XIX, primele manuale din țara noastră și cursurile profesorilor Universității.

În domeniul schimbului de publicații, Biblioteca centrală universitară are legături cu peste 350 de biblioteci universitare, instituții și asociații științifice din 58 de țări. Prin schimburile de publicații cu biblioteci din străinătate, Biblioteca centrală universitară contribuie la strîngerea legăturilor științifice dintre Republica Populară Română și alte țări, la progresul cunoașterii reciproce între popoare.

Paralel cu mărirea numărului de publicații, Biblioteca centrală universitară a depus eforturi pentru o mai bună organizare a lor. Totodată, prin deschiderea unor noi săli de lectură și înființarea de secții de împrumut la domiciliu, s-au creat condiții optime de folosire a publicațiilor din bibliotecile Universității, rezultatele oglindindu-se în creșterea anuală a numărului studenților care studiază în sălile de lectură și în numărul mai mare de volume consultate anual. În anul 1963, în bibliotecile Universității au citit 19 491 de cititori persoane fizice, care au frecventat sălile de lectură de 1 106 398 ori și au consultat 1 688 047 de volume. În anul 1963, fiecare student a cercetat în sălile de lectură ale bibliotecii în medie 87 de volume, față de 12 volume cîte consulta în medie un student în anul 1938. Cele mai multe cărți consultate de studenți în sălile de lectură sînt legate de disciplinele audiate la cursuri, dar sînt destul de numeroase și lucrările de știință pe care studenții le cercetează pentru lucrările lor personale. Totodată, se observă un interes sporit din an în an față de lucrările social-politice, literare și de artă care contribuie la formarea unei bogate culturi generale, la făurirea unui larg spirit umanist.

La Biblioteca centrală universitară funcționează un serviciu de bibliografie și documentare care asigură informarea curentă a studenților și cadrelor didactice. Trimestrial se publică un buletin bibliografic în care sînt oglindite creșterile colecțiilor bibliotecii, catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile de învățămînt superior din întreaga țară, precum și catalogul colectiv al periodicelor străine noi din bibliotecile de învățămînt superior din țară. Totodată, serviciul bibliografic colaborează la cataloagele colective editate de Biblioteca Academiei Republicii Populare Române și Biblioteca centrală de stat a Republicii Populare Române.

De asemenea, Biblioteca centrală elaborează și publică trimestrial, în trei serii, Buletinul de informare științifică, în care sînt recenzate lucrări noi apărute în străinătate și studii despre periodicele din alte țări.

Biblioteca centrală universitară face și cercetări bibliografice legate de planul didactic și de cercetare al Universității, aducîndu-și astfel contribuția la dezvoltarea învățămîntului superior din Republica Populară Română.

INSTITUTE ŞI BAZE DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ ALE UNIVERSITĂŢII

MUZEUL DE ISTORIE NATURALĂ „GRIGORE ANTIPA"

În anul 1834 a luat fiinţă — la Colegiul naţional „Sf. Sava" — „Muzeul naţional de istorie naturală şi antichităţi", care, între anii 1837—1857, a fost condus de Carol Wallenstein, profesor de desen, pictor şi ornitolog, şi apoi de către muzeologul şi naturalistul Carlo Ferreratti, din Torino, angajat cu contract în 1860. În anul 1863, acesta a funcţionat şi ca profesor de istorie naturală la Şcoala superioară de ştiinţe, iar în toamna anului 1864 a fost încadrat profesor la Facultatea de ştiinţe a noii Universităţi.

Din anul 1863 pînă în anul 1894, muzeul a funcţionat în clădirea Universităţii din Bucureşti, fiind condus — după Ferreratti — de către profesorul Gr. Ştefănescu, savant geolog, cunoscut în străinătate printr-o serie de comunicări ştiinţifice şi descoperirea celebrului Dinotheriu, uriaşul elefant fosil de la Mînzaţi.

În anul 1894, la conducerea muzeului vine învăţatul Grigore Antipa, elevul lui Ernst Haeckel. Conducîndu-l timp de 50 de ani, el ridică instituţia, printr-o activitate creatoare rar întîlnită, la nivelul unui muzeu central al ţării. Prin strădaniile lui Grigore Antipa s-a construit, între anii 1904—1906, actuala clădire a muzeului din Piaţa Victoriei, care a devenit Muzeul central de istorie naturală a ţării. Grigore Antipa este iniţiatorul expunerii de diorame, metodă care a fost ulterior adoptată de multe alte muzee.

Îmbinînd activitatea muzeologică cu cea de cercetare ştiinţifică, Grigore Antipa — fondatorul hidrobiologiei şi al ihtiologiei în România — a făcut din muzeu sediul unei importante activităţi de cercetare faunistică.

În anii puterii populare, muzeul a fost refăcut şi reorganizat, pentru a deveni un centru de culturalizare a maselor şi de cercetare ştiinţifică organizată în domeniul biologiei. Muzeul este organizat pe baza unei concepţii biologice riguros ştiinţifice, materialist-dialectice.

Expunerea publică actuală în 40 de săli a fost făcută pe baza principiului dezvoltării vieţii în natură şi de-a lungul erelor geologice. Ea orientează publicul în înţelegerea evoluţiei vieţii de la simplu la complex.

Cunoaşterea vieţii animalelor în mediul lor natural se realizează prin 29 de diorame, care reprezintă principalele faune generale şi biogeneze din ţara noastră. În cele 9 acvarii se prezintă diferite specii de peşti vii dulcicoli.

Restul tematicii muzeului îl constituie evoluţia diferitelor grupe sistematice din fauna generală actuală, începînd cu protozoarele şi terminînd cu păsările şi mamiferele. Expunerea se termină cu 7 săli rezervate animalelor din ţara noastră.

Muzeul are numeroase depozite de colecții științifice cu aproximativ 300 000 de exemplare, dintre care menționăm minerale străine și din țara noastră, fosile, printre care o colecție valoroasă de pești, colecțiile de moluște ale lui Bieltz, Licherdopol etc., colecțiile de fluturi ale lui Caradja, de pești ale lui Gr. Antipa, de păsări, inițiată de Dombrovski și completată de Papadopol, de mamifere, precum și o colecție de etnografie străină. Numai în anii 1962—1963, aceste colecții s-au îmbogățit cu circa 11 000 de piese. Un indiciu al importanței științifice a acestor colecții îl constituie existența a aproximativ 6 000 de tipuri, în majoritate insecte.

Schimburile organizate de muzeu au îmbogățit atît colecțiile științifice cît și pe cele de expunere a unor piese noi. Colecțiile sînt vizitate cu interes de către diferiți specialiști din străinătate.

Vizitatorii muzeului iau cunoștință de clasificarea animalelor, de modul lor de viață, de dezvoltarea, repartiția geografică, obiceiurile și importanța lor practică. Muzeul are peste 150 000 de vizitatori anual, majoritatea în grupe organizate. Un important număr de vizitatori participă la ciclurile de conferințe de popularizare a științelor naturii, însoțite de filme adecvate.

În cele 5 secții ale muzeului se desfășoară o rodnică cercetare științifică: 1. muzeologie, 2. geologie și paleontologie, 3. nevertebrate, 4. vertebrate inferioare și biologie marină, 5. entomologie și vertebrate superioare.

Dintre principalele realizări muzeologice în ultimii ani amintim: expunerea *Originea pămîntului și ipotezele cosmogonice*, expunerea *Originea vieții*, prezentarea dioramitică a evoluției vieții în perioadele geologice, a originii și evoluției omului; expoziția „Istoricul Muzeului" etc.

În ultimii 10 ani, cercetarea științifică se desfășoară în domenii variate, în care s-au format specialiști. Astfel, se lucrează în domeniul geologiei cuaternarului, proboscidienilor fosili, viermilor și crustaceilor, diferitelor ordine de insecte, peștilor și mamiferelor mici.

Rezultatele cercetătorilor sînt valorificate în publicații din țară și străinătate, majoritatea lor apărînd în publicația muzeului „Travaux du Museum d'Histoire Naturelle Gr. Antipa".

GRĂDINA BOTANICĂ

Grădina botanică din București a fost înființată pentru prima oară la Cotroceni, din inițiativa luată în anul 1860 de către directorul Școlii de medicină și farmacie „Dr. Carol Davila". Amenajarea grădinii s-a făcut sub conducerea lui Ulrich Hoffmann. După moartea acestuia, direcția grădinii revine, în anul 1868, lui Dimitrie Grecescu, profesor de botanică la Școala de medicină, iar din 1880 la Facultatea de medicină, specialist în cunoașterea florei și vegetației țării noastre, autorul unei importante opere *Conspectul Florei Române* (1898).

O dată cu înființarea catedrei de botanică la Facultatea de științe a Universității din, București și o dată cu numirea profesorului Dr. Dimitrie Brîndză ca titular al acestei catedre în anul 1874, Grădina botanică trece la Facultatea de științe și este mutată de la Cotroceni — terenul ei fiind folosit pentru parcul regal — în centrul capitalei, în Piața Universității de astăzi și pe unele terenuri învecinate, lipsind-o de orice perspectivă de dezvoltare. Aici, grădina nu dăinuiește decît 12 ani, o parte din teren fiind luat pentru statuia lui Gheorghe Lazăr și pentru cea a lui Mihai Viteazul. În anul 1884, pentru a se deschide și spațiul necesar de circulație în centrul capitalei, se hotărăște mutarea ei pe terenul actual de la Cotroceni, unde este amenajată, după concepția și sub îndrumarea profesorului Dr. D. Brîndză, una dintre cele mai frumoase grădini botanice, cu o serie de instalații și construcții, care-i asigură existența ca instituție științifică în slujba învățămîntului botanic din București.

În ultimele două decenii, grădina a fost reorganizată și dezvoltată corespunzător necesităților învățămîntului botanic și ale cercetării științifice în diferitele domenii ale botanicii.

Biblioteca centrală universitară.

Sală de lectură la Biblioteca centrală universitară.

LICEUL ... GEORGE LAZĂR ... BIBLIOTECA

Depozit de cărți al Bibliotecii centrale universitare.

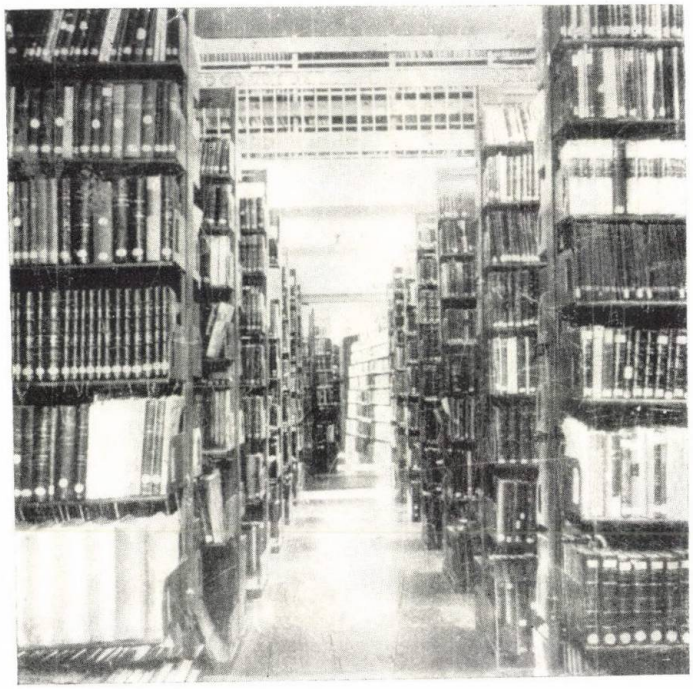

Publicații ale Universității.

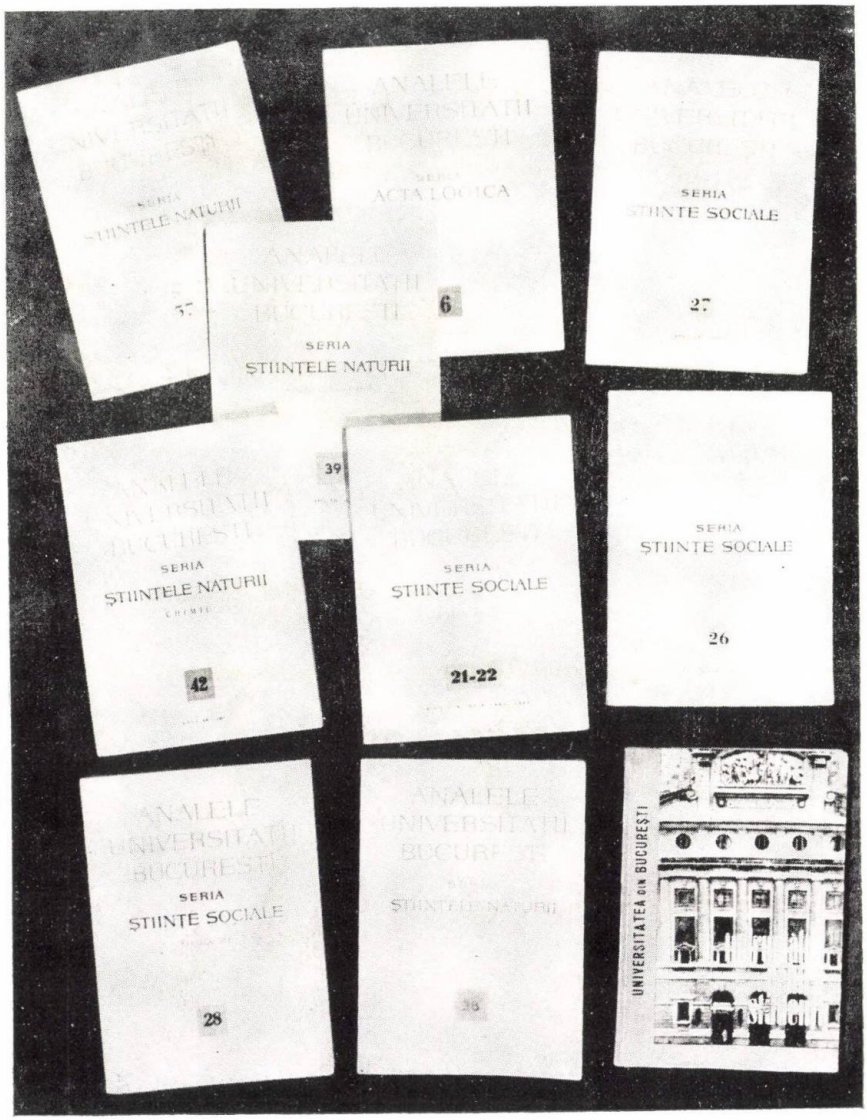

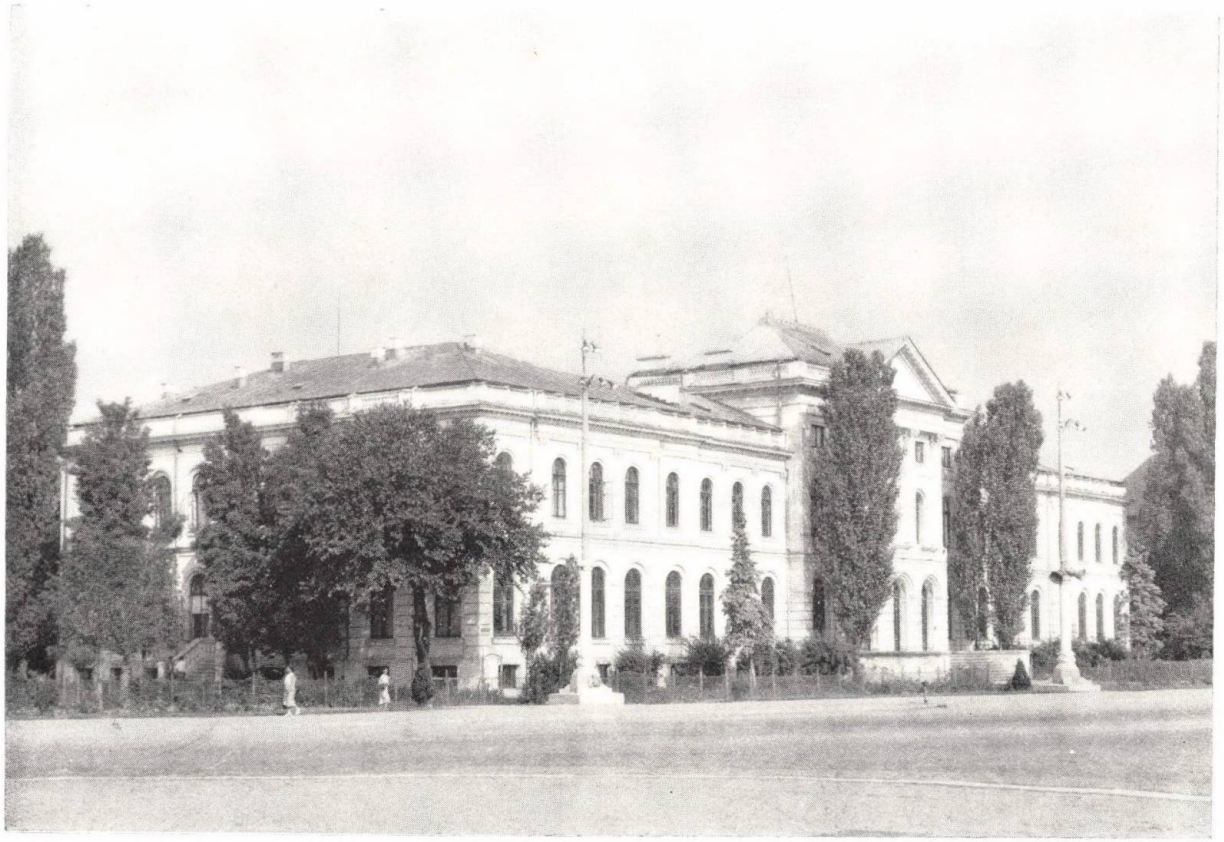

Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa".

Din exponatele muzeului „Gr. Antipa".

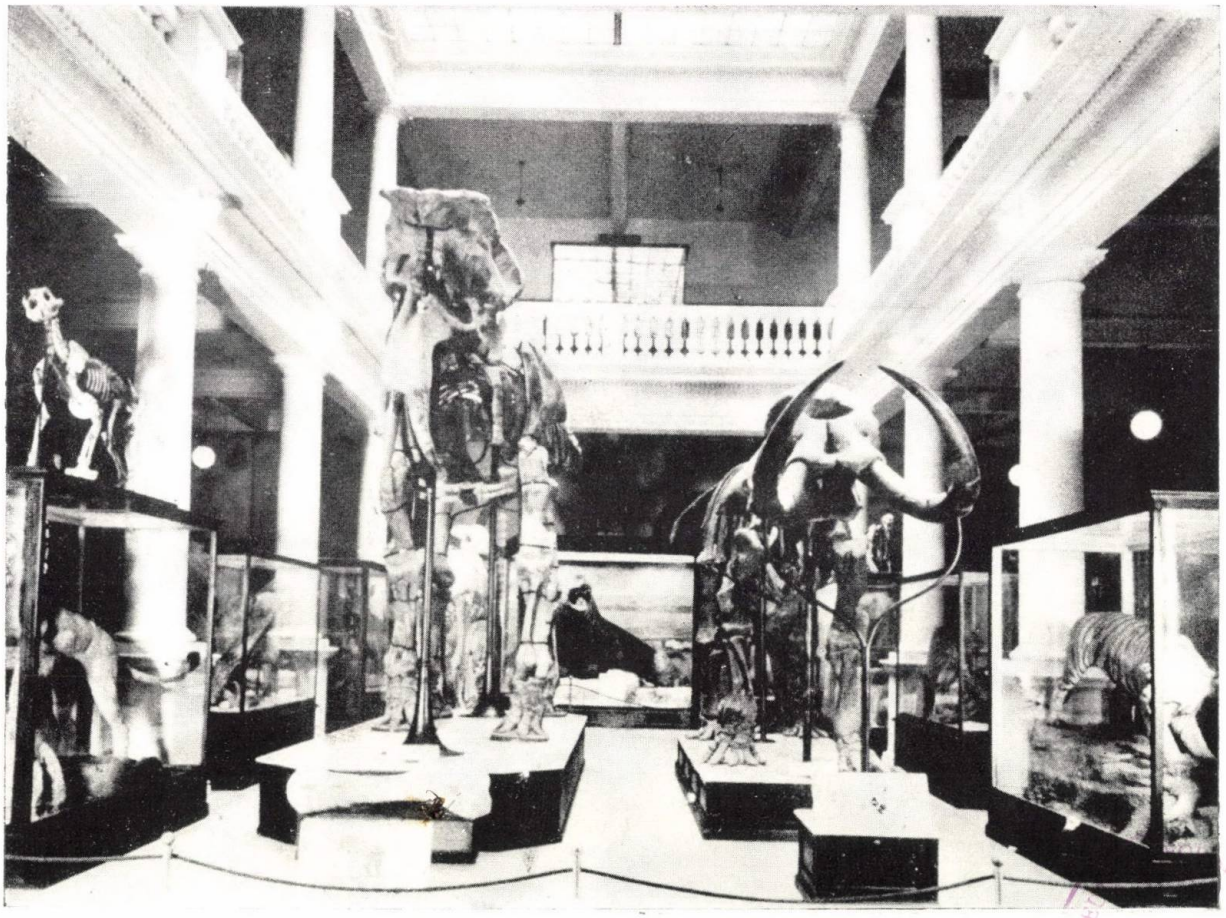

Observatorul astronomic din București — clădirea centrală.

Cupola lunetei ecuatorialului dublu.

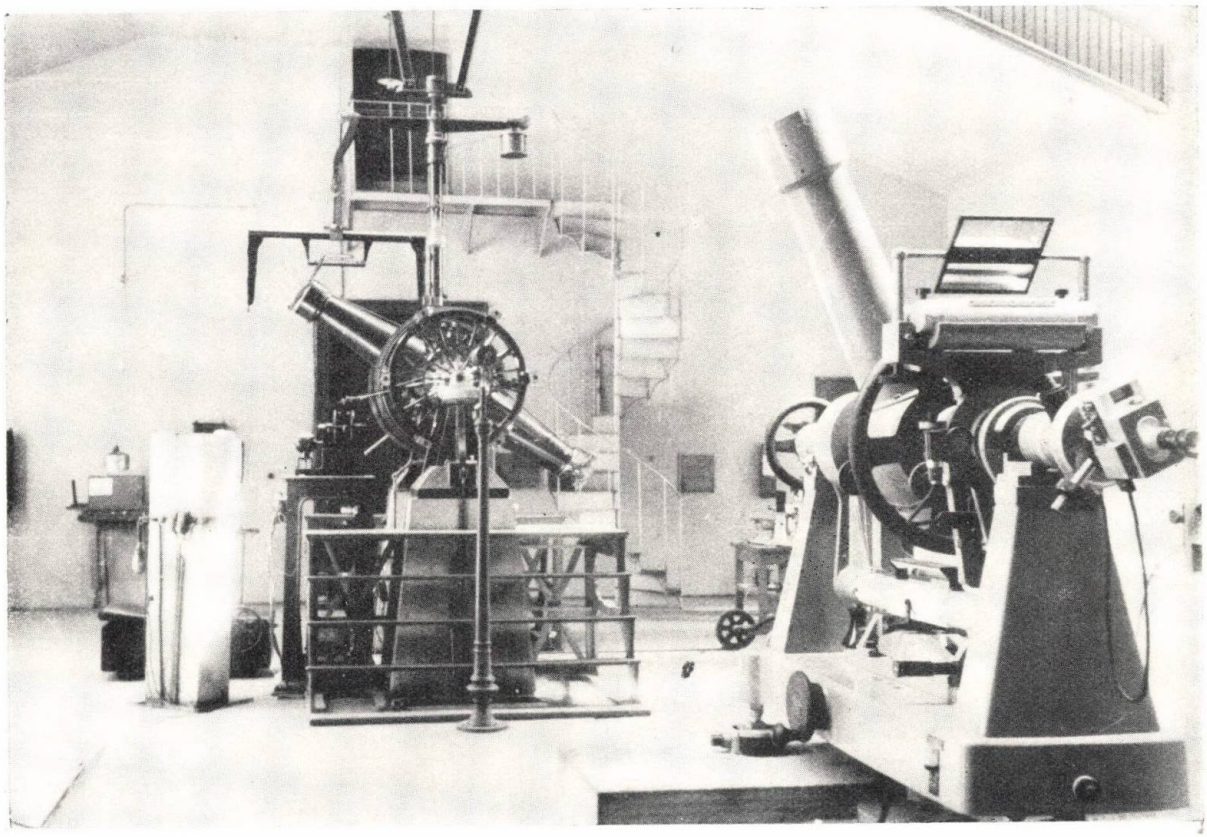

Sala meridiană.

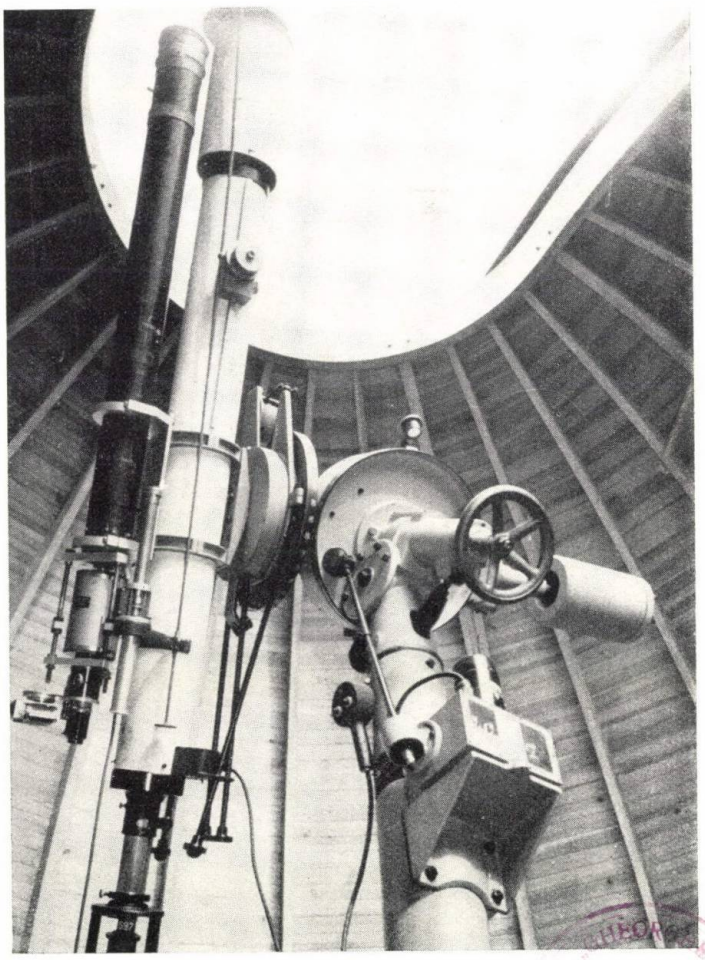

Luneta solară.

Vedere parţială a Grădinii botanice.

Alee de acces către Institutul botanic.

Într-o seră a Grădinii botanice.

Lucrări de cercetare a fotosintezei unor plante de apă, în Grădina botanică.

BIBLIOTECA

Institutul botanic.

În Grădina botanică a Universității din București.

Grădina botanică este organizată pe sectoare, cum sînt: sistemul nou al plantelor tropicale și subtropicale, sectorul plantelor medicinale, tehnice, melifere și furajere, sectorul plantelor decorative, sectorul plantelor fitogeografice, sectorul ampelografic și pomicol, sectorul „pepiniera", sectorul experimental: de genetică, fiziologie vegetală și de cercetări și experimentări horticole.

Grădina botanică este în relații pentru schimbul de semințe cu aproape 500 de instituții similare din țară și străinătate. În acest scop se publică anual un catalog de semințe (*Delectus Seminum*) al plantelor cultivate în Grădina botanică și a unui însemnat număr de plante spontane din țara noastră.

Din anul 1959, Grădina botanică editează publicația „Acta Botanica Horti Bucurestiensis", în care se publică dările de seamă asupra activității Grădinii botanice și rezultatele cercetărilor personalului științific al Grădinii și a celor care efectuează observații și cercetări pe material cultivat în Grădina botanică. Această publicație este oferită în cadrul schimburilor cu alte instituții din țară și străinătate.

Din anul 1960, Grădina botanică a împlinit un veac de existență neîntreruptă, eveniment sărbătorit o dată cu inaugurarea Institutului botanic, clădire nou construită, în care funcționează toate catedrele de botanică de la Facultatea de biologie. Institutul dispune de un amfiteatru, muzeu cu material demonstrativ, ierbar, bibliotecă de specialitate cu sală de lectură pentru studenți și cadre didactice, laboratoare pentru lucrările practice cu studenții și pentru specializarea prin sistemul *magnum practicum* și în cercuri științifice studențești. În cadrul grădinii este organizată o expoziție permanentă de plante pictate din flora spontană a țării noastre și de plante cultivate în Grădina botanică, precum și un laborator de cercetări al Grădinii botanice.

În Grădina botanică se desfășoară o muncă creatoare în sensul îmbunătățirii unor plante și înmulțirii numărului celor utile omului, fie prin introducerea unor plante noi în sortimentul existent, fie prin obținerea unor plante noi, mai productive, sau valoroase din alte puncte de vedere, care să contribuie la dezvoltarea bogățiilor patriei noastre.

STAȚIUNILE EXPERIMENTALE DE CERCETĂRI STIINȚIFICE

Stațiunea biologică Sinaia, situată la poalele muntelui Cumpătul, din masivul Gîrbova, la o altitudine de 900 m, a fost întemeiată în anul 1922. Stațiunea are săli de laborator, bibliotecă, o sală de colecții etc. O anexă a stațiunii este cabana situată în regiunea alpină a munților Jepii Mari, la o altitudine de 1 980 m.

Stațiunea, cu întreaga ei aparatură și bibliotecă, a fost profilată pentru cercetări zoologice și pentru efectuarea practicii studenților de la Facultatea de biologie.

Numeroși cercetători din facultate, din alte centre universitare, din străinătate, precum și cercetătorii permanenți ai stațiunii au efectuat aici lucrări de zoologie. Astfel, a fost cercetată fauna gasteropodelor, lepidopterelor, coleopterelor, efemeroterelor, cicadelidelor, ortopterelor, păsărilor etc.

În ultima vreme, în cadrul stațiunii s-au inițiat și cercetări de botanică. În fiecare an un număr de studenți din facultate, sub îndrumarea cadrelor didactice și a personalului stațiunii, efectuează practica de vară, studiind și adunînd colecții de plante și animale.

Stațiunea hidrobiologică Brăila a fost înființată în anul 1956, ca urmare a dezvoltării învățămîntului și cercetărilor de hidrobiologie din Facultatea de biologie. Clădirea stațiunii, situată în apropierea portului, cuprinde laboratoare și camere de cazare a cercetătorilor și studenților.

De la începutul funcționării stațiunii, munca de cercetare a personalului și a cadrelor didactice care colaborează cu stațiunea s-a orientat spre cercetarea hidrobiologică a luncii inundabile a Dunării. Tot aici efectuează anual practica de vară un număr însemnat de studenți. Stațiunea posedă ambarcațiuni înzestrate cu aparatura necesară cercetării hidrobiologice și o bibliotecă.

Personalul științific al stațiunii, în colaborare cu cercetătorii din facultate, a efectuat și publicat studii de hidrologie, ichtiologie, ornitologie, botanică și a alcătuit o frumoasă colecție de vertebrate și nevertebrate acvatice din bălțile Dunării.

Stațiunea experimentală Pantelimon, situată în apropierea capitalei, a luat ființă în anul 1956. Stațiunea servește ca bază experimentală pentru disciplinele de genetică, fiziologia plantelor, biochimie, și fitopatologie din planul de învățământ al Facultății de biologie. Cercetările efectuate de către personalul stațiunii, de către cadrele didactice din facultate în cadrul stațiunii au fost publicate în revistele de specialitate. Dintre cercetările efectuate la stațiune citățm studiul poliploidiei la *secale cereale*, *beta vulgaris* și *citrullus vulgara*, fecundația polispermică la *triticum aestivum* și *lycopersicon aeculentum*, cercetările de fiziologie privind fotosinteza și respirația la mai multe specii de plante etc.

OBSERVATORUL ASTRONOMIC

Observatorul astronomic din București a fost întemeiat în anul 1908, din inițiativa profesorului Nicolae Coculescu, primul lui director (1908—1937), care, la 1 noiembrie 1895, fusese numit profesor de astronomie și mecanică cerească la Universitatea din București.

Înainte de 1908, observațiile astronomice la noi în țară constau din determinarea coordonatelor geografice pentru scopuri geologice și militare.

Se cuvine însă a menționa lucrările remarcabile de mecanică cerească elaborate de către Spiru Haret, Constantin Gogu, Nicolae Coculescu. Rezultatele obținute de acești vestiți înaintași au avut un mare răsunet în lumea științifică de peste hotare.

În anul 1878, Spiru Haret obține titlul de doctor în științe matematice prin lucrarea sa *Sur l'invariabilité des grands axes des orbites planétaires* prezentată la Facultatea de științe din Paris. Această problemă fusese studiată de către Laplace, Lagrange, Poisson, precum și de către alți mari geometri, pentru cazul perturbațiilor de primul și al doilea ordin, în raport cu masele mici, ajungînd la concluzia că axele mari ale orbitelor planetare nu conțin termeni seculari. Rezultă de aici că mișcările planetelor în jurul Soarelui sînt stabile, adică o planetă nu poate să se apropie de Soare și să cadă pe el, de asemenea, în mișcarea ei, o planetă nu se poate depărta de Soare și apoi să se desprindă de sistemul solar. Mult timp s-a crezut că rezultatul este valabil și pentru cazul perturbațiilor de ordinul trei sau mai mare. Spiru Haret a cercetat efectul perturbațiilor de ordinul trei asupra axelor mari ale orbitelor planetare și a ajuns la rezultatul neașteptat că în expresiile axelor mari se introduc termeni seculari, fapt care contrazice proprietatea de stabilitate a mișcărilor planetelor în jurul Soarelui.

Henri Poincaré scrie în *Leçons de mécanique celeste*, vol. I, p. 308, cu privire la încercarea lui Spiru Haret „...*et ce résultat causa un grand étonnement...*".

Contemporan cu Spiru Haret se distinge prin lucrări de mecanică cerească Constantin Gogu (1854—1897), care obține titlul de doctor în matematici prin lucrarea prezentată la Facultatea de științe din Paris, la 7 februarie 1882, sub titlul *Sur une inégalité lunaire à longue période due à l'action perturbatrice de Mars*. Prin această lucrare, numele lui Constantin Gogu devine cunoscut. Directorul Observatorului din Paris, Felix Tisserand, s-a adresat lui

Constantin Gogu şi i-a propus să verifice o afirmaţie a astronomului american Stockwell, care pretindea că a descoperit o greşeală în lucrarea *Théorie du mouvement de la Lune* a lui Dalaunay.

Constantin Gogu a cercetat lucrarea lui Stockwell, ajungînd la concluzia că în lucrarea lui Stockwell se strecuraseră greşeli de calcul, în timp ce calculele lui Delaunay au fost corecte. Rezultatele acestei cercetări au fost publicate de către Constantin Gogu sub titlul *Sur une objection présenté par M. Stockwell contre la Théorie du mouvement de la Lune de Delaunay* în Annales de l'Observatoire de Paris, tomul XVIII.

Constantin Gogu a publicat şi alte lucrări importante în domeniul mecanicii cereşti. Din nefericire pentru ştiinţa noastră, viaţa lui a fost scurtă.

Cu toate că activitatea ştiinţifică a lui Constantin Gogu s-a desfăşurat în domeniul mecanicii cereşti, el a fost profesor de geometrie analitică la Universitatea din Bucureşti şi a fost ales membru corespondent al Academiei în sesiunea generală din 1889.

Nicolae Coculescu se distinge prin rezultate deosebit de importante obţinute în cercetările sale din domeniul mecanicii cereşti. În decembrie 1890, Nicolae Coculescu soseşte la Paris. Dornic de a adînci studiile teoretice şi entuziasmat de publicarea, în anul 1892, a celor trei volume, *Les méthodes nouvelles de la mécanique céleste*, de către marele matematician Henri Poincaré, se hotărăşte să studieze o problemă grea, aceea a perturbaţiilor în mişcarea a trei corpuri ce se atrag conform legii lui Newton. În acelaşi timp, efectuează un stagiu la Observatorul din Paris, unde îşi însuşeşte metodele de observaţie şi de calcul, cărora le acordă o atenţie deosebită.

Ca rezultat al cercetărilor teoretice, Nicolae Coculescu prezenta, în noiembrie 1895, lucrarea *Sur les expressions approchées des termes d'ordre elevé dans la developpement de la fonction perturbatrice* şi obţine titlul de doctor în matematici de la Facultatea de ştiinţe din Paris. Această lucrare a scos în evidenţă calităţile deosebite cu care era înzestrat Nicolae Coculescu pentru studierea unor probleme grele prin metodele precise ale analizei matematice. Henri Poincaré citează rezultatele obţinute de Nicolae Coculescu în vol. II din *Leçons de mécanique céleste* (1907).

Ca stagiar la Observatorul din Paris, Nicolae Coculescu este solicitat şi participă la observarea eclipsei totale de soare de la 4/16 aprilie 1893, ca membru al misiunii franceze, condusă de Henri Deslandres şi care s-a instalat pe linia de centralitate a eclipsei, în localitatea Foundiougne în Senegal.

În noiembrie 1895, Nicolae Coculescu este numit profesor suplinitor de astronomie şi mecanică cerească la Facultatea de ştiinţe din Bucureşti, unde va forma, pînă în anul 1937, 42 de serii de profesori din foştii săi elevi şi va întemeia, în anul 1908, Observatorul Astronomic din Bucureşti, astăzi Institut al Academiei Republicii Populare Române.

Pentru dezvoltarea învăţămîntului astronomic, profesorul Nicolae Coculescu a publicat tratate importante: *Teoria refracţiei astronomice*, Bucureşti, 1899; *Tratat elementar de astronomie*, Bucureşti, 1903; *Lecţiuni de mecanică cerească*, Bucureşti, 1905; *Curs de astronomie teoretică* (predat la Facultatea de ştiinţe), Bucureşti, 1929. Acestea sînt folosite şi astăzi, alături de tratatele noi publicate de membrii catedrei de astronomie.

Nicolae Coculescu întemeiază Observatorul Astronomic din Bucureşti, care va juca un rol de seamă în dezvoltarea observaţiilor astronomice moderne la noi, fiind înzestrat de la început cu instrumente de mare precizie.

Un rol de frunte în organizarea Observatorului şi a lucrărilor moderne l-a avut Gh. Demetrescu, elev al profesorului Nicolae Coculescu. Imediat după numirea în funcţia de asistent

(1908), Gh. Demetrescu a participat deosebit de activ la stabilirea și efectuarea programului de lucru (serviciul fotografic de mici planete și comete, determinări orare, observarea Soarelui etc.).

Menționăm că Gh. Demetrescu a funcționat ca profesor de astronomie și mecanică cerească la Universitate în perioada 1 noiembrie 1943—1 octombrie 1962, iar ca director al Observatorului în perioada 1 noiembrie 1943—1 iulie 1963. La 1 iunie 1951 Observatorul astronomic este transferat de la Universitate la Academia R.P.R., ca institut de cercetare.

Legăturile științifice dintre Observator și Universitate rămîn foarte strînse (personalul didactic și științific comun, studenții fac practică la Observator, catedrele Universității formează cadrele de cercetare pentru Observator, biblioteca Observatorului este frecventată de către studenți și de către membrii catedrei de astronomie).

ÎNCHEIERE

Universitatea din Bucureşti are o lungă şi luminoasă tradiţie de cultură, manifestată pînă în anul 1818 prin activitatea de peste un veac a Academiei Domneşti de la Sf. Sava. Aceasta a fost continuată de Academia filosoficească şi matematicească concepută şi organizată în spirit nou, naţional, de către dascălul transilvănean Gheorghe Lazăr, potrivit cu aspiraţiile poporului român. Opera făurită de către Gheorghe Lazăr s-a dezvoltat treptat sub înrîurirea înviorătoare a acţiunii forţelor sociale progresiste antifeudale din Ţara Românească. În perioada premergătoare revoluţiei de la 1848 şi în anii luptelor pentru Unire, alături de disciplinele filozofice, clasice şi exacte, se afirmă pe primul plan în învăţămîntul superior de la Sf. Sava studiul dreptului, fapt care ilustrează efortul burgheziei româneşti în ascensiune pentru înlocuirea dreptului feudal cu dreptul de clasă burghez. Aşa se explică faptul că prima facultate organizată la Bucureşti, în 1859, a fost Facultatea de drept, urmată de Facultatea filozofică, în 1860, apoi de Facultatea de ştiinţe, în 1863, toate constituind, prin decretul lui Alexandru Ioan Cuza din 4/16 iulie 1864, Universitatea din Bucureşti.

Înfiinţarea Universităţii bucureştene a reprezentat un act de mare însemnătate pentru învăţămîntul superior din România, pentru dezvoltarea culturii româneşti. Activitatea universităţii continuu ascendentă s-a desfăşurat potrivit legii Instrucţiunii decretată de Cuza la 25 noiembrie 1864, prin care s-au stabilit principiile de bază care asigurau un ritm susţinut instituţiei în sarcina căreia cădea pregătirea aparatului superior de stat, a cadrelor celor mai calificate în economie, în învăţămînt etc. Sub imperiul acestei legi a fost înfiinţată a patra facultate, cea de medicină (1869), apoi a cincea.

Dezvoltarea societăţii a impus îmbunătăţirea legii din 1864 prin legea învăţămîntului din 1898, modificată şi ea prin legea din 1912, introducîndu-se prevederi cerute de valoroşi profesori universitari ca: Dr. Victor Babeş, Dim. N. Voinov, Ermil Pangrati, Ioan Bogdan ş.a. Pînă la primul război mondial, catedrele Universităţii au fost ilustrate de reputaţi profesori ca: dr. Carol Davila, Victor Babeş, Ioan Cantacuzino, Gheorghe Marinescu, Spiru Haret, Gheorghe Ţiţeica, Traian Lalescu, Emanoil Bacaloglu, dr. Const. I. Istrati, Dimitrie Brîndză, Dim. N. Voinov, Grigore Ştefănescu, Ludovic Mrazec, Alexandru Odobescu, Bogdan P. Hasdeu, Nicolae

Iorga, Dimitrie Onciul, Vasile Pîrvan, Ovid Densusianu, Ion Bianu ş.a. ale căror numeroase şi temeinice lucrări constituie o valoroasă contribuţie la creşterea patrimoniului ştiinţei şi culturii mondiale.

După primul război mondial, în România au apărut probleme noi în domeniul învăţământului, aria difuzării lui fiind mult extinsă. A fost necesară înfiinţarea unor facultăţi noi — Facultatea de medicină veterinară, în anul 1921, Facultatea de farmacie, în anul 1923 —, iar cele cinci facultăţi existente au trebuit să-şi extindă activitatea, să-şi mărească numărul de profesori, avîndu-se în vedere şi sporirea masivă a numărului de studenţi. Cu toate dificultăţile ivite în perioada dintre cele două războaie mondiale, Universitatea bucureşteană a realizat importanţi paşi pe calea progresului ştiinţific. Profesorii Universităţii au depus apreciabile eforturi, atît pentru elaborarea de lucrări valoroase, la nivelul ştiinţei mondiale, cît şi pentru orientarea studenţimii pe căile nobile ale umanităţii şi democraţiei, respingînd şi combătînd ideologia fascistă care îşi găsise aderenţi printre elementele mediocre. În timpul războiului, un grup de profesori democraţi, oameni de mare prestigiu ştiinţific, urmînd linia trasată de către P.C.R., s-au manifestat cu curaj, cerînd lui I. Antonescu ieşirea României din război. Prin insurecţia armată din august 1944 a fost răsturnată dictatura militară fascistă, România a fost scoasă din războiul antisovietic şi a întors armele împotriva Germaniei hitleriste. S-au creat astfel condiţii pentru a se păşi la democratizarea Universităţii. În perioada care a urmat, învăţământul universitar a primit o orientare nouă, corespunzătoare cerinţelor construirii societăţii socialiste. S-au deschis larg porţile Universităţi[1] pentru fiii oamenilor muncii, cărora li s-au creat condiţii optime de învăţătură şi viaţă. Pe cînd în trecut, din numărul studenţilor primeau bursă numai 2,5%, în anii puterii populare 64% dintre studenţi primesc burse, cămin, cantină. În acelaşi timp cadrelor didactice li s-au creat largi posibilităţi de cercetare ştiinţifică, aceasta explicînd bogata contribuţie a profesorilor Universităţii din Bucureşti la dezvoltarea tradiţiilor culturale ale poporului nostru, la creşterea patrimoniului ştiinţei mondiale.

Centenarul Universităţii din Bucureşti este o sărbătoare a întregului popor român care îşi făureşte o viaţă nouă, fericită. La măreţul program de muncă constructivă sînt chemaţi să aducă o substanţială contribuţie profesorii şi studenţii celei mai importante instituţii de învăţămînt superior din Republica Populară Română. Marea sărbătoare a centenarului înseamnă şi un vast bilanţ al dezvoltării ştiinţei şi culturii, dar şi un angajament solemn pentru profesorii şi studenţii Universităţii din Bucureşti de a-şi intensifica eforturile în vederea dezvoltării continue a ştiinţei şi culturii.

ICONOGRAFIE *

SUPRACOPERTĂ

1 — față — „DASCĂL ŞI UCENIC", miniat. 282×198 mm în mss. rom. „Întrebări şi răspunsuri . . . de Samoil dascăl . . ." 1778 *(B.A. R.P.R. Mss. rom. 1264).*

2 — față — PROIECTUL FAŢADEI UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI. Acuarelă 230×391 mm (cca. 1857) de arh A. Orescu *(B. A. R.P.R. — Cab. st. inv. 9 081).*

3 — față — STUDENŢI ÎNTR-UN LABORATOR AL FACULTĂŢII DE CHIMIE DIN BUCUREŞTI (1964) diapoz. color. C.P.C.S. Secţ. foto *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat).*

4 — verso — REVERSUL MEDALIEI COMEMORATIVE A CENTENARULUI UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI. Bronz Ø 50 mm. Monetăria Statului (1964) *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat).*

COPERTA

5 — faţa — AVERSUL MEDALIEI COMEMORATIVE A CENTENARULUI UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI· Bronz aurit Ø 50 mm. Monetăria Statului (1964) *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat).*

6 — forzaţ — VECHEA CLĂDIRE A UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI (cca 1900) Foto. non. 90×140 mm — foto-montaj *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat).*

ÎN CUPRINSUL VOLUMULUI:

7 — pag. 3 — EMBLEMA FESTIVITĂŢII CENTENARULUI UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI (1964) Foto. Lab. Cinef. U.B. *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat).*

8 — pag. 10 — SIGILIUL BIBLIOTECII COLEGIULUI SF. SAVA DIN BUCUREŞTI (sec. XIX) *(B.A. R.P.R. — Mss. gr. 405, pag. 1).*

9 — pag. 11 — FRONTISPICIU. Mss. Comentarii la cursul „Despre Cer...." (p. 1) de Teofil Coridaleu, 1711 *(B.A. R.P.R. — Mss. gr. 428).*

10 — pl. I — CONSTANTIN BRÎNCOVEANU (1688—1714). Grav. ar. 215×155 mm de Alex. Via după des. de Petrus Uberti, în „Storia delle moderne rivoluzzioni della Valachia..." de Del Chiaro, Venezia, 1718 (p. 192) *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 836).*

11 — pl. II (sus) — „BUCHOREST" Vedere imaginară a Bucureştilor; Grav. ar. 120×235 mm de Harrewijn (cca. 1717) *(B.A. R.P.R. Cab. st. AG. 11—13).*

12 — pl. II (jos) — PALATUL DE LA MOGOŞOAIA (construit 1702) fotogr. 456×594 mm Foto-Press. (cca. 1930) *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. IV 9901).*

13 — pl. III (sus) — STOLNICUL CONSTANTIN CANTACUZINO (1640—1716). Fragm. fresca M-rea Horezu (sec. XVII). Foto. color A. Corbu *(Colecţia A. Corbu).*

14 — pl. III (jos) — UNIVERSITATEA DIN PADOVA, ÎN SEC. XVII. Reprod. foto. după o stampă contemp. *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat).*

15 — pl. IV (sus) — SCRISOAREA STOLNICULUI CANTACUZINO CĂTRE ION CARIOFIL (12 mai 1692). Mss. 310×203 mm în miscel. pp. 119 r. şi v. şi 120 v. *(B.A. R.P.R. — Mss. gr. 974).*

16 — pl. IV (jos) — EX LIBRIS AUTOGRAF AL STOLNICULUI CANTACUZINO. Pag. de titlu a vol. „Refutatio locorum communium... Melanchtonis... de R. Smith, 1563" *(B.A. R.P.R. — C.R. I 47 502).*

17 — pl. V (sus) — HARTA ŢĂRII ROMÂNEŞTI („...după descrierea şi forma foarte exactă pe care a făcut-o... Stolnicul Cantacuzino... tipărită... de către Hrisant [patriarh] al Ierusalimului. Padova, 1700...") în 4 fol., 624×1360 mm, reprod. foto. după originalul aflat la British Museum — Londra *(B.A. R.P.R. — Hărţi G. 50).*

18 — pl. V (jos) — PRIMA PAG. A TRATATULUI MSS. „DESPRE SUFLET..." DE TEOFIL CORIDALEU. Exemplu al prof. Gheorghe Ioan de la Sf. Sava (sec.XVIII); 1 vol. 212×153 mm, 602 p. *(B.A. R.P.R. — Mss. gr. 507).*

19 — pl. VI (sus) — „DASCĂL ŞI UCENIC" (v. supra nr 1).

20 — pl. VI (jos) — PLANUL BUCUREŞTILOR, ÎNTOCMIT DE ARMATA RUSĂ LA 1770. Originalul, la Moscova; fragm. facsimil 795×1 200 mm *(Muz. Ist. Craş Buc. — f. cotă).*

21 — pl. VII (sus) — DIMITRIE CANTEMIR (1673—1723), pe timpul studiilor la Constantinopol. Ulei, anon., în Muzeul din Rouen — Franţa (inv. 645); fot. 155×110 mm de Arnoud, Rouen. *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 4 517).*

22, 23 pl. VII (jos) — „STATUS PRAESENS..." de ALEX. HELLADIUS, Altorf, 1714, (pag. de titlu şi pag. 17); 1 vol· 167×95 mm, 190 p. *(B.A. R.P.R. — I 39 226).*

---

* Documentarea iconografică : ADRIAN CORBU

24 – pl. VIII (sus, stg.) – NICOLAE MAVROCORDAT (1679–1730) Grav. ar. 128×82 mm, *(B.A. R.P.R. – Cab. st., inv. 876).*

25 – pl. VIII (sus, dr.) – STEMA MAVROCORDAŢILOR. În vol. „Despre datorii..." **de** N. Mavrocordat. (Fost în bibl. Acad. de la Sf. Sava) *(B.A. R.P.R. – Mss. gr. 387).*

26 – pl. VIII (jos, stg.) – PRIMA PAGINĂ A ROMANULUI „FILOTHEU PARERGA" de N. MAVROCORDAT. 1 vol. 163×115 mm, 156 file; cu adnot. lui Manase Eliad, director la Sf. Sava (1761–1782) *(B.A. R.P.R. – Mss. gr. 602).*

27 – pl. VIII (jos, dr. – EX LIBRIS AUTOGR. AL LUI N. MAVROCORDAT. Pag de titlu a vol. „Politique..." de J. Bossuet, Bruxelles, 1710 *(B.A. R.P.R. I 43 535).*

28 – pl. IX – HRISOVUL LUI GRIGORE GHICA, 17 IAN, 1749, relativ la plata salariilor profesorilor de la Sf. Sava. Mss. pe hîrtie 765×512 mm *(Arh. Stat. Buc. – Act. dipl. nr. 21).*

29 – pl. X (sus) – ALEXANDRU IPSILANTI (cca. 1726–1807) Grav. ar. 155×102 mm, anon. *(B.A. R.P.R. – Cab. st., inv. 863).*

30 – pl. X (jos) – ANAFORAUA CĂTRE AL. IPSILANTI, 28 APR. 1775 pentru reorg. şcolilor din Bucureşti şi Craiova. Mss. hîrtie 1350×480 mm *(Arh. Stat. Buc. – Sul. 36).*

31 – pl. XI (sus) – PISANIA CLĂDIRII ACADEMIEI DE LA SF. SAVA (Al. Ipsilanti, 1779). Piatră 1 130×940 mm *(Muz. Artă R.P.R. – inv. 4 398 – Lapid. Mogoşoaia).*

32 – pl. XI (jos) – PLANUL ŞI FAŢADA ACADEMIEI DE LA SF. SAVA, DUPĂ 1779. Reconstituire de prof. Al. Vitzu, în „Studii asupra învăţ. secund. din Rom." Buc. 1888. *(B.A. R.P.R. III 82 884).*

33 – pl. XII – HRISOVUL LUI CONSTANTIN RACOVIŢĂ, 26 iunie 1763, relativ la plata salariilor profesorilor de la Sf. Sava. Mss. pe hîrtie 535×390 mm *(Arh. Stat. Buc. – Act. dip. 34).*

34 – pl. XIII (sus) – IENĂCHIŢĂ VĂCĂRESCU (1740–1797) şi urmaşii săi. Litogr. 240×147 mm, după portrete de epocă, de G. Wonneberg, *(B.A. R.P.R. – Cab. st., inv. 390).*

35 – pl. XIII (jos) – „OBSERVĂRI SAU BĂGĂRI DE SEAMĂ ..." de J. Văcărescu, Rîmnic, 1787 *(B.A. R.P.R. – C.R.V. 516)*

36 – pl. XIV (sus) – LAMBRU FOTIADE, PROFESOR ŞI DIRECTOR AL ACADEMIEI DE LA SF. SAVA. (1795–1805) Grav. ar. 190×130 mm de K. Schindelmayer *(B.A. R.P.R. – Cab. st. inv. 3 553).*

37 – pl. XIV (jos) – NEOFIT DUCA, PROFESOR ŞI DIRECTOR AL ACADEMIEI DE LA SF. SAVA (1815–1818), reprod. după o miniatură contemporană; fotogr. 240×180 mm *(Muzeul Şc. medii N. Bălcescu – Buc.).*

38 – pl. XV (sus) – IORDACHE GOLESCU „VORNICUL" (1768–1848). Litogr. de anon. 155×98 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st., inv. 778).*

39 – pl. XV (jos) – MAPAMONDUL ÎNTOCMIT DE IORDACHE GOLESCU. Grav. ar. 4 fol. cca. 460×590 mm. de K. Schindelmayer, Viena, 1800 *(B.A. R.P.R. – Hărţi III 337).*

40 – pl. XVI (sus) – ZENOBIE C. POP. Litog. pe China 358×245 mm., de P. Mateescu (1850), impr. B. I. Rauch, Viena *(B.A. R.P.R. – Cab. st., inv. 502).*

41 – pl. XVI (jos) – „METRICA..." DE ZENOBIE C. POP. 1 vol. 198×125 mm, 516+62 pag., Viena 1803 – pag. de titlu *(B.A. R.P.R. – C.R.V. 665).*

42 – pl. XVII – GHEORGHE LAZĂR (1779–1823). Ulei pe pînză, 500×390 mm de Mişu Pop *(Muzeul Brukenthal – Sibiu)*

43 – pl. XVIII (sus) – GHEORGHE LAZĂR LA COLEGIUL SF. SAVA. Ulei pe pînză, cca. 500×700 mm. reconstituire de Costin Petrescu. *(Muzeul Şc. medii N. Bălcescu – Buc.).*

44 – pl. XVIII (jos, stg.) – „ÎNŞTIINŢAREA..." LUI GH. LAZĂR PENTRU ÎNCEPEREA CURSURILOR ÎN LIMBA ROMÂNĂ, (1818) 2 fol. vol. 254×196 mm *(B.A. R.P.R – F.V. 14).*

45 – pl. XVIII (jos, dr.) – „TRIGONOMETRIA..." de GH. LAZĂR (1821), 1 vol. mss. 230×180 mm, 79 file – prima pag. *(B.A R.P.R. – Mss. R. 2 788).*

46 – pl. XIX (sus) – TUDOR VLADIMIRESCU (cca. 1780–1822). Acvaforte 243×142 mm de Th. Aman *(B.A. R.P.R. – Cab. st., inv. 24 775).*

47 – pl. XIX (jos) – EUFROSIN POTECA (1786–1859). Reproducere după o litogr. anon. (cca. 1850). Fotogr. 132×93 mm de I. Niculescu *(B.A. R.P.R. Cab. st. F.I. 10 667).*

48 – pl. XX (sus) – DINICU GOLESCU (1774–1830). Ulei pe pînză 900×740 mm de Chladek (nesemnat) *(Colecţia Inst. ist. liter. Buc.).*

49 – pl. XX (jos, stg) – TRADUCEREA ÎN GREACĂ A COMEDIEI LUI MOLIÈRE, GEORGES DANDIN, DE C. ARISTIA (1827) – pag. de titlu. 1 vol. mss. 184×110 mm, 44 file *(B.A. R.P.R. – Mss. gr. 817).*

50 – pl. XX (jos, dr.) – CONSTANTIN ARISTIA (1800–1880). Desen 250×157 mm de L. Dupré (Roma, 1824) *(B.A. R.P.R. – Cab. st. inv. 1 414).*

51 – pl. XXI (sus) – ION HELIADE-RĂDULESCU (1802–1872). Desen 210×160 mm de I. Negulici (1841) *(Colecţia Mircea I. Hel. Rădulescu Buc.).*

52 – pl. XXI (jos) – AMPLASAMENTUL ACADEMIEI DE LA SF. SAVA PE LA 1852, FAŢĂ DE SITUAŢIA ACTUALĂ. Plan tuş, 700×1000 mm *(Muz. Şc. medii N. Bălcescu – Buc.).*

53 – pl. XXII (sus stg.) – SIMION MARCOVICI (1802–1877). Desen 210×157 mm. de I. Negulici (1841) *(Muz. de Artă R.P.R. inv. 7 549).*

54 – pl. XXII (sus dr.) – REGULAMENTUL INTERNATULUI COLEGIULUI SF. SAVA (1838–1840) 4 fol. vol. 205×155 mm *(B.A. R.P.R. – F.V. 39).*

55 – pl. XXII (jos stg.) – CAROL WALLENSTEIN (1795–1859). Autoportret, ulei pe pînză 720×620 mm *(Muz. Artă R.P.R., Gal. Naţională, inv. 4 094).*

56 – pl. XXII (jos dr.) – CURSUL DE DESEN ŞI ARHITECTURĂ AL LUI C. WALLENSTEIN (1836). 1 vol. 233×182 mm, 23 p. +33 pl. *(B.A. R.P.R. II 32 812).*

57 – pl. XXIII (sus stg.) – PETRACHE POENARU (1799–1875). Litogr. pe China 352×268 mm de C. Lecca *(B.A. R.P.R. – Cab. st., inv. 18 154).*

58 – pl. XXIII (sus dr.) – EFTIMIE MURGU (1805–1870) Reprod. după o litogr. anon.; fotogr. 235×173 mm, „Cart. Român." *(B.A. R.P.R. Cab. st. F. II 2 305).*

59 – pl. XXIII (jos stg.) – GHEORGHE IOANID (1805–1888). Ulei pe pînză cca. 670×510 mm de Sava Henţia (1887) *(Muz. Şc. medii N. Bălcescu – Buc.).*

60 — pl. XXIII (jos dr.) — AARON FLORIAN (1805—1887). Ulei pe pînză cca. 650×510 mm. de Sava Henţia (1884) *(Muz. Şc. medii N. Bălcescu — Buc.).*

61 — pl. XXIV (sus stg.) — THEODOR AMAN (1831—1891) la 16 ANI, ELEV LA COLEGIUL SF. SAVA. Fotogr. anon. (1847) cu autograf, 165×110 mm *(Muz. Th. Aman — Buc. inv. 990).*

62 — pl. XXIV (sus dr.) — ATESTAT DE LA COLEGIUL SF. SAVA PENTRU „CURSUL DE LEGI" (1847). Fol. vol. cca. 440×270 mm *(Muz. Şc. medii N. Bălcescu — Buc.).*

63 — pl. XXIV (jos) — FOAIE MATRICOLĂ DE LA COLEGIUL SF. SAVA, 1831—1832 (sub nr. 2 figurează N. Bălcescu). Fotogr. 170×235 mm *(Muz. Şc. medii N. Bălcescu — Buc.).*

64 — pl. XXV (sus) — NICOLAE BĂLCESCU (1819—1852) litogr. 250×176 mm editat de G. Wonneberg *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 480).*

65 — pl. XXV (jos stg.) — AUG. TREBONIU LAURIAN (1810—1881). Litogr. 243×200 mm de Josefina Bieltz — ed. M.B. Baer — Buc. *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 364).*

66 — pl. XXV (jos. dr.) — „MAGAZIN ISTORIC PENTRU DACIA..." Bucureşti, Colegiul naţional, 1845. Tom. I, pag. de titlu. *(B.A. R.P.R. — P. I 9 840).*

67 — pl. XXVI (sus) — ION GHICA (1817—1897) Fragm. dintr-o fotogr. (cca. 1850) 225×170 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. şt. F. II 10 371).*

68 — pl. XXVI (jos) — FOAIE MATRICOLĂ DE LA COLEGIUL SF. SAVA, 1831—1832 (sub nr. 3 figurează Ion Ghica). Fotogr. 170×235 mm *(Muz. Şc. medii N. Bălcescu — Buc.).*

69 — pl. XXVII (sus stg.) — „CONSTITUŢIA DIN BUCUREŞTI DE LA IUNIE 11 ANUL 1848". Acuarelă 430×302 mm de Kostache Petrescu *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 108).*

70 — pl. XXVII (sus dr.) — ALEXANDRU D. GHICA (1796—1862) Litogr. 248×215 mm de I. Kriehuber *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 846).*

71 — pl. XXVII (jos) — TURNUL COLŢII ŞI SPITALUL. Acuarelă de Carol Begenau (c. 1850) din colecţia prof. I. Cantacuzino; reprod. în culori, 118×169 mm în „Eforia Spital. Civile..." Buc. 1932 *(B.A. R.P.R. III 113 283).*

72 — pl. XXVIII (sus stg.) — ATESTAT DE LA COLEGIUL SF. SAVA AL ELEVULUI HRISTEA ALECU (ORĂSCU) 1832—1833. Fol. vol. 440×270 mm *(Colecţia ing. Şerban Orăscu — Buc.).*

73 — pl. XXVIII (sus dr.) — DIPLOMA DE INGINER HOTARNIC A LUI AL. ORĂSCU, de la colegiul Sf. Sava, eliberată de Dir. Şcoalelor (1840). Fol. vol. 405×560 mm *(Colecţia ing. Şerban Orăscu — Buc.).*

74 — pl. XXVIII (jos stg.) — CERTIFICATUL ACAD. DE BELLE-ARTE DIN MÜNCHEN ELIBERAT LUI AL. ORĂSCU (1847). Fol. vol. 344×212 mm *(Colecţia ing. Şerban Orăscu — Buc.).*

75 — pl. XXVIII (jos dr.) — CERTIFICATUL ŞC. DE CONSTRUCTORI DIN MÜNCHEN ELIBERAT LUI AL. ORĂSCU (1844). Fol. vol. 335×208 mm *(Colecţia ing. Şerban Orăscu — Buc.).*

76 — pl. XXIX (sus) — ALEXANDRU ORĂSCU (1817—1894) Fotogr. 94×55 mm de F. Duschek — Buc. (cca. 1860) *(Colecţia ing. Şerban Orăscu — Buc.).*

77 — pl. XXIX (jos) — PROIECTUL FAŢADEI UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI (v. supra nr. 2).

78 — pl. XXX (sus) — UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI ÎN TIMPUL CONSTRUCŢIEI (cca. 1863). Fotogr. 273×355 mm de C. Szathmary *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. III 7 798).*

79 — 80 pl. XXX (mijloc) — AVERSUL ŞI REVERSUL MEDALIEI COMEMORATIVE A FUNDĂRII CONSTRUCŢIEI UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI (1857). Bronz Ø 50 mm, după schiţa lui Al. Orăscu *(B.A. R.P.R. — Cab. numismatic).*

81 — pl. XXX (jos) — UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI, ÎNAINTE DE DĂRÎMAREA BISERICII SF. SAVA (1870) văzută din Turnul Colţii. Refotogr. după C. Szathmary 168×215 mm *(Muz. Ist. Or. Buc. — inv. 33 946/76).*

82 — pl. XXXI (sus) — UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI LA 1866. Fragm. din litogr. de I. Huber (v. infra nr. 98).

83 — pl. XXXI (jos) — CENTRUL BUCUREŞTILOR LA 1866 (în dreapta, Universitatea). Fragm. din litogr. de I. Huber (v. infra nr. 98).

84 — pl. XXXII (sus stg.) — DIMITRIE BOLINTINEANU. Litogr. 300×205 mm de Josefina Bieltz *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 5 653).*

85 — pl. XXXII (sus dr.) — MIHAIL KOGĂLNICEANU. Litogr. 300×215 mm de Josefina Bieltz *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 5 905).*

86—87 — pl. XXXII (jos) — RAPORTUL MINISTRULUI INSTRUCŢIUNII D. BOLINTINEANU, PENTRU ÎNFIINŢAREA UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI (3 IUL. 1864). Fol. vol. 340×420 mm *(Arh. Stat. Buc. — dos. Min. Instr. Publ. 522/1864).*

88 — pl. XXXIII (sus) — ALEXANDRU I. CUZA. Litogr. 407×250 mm. de C. Szathmary *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 766)*

89 — pl. XXXIII (jos) — DECRETUL DIN 4 IULIE 1864 PENTRU ÎNFIINŢAREA UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI. Fol. vol. 340×240 mm *(Arh. Stat. Buc. — Dos. Min. Instr. 522/1864).*

90 — pl. XXXIV (sus stg.) — DIPLOMA DE ABSOLVIRE A CLASELOR DE „UMANIOARE" A LUI GH. COSTAFORU (1838) Fol. vol. 450×550 mm *(Colecţia fam. Costaforu).*

91 — pl. XXXIV (sus dr.) — „STUDII ASUPRA INSTRUCŢIUNII PUBLICE" de G. Costaforu, Bucureşti, 1860, 1 vol. 126×94 mm, 509 p. Pag. de titlu. *(B.A. R.P.R. I 116 707).*

92 — pl. XXXIV (jos stg.) — DIPLOMA DE DOCTOR ÎN DREPT A LUI GH. COSTAFORU (Paris, 1850). Fol. vol. 330×390 mm *(Colecţia fam. Costaforu).*

93 — pl. XXXIV (jos dr.) — PRIMA PAGINĂ A CURSULUI DE DREPT PRIVAT ŢINUT DE GH. COSTAFORU LA ACADEMIA DE LA SF. SAVA (1851—1852). Mss. 1 440, pag. 303×207 mm *(Colecţia fam. Costaforu).*

94 — pl. XXXV (sus) — GHEORGHE COSTAFORU (1821—1876). Fotogr. 93×53 mm de Fr. Duschek *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 5 032).*

95 — pl. XXXV (jos) — DECRETUL DE NUMIRE A LUI GH. COSTAFORU CA RECTOR AL UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI — 5 oct. 1864. Fol. vol. 340×210 mm *(Arh. Stat. Buc. — Dos. Min. Instr. 395/1864).*

96 — pl. XXXVI (sus stg.) — VASILE BOERESCU (1830—1883) grav. ar. 105×82 mm de Victor Jaspar (1848) *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 2 854).*

97 — pl. XXXVI (sus dr.) — ION MAIORESCU (1811—1864). Ulei pe pînză c. 750×560 mm de Sava Henţia, 1883 (după Şt. Pop, în „Boabe de Grîu" IV. 1933, p. 403).

98 — pl. XXXVI (jos) — BUCUREŞTII, VEDERE GENERALĂ LA 1866. Litogr. 427×562 mm de I. Huber *(B.A. R.P.R. — Cab. st., inv. 765).*

99 — pl. XXXVII (sus) — UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI (c. 1880) Fotogr. 94×136 mm de E. Pesky — *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F.I. 10 769)*.

100 — pl. XXXVII (jos) — STEAGUL UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI (sec. XIX). Mătase brodată 810×1 210 mm *(Colecţia Univ. Bucureşti — Rectorat)*.

101 — pl. XXXVIII (sus stg.) — GHEORGHE COSTAFORU (1821—1876). Fotogr. 90×56 mm de Fr. Duschek — Buc. *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F.I. 5 034)*.

102 — pl. XXXVIII (sus dr.) — VASILE BOERESCU (1830—1883). Fragm. fotogr. 86×57 mm de Disdéri — Paris *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F.I. 4 899)*.

103 — pl. XXXVIII (jos stg.) — CONST. BOZIANU (1815—1882). Fotogr. 90×55 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F.I. 5 709)*.

104 — pl. XXXVIII (jos dr.) — NICOLAE TITULESCU (1883—1941). Fotogr. 263×198 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. III 41 826)*.

105 — pl. XXXIX (sus stg.) — BOGDAN PETRICEICU-HAŞDEU (1838—1907). Fotogr. 238×178 mm „Cartea Român." *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II 2 229)*.

106 — pl. XXXIX (sus dr.) — VASILE A. URECHIA (1834—1901). Fotogr. 145×95 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II. 21 649)*.

107 — pl. XXXIX (jos stg.) — ALEX. ODOBESCU (1834—1895) Fotogr. 160×119 mm. *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II 21 390)*.

108 — pl. XXXIX (jos dr.) — GRIGORE G. TOCILESCU (1850—1909). Fotogr. 230×159 mm de I. Niculescu — Buc. *(B.A. R.P.R. Cab. st. F. III 23 390)*.

109 — pl. XL (sus stg.) — NICOLAE IORGA (1871—1940). Fotogr. 239×178 mm „Cartea Român." *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II 56 789)*.

110 — pl. XL (sus dr.) — DIMITRIE ONCIUL (1856—1923). Fotogr. 142×103 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 6 366)*.

111 — pl. XL (jos) — ARIPA UNIVERSITĂŢII UNDE SE AFLA MUZEUL DE ANTICHITĂŢI (c. 1900) Fotogr. 180×130 mm *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat)*.

112 — pl. XLI (sus stg.) — IOAN BOGDAN (1864—1919). Fotogr. 145×98 mm de Victor Angerer — Viena *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 6 195)*.

113 — pl. XLI (sus dr.) — VASILE PÎRVAN (1882—1927). Fotogr. 240×168 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 8 895)*.

114 — pl. XLI (jos stg.) — CONST. GIURESCU (1875—1919). Fotogr. după reprod. în vol. „În amintirea lui C. Giurescu..." Buc. 1944 (B.A. R.P.R. *III 195 240)*.

115 — pl. XLI (jos dr.) — GIAN LUIGI FROLLO (1832—1899). Fotogr. 110×80 mm *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat)*.

116 — pl. XLII (sus stg.) — ION BIANU (1856—1935). Fotogr. 231×171 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. III 23 142)*.

117 — pl. XLII (sus dr.) — OVID DENSUSIANU (1873—1938). Fotogr. 107×67 mm de Spirescu, Buc. *(B.A. R.P.R. Cab. st. F. I 17911*

118 — pl. XLII (jos stg.) — TUDOR VIANU (1897—1964). Fotogr. 142×94 mm de C.P.C.S. Secţ. foto. *(B.A. R.P.R. Cab. st. F. II 19 539)*.

119 — pl. XLII (jos dr.) — NICOLAE CARTOJAN (1883—1946). Foto. 87×57 mm de L. Weissmann — Buc. *(Colecţia familiei)*.

120 — pl. XLIII (sus stg.) — SIMION MEHEDINŢI (1869—1963). Foto. 133×84 mm *(Colecţia familiei)*.

121 — pl. XLIII (sus dr.) — GEORGE VÎLSAN (1885—1935) Fragm. fotogr. 135×87 mm de Wertheim — Berlin *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 12 015)*.

122 — pl. XLIII (jos) — UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI, PE LA 1930. Fotogr. 180×240 mm de N. Ionescu — Buc. *(Colecţia aut.)*.

123 — pl. XLIV (sus stg.) — IOAN ZALOMIT (1810—1881). Fragm. ulei pe pînză de S. Henţia c. 745×600 mm *(Muz. Sc. medii N. Bălcescu Buc.)*.

124 — pl. XLIV (sus dr.) — TITU MAIORESCU (1840—1917). Fotogr. 92×53 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 5 310)*.

125 — pl. XLIV (jos stg.) — CONST. DIMITRESCU-IAŞI (1849—1923). Fotogr. 145×104 mm, *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 6 252)*.

126 — pl. XLIV (jos dr.) — PETRE P. NEGULESCU (1872—1951). Fotogr. 85×57 mm de Julietta — Buc. *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II 2 322)*.

127 — pl. XLV (sus stg.) — CONST. RĂDULESCU-MOTRU (1863—1956). Fotogr. 232×172 mm „Cartea Român." *(B.A. R.P.R. — — Cab. st. F. II 2 322)*.

128 — pl. XLV (sus dr.) — DIMITRIE GUSTI (1880—1955). Fotogr. 240×180 mm de H. Manuel — Paris *(Colecţia familiei)*.

129 — pl. XLV (jos) — MIHAIL RALEA (1896—1964). Fotogr. 90×60 mm de C.P.C.S. Secţ. foto. *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat)*.

130 — pl. XLVI (sus stg.) — SPIRU C. HARET (1851—1912). Fotogr. 138×86 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 20 659)*.

131 — pl. XLVI (sus dr.) — DAVID EMANUEL (1854—1941). Fotogr. 90×55 mm de Fr. Duschek — Buc. *(Colecţia fam. Costaforu)*.

132 — pl. XLVI (jos stg.) — CONST. GOGU (1854—1897). Fotogr. 150×104 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 10 610)*.

133 — pl. XLVI (jos dr.) — GHEORGHE ŢIŢEICA (1873—1939). Fotogr. 233×174 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II 2 332)*.

134 — pl. XLVII (sus stg.) — TRAIAN LALESCU (1882—1929). Fotogr. 140×85 mm *(Colecţia familiei)*.

135 — pl. XLVII (sus dr.) — DIMITRIE POMPEI (1873—1954). Fotogr. 131×86 mm de Foto-Luvru *(Colecţia familiei)*.

136 — pl. XLVII (jos stg.) — NICULAE COCULESCU (1866—1952). Fotogr. 178×132 mm de Gh. Ignat — Buc. *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II 51 801)*.

137 — pl. XLVII (jos dr.) — SIMION STOILOV (1887—1961). Fotogr. 132×86 mm *(Colecţia familiei)*.

138 — pl. XLVIII (sus stg.) — EMANOIL BACALOGLU (1830—1891). Fotogr. 90×54 mm de F. Mándy — Buc. *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 4 855)*.

139 — pl. XLVIII (sus dr.) — ALEXE MARIN (1814—1895). Fotogr. 233×174 mm „Cartea Român". *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II 2 296)*.

140 — pl. XLVIII (jos stg.) — Dr. CONST. ISTRATI (1850—1918). Fotogr. 233×176 mm „Cartea Român." *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II 2 288)*.

141 — pl. XLVIII (jos dr.) — DIMITRIE NEGREANU (1858—1908). Desen 640×460 mm de B. Abrahamson (1908) *(Colecţia Univ. Buc. — Fac. de fizică)*.

142 — pl. XLIX (sus stg.) — CONST. MICULESCU (1865—1937). Fotogr. 145×90 mm *(Colecţia Univ. Buc. — Rectorat)*.

143 — pl. XLIX (sus dr.) — DIMITRIE BUNGEŢEANU (1860—1932). Fotogr. 135×85 mm *(Colecţia familiei)*.

144 — pl. XLIX (jos stg.) — DRAGOMIR HURMUZESCU (1865—1954). reprod. offset 136×87 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. R.I(92 Hurmuzescu D.)*.

145 — pl. XLIX (jos dr.) — GHEORGHE SPACU (1885—1955). Fotogr. 164×105 mm *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. II 21 551)*.

146 — pl. L (sus stg.) — Dr. DIM. BRÎNDZĂ (1846—1895). Fotogr. 93×56 mm de Stockmann — Wien *(B.A. R.P.R. — Cab. st. F. I 4 914)*.

147 – pl. L (sus dr.) – Dr. ALEXANDRU VITZU (1853–1902). Fotogr. 93×61 mm de F. Mándy – Buc. *(B. A. R.P.R. – Cab. st. F. I 5 623).*

148 – pl. L (jos stg.) – DUMITRIE VOINOV (1867–1951). Fotogr. 85×60 mm de Julietta – Buc. *(Colecţia familiei).*

149 – pl. L (jos dr.) – EMANOIL C. TEODORESCU (1866–1949). Fotogr. 124×86 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. I 47 422*

150 – pl. LI (sus stg.) – GRIGORE ŞTEFĂNESCU (1838–1911). Fotogr. 92×56 mm de Peretti – Napoli *(Colecţia familiei).*

151 – pl. LI (sus dr.) – SAVA C. ATHANASIU (1861–1946). Fotogr. 86×55 mm de Rembrand–Buc.(1918). *(Colecţia familiei).*

152 – pl. LI (jos stg.) – SABBA ŞTEFĂNESCU (1857–1931). Fotogr. 146×92 mm *(Colecţia familiei).*

153 – pl. LI (jos dr.) – TRAIAN SĂVULESCU (1889–1963). Fotogr. 156×116 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. II 21 509).*

154 – pl. LII (sus stg.) – ION ATHANASIU (1868–1926). Ulei 685×590 mm *(Colecţia Asoc. Soc. Ştiinţe medicale – Buc.).*

155 – pl. LII (sus dr.) – LUDOVIC MRAZEK (1867–1941). Fotogr. 238×179 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. II 2 303).*

156 – pl. LII (jos) – ION SIMIONESCU (1873–1944). Fotogr. 183×120 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. II 21 536).*

157 – pl. LIII (sus stg.) – Dr. NICOLAE KREŢULESCU (1812–1900). Fotogr. 285×210 mm de Eug. Pirou – Paris *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. II 24 777).*

158 – pl. LIII (sus dr.) – Dr. CAROL DAVILA (1828–1884). Fotogr. 142×100 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. II 51 839).*

159 – pl. LIII (jos stg.) – Dr. IACOB FELIX (1832–1905). Fotogr. 232×99 mm de F. Mándy – Buc. *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F.I 6 267).*

160 – pl. LIII (jos dr.) – SPITALUL MILITAR DIN STR. ŞTIRBEI-VODĂ. Fotogr. 213 ×168 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. A. F. IV 305/82 001).*

161 – pl. LIV (sus stg.) – Dr. VICTOR BABEŞ (1854–1927). Fotogr. 235×176 mm „Cartea Român." *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. II 2 250).*

162 – pl. LIV (sus dr.) – Dr. GHEORGHE ASSAKY (1855–1899). Fotogr. 84×57 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. I 46 880).*

163 – pl. LIV (jos stg.) – Dr. CONST. D. SEVEREANU (1840–1930). Fotogr. 105×65 mm de F. Mándy – Buc. *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. I 5 531).*

164 – pl. LIV (jos dr.) – LABORATORUL DE CHIMIE DE LA SPITALUL COLŢEA. Fotogr. 180×97 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. A.F. IV 305/82 003).*

165 – pl. LV (sus stg.) – Dr. ION CANTACUZINO (1863–1934). Fotogr. 239×178 mm „Cartea Român". *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. II 2 269).*

166 – pl. LV (sus dr.) – Dr. GHEORGHE MARINESCU (1863–1938). Fotogr. 138×86 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. I 48 610)*

167 – pl. LV (jos stg.) – PROF. ION CANTACUZINO ŞI COLABORATORII SĂI. Fotogr. 227×166 mm de W. Weiss – Buc. *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. I 11 240).*

168 – pl. LV (jos dr.) – Dr. THOMA IONESCU (1860–1926). Fotogr. 140×88 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. I 20 675).*

169 – pl. LVI (sus stg.) – Dr. AL. OBREGIA (1860–1937). Fotogr. 140×90 mm de Spirescu – Buc. *(Colecţia familiei).*

170 – pl. LVI (sus dr.) – Dr. DANIEL DANIELOPOLU (1884–1955). Fotogr. 235×177 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. III 23 221).*

171 – pl. LVI (jos stg.) – ŞTEFAN MINOVICI (1867–1935). Reprod. offset 141×101 mm *(Colecţia familiei).*

172 – pl. LVI (jos dr.) – Dr. DUMITRU BAGDASAR (1893–1946). Fotogr. 220×167 mm *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. III 23 128)*

173 – pl. LVII (sus stg.) – Dr. ŞTEFAN STÎNCĂ (1865–1897). Fotogr. 120×90 mm după o reproducere tipo. *(Colecţ. Univ. Buc. – Rectorat).*

174 – pl. LVII (sus dr.) – N. PETROVICI-ZUBCU-CODREANU (1852–1878). Fotogr. 120×90 mm după o reprod. tipo. *(Colecţia Univ. Buc. – Rectorat).*

175 – pl. LVII (jos) – MANIFESTAŢIA STUDENŢILOR CU OCAZIA PROCESULUI MEMORANDUMULUI (1892). Refotogr. 90×120 mm *(Colecţia Univ. Buc. – Rectorat).*

176 – pl. LVIII (sus) – CONGRESUL STUDENŢILOR LA FOCŞANI (1880). Fotogr. 97×132 mm de F. Zeikheim – Focşani *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. I 11 620).*

177 – pl. LVIII (jos) – CONGRESUL STUDENŢILOR LA GIURGIU (1889). Desen de Jiquide, apărut în „Universul literar" *18 89 (B.A. R.P.R. – P. II 735).*

178 – pl. LIX (sus) – CONGRESUL STUDENŢILOR UNIVERSITARI DIN PENINSULA BALCANICĂ (BUCUREŞTI, 1892). Fotogr. 105×135 mm de I. Niculescu – Buc. *(B.A. R.P.R. – Cab. st. F. II 52 354).*

179 – pl. LIX (jos) – ELEVII ŞCOLII NORMALE SUPERIOARE DIN BUCUREŞTI (1898). Refotogr. 130×180 mm *(Colecţia Univ. Buc. – Rectorat).*

180 – pl. LX (sus) – VIZITA PROF. AIMÉ COTTON LA FAC. DE ŞTIINŢE (1933). Refotogr. 130×180 mm *(Colecţia Univ. Buc. – Rectorat).*

181 – pl. LX (jos) – UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI (1938). Refotogr. 130×180 mm *(Colecţia Univ. Buc. – Rectorat).*

182 – pl. LXI (sus) – CLĂDIREA CENTRALĂ A UNIVERSITĂŢII. Diapoz. color. 60×90 mm de C.P.C.S. – Secţ. foto *(Colecţia Univ. Buc. – Rectorat).*

183 – pl. LXI (jos) – AULA UNIVERSITĂŢII LA DESCHIDEREA ANULUI UNIVERSITAR 1963–1964. Fotorep. *(C.P.C.S. Secţ. fot. 192 280).*

184 – pl. LXII (sus) – CLĂDIREA UNIVERSITĂŢII (Rectoratul, Fac. de drept şi Fac. de filozofie). Diapoz. color. 60×90 mm C.P.C.S. – Secţ. foto *(Colecţia Univ. Buc. – Rectorat).*

185 – pl. LXII (jos) – CLĂDIREA FACULTĂŢII DE CHIMIE. Fotogr. 130×180 mm *(Colecţia Univ. Buc. – Rectorat).*

186 – pl. LXIII (sus) – CURS DE FIZIOLOGIA PLANTELOR. Fotorep. *(Agerpres 59743/6).*

187 – pl. LXIII (jos) – AMFITEATRU ÎN CLĂDIREA NOUĂ A INSTITUTULUI BOTANIC. Fotorep. *(C.P.C.S. secţ. foto 246 978)*

188 – pl. LXIV (jos) – CURS LA FACULTATEA DE BIOLOGIE. Fotorep. *(C.P.C.S. secţ. foto. 153 601).*

189 – pl. LXIV (jos) – LABORATOR AL CATEDREI DE BIOCHIMIE. Fotorep. *(C.P.C.S. – secţ. foto. 153 142).*

190 – pl. LXV (sus) – ÎN LABORATORUL DE CHIMIE ANALITICĂ. Fotorep. *(C.P.C.S. – secţ. foto 170 974).*

191 – pl. LXV (jos) – LUCRĂRI PRACTICE ÎN LABORATORUL DE CHIMIE-FIZICĂ. Fotorep. *(Agerpres 59745/10–11)*

192 – pl. LXVI – LUCRĂRI PRACTICE LA FACULTATEA DE BIOLOGIE. Fotorep. *(C.P.C.S. secţ. foto 222 004).*

193 – pl. LXVII (sus) – ÎN LABORATORUL DE GEOMORFOLOGIE. Fotorep. *(C.P.C.S. – secţ. foto 211 512).*

194 – pl. LXVII (jos) – COLECŢIA DE ROCI LA FACULTATEA DE GEOLOGIE-GEOGRAFIE. Fotorep. *(C.P.C.S. – secţ. foto 335 551).*

195 – pl. LXVIII (sus) – COLECŢIA DE PALEONTOLOGIE A VERTEBRATELOR. Fotorep. *(C.P.C.S. – secţia foto 339 759)*

196. – pl. LXVIII (jos) – ÎN CABINETUL CATEDREI DE PALEONTOLOGIE. Fotorep. *(C.P.C.S. secț. foto 339 756).*

197 – pl. LXIX (sus) – UN LABORATOR AL CATEDREI DE OPTICĂ ȘI ELECTRONICĂ ÎN GAZE. Fotorep. *(C.P.C.S. – secț. foto 333 591).*

198 – pl. LXIX (jos) – LABORATOR DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ LA CATEDRA DE CHIMIE ANALITICĂ. Fotorep. *(C.P.C.S – secț. foto 333 563).*

199 – pl. LXX (sus) – LABORATOR DE BOTANICĂ. Fotorep. *(C.P.C.S. – secț. foto 335 565).*

200 – pl. LXX (jos) – LABORATOR DE FIZICĂ. Fotorep. *(C.P.C.S. – secț. foto 244 819).*

201 – pl. LXXI (sus) – BIBLIOT. FACULTĂȚII DE LIMBĂ ȘI LITERATURĂ ROMÂNĂ. Fotorep. *(C.P.C.S.–secț. foto 339 766).*

202 – pl. LXXI (jos) – ÎN LABORATORUL DE FONETICĂ AL INSTITUTULUI DE LIMBI STRĂINE. Fotorep. *(Agerpres, 59 775/8).*

203 – pl. LXXII (sus) – BIBLIOTECA FACULTĂȚII DE FILOZOFIE. Fotorep. *(C.P.C.S. – secț. foto 222 036).*

204 – pl. LXXII (jos) – UNUL DINTRE APARATELE CENTRULUI DE CALCUL AL UNIV. BUCUREȘTI. Lab. Cinef. Univ Buc. *(Colecția Univ. Bucuresti – Rectorat).*

205 – pl. LXXIII (sus) – STUDENȚI LA EXERCIȚII DE SCHI. Fotorep. *(Agerpres 58 619/2).*

206 – pl. LXXIII (jos) – MECI DE HANDBAL. Fotorep. *(Lab. cinef. Univ. București).*

207 – pl. LXXIV (sus) – CORUL UNIVERSITĂȚII. Fotorep. *(Agerpres 25 320/5).*

208 – pl. LXXIV (jos) – ECHIPA DE SCRIMĂ A UNIVERSITĂȚII. Fotorep. *(Lab. de cinef. Univ. București).*

209 – pl. LXXV (sus) – ECHPA STUDENȚEASCĂ DE DANSURI NAȚIONALE. Fotorep. *(Agerpres 56 823/6).*

210. – pl. LXXV (jos) – DANSUL CĂLUȘARILOR INTERPRETAT DE O ECHIPĂ DE STUDENȚI AI UNIVERSITĂȚII. Fotorep. *(Agerpres, 56 823/1).*

211 – pl. LXXVI (sus) – INTERIOR LA CANTINA COMPLEXULUI STUDENȚESC „GROZĂVEȘTI". Fotorep. *(Lab. cinef. Univ. Buc.).*

212 – pl. LXXVI (jos) – CANTINA STUDENȚEASCĂ „6 MARTIE". Fotorep. *(C.P.C.S. – secț. foto 222 010).*

213 – pl. LXXVII (sus) – CĂMINUL STUDENȚESC „6 MARTIE". Refotograf. *(Colecția Univ. București – Rectorat).*

214 – pl. LXXVII (jos) – CĂMINUL STUDENȚESC „CARPAȚI". Fotograf. Lab. cinef. Univ. București *(Colecția Univ. București – Rectorat).*

215 – pl. LXXVIII (sus) – CAMERĂ ÎNTR-UN CĂMIN AL COMPLEXULUI „GROZĂVEȘTI". Diapoz. color 60×90 mm C.P.C.S. secț. foto. *(Colecția Univ. București – Rectorat).*

216 – pl. LXXVIII (jos) – CAMERĂ DE CĂMIN LA COMPLEXUL „GROZĂVEȘTI". Fotorep. *(Agerpres, 52596/4).*

217 – pl. LXIX (sus) – COMPLEXUL STUDENȚESC „GROZĂVEȘTI". Fotorep. *(Agerpres 56 562/2).*

218 – pl. LXIX (jos) – CANTINA COMPLEXULUI STUDENȚESC „GROZĂVEȘTI". Fotorep. *(Lab. cinef. Univ. București).*

219 – pl. LXXX (sus) – LA ODIHNĂ, LA MARE, LA COSTINEȘTI. Fotorep. *(Agerpres, 42 545/5).*

220 – pl. LXXX (jos) – STUDENȚI ÎN VACANȚĂ DE IARNĂ LA PREDEAL. Fotorep. *(Agerpres 24 199/4).*

221 – pl. LXXXI (sus) – DISCUȚIE AMICALĂ ÎNTRE STUDENȚI ROMÂNI ȘI STRĂINI. Fotorep. *(Agerpres 46 583/6).*

222 – pl. LXXXI (jos) – PREGĂTIREA UNEI LUCRĂRI ÎN CADRUL CERCULUI ȘTIINȚIFIC. Fotorep. *(C.P.C.S. – secț. foto 244 821).*

223 – pl. LXXXII (sus) – STUDENȚI, LA PRACTICA PEDAGOGICĂ. Refotogr. *(Colecția Univ. București – Rectorat).*

224 – pl. LXXXII (jos stg.) – EXCURSIE DE STUDII A VIITORILOR BOTANIȘTI. Fotorep. *(Agerpres 47 453/3).*

225 – pl. LXXXII (jos dr.) – STUDENȚI LA PRACTICĂ ÎN SALINA SLĂNIC - PRAHOVA. Fotorep. *(Agerpres, 47 453/6).*

226 – pl. LXXXIII (sus) – CASTELUL PELIȘOR DE LA SINAIA. Refotogr. *(Lab. cinef. Univ. București).*

227 – pl. LXXXIII (jos) – CURSURILE DE VARĂ DE LA SINAIA (1962). Report. *(Lab. cinef. Univ. București).*

228 – pl. LXXXIV (sus) – ACAD. I. P. PETROVSKI „DOCTOR HONORIS CAUSA" AL UNIV. DIN BUCUREȘTI. Fotorep. *(Colecția Univ. București – Rectorat).*

229 – pl. LXXXIV (jos) – M.S. IMP. HAILÉ SELASIÉ, IMPĂRATUL ETIOPIEI, „DOCTOR HONORIS CAUSA" AL UNIV DIN BUCUREȘTI. Fotorep. *(Agerpres).*

230 – pl. LXXXV (sus) – U THANT, SECRETARUL GENERAL O.N.U., LA UNIV. DIN BUCUREȘTI. Fotorep. *(Colecția Univ. București – Rectorat).*

231 – pl. LXXXV (jos) – RECTORUL UNIV. DIN PARIS, PROF. JEAN ROCHE, LA UNIV. DIN BUCUREȘTI. Fotorep. *(Colecția Univ. București – Rectorat).*

232 – pl. LXXXVI (sus) – PROF. UGO PAPPI, RECTORUL UNIV. DIN ROMA, LA UNIV. DIN BUCUREȘTI. Fotorep. *(Lab. cinef. Univ. București).*

233 – pl. LXXXVI (jos) – PROF. HORTUTAY GYULA, RECTORUL UNIV. DIN BUDAPESTA, LA UNIV. DIN BUC UREȘTI Fotorep. *(Lab. cinef. Univ. București).*

234 – pl. LXXXVII (sus) – PROF. HAKAN NIAL, RECTORUL UNIV. DIN STOCKHOLM, LA UNIV. DIN BUCUREȘTI. Fotorep *(Lab. cinef. Univ. București).*

235 – pl. LXXXVII (jos) – Dr. BRUNO KREISKI, MINISTRU DE EXTERNE AL AUSTRIEI, LA UNIV. DIN BUCUREȘTI. Fotorep. *(Lab. cinef. Univ. București).*

236 – pl. LXXXVIII (sus) – PROF. OTHMAR KÜHN, „DOCTOR HONORIS CAUSA" AL UNIV. DIN BUCUREȘTI. Fotorep *(Lab. cinef. univ. București.).*

237 – pl. LXXXVIII (jos) – PROF. JEAN SARRAILH, „DOCTOR HONORIS CAUSA" AL UNIV. DIN BUCUREȘTI. Fotorep. *(Colecția Univ. București – Rectorat).*

238 – pl. LXXXIX (sus) – BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ. Fotogr. Atel. foto. B.C.U. *(Colecția B.C.U.).*

239 – pl. LXXXIX (jos) – SALĂ DE LECTURĂ LA BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ. Fotogr. Atel. foto B.C.U. *(Colecția B.C.U.).*

240 – pl. XC (sus) – DEPOZIT DE CĂRȚI LA BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ. Fotogr. Atel. foto B.C.U. *(Colecția B.C.U.).*

241 – pl. XC (jos) – PUBLICAȚII PERIODICE ALE UNIVERSITĂȚII. Fotogr. *(Lab. cinef. Univ. București).*

242 – pl. XCI (sus) – MUZEUL DE ISTORIA NATURALĂ „GR. ANTIPA". Fotogr. Lab. foto. muzeu. *(Colecția muz. „Gr. Antipa").*

243 – pl. XCI (jos) – INTERIOR ÎN MUZEUL „GR. ANTIPA". Fotogr. Lab. foto muzeu *(Colecția muz. „Gr. Antipa").*

244 – pl. XCII (sus) – OBSERVATORUL ASTRONOMIC DIN BUCUREȘTI. Fotogr. Lab. foto Observ. *(Colecția Observatorului).*

245 — pl. XCII (jos) — CUPOLA LUNETEI ECUATORIALULUI DUBLU. Fotogr. Lab. foto Observ. *(Colecţia observ.)*.

246 — pl. XCIII (sus) — SALA MERIDIANĂ. Fotogr. Lab. foto Observ. *(Colecţia Observ.)*.

247 — pl. XCIII (jos) — LUNETA SOLARĂ. Fotogr. *(Colecţia Observ)*.

248 — pl. XCIV (sus) — VEDERE PARŢIALĂ A GRĂDINII BOTANICE. Fotogr. *(Lab. cinef. Univ. Bucureşti.)*

249 — pl. XCIV (jos) — ALEEA DE ACCES CĂTRE INSTITUTUL BOTANIC. Diapoz. color C.P.C.S. — secţ. foto *(Colecţia Univ. Bucureşti — Rectorat)*.

250 — pl. XCV (sus) — ÎNTR-O SERĂ A GRĂDINII BOTANICE. Fotorep. *(C.P.C.S. — secţ. foto 335 574)*.

251 — pl. XCV (jos) — LUCRĂRI DE CERCETARE ÎN GRĂDINA BOTANICĂ. Diapoz. color C.P.C.S. — secţ. foto *(Colecţia Univ. Bucureşti — Rectorat)*.

252 — pl. XCVI (sus) — INSTITUTUL BOTANIC. Fotogr. *(Colecţia Univ. Bucureşti — Rectorat)*.

253 — pl. XCVI (jos) — ÎN GRĂDINA BOTANICĂ A UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞTI. Diapoz. color C.P.C.S. secţ. foto *(Colecţia Univ. Bucureşti — Rectorat)*.

Fotografiile reproduse în acest volum au fost executate de:

COMB. POLIGR. CASA SCÎNTEII — Secţ. foto, nr-le: 1, 2, 3, 28, 33, 182, 183, 184, 187, 188, 189, 190, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 212, 213, 215, 222, 249, 250, 251, 252, 253.

LABOR. CINEFICARE UNIV BUCUREŞTI, nr-le: 4, 5, 7, 204, 206, 208, 211, 214, 218, 226, 227, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 241, 248.

ADRIAN CORBU, nr-le: 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181.

„AGERPRES", nr.: 186, 191, 202, 205, 207, 209 210, 216, 217, 219, 220, 221, 224, 225, 228, 229, 230.

ATEL. FOTO BIBL. CENTR.UNIVERSITARĂ, nr-le: 238, 239, 240.

LABOR. FOTO. MUZ. „Gr. ANTIPA", nr.: 242, 243.

LABOR. FOTO OBSERVATORUL BUCUREŞTI, nr.: 244, 245, 246, 247

LICEUL „GHEORGHE LAZĂR" BIBLIOTECA BUCUREŞTI

CUPRINSUL

Cuvînt înainte 7

Învăţămîntul superior din Bucureşti înainte de înfiinţarea Universităţii (1694—1864) 11

Academia Domnească de la Sf. Sava (1694—1818) 11

Învăţămîntul superior în limba naţională (1818—1864) 17

Universitatea din Bucureşti în perioada 1864—1948 27

Structura actuală a Universităţii din Bucureşti 47

Activitatea ştiinţifică a cadrelor didactice 57

Viaţa şi activitatea studenţilor 63

Relaţiile Universităţii cu străinătatea 67

Biblioteca centrală universitară 69

Institute şi baze de cercetare ştiinţifică ale Universităţii 71

Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa" 71

Grădina botanică 72

Staţiunile experimentale de cercetări ştiinţifice 73

Observatorul astronomic 74

Încheiere 77

Iconografie 79

Iconografia și prezentarea volumului: *ADRIAN CORBU*

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică Sibiu